

Załącznik do uchwały
Nr XLII/315/2014
Rady Powiatu Mławskiego
z dnia 29 października 2014 roku

Strategia Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2014-2020

Mława, grudzień 2013 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
1. DIAGNOZA SYTUACJI	3
1.1. Przestrzeń i środowisko	3
1.2. Umiejscowienie powiatu w województwie i kraju	17
1.3. Sieć osadnicza	20
1.4. Zasoby naturalne	22
1.5. Zasoby kulturowe	23
2. SFERA SPOŁECZNA	28
2.1. Demografia	28
2.2. Poziom wykształcenia	33
2.3. Rynek pracy	35
2.4. Uczestnictwo w kulturze	38
3. SFERA GOSPODARCZA	40
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	48
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	59
6. ZARZĄDZANIE	81
7. Analiza SWOT – Uwarunkowania rozwoju powiatu	89
8. MISJA I WIZJA	93
9. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU POWIATU MŁAWSKIEGO na lata 2014-2020	95
10. WYKAZ ZADAŃ INWESTYCYJNYCH DO REALIZACJI W LATACH 2014-2020	107
11. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA	118
12. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	123
13. POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU – KSRR oraz SRWM	129
14. KONSULTACJE SPOŁECZNE	132
15. ZAŁĄCZNIKI	145

1. DIAGNOZA SYTUACJI

1.1. Przestrzeń i środowisko

Powiat Mławski położony jest na Nizinie Mazowieckiej, w północno – zachodniej części województwa mazowieckiego.

Powiat mławski sąsiaduje z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- od północy z województwem warmińsko-mazurskim, z powiatami: działdowskim i nidzickim,
- od zachodu z powiatem żuromińskim,
- od wschodu z powiatem przasnyskim i ciechanowskim,
- od południa z powiatem ciechanowskim i płońskim.

Rysunek 1 Umiejscowienie powiatu mławskiego na tle województwa mazowieckiego

Źródło: <http://www.trendyrozwojowemazowska.pl>

Długość granic powiatu wynosi około 207,5 km, w tym z powiatem:

- działdowskim – 31,5 km,
- nidzickim – 23,5 km,
- przasnyskim – 30,5 km,
- ciechanowskim – 57,5 km,
- płońskim – 13,0 km,
- żuromińskim – 51,5 km.

Łączna długość granic z powiatami województwa warmińsko – mazurskiego wynosi 55 km.

Siedzibą powiatu jest miasto Mława, położone przy drodze krajowej nr 7 i trasie kolejowej, łączącej Warszawę z Gdańskiem w odległości 120 km na północ od stolicy Polski.

W skład powiatu mławskiego wchodzi 10 gmin: Mława, Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Radzanów, Strzegowo, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo.

Rysunek 2 Gminy powiatu mławskiego

Źródło: <http://www.trendyrozwojowemazowska.pl>

Na terenie powiatu mławskiego znajduje się 238 miejscowości tzw. podstawowych (łącznie z miastem) oraz 217 sołectw.

Powiat mławski zajmuje powierzchnię geodezyjną 118 182 ha (1182 km²). Największą powierzchnię zajmuje gmina Strzegowo (21 421 ha), a najmniejszą - miasto Mława (3 480 ha). Ogółem, tereny wiejskie zajmują 114 695 ha, a tereny miejskie - 3 487 ha.

Wszystkie gminy powiatu (oprócz miasta Mława) są typowo rolniczymi gminami. W wielu z nich zatrudnienie w rolnictwie przekracza 80%. W północnej części powiatu (gminy Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna i gmina Strzegowo) występują pokaźne kompleksy leśne, bogate florystycznie doliny rzeczne oraz rezerваты przyrody.

Powiat mławski położony jest na Nizinie Północno - mazowieckiej na styku dwóch krain geograficznych: Nizin Środkowopolskich i Pojezierza Mazurskiego. Rzeźba terenu nacechowana jest licznymi fałdowaniami morenowymi. Doliny rzek Wkry, Orzyca i Mławki są bardzo urozmaicone, w których znajdują się interesujące rezerваты przyrody.

Stolica powiatu położona jest na skraju tzw. Wzniesienia Mławskiego - łagodnie pochylonej w kierunku południowym wysoczyzny polodowcowej.

Budowa geologiczna

Powiat mławski geomorfologicznie znajduje się w obrębie makroregionu Niziny Północno - mazowieckiej i stanowi obszar przejściowy mezoregionów od Wysoczyzny Ciechanowskiej do Wysoczyzny Nidzickiej (formy marginalne w strefie moren czołowych) oraz jest wyróżniany również jako Wzniesienie Mławskie.

Budowa geologiczna czwartorzędu jest złożona, odznaczająca się zróżnicowaną miąższością występujących osadów ze względu na urozmaiconą morfologię aktualnej powierzchni terenu (ciągi morenowe w okolicach Mławy), jak i ukształtowanie powierzchni starszego podłoża. Głębsze (starsze) podłoże trzeciorzędowe (pliocen, miocen) występuje w tym rejonie (z uwagi na głębokie wcięcia erozyjne) prawdopodobnie na głębokości ok. 240 m p.p.t.

W profilu stratygraficznym czwartorzędu wyróżniono następujące osady:

- eoplejstocen, obejmujący piaski i mułki rzeczne,
- mezoplejstocen, obejmujący gliny zwałowe zlodowacenia podlaskiego, piaski i żwiry interglacjału kromerskiego, zlodowacenie południowo-polskie z glinami zwałowymi (3 poziomy) przedzielonymi mułkami, piaskami i żwirami interstadialnymi oraz interglacjał mazowiecki z utworami jeziornymi (torfy, gytie, mułki, piaski), a także lokalne mułki, piaski i żwiry rzeczne,
- neoplejstocen, obejmujący zlodowacenie środkowo-polskie, w którym wyróżnia się: stadiał maksymalny (iły i mułki zastoiskowe, gliny zwałowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe), stadiał mazowiecko-podlaski (iły, mułki i piaski zastosikowe, glina zwałowa, piaski i żwiry wodnolodowcowe), stadiał północno-mazowiecki. Jest to najmłodszy stadiał zlodowacenia środkowo-polskiego, którego rzeźbę urozmaicają liczne dobrze wykształcone formy glacialne (czołowomorenowe).

Miąższość osadów stadiału północno-mazowieckiego jest zmienna i w rejonie Mławy może wynosić do ok. 100 m. Serię osadów tego stadiału charakteryzuje wyraźna dwudzielność, na co składają się dwa poziomy gliny zwałowej rozdzielone utworami wodnolodowcowymi i zastoiskowymi. W rejonie Mławy strop górnego poziomu gliny zwałowej wyznacza się w granicach rzędnych 140-150 m n.p.m. Powyżej, aż do powierzchni terenu, występują piaski, żwiry i głazy lodowcowe oraz piaski, żwiry i głazy moren czołowych (powierzchnie kulminacyjne), wykształcone w postaci piasków różnej granulacji ze żwirem i głazami, często zaglinionych barwy brązowo-żółtej z licznymi przewarstwieniami (nieciągłymi) i soczewkami mułków, glin piaszczysto-pylastych oraz z przewarstwieniami pyłu barwy brązowej (zastoiska z okresu recesji lądolodu). Zmienność litologiczna tej serii osadów jest znacząca.

Warunki klimatyczne

W podziale klimatycznym Polski teren powiatu mławskiego zalicza się do mazowiecko-podlaskiego regionu klimatycznego. Klimat okolic powiatu odznacza się sporą różnorodnością i zmiennością stanów pogody, co jest związane z przemieszczaniem się frontów atmosferycznych i częstą zmiennością mas powietrza. Przeważają wpływy kontynentalne.

Średnia roczna temperatura wynosi 7-7,5°C, w tym średnia temperatura półrocza zimowego -0,5 - +0,5°C, natomiast półrocza letniego 14,5-15 °C. Najzimniejszym miesiącem roku jest styczeń, którego średnia temperatura wynosi - 4,2 °C, a najcieplejszym – lipiec z temperaturą około 17,8 °C.

Średnia wieloletnia rocznych opadów wynosi 530-576 mm. Najniższy opad w ciągu roku notuje się zimą i na początku wiosny, natomiast najwyższy od maja do września z nasileniem w lipcu. Liczba dni pochmurnych waha się w granicach 150-180 dni. Pokrywa śnieżna utrzymuje się 70-80 dni.

Dominującym kierunkiem wiatrów dla powiatu jest sektor zachodni (SWW, W, SSW), na który przypada ok. 32% ogólnej sumy. Stosunkowo duży udział mają też wiatry wschodnie (NEE, E, SEE) - 28%. Średnia prędkość wiatru w skali roku waha się w zakresie 3,85-5,54 m/s.

Sieć hydrologiczna

Sieć wodną powiatu mławskiego tworzą wody powierzchniowe i podziemne.

Wody powierzchniowe

Prawie cały obszar powiatu mławskiego leży w dorzeczu rzeki Wkry i jest odwadniany przez jej dopływy: Mławkę i Łydynię. Jedynie gminy: Wieczfnia Kościelna i Dzierzgowo leżą częściowo w zlewni rzeki Orzyc.

Tabela 1 Sieć rzeczna na terenie powiatu mławskiego

Ciek	Dzierzgowo	Lipowiec Kościelny	Mława	Radzanów	Strzegowo	Stupsk	Szreńsk	Szydłowo	Wieczfnia Kościelna	Wiśniewo
Bieżanka				x						
Ciek "A"					x					
Czerwienica						x				
Dąbrówka	x									
Dunajczyk						x				
Dwukolanka		x								
Giedniówka						x		x		
Gryczak							x			x
Gwiazda		x								
Kozak		x					x			
Krupianka		x								
Łydynia	x					x		x		
Miłotka							x			
Mławka		x	x	x			x		x	
Orzyc	x							x	x	
Ożumiech	x									
Przylepnica							x			
Rosica					x					
Seracz		x	x							x
Sewerynka					x		x			x
Stary Rów			x							
Tamka	x									
Topielica					x					
Wieczfnianka									x	
Wisiołka					x					
Wkra				x	x					

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Mławskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem lat 2016-2019.

Największym ciekim wodnym powiatu jest rzeka **Wkra**, która stanowi bezpośredni prawobrzeżny dopływ Narwi. Rzeka Wkra o całkowitej długości 249,1 km i powierzchni zlewni 5322 km², przepływa z północnego – zachodu na południowy – wschód, skręcając w rejonie Strzegowa w kierunku

południowym. Bierze swój początek w województwie warmińsko – mazurskim, na obszarze zmeliorowanych bagien, na wschód od jeziora Kownatki, a uchodzi prawobrzeżnie do Narwi w pobliżu miejscowości Pomiechówek. W górnym odcinku nosi ona nazwę Nida, w pobliżu i poniżej Działdowa – Działdówka. Wkrą nazwana jest od okolic Żuromina do ujścia do Narwi. W granicach województwa mazowieckiego Wkra płynie na odcinku 177, 1 km. Rzeka posiada charakter typowo nizinnego ciek, charakteryzującego się niewielkim spadkiem około 0,5%. W zagospodarowaniu jej powierzchni dominują użytki rolne, a lasy zajmują tylko około 20%.

Największymi dopływami Wkry są: Mławka, Łydynia, Raciążnica, Płonka, Sona i Nasielnia.

Pierwszym z głównych lewobrzeżnych dopływów Wkry jest Mławka o długości 43,4 km. Powierzchnia zlewni rzeki wynosi 675,5 km². Obszar źródłowy Mławki tworzą trzy strugi odwadniające falisty teren w pobliżu miejscowości Białuty. Poniżej wsi Mławka rzeka wypływa na rozległe zmeliorowane torfowiska, o zakłóconych stosunkach hydrograficznych (stawy, doły potorfowe, sieć rowów melioracyjnych). Na 30,2 km odcinku biegu rzeki znajduje się zalew Ruda, o powierzchni 24,3 ha i pojemności użytkowej 529 tys. m³. Zalew Ruda wybudowany został w 1976 r. i przeznaczony jest do nawadniania użytków rolnych w dolinie rzeki, jak również do celów rekreacyjnych. Mławka uchodzi do Wkry w pobliżu miejscowości Ratowo na 113,5 km jej biegu. Głównymi dopływami rzeki są: Dwukolanka, Krupionka i Przylepnica (prawe) oraz dwa lewe: Seracz i Sewerynka.

Koryto rzeki jest prawie w całości uregulowane, co obniża jej zdolność do samooczyszczania.

W miejscowości Lewiczyn i Rumoka na Mławce i Narzym na jej dopływie – Dwukolance woda piętrzona jest na potrzeby stawów hodowlanych.

Przeważający obszar gminy Wieczfnia Kościelna znajduje się w zlewni rzeki Orzyc – prawobrzeżnego dopływu Narwi o całkowitej długości 143 km i powierzchni zlewni 2076,8 km² oraz jej dopływu – rzeki Wieczfnianki. Niewielki południowo – zachodni fragment gminy odwadniany jest przez rzekę Mławkę. Wieczfnianka wypływa z bagien w okolicy wsi Bonisław i przepływa przez obszar gminy Wieczfnia Kościelna z północnego – zachodu na południowy – wschód. Płynie początkowo wąską doliną, w środkowej części gminy dolina jest już bardzo szeroka. Przyjmuje szereg małych cieków bez nazwy i rowów melioracyjnych. Uchodzi do Orzyca w południowo – wschodniej części gminy, na północ od wsi Grzybowo Kapuśnik.

Część gminy Strzegowo, położona na lewym brzegu Wkry, odwadniana jest kilkoma małymi ciekami o nazwie Topielica, Wisiołka i Rosica.

Nadmiar wód powierzchniowych z terenu gminy Stupsk odprowadzany jest w dwóch zasadniczych kierunkach: południowo – zachodnim do rzeki Mławki i południowo – wschodnim do rzeki Łydyni. Dział wodny między zlewniami tych rzek biegnie południkowo kulminacjami wzniesień terenowych zachodnim skrajem gminy.

Rzeka Łydynia jest lewobrzeżnym dopływem Wkry. Do Łydyni odprowadzany jest nadmiar wód powierzchniowych poprzez sieć cieków wodnych: rzekę Dunajczyk, Giedniówkę, Czerwienicę. Obszar źródłowy rzeki Łydyni położony jest w tzw. Lesie Choszczowskim, na północ od miejscowości Kitki gm. Dzierzgowo. Na teren gminy Szydłowo rzeka Łydynia wpływa z kierunku północno – wschodniego. Rzeka płynie przez wschodnią część gminy w m. Garlino, Zalesie Garlino Racibory i Garlino Kominowo. Rzeka Giedniówka wpada do Łydyni na wysokości miejscowości Żmijewo Kuce. Długość Giedniówki od źródeł do ujścia wynosi około 19, 1 km, w tym na terenie gminy Stupsk 5,75 km. Źródła rzeczki znajdują się w pobliżu wsi Końce w kierunku północnym.

Rzeka Dunajczyk jest prawobrzeżnym dopływem Łydyni. Długość rzeki wynosi 13, 9 km, powierzchnia zlewni 85,2 km². Jej obszar źródłowy położony jest przy zachodniej granicy gminy Stupsk na północny zachód od wsi Dunaj. Jest to niewielka zlewnia obejmująca tereny wcześniej nadmiernie uwilgocone.

Rzeka płynie w kierunku północno-wschodnim, a następnie skręca w kierunku północnym, po czym skręca ponownie i płynie w kierunku południowo-wschodnim do rzeki Łydyni.

Rzeka Czerwieńca jest dopływem rzeki Łydyni o długości 9,65 km i powierzchni zlewni 32,3 km².

Kanały i rowy melioracyjne

Obszar powiatu mławskiego jest obszarem źródłkowym wielu mniejszych cieków, często bez nazwy lub włączonych w system rowów melioracyjnych. Na terenie powiatu znajduje się także sieć kanałów i rowów melioracyjnych, których orientacyjne długości przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 2 Kanały i rowy melioracyjne na terenie powiatu mławskiego

Gmina	Ogólna długość kanałów i rowów melioracyjnych (km)	Gęstość rowów i kanałów melioracyjnych (km/km ²)
Dzierzgowo	227,9	7,6
Lipowiec Kościelny	150,0	7,8
Mława	1,2	2,7
Radzanów	228,8	8,1
Strzegowo	297,7	5,9
Stupsk	150,2	4,9
Szreńsk	189,6	7,2
Szydłowo	121,0	5,9
Wiśniewo	169,2	5,7
Wieczfnia Kościelna	152,3	6,0

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Mławskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem lat 2016-2019.

Wody stojące

Oprócz wód płynących na terenie powiatu znajdują się także wody stojące. Na rzece Mławce został wybudowany w roku 1976 roku Zalew Ruda o pojemności użytkowej 529 tys. m³. Zalew znajduje się w odległości około 7 km od Mławy i przeznaczony jest do nawadniania użytków rolnych w dolinie rzeki, jak również do celów rekreacyjnych. Powierzchnia zalewu wynosi 38 ha przy maksymalnym piętrzeniu wody i 24,3 ha przy piętrzeniu minimalnym. Spiętrzanie wody wynosi maksymalnie 5,1 m, a średnia głębokość 2 m. Długość w osi wynosi 2,2 km, a szerokość ok. 200 m.

Zbiornik położony jest w granicach administracyjnych gmin: Iłowo, Lipowiec Kościelny i Mława. Występują tu: ryby: płoć, leszcz, karp, karaś, lin, okoń, węgorz, szczupak, sum, jaź, amur, sandacz, a także raki, małże i ślimaki. Nad brzegami spotkać można bociany, żurawie, kaczki, nury, czaple i łabędzie.

Obok rezerwatu przyrody "Olszyny Rumockie" znajdują się stawy rybne w Rumocze. Stanowią zespół 13 sztucznych zbiorników wodnych (Staw przy Drodze, Olszynowy, Moczydło, Żuławy, Karczunek, Płomia, Zimowy, Rutki i 5 mniejszych stawów). Ich ogólna powierzchnia wynosi około 100 ha (w tym zalane wodą jest około 80 ha). Stawy służą do hodowli karpia królewskiego i karpia dzikiego. W małych ilościach występuje lin, sandacz i szczupak. Na terenie tych śródlądowych zbiorników wodnych można spotkać bociana białego, orła bielika, kormorana, rybołowa, czaple siwe i białe oraz stada łabędzi niemych i kaczek. Roślinność przybrzeżna i brzegowa: pałka szerokolistna, trzcina pospolita i tatarak zwyczajny. Groble porośnięte są trawami, krzewami łoży i drzewami olszy czarnej.

Wody podziemne

Na terenie powiatu występuje kilka pięter wodonośnych o charakterze użytkowym, spośród których głównym jest poziom czwartorzędowy. Decydują o tym największe zasoby wód, najłatwiejsza ich odnawialność oraz niewielka głębokość sprzyjająca budowie ujęć. Udokumentowane zasoby eksploatacyjne z tego piętra stanowią ponad 75% zasobów eksploatacyjnych powiatu.

W utworach czwartorzędowych wyróżniono cztery poziomy wodonośne. Ponadto, wody podziemne występują w osadach miocenu i oligocenu, ale nie są obecnie wykorzystywane.

Najpłytszy czwartorzędowy poziom wodonośny - wody gruntowe - występuje wśród gruntów powierzchniowych i nie ma wartości użytkowej. Woda gruntowa praktycznie w całości pochodzi z infiltracji opadów atmosferycznych.

Trzy pozostałe poziomy wodonośne czwartorzędu mają zwierciadło naporowe i tworzą wspólną czwartorzędową warstwę wodonośną. Ciśnienie piezometryczne wszystkich trzech poziomów wodonośnych czwartorzędu jest bardzo podobne, co świadczy, że są one w różnym stopniu powiązane hydraulicznie.

II poziom wód podziemnych występuje wśród interstadialnych piasków i żwirów wodnolodowcowych i rzecznych zlodowacenia Warty. Strop utworów wodonośnych znajduje się na głębokości 20 - 30 m.

III poziom wodonośny czwartorzędu związany jest z piaszczystymi osadami rzecznyymi interglacjałów mazowieckiego i kromerskiego oraz towarzyszących im serii wodnolodowcowych. Warstwa ma miąższość do 40 m i występuje na głębokości 60 - 110 m. Jest to poziom najbardziej zasobny.

IV poziom wodonośny ma rozprzestrzenienie ograniczone do depresji podłoża podczwartorzędowego. Utwory wodonośne występują na głębokości ponad 120 m.

Flora i fauna

Lasy powiatu mławskiego położone są w IV Krainie Mazowiecko-Podlaskiej w Dzielnicy I – Niziny Północno Mazowieckiej (mezoregion Wysoczyzny Ciechanowsko-Płońskiej).

Obszar północnego Mazowsza należy do jednego z najłabiej zalesionych w kraju. Zdecydowana większość siedlisk grądowych została zamieniona w okresie historycznym na pola uprawne. Podobnie rzecz się miała z łęgami i dąbrowami. Pozostały tylko niewielkie, rozproszone kompleksy leśne, gdzie prowadzona jest gospodarka leśna. Skład gatunkowy tych lasów jest podobny do innych obszarów leśnych w nizinnej części kraju o podobnych warunkach glebowych, gdzie prowadzona jest gospodarka leśna.

Na terenie powiatu lasy są rozproszone i rozdrobnione na wiele kompleksów, które są najczęściej izolowane od siebie. Największe obszary leśne położone są w jego północno-wschodniej, południowej i zachodniej części. Poza tym niewielkie, rozproszone kompleksy leśne zlokalizowane są na terenie całego powiatu. Najmniejszy udział lasów jest w centralnej części powiatu. Tylko niektóre kompleksy połączone są naturalnymi, leśnymi korytarzami oraz są na tyle duże, że wytworzyła się strefa wewnątrz lasu.

Lasy i grunty leśne zajmowały w 2011 roku obszar 23 170,8 ha, a same lasy - 22 907,0 ha. Wskaźnik lesistości wynosił 19,6% i systematycznie rośnie. Rokrocznie dokonuje się licznych zalesień, średnio o powierzchni kilkudziesięciu hektarów. Grunty leśne publiczne zajmują obszar 12 449,8 ha (53,7%), a grunty leśne prywatne - 10 721 ha (46,3%).

Skład gatunkowy lasów na terenie powiatu jest zbliżony do innych obszarów leśnych w nizinnej części kraju o podobnych warunkach glebowych. Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna, świerk, modrzew. Z gatunków liściastych najliczniej występuje brzoza, dęby i olsza. Pozostałe gatunki drzew liściastych to klon, lipa drobnolistna, grab pospolity, topola osika. Stanowią one raczej drugie piętro lasu wraz z formami juwenilnymi drzew tworzących główny drzewostan i krzewami. Wśród tych ostatnich najczęściej występują: jałowiec pospolity, kruszyna, trzmielina. Najniższe piętro lasu tworzą rośliny runa leśnego. Z uwagi na prowadzoną na tym obszarze od dawna gospodarkę leśną nie

jest ono tak zróżnicowane biologicznie jak w odpowiednich lasach naturalnych. Generalną zależnością jest to, że im starszy drzewostan tym zróżnicowanie gatunkowe runa większe i bardziej typowe dla siedliska. najmniej zróżnicowane są runa w młodnikach.

Fauna jest typowa dla środkowej Polski. Z dużych zwierząt można spotkać sarnę, rzadziej jelenia. O obecności dzików mogą świadczyć tzw. buchtowiska. Ponadto w rejonie Mławy spotyka się łosie. Poza tym występuje tu większość gatunków zwierząt i ptaków typowych dla ekosystemów leśnych i leśno-polnych.

Prawne formy ochrony przyrody

Na terytorium powiatu występują różne typy ekosystemów odmiennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym. Są to zarówno ekosystemy naturalne, jak i półnaturalne, przy czym do najważniejszych zalicza się:

- zwarte kompleksy leśne,
- siedliska drzewiaste i krzewiaste wokół zbiorników wodnych,
- roślinność siedlisk łąkowych, w tym zespoły roślinności łąk wilgotnych,
- trawiastą roślinność pastwisk,
- zbliżone do naturalnych siedliska roślinności przywodnej i bagiennej,
- alejowe nasadzenia przydrożne i kępy zieleni śródpolnej,
- zespoły komponowanej roślinności wysokiej parków i cmentarzy,
- zespoły roślinne w obrębie zabudowy i na obrzeżach terenów rolnych oraz w strefach przydrożnych,
- kępowe formacje drzewiaste i krzewiaste towarzyszące zabudowie lub stanowiące skupienia śródpolne,
- rośliny kultur rolniczych z charakterystycznym składem gatunkowym,
- roślinność ruderalną, występującą w miejscach o intensywnej zabudowie.

Obiekty i obszary przyrodnicze powiatu mławskiego objęte ochroną prawną zajmują powierzchnię 59 378,2 ha, co stanowi 50,2% powierzchni powiatu.

Tabela 3 Formy ochrony przyrody na terenie powiatu mławskiego

Forma ochrony	Ilość	Powierzchnia ogólna w	% powierzchni powiatu
Rezerваты przyrody	3	473,54	0,4
Obszary chronionego krajobrazu	3	58 833,4	49,8
Stanowiska dokumentacyjne	1	514,96	0,4
Użytki ekologiczne	10	29,8	0,03
Pomniki przyrody (szt.)	63 szt.	-	-
Natura 2000:			
• <i>Specjalne Obszary Ochrony</i>	3		
– Baranie Góry		176,62	0,15
– Olszyny Rumockie		149,51	0,13
• <i>Obszar Specjalnej Ochrony</i>			
– Doliny Wkry i Mławki		13 105,3	11,09

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Mławskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem lat 2016-2019.

Rezerваты przyrody

▪ Rezerwat „Baranie Góry”

Rezerwat utworzony został w 1994 r. na powierzchni 176,62 ha. Obiekt położony jest przy drodze Mława - Żuromin, w gminie Lipowiec Kościelny, w Nadleśnictwie Dwukoły, leśnictwo Mostowo. Celem ochrony jest naturalny krajobraz leśny o urozmaiconej rzeźbie terenu z wielogatunkowym drzewostanem dąbrowy świetlistej i grądu oraz licznymi stanowiskami roślin rzadkich i chronionych. Flora rezerwatu jest bardzo bogata - liczy blisko 300 gatunków roślin naczyniowych oraz kilka gatunków mszaków. Wśród nich zanotowano występowanie gatunków objętych ochroną ścisłą i częściową. Można tu spotkać takie rośliny jak: podkolan biały, pełnik europejski, orlik pospolity, wawrzynek wilczyko, naparstnica żółta, lilia złotogłów, widłak jałowcowaty, gnieźnik leśny, arnikę górską. Spośród roślin chronionych częściowo, licznie występują: konwalia majowa, kruszyna pospolita, turówka leśna, pierwiosnka lekarska, kalina koralowa, paprotka zwyczajna. Spotkać tu też można drzewa dębu i lipy o obwodach pierśnicy powyżej 200 cm i liczne gatunki ptaków, wśród nich zagrożone wyginięciem, jak: dzięcioł czarny, muchówka mała, turkawka, pliszka, krzyżodziób świerkowy.

▪ Rezerwat "Olszyny Rumockie"

Rezerwat utworzony został w 1994 r. na powierzchni 149,51 ha. Położony jest w lasach Nadleśnictwa Dwukoły, leśnictwa Mostowo na terenie wsi Rumoka, gmina Lipowiec Kościelny. Rezerwat leży na tarasie zalewowym i nadzalewowym rzeki Mławki. Rezerwat jest jednym z nielicznych kompleksów leśnych w mało lesistym krajobrazie północno-zachodniego Mazowsza. Celem ochrony rezerwatowej jest zachowanie naturalnych łągów olszowo-jesionowych oraz miejsc łągowych licznych gatunków ptaków, w tym bociana czarnego. Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie ponad 50 gatunków ptaków, z których większość należy do gatunków łągowych. Do gatunków dominujących należy: zięba, pierwosnek, pokrzewka czarnołbista, strzyżyk. Znajduje się też tu gniazdo bociana czarnego zasiedlone od wielu lat. Można tu spotkać żerującego żurawia i orlika krzykliwego. Swoje miejsce łągowe ma tutaj zimorodek - zwany polskim kolibrem. Walory faunistyczne rezerwatu podwyższa fakt występowania w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu - rozległego kompleksu łąk i stawów jako miejsca łągowego szeregu cennych gatunków ptaków, jak: kuklik wielki, sieweczka rzeczna, rycyk, świergotek łąkowy, świszczak, łabędź niemy, błotniak popielaty i stawowy, pustułka. Duży obszar rezerwatu umożliwia bytowanie dużych ssaków, jak łos i sarna oraz mniejszych - lisa, kuny, łasicy, gronostaja.

▪ Rezerwat "Dolina Mławki"

Rezerwat biocenotyczno-fitocenotyczny utworzony został w 1994 r. na powierzchni 147,41 ha. Rezerwat położony jest w dolinie rzeki Mławki, na terenie lasów Nadleśnictwa Dwukoły, leśnictwa Ratowo, gruntów wsi Grądek w gminie Szreńsk, w sąsiedztwie drogi Zawady - Wola Proszkowska. Rezerwat utworzono dla ochrony dużego kompleksu olsu i olsu jesionowego o typowej strukturze i składzie florystycznym z licznymi stanowiskami ptaków zagrożonych wyginięciem. Flora rezerwatu liczy blisko 200 gatunków roślin naczyniowych. O fizjonomii warstwy runa łągów decydują: pokrzywa, kuklik zwisty, bniec czarny; w olszach - dodatkowo występują: turzyca odległokłosa, narecznica błotna, karbieniec pospolity, psianka słodkogórz, przytulia czepna, kościenica wodna. Notuje się też występowanie chmielu, który pnąc się po drzewach i krzewach tworzy girlandy nadające niepowtarzalny urok zbiorowiskom i wskazuje na ich naturalność. Na terenie rezerwatu stwierdzono

występowanie blisko 60 gatunków ptaków, z których większość należy do gatunków lęgowych, a część to gatunki w różnym stopniu zagrożone, jak: gołębiarz, dzięcioł średni, świergotek łąkowy, turkawka, dzięcioł czarny, dzięciołek, myszołów, krętogłów, pokrzywnica, dziwonja, gil. Przez rezerwat przepływa ciek Kozak pełniący funkcję rowu melioracyjnego dla sąsiadujących z rezerwatem gruntów użytkowanych rolniczo.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie powiatu położone są fragmenty trzech obszarów chronionego krajobrazu:

- *Zieluńsko-Rzęgnowski Obszar Chronionego Krajobrazu* obejmuje w powiecie mławskim gminy: Dzierzgowo, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo, Lipowiec Kościelny i miasto Mławę. Jego powierzchnia całkowita wynosi 38 495,4 ha.
- *Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu* obejmuje w powiecie mławskim gminy: Stupsk, Radzanów i Strzegowo. Jego powierzchnia całkowita wynosi 97 910,4 ha.
- *Krośnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu* obejmuje w powiecie mławskim gminy: Stupsk i Dzierzgowo. Jego powierzchnia całkowita wynosi 19 547,7 ha.

Obszary Natura 2000

▪ Olszyny Rumockie - PLH 140010

Obszar położony jest w granicach rezerwatu przyrody "Olszyny Rumockie". Leży na terenie zalewowym i nadzalewowym w środkowym biegu rzeki Mławki, która rozdziela go na dwie części. Uroczysko Olszyny Rumockiej stanowią łągi jesionowo-olszowe. Ponad 90% powierzchni tego obszaru porasta las. W górnej warstwie drzew dominuje olsza czarna, a udział gatunków domieszkowych (brzozy i jesionu) jest niewielki. Dolna warstwa drzew występuje sporadycznie i tworzy ją jesion oraz olsza. Podszyt w omawianych łągach jest ubogi i charakteryzuje się niewielką liczbą gatunków krzewów; panującymi gatunkami są: trzmielina europejska, porzeczką czerwoną, czeremcha pospolita, bez czarny i kruszyna. Warstwę zielną tworzą gatunki nitrofilne (pokrzywa zwyczajna, jasnota purpurowa, przytulia czepna i gwiazdnica gajowa). Na terenie obszaru znajdują się również małe fragmenty łąk niskich oraz wilgotnych borów mieszanych. Obszar ważny dla zachowania lasów lęgowych. Ponad 90% powierzchni obszaru zajmują typowo wykształcone łągi - objęte Załącznikiem I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W rzece Mławce stwierdzono występowanie bobrów. Ogółem, występują tu 2 siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 2 gatunki z Załącznika II. Obszar nie znajduje się pod bezpośrednim oddziaływaniem lokalnego przemysłu. Zagrożeniem może być natomiast wnikanie do strefy okrajkowej lasu gatunków nieleśnych.

▪ Dolina Wkry i Mławki - PLB 140008

Obszar leży w kompleksie leśnym Pomiechówek, po obu stronach przełomu rzeki Wkry. Obejmuje pradolinę Wkry wraz z przyległymi łągami oraz z wysoczyzną i jej stromym stokiem z łąkami zboczowymi. Szczególnie licznie występują łągi. Pokrywa zielna jest w nich na ogół mało zmieniona. Jedyny starszy drzewostan położony jest w pradolinie strumienia bez nazwy wpadającego do Wkry. Panują tu 65-85 letnie drzewostany olszowo-jesionowe z domieszką wiązu szypułkowego i świerka. Najcenniejszym krajobrazowo jest ok. 70-letni drzewostan z panującym jesionem. Odcinek rzeki Wkry jest porośnięty szuwarami, zaś wysepki i częściowo plaże - zbiorowiskami wiklinowymi. W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 24 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.

Liczebności 2 gatunków (błotniaka łąkowego i derkacza) spełniają kryteria wyznaczania ostoi ptaków wprowadzone przez BirdLife International. Ponadto 10 gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Ostoja jest jednym z 10 najważniejszych w Polsce łągowisk błotniaka łąkowego, jak też ważnym łągowiskiem derkacza.

▪ **Baranie Góry - PLH 140002**

Obszar obejmuje rezerwat przyrody, położony w gminie Lipowiec Kościelny. Jest on w całości zalesiony. Typowym, panującym zbiorowiskiem w rezerwacie jest świetlista dąbrowa. Grąd trzcinnikowy to drugie, pod względem zajmowanej powierzchni, zbiorowisko roślinne tego obszaru. W granicach obszaru występują 2 rodzaje siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym ponad 60% obszaru zajmuje subkontynentalna dąbrowa świetlista - priorytetowy rodzaj siedliska. Flora rezerwatu liczy 286 gatunków roślin naczyniowych z 50 rodzin. Znajdują się liczne stanowiska roślin chronionych - 8 gatunków objętych ochroną ścisłą i 6 gatunków chronionych częściowo. W runie występuje ok. 40 roślin światło- i ciepłolubnych. Rośnie tu też kilka drzew pomnikowych. Obserwowano tu także 1 gatunek motyla z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG - był to czerwończyk nieparek. Obszar w całości położony na terenie Zieluńsko - Rzęgnowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, w granicach rezerwatu przyrody Baranie Góry.

Stanowisko dokumentacyjne

Na terenie powiatu znajduje się jedno stanowisko dokumentacyjne - „Morena Rzęgnowska”, w gminie Dzierzgowo o powierzchni 514,96 ha.

Przedmiotem ochrony są wysokie walory geomorfologiczne, kulturowe, historyczne i biocenotyczne tego obszaru.

Ochroną objęto dużą część Moreny Rzęgnowskiej (głównie porośniętą lasem), która ukształtowana jest w formie wału zwróconego wypukłością ku południowi. Jej długość wynosi około 14 km i ciągnie się od doliny Orzyca w okolicach wsi Tańsk Wasiły i Tańsk Grzymki w kierunku południowo-wschodnim do Rzęgnowa, a następnie na północny-wschód przez Żaboklik do wsi Ożumiech. Wał moreny jest wąski i wynosi średnio ok. 500 m. Wzgórza mają wysokość od 163,5 m n.p.m. (u podstawy łuku) do 205,4 m n.p.m. (na grzbiecie łuku). Najwyższe wzniesienie Czubak (205,4 m n.p.m.) znajduje się między Rzęgnowem a Zawadami.

Lasy porastające morenę mają charakter miejsca pamięci narodowej - w okresie kampanii wrześniowej 1939 r. były terenem krwawych walk (tzw. „pozycja rzęgnowska” armii „Modlin”). Przez ten teren przebiegał ponadto jeden z ważnych szlaków handlowych, omijający obszary bagienne „Błota Niemyje” (położone na zachód od moreny) i łączący Mazowsze z obszarem Prus. Świadczą o tym znaleziska archeologiczne (np. kręgi kamienne) i dawne nazwy poszczególnych wzniesień moreny, np. „Łysa Góra”, „Kamienna Góra”.

Drzewostany porastające wzgórza moreny spełniają funkcje glebochronne, chroniąc szczyty i zbocza wzgórz przed erozją. Porastając wzgórza będące wododziałem między Tamką, Orzycem, Łydynią i Węgierką mają wpływ na kształtowanie zasobów wodnych zasilających te rzeki.

Po południowej stronie łuku morenowego, między miejscowościami Kitki i Choszczewką znajduje się podmokłe obniżenie terenu porośnięte drzewostanem olszowym i zaroślami łągowymi. Są tam źródłiska rzeki Łydyni.

Użytki ekologiczne

Na terenie powiatu mławskiego znajduje się 10 użytków ekologicznych, położonych na terenie gmin: Dzierzgowo, Mława, Stupsk.

Tabela 4 Użytki ekologiczne na terenie powiatu mławskiego

Lp.	Lokalizacja, nazwa	Gmina	Powierzchnia	Szczególny cel ochrony
1	Brzozowo Stare	Dzierzgowo	17,05	bagno
2	Tańsk Kęsocha	Dzierzgowo	0,40	halizna - urozmaicenie terenu - trzy kępy
3	Dobrogosty	Dzierzgowo	0,28	nieużytki pokopalniane
4	Dzierzgowo	Dzierzgowo	0,18	ruiny - siedlisko zwierząt
5	Brzozowo Stare	Dzierzgowo	7,06	bagno
6	Ostoja rzeki Seracz	Mława	4,8	dolina rzeki
7	użytek ekologiczny we wsi Budy Bolewskie	Stupsk	brak danych	obszar źródłowy ciek bez nazwy – dopływu rz. Giedniówki
8	użytek ekologiczny we wsi Stupsk	Stupsk	brak danych	obszar źródłowy ciek bez nazwy – dopływu rz. Giedniówki
9	użytek ekologiczny we wsi Stupsk	Stupsk	brak danych	obszar źródłowy ciek bez nazwy – dopływu rz. Dunajczyk
10	użytek ekologiczny we wsi Zdroje	Stupsk	brak danych	obszar źródłowy ciek bez nazwy – dopływu rz. Giedniówki

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Mławskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem lat 2016-2019.

Pomniki przyrody

Na terenie powiatu mławskiego znajdują się 63 pomniki przyrody.

Pozostałe tereny cenne przyrodniczo

■ Zielone Płuca Polski

W części województwa mazowieckiego zamkniętej widłami Wisły i Bugu funkcjonuje obszar Zielonych Płuc Polski (ZPP), obejmujący powierzchnię 63 229 km², co stanowi około 20% powierzchni Polski. Cały powiat mławski wchodzi w skład tego obszaru. Idea ZPP, zakładająca integrację ochrony środowiska z rozwojem gospodarczym i postępowaniem cywilizacyjnym sformułowana została w 1983 r. W dniu 14 września 1994 r. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił deklarację uznającą obszar Zielonych Płuc Polski za region, w którym należy przestrzegać zasad ekorozwoju.

Rysunek 3 Obszar funkcjonalny Zielone Płuca Polski

Źródło: www.fzpp.pl.

▪ **Korytarze ekologiczne**

Korytarze ekologiczne na terenie powiatu oparte są głównie o duże kompleksy leśne i doliny cieków wodnych wraz z podmokłymi obniżeniami.

▪ **Łąki, zadrzewienia i zakrzewienia**

Duże znaczenie dla powiatu mają zadrzewienia nie będące zbiorowiskami leśnymi. Są to:

- zadrzewienia przywodne, ciągnące się wzdłuż cieków wodnych (wierzby, olsze, brzozy, kruszyna),
- zadrzewienia przydrożne, towarzyszące ciągom komunikacyjnym,
- zadrzewienia śródpolne, często porastające tereny nie użytkowane rolniczo i miedze (zarośla tarniny, dzikiej róży, jeżyny, derenia, pojedyncze drzewa).

▪ **Zieleń urządzona**

Na terenie powiatu mławskiego do terenów zieleni urządzonej należą: parki, zieleńce, cmentarze, ogrody przydomowe, zieleń obiektów sportowych, zieleń osiedlowa oraz zieleń izolacyjna tras komunikacyjnych i zieleń przyuliczna. Powierzchnia poszczególnych terenów wynosi:

- parki spacerowo – wypoczynkowe – 3,5 ha,
- zieleńce – 4,1 ha (42 sztuki),
- zieleń uliczna – 20,9 ha,
- tereny zieleni osiedlowej – 30,5 ha,
- cmentarze – 42 ha (30 sztuk).

▪ **Parki podworskie**

Na terenie powiatu mławskiego parki podworskie znajdują się w gminach: Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Stupsk, Szreńsk, Strzegowo, Radzanów, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo.

Tabela 5 Parki podworskie w powiecie mławskim

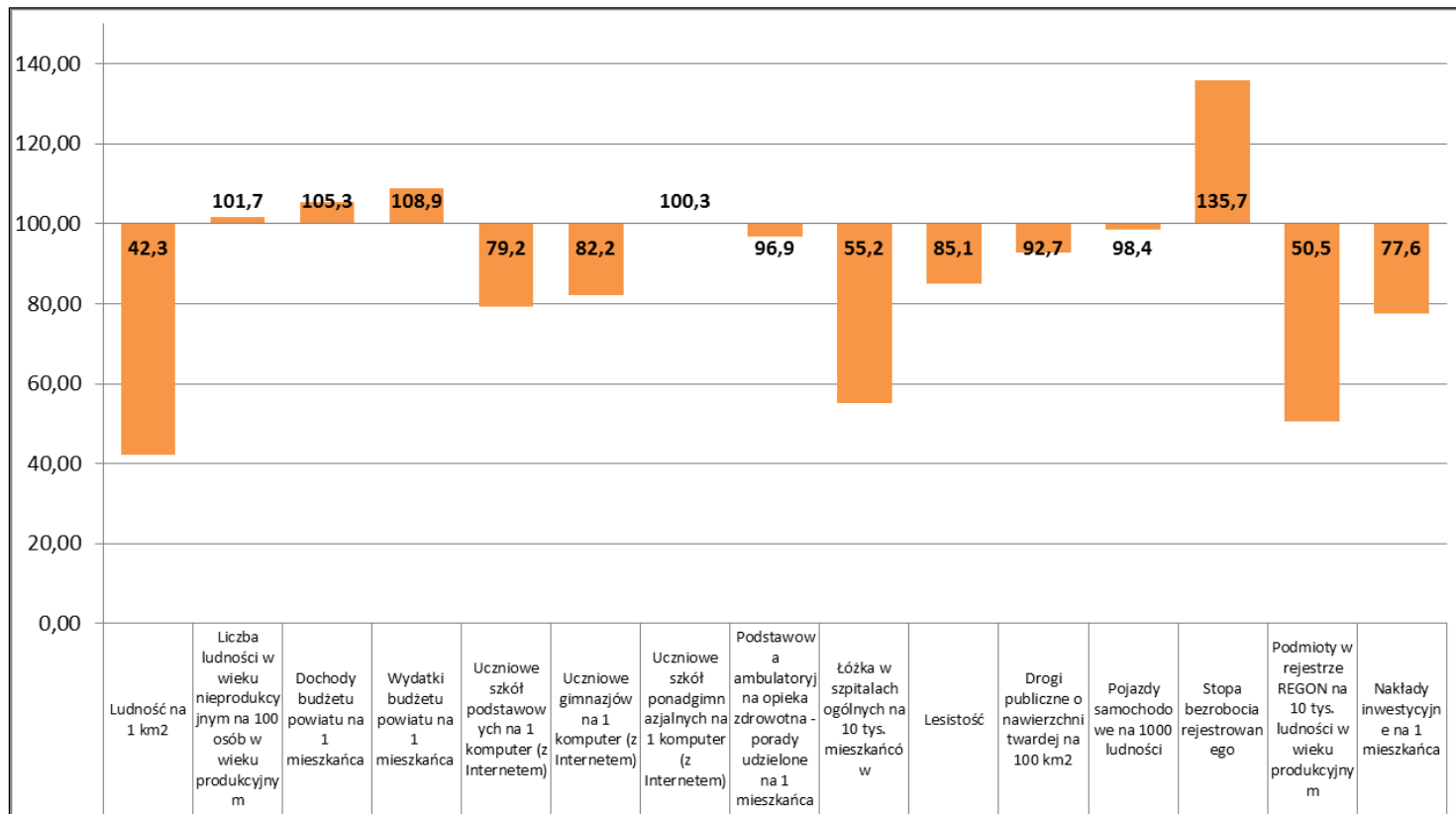
Lp.	Gmina	Parki podworskie
1.	Dzierzgowo	– park zabytkowy w Dzierzgowku – park zabytkowy w Rzęgnowie
2.	Lipowiec Kościelny	– podworski park w Lewiczynie – park podworski w Lipowcu Kościelnym – Krępa - pozostałości parku z końca XIX w. – Zawady - park z poł. XIX w.
3.	Stupsk	– zespół podworski w Woli Szydłowskiej – zespół podworski w Dąbku – zespół podworski w Morawach – park podworski w Stupsku – park podworski w Strzałkowie – park podworski w Krośnicach – pozostałości zespołu dworskiego w Wyszynach Kościelnych – Dunaj - park z połowy XIX w.
4.	Szreńsk	– park podworski w Szreńsku – park podworski w Liberadzu – park podworski w Miączynie Małym – Miączyn Duży - park z początku XX w.

Lp.	Gmina	Parki podworskie
5.	Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> - park podworski, krajobrazowy, pocz. XX w. – m. Drogiszka - zespół podworski (dwór mur.-drew. z ok. 1865 r.- m. Unierzyż - zespół podworski (dwór mur., park XIX w.) – m. Unikowo - Kowalewko - pozostałości parku z ok. 1900 r. - Mdzewko - park z pocz. XIX w. - Niedzbórz - pozostałości parku z końca XIX w. - Radzimowice - park z końca XIX w.
6.	Radzanów	<ul style="list-style-type: none"> - Bońkowo Kośc. - park dworski z końca XIX w. - Ratowo - park z 2 poł. XIX w.
7.	Szydłowo	<ul style="list-style-type: none"> - Dębsk - park dworski z XIX w. - Nosarzewo Bor. - park z końca XIX w. - Piegłowo- park z XIX w. - Sławogóra Stara - park dworski - Szydłowo - pozostałości parku z końca XIX w. - Szydłówek - pozostałości parku z poł. XIX w.
8.	Wieczfnia Kościelna	<ul style="list-style-type: none"> - Chmielewo Wielkie - park podworski ok. 1900 r. - Grzebsk - pozostałości parku - Grzybowo Wielkie - pozostałości parku ok.1900r. - Łęg - park podworski z końca XIX w. - Uniszki Zawadzkie - park z XIX w. - Windyki - pozostałości parku ok. 1900 r.
9.	Wiśniewo	<ul style="list-style-type: none"> - Bogurzyn - park z końca XIX w. - Kosiny Stare - pozostałości parku z końca XIX w. - Kowalewo - pozostałości parku z końca XIX w. - Wiśniewo - pozostałości parku ok. 1900 r.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Mławskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem lat 2016-2019.

1.2. Umiejscowienie powiatu w województwie i kraju

Wykres 1 Wybrane wskaźniki powiatowe w relacji do średniej województwa w 2011r.
Województwo = 100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Tabela 6 Powiat mławski na tle pozostałych powiatów w województwie w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn ^a	Saldo migracji na 1000 ludności	na 1 mieszkańca					Wydatki na obsługę długu publicznego w % wydatków ogółem budżetu powiatu ^a	Czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 ludności	Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania		Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. mieszkańców	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych w 2010 r.	Odsetek ludności korzystającej z instalacji ^a			Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a	Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Targowiska stałe	Produkcja sprzedana przemysłu ^b na 1 mieszkańca
				Dochody własne budżetu powiatu	Środki w dochodach budżetu powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	Wydatki budżetu powiatu	obiekty	udzielone noclegi			wodociągowej	kanalizacyjnej			gazowej						
białobrzeski	34	2	35	36	7	20	4	39	27	35	22	18	38	42	23	24	20	29	16		
ciechanowski	19	21	28	20	23	16	27	9	12	22	33	33	7	13	15	28	21	22	17		
garwoliński	20	15	21	28	29	30	24	19	13	14	18	5	29	31	18	15	34	4	9		
gostyniński	23	26	29	22	42	18	6	27	33	33	34	36	12	20	36	33	25	40	28		
grodzki	9	34	3	10	32	27	23	5	21	20	4	11	18	11	10	3	6	40	8		
grójecki	22	21	13	21	24	26	34	36	13	16	12	24	37	24	13	6	17	4	13		
kozienski	24	6	27	9	36	25	17	11	21	25	26	27	31	10	19	31	32	22	-		
legionowski	7	30	2	11	37	40	13	8	2	2	3	7	36	7	8	16	5	33	33		
lipski	38	6	31	15	5	8	8	16	37	39	38	21	39	40	-	25	24	29	18		
łosicki	41	4	26	41	31	13	10	40	8	18	37	10	13	25	29	13	28	16	29		
makowski	39	4	41	38	15	11	5	28	33	37	31	14	34	36	-	39	22	16	31		
miński	14	26	8	12	25	36	12	7	8	10	10	26	28	19	19	8	16	2	24		
MŁAWSKI	27	21	25	34	17	19	7	35	27	32	11	27	6	22	17	17	33	2	-		
nowodworski	16	26	11	17	10	34	21	16	13	17	6	35	23	17	24	18	15	11	5		
ostrołęcki	41	1	16	39	14	32	26	40	40	40	20	2	42	41	28	30	421	16	23		
ostrowski	29	15	33	35	38	39	15	15	21	21	39	23	27	27	32	27	18	12	17		
otwocki	12	34	7	13	41	28	36	10	18	6	9	15	35	12	12	7	7	10	10		
piaseczyński	8	34	1	6	35	12	37	20	4	7	2	3	8	8	7	5	3	22	2		
płocki	31	6	10	18	20	38	29	28	3	8	13	4	19	38	31	34	40	7	22		
płoński	25	21	20	29	11	23	11	22	21	27	17	27	20	30	21	28	29	12	25		
pruszkowski	6	38	6	8	40	37	32	12	7	3	16	8	26	6	1	4	2	22	12		
przasnyski	39	6	36	24	1	6	1	32	37	34	24	19	15	21	-	26	35	16	21		
przysuski	33	6	34	40	8	7	16	24	37	28	36	32	33	34	-	40	38	40	38		

Wyszczególnienie	Ludność na 1 km ²	Kobiety na 100 mężczyzn ^a	Saldo migracji na 1000 ludności	na 1 mieszkańca					Wydatki na obsługę długu publicznego w % wydatków ogółem budżetu powiatu ^a	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania		Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. mieszkańców	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych w 2010 r.	Odsetek ludności korzystającej z instalacji ^a			Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a	Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Targowiska stałe	Produkcja sprzedana przemysłu ^b na 1 mieszkańca
				Dochody własne budżetu powiatu	Środki w dochodach budżetu powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	Wydatki budżetu powiatu	obiekty	udzielone noclegi			wodociągowej	kanalizacyjnej			gazowej						
pułtuski	29	15	15	16	9	9	25	16	33	23	14	15	21	23	26	35	23	33	34		
radomski	17	6	14	30	30	35	19	30	8	29	19	21	16	29	22	41	31	12	30		
siedlecki	35	3	19	42	26	42	-	38	21	30	35	6	30	39	27	10	37	33	27		
sierpecki	27	25	24	27	39	17	18	5	27	36	40	31	9	26	33	38	39	29	20		
sochaczewski	15	29	17	25	21	33	22	21	27	24	23	30	10	18	37	12	13	16	6		
sokołowski	36	15	39	32	19	29	20	14	33	38	28	19	23	28	35	10	26	16	3		
szymborski	18	6	22	31	33	22	2	37	19	19	30	34	14	33	25	42	27	33	36		
warszawski zachodni	11	32	5	7	34	14	30	32	8	5	5	1	32	14	6	2	4	22	14		
węgrowski	32	6	32	37	22	24	28	31	27	31	29	25	25	35	34	21	30	12	35		
wołomiński	10	30	4	19	27	41	33	22	4	11	1	9	40	15	11	18	8	4	26		
wyszkowski	20	15	18	23	13	15	14	25	21	13	25	13	22	16	16	22	19	33	32		
zwoleniński	25	6	30	33	18	31	9	12	40	42	21	17	41	32	30	32	41	33	-		
żuromiński	36	15	40	26	6	10	3	42	40	41	42	12	11	37	-	37	36	33	37		
żyrardowski	13	34	12	14	28	21	31	25	13	9	15	38	17	9	14	20	10	22	11		
m. Ostrołęka	4	32	42	3	12	4	35	4	27	26	41	37	5	3	5	23	11	29	4		
m. Płock	5	40	37	2	16	2	39	1	13	12	27	41	1	5	9	13	14	22	-		
m. Radom	3	38	38	4	4	5	40	34	4	4	32	40	4	4	3	36	9	9	19		
m. Siedlce	2	40	23	5	2	3	38	3	19	15	7	39	2	2	4	9	12	7	15		
m.st. Warszawa	1	42	9	1	3	1	41	2	1	1	8	42	3	1	2	1	1	1	1		
POLSKA	123	107	-	-	-	-	-	168	7039	57 mln	34	106	88	63	52	11,8	1004	-	29522		

^a Najmniejsza wartość została oznaczona jako lokata 1, natomiast największa - jako ostatnia lokata spośród zestawionych jednostek;

^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

1.3. Sieć osadnicza

Tereny dzisiejszego powiatu mławskiego były zamieszkane już w epoce kamienia i brązu, o czym świadczą wykopaliska archeologiczne. We wczesnym średniowieczu tereny te leżące na granicy z plemionami Prusów były pod panowaniem królów i książąt polskich. W XIII-XV w. znajdowały się we władaniu książąt płockich. W tym okresie niektóre osady otrzymywały prawa miejskie, np. Szreńsk w 1383 r. czy Radzanów w 1400 r. Mława otrzymała prawa miejskie w 1429 r., z rąk książąt mazowieckich. Najstarsze wzmianki w źródłach pisanych na temat terytorium obejmującego powiat mławski sięgają początku XV w. W dokumencie zwanym „dokumentem lokacyjnym” odnoszącym się do miasta Mławy, spisany po łacinie w dniu 13 lipca 1429 r., dowiadujemy się, że trzech książęta mazowieccy: Ziemowit, Kazimierz i Władysław nadali przywilej na założenie miasta Mława.

Wiek XVI był okresem szybkiego rozwoju ośrodków osadniczych Ziemi Zawkrzeńskiej. W 1564 r. miasto Mława liczyło już ok. 2,5 tys. mieszkańców. Położenie przy szlaku handlowym i liczne przywileje nadawane miastu sprzyjały rozwojowi.

Od początku XVII w. zaczął się powolny upadek gospodarczy terenów wchodzących w skład dzisiejszego powiatu mławskiego. Katastrofą był najazd szwedzki, który przyspieszył ten upadek.

Po drugim rozbiórce Polski obszar dzisiejszego powiatu mławskiego dostał się pod panowanie pruskie i rosyjskie. Dzięki korzystnemu nadgranicznemu położeniu, miasto Mława stało się ważnym ośrodkiem handlu zbożem, wełną i rybami. Handlowy niegdyś charakter miasta znalazł odbicie w trzech placach targowych. Graniczne położenie miasta wpłynęło także na rozwój komunikacji pocztowej.

Uruchomienie kolei nadwiślańskiej pod koniec XIX w. otworzyło przed powiatem mławskim perspektywy rozwoju. W 1877 r. powstało w Mławie kolejowe przejście graniczne do Niemiec. W tym samym czasie powstała komora celna i warsztaty, które wpłynęły bardzo korzystnie na ożywienie gospodarcze i kulturalne miasta i okolic.

Na początku XX w. Mława liczyła już blisko około 20 tys. mieszkańców i była jednym z najatrakcyjniejszych miast na północnym Mazowszu.

Pierwsze dni II wojny światowej przeszły do historii jako „dni chwały” żołnierzy polskich, broniących mieszkańców powiatu. 20 Dywizja Piechoty Armii „Modlin” broniła najkrótszej drogi do stolicy, stawiając opór przeważającym siłom niemieckim. Mława okupiła to znacznymi zniszczeniami, w gruzach legło 65% zabudowy miasta. Ludność powiatu poddano eksterminacji, zginęło ponad 11 tys. osób.

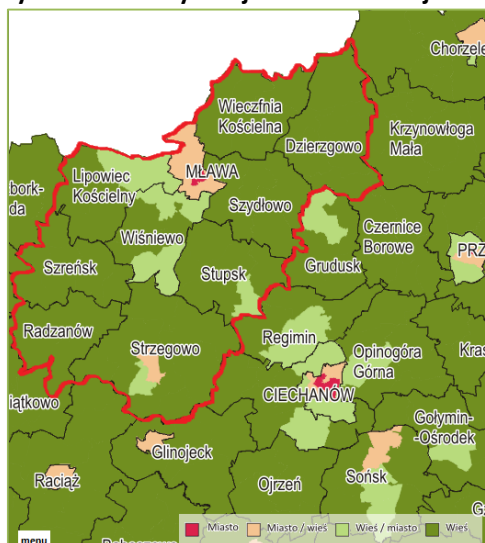
Po II wojnie światowej powiat mławski istniał w granicach województwa warszawskiego, później ciechanowskiego. Od dnia 1 stycznia 1999 r. funkcjonuje jako lokalna wspólnota samorządowa pod nazwą powiat mławski.

W skład powiatu mławskiego wchodzi 10 gmin, w tym gmina miejska Mława i 9 wiejskich: Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Radzanów, Strzegowo, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo.

Gminy są wspólnotami samorządowymi i nie podlegają administracyjnie powiatowi mławskiemu. Samorządy te są wzajemnie niezależne i wykonują swoje zadania według ustawowo określonych kompetencji.

Sieć osadniczą powiatu mławskiego tworzy 1 miasto, 237 miejscowości wiejskich, w tym 217 sołectw oraz 20 miejscowości pozostałych.

Rysunek 4 Identyfikacja obszarów miejskich i wiejskich na terenie powiatu mławskiego

Źródło: <http://www.trendyrozwojowemazowska.pl>

Powiat mławski zajmuje powierzchnię geodezyjną 118 182 ha (1 182 km²).

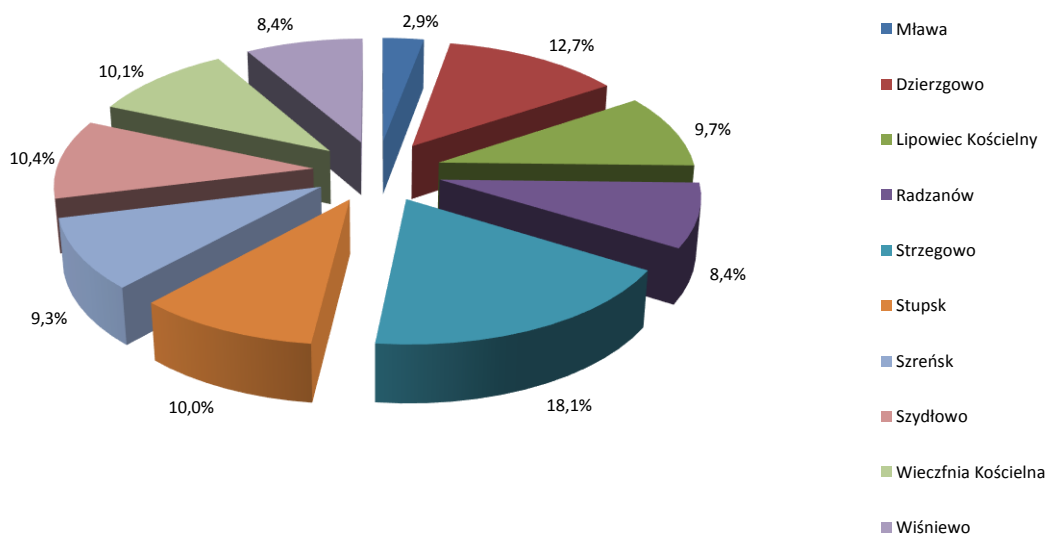
Tabela 7 Sieć osadnicza powiatu mławskiego - stan na 31.12.2012 r.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia		Liczba sołectw
	[ha]	[km ²]	
m. Mława	3480	35	-
Dzierzgowo	15061	151	29
Lipowiec Kościelny	11445	114	15
Radzanów	9886	99	18
Strzegowo	21421	215	39
Stupsk	11799	118	25
Szezeńsk	10939	109	24
Szydłowo	12250	122	27
Wieczfnia Kościelna	11973	120	24
Wiśniewo	9928	99	16
Powiat mławski	118 182	1 182	217

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych.

Największą powierzchnię zajmuje gmina Strzegowo (21 421 ha), stanowiąc 18,1% powierzchni powiatu, a najmniejszą - miasto Mława (3 480 ha), którego udział w skali całego powiatu wynosi 2,9%.

Wykres 2 Udział gmin w powierzchni powiatu mławskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Ogółem, tereny wiejskie zajmują 114 702 ha, a tereny miejskie - 3 480 ha.

1.4. Zasoby naturalne

Teren powiatu mławskiego jest zasobny w surowce mineralne, rozpoznano tutaj 40 złóż, występujących na terenie gminy: Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Strzegowo, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna i Wiśniewo.

Tabela 8 Wykaz złóż surowców mineralnych na terenie powiatu mławskiego

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tys. m ³)	
				geologiczne	przemysłowe
Gmina Dzierzgowo					
1.	Rzęgnowo II	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	4 994	-
2.	Rzęgnowo III	piaski	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	1 436	-
Gmina Lipowiec Kościelny					
1.	Lewiczyn	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo	1 335	1087
2.	Lipowiec	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	74	-
3.	Lipowiec Kościelny	piaski	złoże, z którego wydobycie zostało zaniechane	3 274	69
4.	Rywociny	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	1 118	964
5.	Rywociny-Kęczewo	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	1 814	-
6.	Lipowiec I	piaski	złoże eksploatowane	302	-
Gmina Strzegowo					
1.	Aleksandrowo	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane, eksploatowane	909	785
2.	Augustowo	piaski kwarcowe	złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	4 978	-
3.	Dalnia	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane, eksploatowane	80	-
4.	Dąbrowa	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	312	-
5.	Dąbrowa I	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane, eksploatowane	204	-
6.	Drogiszka	piaski	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	414	-
7.	Grabienice Małe	piaski	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	623	-
8.	Józefowo Dąbrowskie*	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	883	-

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tys. m ³)	
				geologiczne	przemysłowe
9.	Józefowo Dąbrowskie II	piaski	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	163	-
10.	Pokrytki	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	231	-
11.	Sułkowo	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	266	-
12.	Józefowo Dąbrowskie III	piaski	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	122	-
Gmina Stupsk					
1.	Stupsk	piaski	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	3	-
2.	Wola Szydłowska	piaski	złoże eksploatowane	1 065	1065
Gmina Sześć					
1.	Krzywki Bożki	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	333	-
2.	Miączyn Mały	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	198	-
Gmina Szydłowo					
1.	Dębsk	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	1 146	-
2.	Dębsk II	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	158	-
3.	Dębsk III	piaski	złoże eksploatowane	115	-
4.	Mława	surowce ilaste ceramiki	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	209	-
5.	Nowa Sławogóra	piaski	złoże eksploatowane	215	-
6.	Pięgłowo	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	326	-
7.	Sławogóra	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	867	-
8.	Pawłowo	piaski i żwiry	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	256	-
9.	Giednia	piaski	złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo	1646	-
Gmina Wieczfnia Kościelna					
1.	Kołakowo	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	1045	-
2.	Kołakowo II	piaski i żwiry	złoże zagospodarowane, eksploatowane	178	-
3.	Kołakowo III	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	177	-
4.	Uniszki VIII	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	71	-
5.	Uniszki Gumowskie III*	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	142	-
6.	Uniszki Gumowskie IV*	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	51	-
7.	Uniszki Gumowskie V	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	24	-
8.	Uniszki Gumowskie VII*	piaski i żwiry	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	102	-
9.	Uniszki Gumowskie IX	piaski i żwiry	złoże eksploatowane	131	-
Gmina Wiśniewo					
1.	Kosiny Bartosowe	piaski	złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane	1074	674

Źródło: Baza MIDAS, Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie.

1.5. Zasoby kulturowe

Powiat mławski jest bogaty w rozproszone obiekty historyczne, zarówno obiekty architektury sakralnej, jak i zespoły dworskie z cennymi zespołami starodrzewu. Zachowały się również grodziska, zabudowania folwarczne, cmentarze oraz liczne XIX w. domy mieszkalne.

▪ Obiekty sakralne i cmentarze

Tabela 9 Wykaz zabytkowych obiektów sakralnych i cmentarzy na terenie powiatu mławskiego

Lp.	Gmina	Zabytkowe kościoły
1.	Mława	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kościół parafialny pw. Św. Trójcy ▪ Kościół filialny pw. Św. Wawrzyńca ▪ Cmentarz żydowski, poł. XIX w. ▪ najstarsza część cmentarza

Lp.	Gmina	Zabytkowe kościoły
2.	Dzierzgowo	<ul style="list-style-type: none"> Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP, XVI w. przebudowany w XIX w. wraz z terenem cmentarza kościelnego (m. Dzierzgowo)
3.	Lipowiec Kościelny	<ul style="list-style-type: none"> Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja
4.	Radzanów	<ul style="list-style-type: none"> Kościół filialny pw. NMP z XVIII w. wraz z otaczającym drzewostanem (m. Bońkowo Kościelne). Zespół sakralny z XVIII w. (kościół pw. Św. Antoniego Padewskiego wraz z plastycznym i architektonicznym wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w promieniu 50 m, klasztor, dzwonnica przy kościele) – m. Ratowo. Synagoga mur., 1875-1904 wraz z bezpośrednim otoczeniem w promieniu 50 m – m. Radzanów. Kościół parafialny p.w. Św. Franciszka z Asyżu, wzniesiony w latach 1926 – 1932, wg projektu Stefana Szyllera, wraz z otaczającym go cmentarzem, położone w miejscowości Radzanów przy ul. Poświętne 1. Wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Św. Franciszka z Asyżu w miejscowości Radzanów.
5.	Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> Kościół filialny pw. Św. Krzyża XVII w. – m. Drogiszka Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja, XIX w. – m. Niedzbórz Kościół parafialny pw. Św. Anny, dzwonnica – Strzegowo Kościół parafialny pw. św. Stanisława BM- Dąbrowa
6.	Szeńsk	<ul style="list-style-type: none"> Kościół parafialny pw. Św. Wojciecha i Niepokalanego Poczęcia NMP XIV, XVI, XVIII w., dzwonnica wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 100 m – Szeńsk Kaplica cmentarna p.w. Św. Barbary z 1886 roku w Szeńsku przy ul. Żuromińskiej
7.	Szydłowo	<ul style="list-style-type: none"> Kościół parafialny pw. Św. Marii Magdaleny, dzwonnica w m. Szydłowo
8.	Wieczfnia Kościelna	<ul style="list-style-type: none"> Kościół parafialny pw. św. Leonarda XVIII w. wraz z wystrojem wnętrza – m. Grzebsk Kaplica św. Leonarda drewniana z pocz. XVIII w. – m. Grzebsk Kaplica pw. Św. Anny z II poł. XVII w. – m. Kuklin kościół parafialny pw. Św. Stanisława BM
9.	Wiśniewo	<ul style="list-style-type: none"> Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Biskupa drewniany z II poł. XVIII w. w m. Żurominek kościół pw. Św. Doroty w m. Bogurzyn kościół pw. Św. Anny w m. Wojnówka
10.	Stupsk	<ul style="list-style-type: none"> Kościół parafialny pw. Matki Bożej Różańcowej z przełomu XIX i XX W. wraz z cmentarzem przykościelnym i ogrodzeniem w Wyszynach Kościelnych; Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela XIX w., dzwonnica z XVIII, XIX w. wraz z cmentarzem parafialnym i ogrodzeniem w Żmijewie Kościelnym.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Mławie.

■ Zabytki

Tabela 10 Wykaz zabytków na terenie powiatu mławskiego

Lp.	Gmina	Zabytki
1.	Mława	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ratusz z XVIII w. ▪ Zespół banku, ul. Lelewela 6 (budynek bankowo-mieszkalny, garaż, ogród) ▪ Kamienica, pl. 1 Maja 7, mur o wystroju secesyjnym, pocz. XX w. ▪ Budynek przy ul. Reymonta 2 ▪ Dom, ul. Długa 7 w zewnętrznym obrysie murów ▪ Dom, ul. Stary Rynek 6, mur, secesja 1901 r. ▪ Dom, ul. Żeromskiego 4, mur, secesja, 1900-1905 ▪ Dom, ul. Żeromskiego 5, mur XX w. wraz z pozostałościami stałego wyposażenia (stolarka, balustrady, posadzki klatki schodowej, piec, rozety sufitowe) ▪ Dom, ul. Żwirki i Wigury 11, mur, secesja 1900-1905 ▪ Dom, ul. Żwirki 34 z ok. 1923-25 r. wraz działką na której się znajduje oraz obecne ogrodzenie od strony ul. Żwirki. ▪ Budynek dawnego więzienia, ul. Narutowicza 3 wraz z przynależną do niego działką nr 4218 - obecnie Archiwum Państwowe M. St. Warszawy Oddział w Mławie ▪ Dawny Spichlerz, ul. Warszawska 44, (drewniany) XVIII w. ▪ Hala targowa ul. Żwirki 22 (dawne jatki) mur., 1912 r. ▪ Mławska Kolej Dojazdowa – Przestrzenny układ komunikacyjny ▪ Park położony między ulicami: Żeromskiego, Reymonta, Sienkiewicza i Wyspiańskiego, 1880r. ▪ dawna szkoła (pensja) ul. Sienkiewicza 4 początek XX w. ▪ dawna poczta ul. Reymonta 1 koniec XIX w. początek XX w. ▪ dom mieszkalny ul. Dworcowa 6 przełom XIX w. ▪ budynek przychodni lekarskiej ul. Rynkowa 3 XX w. ▪ budynek ul. Stary Rynek 5 budynek mieszkalny koniec XVIII w. ▪ budynek ul. Stary Rynek 16 budynek mieszkalno – handlowy koniec XVIII w. ▪ budynek ul. Warszawska 51 dom mieszkalny koniec XIX w.
2.	Dzierzgowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Park podworski, krajobrazowy z XIX w (m. Dzierzgowek) ▪ Cmentarzysko wielowarstwowe (m. Łączyń Stare) ▪ Drzewostan z I poł. XIX w. otaczający d. Dwór (m. Rzęnowo) ▪ Grodzisko wczesnośredniowieczne (m. Tańsk Przedbory)
3.	Lipowiec Kościelny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół podworski (dwór mur. z 1914 r. , park krajobrazowy) – (m. Krępa) ▪ Park podworski, krajobrazowy, XVIII/XIX w. o pow. 1.8 ha (m. Lewiczyn) ▪ Park z aleją dojazdową (Lipowiec Kościelny) ▪ Zespół podworski: (dwór mur. z I poł. XIX w., park) - (m. Zawady)
4.	Radzanów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół sakralny z XVIII w. (kościół pw. Św. Antoniego Padewskiego wraz z plastycznym i architektonicznym wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w promieniu 50 m, klasztor, dzwonnica przy kościele) – m. Ratowo. ▪ Synagoga mur., 1875-1904 wraz z bezpośrednim otoczeniem w promieniu 50 m – m. Radzanów. ▪ Grodzisko wczesnośredniowieczne X-XII w. – m. Radzanów ▪ Zespół podworski (dwór, ogród na dz. Nr ewid. 275) – m. Zgliczyn Glinki ▪ Kościół filialny pw. NMP z XVIII w. wraz z otaczającym drzewostanem (m. Bońkowo Kościelne). ▪ Kościół parafialny p.w. Św. Franciszka z Asyżu, wzniesiony w latach 1926 – 1932, wg projektu Stefana Szyllera, wraz z otaczającym go cmentarzem, położone w miejscowości Radzanów przy ul. Poświętne 1. ▪ Wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Św. Franciszka z Asyżu w miejscowości Radzanów.
5.	Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Park podworski, krajobrazowy, pocz. XX w. – m. Drogiszka ▪ Park krajobrazowy (łącznie z aleją dojazdową) m. Radzimowice ▪ Zespół podworski (dwór mur.-drew. z ok. 1865 r., młyn wodny drew. z 1862 r. park z XIX w.) – m. Unierzyż ▪ Grodzisko wczesnośredniowieczne XI w. – m. Unierzyż ▪ Zespół podworski (dwór mur., park XIX w.) – m. Unikowo
6.	Stupsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół podworski (dwór mur., stajnia, park XIX/XX w.) m. Dąbek ▪ Park podworski, krajobrazowy, pocz. XX w. – m. Krośnice ▪ Park krajobrazowy pocz. XX w. – m. Morawy ▪ Park podworski krajobrazowy 2 poł. XIX w. – Stupsk. ▪ Sad dworski, stawy – część założenia parkowego z 2 poł. XIX w. – Stupsk ▪ Cmentarzysko ciałopalne z okresu wpływów rzymskich – Stupsk ▪ Grodzisko wczesnośredniowieczne wraz z przylegającym podgrodziskiem – Stupsk ▪ Grodzisko wczesnośredniowieczne XI-XII w. – Stupsk ▪ Zespół podworski: (dwór drew. Park krajobrazowy XIX) – m. Wola Szydłowska

Lp.	Gmina	Zabytki
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grodzisko wczesnośredniowieczne XI w. – m. Wola Szydłowska ▪ Zespół podworski (pozostałości) – rządcówka mur., XX w., park krajobrazowy 2 poł. XIX w., 2 aleje dojazdowe, sad – m. Wyszyny Kościelne ▪ Cmentarzysko wczesnośredniowieczne XI w. – m. Wyszyny Kościelne
7.	Szreńsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wiatrak – m. Rochnia ▪ Zamek późnogotycki XVI w., wraz z najbliższym otoczeniem parkowym – Szreńsk ▪ Wiatrak „Kozłak” wraz z urządzeniami przemiałowymi w zewnętrznym obrysie jego fundamentów ul. Wiatraczna 12 – Szreńsk ▪ Zespół podworski - dwór murowany z XIX w. oraz park i ogród dworski - m. Miączyn
8.	Szydłowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Park podworski – m. Nosarzewo Borowe. ▪ Zespół podworski: dwór mur., ogród podworski – m. Piegotowo ▪ Dwór wraz z pozostałościami parku z II poł. XIX w. – m. Szydłówek ▪ Cmentarz wojenny z 1915 r. - Nosarzewo Borowe
9.	Wieczfnia Kościelna	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grodzisko wczesnośredniowieczne wraz z podgrodzem – m. Grzebsk ▪ Osada wczesnośredniowieczna i cmentarzysko wczesnośredniowieczne – m. Grzebsk ▪ Park podworski XVIII w. – m. Grzebsk ▪ Dwór, park XIX w. – m. Uniszki ▪ schrony bojowe z 1939r.
10.	Wiśniewo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cmentarzysko wczesnośredniowieczne - m. Bogurzyn ▪ Zespół dworski: dwór murowany z XIX w. oraz otaczający park - m. Bogurzyn ▪ Zespół dworski: dwór murowany z XX w. oraz otaczające go pozostałości parku k. XIX w. - m. Kosiny Stare ▪ Pozostałości parku dworskiego z ok. 1900 r. - m. Wiśniewo ▪ Cmentarz wiejski przykościelny - m. Wojnówka ▪ Cmentarz parafialny - II poł. XIX w. - m. Żurominek Kapitulny

Źródło: Starostwo Powiatowe w Mławie.

▪ Muzea

Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie

Celem działalności placówki muzealnej jest gromadzenie, opracowywanie naukowe i przechowywanie w możliwie najlepszych warunkach materialnych pamiątek przeszłości mających wartość muzealną, zabezpieczanie ich i konserwacja oraz udostępnianie społeczeństwu, poprzez eksponowanie na stałych i czasowych wystawach. W muzeum corocznie organizowane są wystawy czasowe związane tematycznie z obchodzonymi, ważnymi rocznicami i prezentujące twórczość regionalnych artystów, pokazujące zasłużone historyczne postacie związane z regionem mławskim i północno-mazowieckim.

W Muzeum można zwiedzać ekspozycje stałe związane z działami:

- Archeologia- obejmuje kilkutyśięczny zbiór wytworów rąk ludzkich związanych z działalnością człowieka na terenie Ziemi Zawkrzeńskiej od epoki kamienia przez epokę brązu i żelaza po późne średniowiecze do piętnastego wieku naszej ery.
- Historia - ekspozycja przedstawia dzieje Mławy i historycznej Ziemi Zawkrzeńskiej od XVI w. do zakończenia II wojny światowej. Dominującym akcentem ekspozycji są pamiątki związane z powstaniem narodowymi. Na szczególną uwagę zasługuje Bitwa pod Mławą, tocząca się od 1 do 4 września 1939 r. i zabytki z nią związane. Obie ekspozycje uzupełniają zabytki numizmatyczne.
- Sztuka - galeria obrazów Wojciecha Piechowskiego i malarzy współcześnie z nim tworzących - jest jedyną w Polsce stałą wystawą prac artysty. Obok obrazów Piechowskiego można zobaczyć prace Wojciecha Gersona, Józefa Chełmońskiego, Antoniego Piotrowskiego, Romana Szwojnickiego.
- Przyroda - ekspozycja przyrodnicza przedstawia bogactwo fauny Mazowsza Północnego.

- Sala Papieska - celem jest gromadzenie, przechowywanie i eksponowanie pamiątek po papieżu Janie Pawle II, szczególnie tych związanych różnymi relacjami z mieszkańcami Mławy.

Muzeum Juskiewiczów w Mławie

Zbiory w Muzeum Juskiewiczów obejmują okres 1863-1995 i mają profil historyczny. Największy dział muzeum stanowi biblioteka, w której znajdują się głównie książki o tematyce wojskowo - historycznej. W muzeum znajduje się duży zbiór militariów z okresu 1865-1965, najbardziej okazały jest czołg T-34. Na uwagę zasługuje kolekcja portretów prezydentów Rzeczypospolitej oraz dowódców polskich okresu II wojny światowej.

2. SFERA SPOŁECZNA

2.1. Demografia

Na koniec grudnia 2012 r. ludność powiatu mławskiego liczyła 74 076 osób i stanowiła 1,4% ogółu ludności województwa mazowieckiego i 0,2% ogółu ludności kraju. Od 2011 r. liczba ludności powiatu zmniejszyła się o 174 osoby, tj. o 0,2%. Natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2008 liczba mieszkańców powiatu mławskiego zmniejszyła się o 1,0% (717 osób).

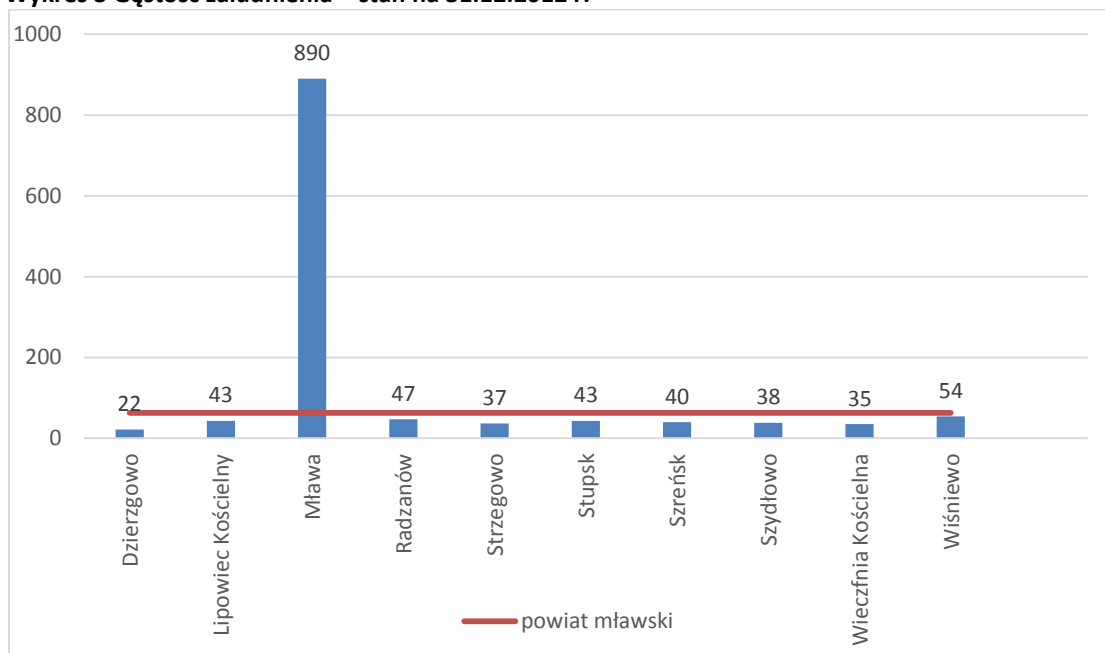
Tabela 11 Liczba ludności w powiecie mławskim

Gmina	Stan na 31.12.2008 r.	Stan na 31.12.2009 r.	Stan na 31.12.2010 r.	Stan na 31.12.2011 r.	Stan na 31.12.2012 r.
Dzierzgowo	3515	3500	3447	3401	3372
Lipowiec Kościelny	4805	4863	4917	4968	5004
Mława	30 471	30 309	30 344	30 272	30 219
Radzanów	3782	3777	3743	3711	3658
Strzegowo	8062	8041	8034	7963	7930
Stupsk	5153	5144	5135	5062	5037
Sześćsk	4637	4691	4682	4621	4571
Szydłowo	4721	4713	4772	4756	4740
Wieczfnia Kościelna	4288	4262	4233	4209	4179
Wiśniewo	5359	5355	5332	5327	5308
POWIAT	74 793	74 655	74 639	74 250	74 076

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin.

Z ogólnej liczby mieszkańców powiatu mławskiego 40,8% ludzi zamieszkuje w mieście Mława. Najliczniejszą gminą wiejską jest Strzegowo, w której zamieszkuje 10,7% ogólnej liczby mieszkańców powiatu. Natomiast najmniej osób zamieszkuje gminę Dzierzgowo, liczącą 3 372 mieszkańców, co stanowi 4,6% ludności powiatu.

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni, wyniosła w powiecie 63 osoby i była niższa od gęstości zaludnienia województwa mazowieckiego (149 osób).

Wykres 3 Gęstość zaludnienia – stan na 31.12.2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

W latach 2008 – 2012 zmieniły się proporcje ludności według płci. O ile w 2008 r. mężczyźni stanowili 49,2% ogółu ludności, to w 2012 r. – 49,1%. Tym samym udział kobiet zwiększył się 0,1 punktu procentowego i wyniósł 50,9%. Współczynnik feminizacji zwiększył się nieznacznie (o 1 punkt) – na 100 mężczyzn przypadały 103 kobiety. Relacje obu płci i nadwyżki jednej nad drugą zmieniają się wraz z postępującą zmianą wieku ludności. W 2012 r. nadwyżka mężczyzn nad kobietami występowała w rocznikach poniżej 27 roku życia oraz wśród osób w wieku 38–41 oraz 43–45 lat. Przewaga liczebna kobiet w 2012 r. widoczna była w gminie Lipowiec Kościelny, Stupsk, Szreńsk i Mława.

Tabela 12 Liczba kobiet i mężczyzn w powiecie mławskim

Gmina	Stan na 31.12.2008 r.		Stan na 31.12.2009r.		Stan na 31.12.2010r.		Stan na 31.12.2011r.		Stan na 31.12.2012r.	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Dzierzgowo	1719	1796	1710	1790	1687	1760	1665	1736	1654	1718
Lipowiec Kościelny	2350	2 455	2492	2 371	2519	2 398	2543	2 425	2562	2 442
Mława	15 982	14 489	15 895	14 414	15 905	14 439	15 885	14 387	15 886	14 333
Radzanów	1 874	1 908	1 879	1 898	1 862	1 881	1 845	1 866	1 805	1 853
Strzegowo	3 998	4 064	3 991	4 050	3 974	4 060	3 946	4 017	3 927	4 003
Stupsk	2 602	2 551	2 595	2 549	2 587	2 548	2 511	2 511	2 544	2 493
Szreńsk	2 332	2 305	2 365	2 326	2 361	2 321	2 331	2 290	2 304	2 267
Szydłowo	2 333	2 388	2 326	2 387	2 353	2 419	2 348	2 408	2 343	2 397
Wieczfnia Kościelna	2 110	2 178	2 096	2 166	2 077	2 156	2 057	2 152	2 051	2 186
Wiśniewo	2 672	2 687	2 679	2 676	2 659	2 673	2 659	2 668	2 649	2 659
POWIAT MŁAWSKI	37 972	36 821	38 028	36 627	37 984	36 655	37 790	36 460	37 725	36 351

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin.

Wielkość ruchu naturalnego określają dwa podstawowe wskaźniki - urodzeń i zgonów oraz będący ich pochodną - wskaźnik przyrostu naturalnego, czyli różnica pomiędzy ilością urodzeń i zgonów.

Tabela 13 Urodzenia żywe i zgony w powiecie mławskim

Gmina	Stan na 31.12.2008 r.		Stan na 31.12.2009r.		Stan na 31.12.2010r.		Stan na 31.12.2011r.		Stan na 31.12.2012r.	
	Urodzenia żywe	Zgony	Urodzenia żywe	Zgony	Urodzenia żywe	Zgony	Urodzenia żywe	Zgony	Urodzenia żywe	Zgony
Dzierzgowo	38	49	39	44	29	35	37	48	35	42
Lipowiec Kościelny	69	59	64	69	60	67	54	63	36	57
Mława	334	294	367	266	394	273	398	296	316	259
Radzanów	45	57	42	43	42	38	45	49	35	59
Strzegowo	79	89	87	101	88	83	74	108	77	106
Stupsk	62	74	59	63	56	68	52	71	52	66
Szreńsk	36	50	51	50	50	64	55	65	60	55
Szydłowo	65	49	52	50	50	37	47	64	52	69
Wieczfnia Kościelna	54	47	53	54	54	56	41	54	50	55
Wiśniewo	68	73	65	65	51	78	66	71	40	49
POWIAT MŁAWSKI	850	805	879	805	874	799	869	889	753	817

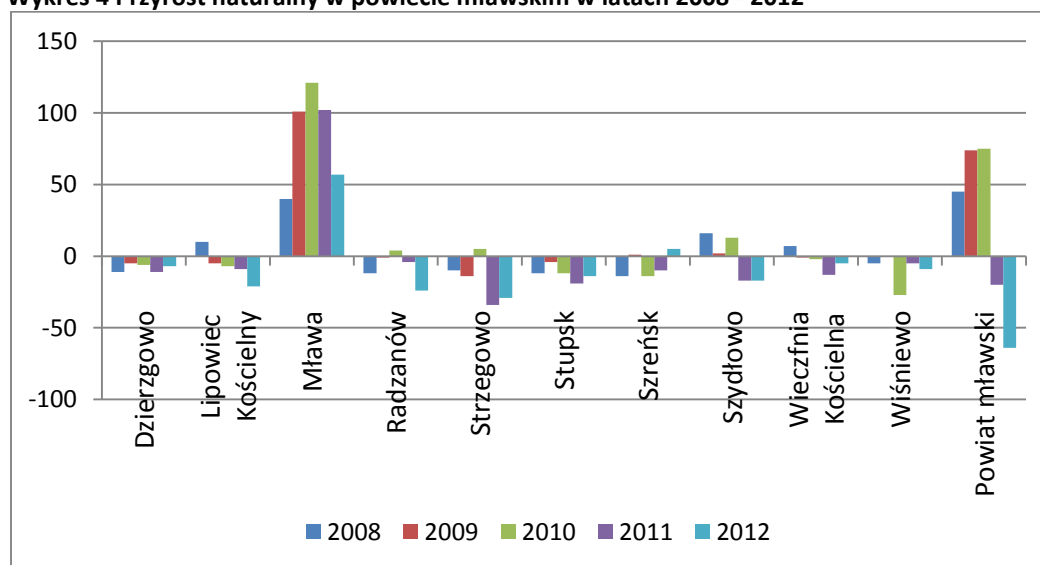
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin.

W 2012 r. w powiecie mławskim zarejestrowano 753 urodzenia żywe. W stosunku do poprzedniego roku liczba urodzeń zmniejszyła się o 13,3%, a w porównaniu z 2008 r. – o 11,4%.

W omawianym okresie zmarło 817 osób, tj. o 72 osoby mniej niż w roku 2011 i o 24 osoby niż w 2008r.

W powiecie mławskim obserwowany jest ujemny przyrost naturalny – w 2012 roku kształtował się on na poziomie -64, a w 2011 wynosił -20. Lata 2008 - 2010 charakteryzowały się dodatnim przyrostem naturalnym.

Wykres 4 Przyrost naturalny w powiecie mławskim w latach 2008 - 2012

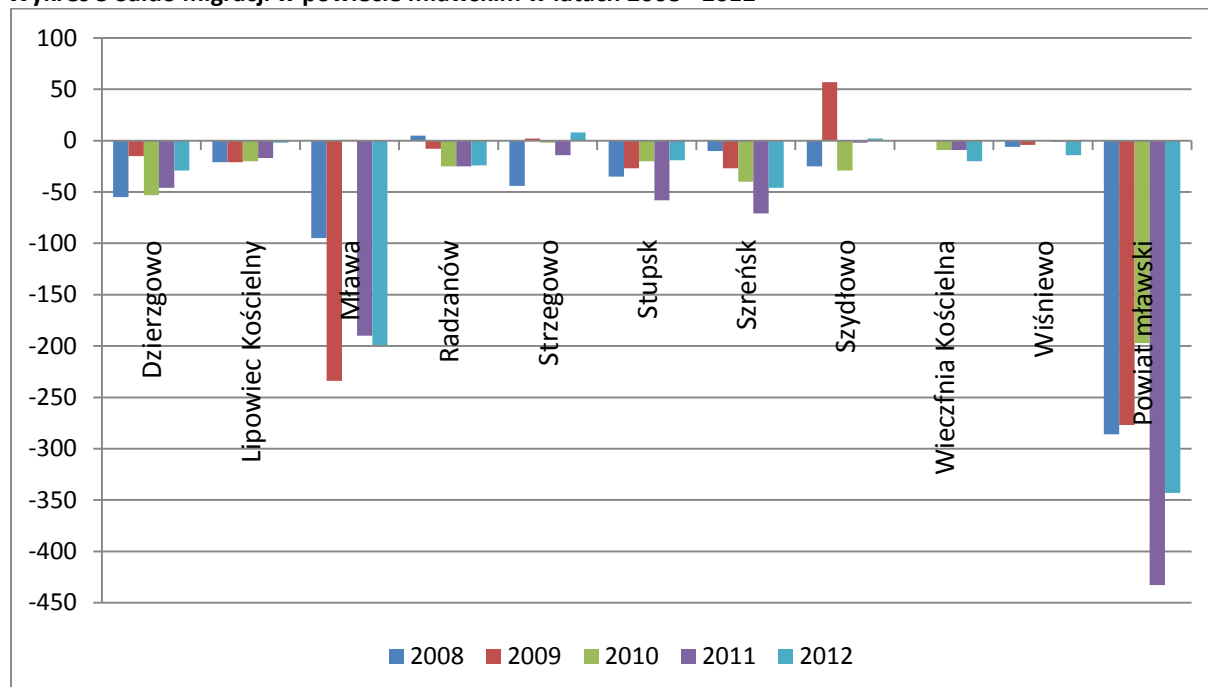
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin.

Na koniec 2012 r. ujemny przyrost naturalny wystąpił w 8 gminach powiatu. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie Strzegowo (-29). Dodatni przyrost naturalny wystąpił w mieście Mława i kształtował się na poziomie 57 oraz w gminie Szreńsk (5).

Ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój demograficzny jest ilość zawieranych małżeństw na obszarze powiatu mławskiego. Liczba zawieranych związków małżeńskich w badanym okresie z roku na rok stopniowo się zmniejszała. W porównaniu do roku 2011 liczba zawartych małżeństw w roku 2012 uległa zmniejszeniu o 53, natomiast w odniesieniu do roku 2008 o 109.

Istotny wpływ na stan i strukturę ludności w poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego powiatu mają migracje ludności. W latach 2008-2012 roczny odpływ ludności przekraczał wielkość napływu, co powoduje, że ogólne saldo migracji stałej jest ujemne. Saldo migracji ekstremum osiągnęło w 2011 r., kształtując się na poziomie - 433. W 2012 r. napływ migracyjny w ruchu wewnętrznym dotyczył 819 osób, a odpływ – 1 162 osób.

Wykres 5 Saldo migracji w powiecie mławskim w latach 2008 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin.

Wśród gmin powiatu mławskiego tylko w gminie Szydłowo i w gminie Strzegowo saldo migracji wewnętrznych było dodatnie (odpowiednio +2, +8), natomiast w pozostałych jednostkach kształtowało się na poziomie od minus 2 w gminie Lipowiec Kościelny do minus 199 w mieście Mława.

Struktura wiekowa społeczeństwa bezpośrednio przekłada się na strukturę wieku ekonomicznego ludności powiatu mławskiego, która z kolei ma bardzo duży wpływ na lokalną gospodarkę.

W powiecie mławskim w ciągu analizowanego okresu największy udział w strukturze wieku ekonomicznego posiadała ludność w wieku produkcyjnym. Udział ten wahał się pomiędzy 64,7% a 65,6%. Najwyższy udział osób w wieku 18 do 65 lat odnotowano w latach 2011 - 2012. Jednocześnie od roku 2008 do roku 2012 systematycznie zmniejszał się udział osób w wieku przedprodukcyjnym od 22,7% w roku 2008 do 20,4% w roku 2012. Ludność w wieku poprodukcyjnym w analizowanym okresie kształtowała się na poziomie od 15,1% w roku 2008 do 16,2% według stanu na 31.12.2012 r.

Tabela 14 Struktura ludności w powiecie mławskim

Gmina	stan na 31.12.2008r.			stan na 31.12.2009r.			stan na 31.12.2010r.			stan na 31.12.2011r.			stan na 31.12.2012r.		
	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Dzierzgowo	798	2 078	639	769	2 098	633	727	2 087	633	698	2 078	625	685	2 052	635
Lipowiec Kościelny	1 481	4 432	812	1 443	4 501	855	1 401	4 559	902	1 364	4 608	959	1 293	4 670	1 022
Mława	6 313	20 074	4 084	6 125	19 950	4 234	5 716	19 861	4 361	6 039	19 777	4 456	5 623	19 613	4 683
Radzanów	921	2 192	669	889	2 213	675	848	2 225	670	830	2 227	654	803	2 221	634
Strzegowo	1 840	4 833	1 386	1 794	4 873	1 374	1 746	4 902	1 386	1 685	4 912	1 366	1 646	4 913	1 371
Stupsk	1 170	3 170	813	1 162	3 170	812	1 109	3 216	810	1 069	3 192	801	1 033	3 199	805
Szreńsk	1 214	2 784	719	1 105	2 878	708	1 146	2 819	717	1 122	2 757	702	1 073	2 796	702
Szydłowo	895	3 091	736	873	3 100	740	886	3 135	751	861	3 188	740	859	3 136	745
Wieczfnia Kościelna	1 102	2 565	621	1 068	2 576	618	1 034	2 586	613	1 007	2 596	606	990	2 584	605
Wiśniewo	1 233	3 266	840	1 202	3 324	829	1 154	3 351	827	1 142	3 372	813	1 103	3 373	832
Powiat mławski	16 967	48 485	11 319	16 430	48 683	11 478	15 767	48 741	11 670	15 817	48 707	11 722	15 108	48 557	12 034

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z poszczególnych gmin.

Analiza struktury ludności powiatu mławskiego ze względu na wiek ekonomiczny wskazuje na negatywne tendencje, ukazujące starzenie się ludności, co powoduje zwiększanie się odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym i zmniejszanie się odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Od 2008 r. liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym obniżyła się o 2,3%. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym wzrosła o 0,9%. Jednocześnie nastąpił wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o 1,1%, na co wpływ miało obniżenie średniej długości życia, która w 2012 r. wynosiła w województwie mazowieckim 81,3 dla kobiet (w Polsce - 80,9) i 72,9 lat dla mężczyzn (w Polsce - 72,4).

Proces starzenia jest bardziej zaawansowany wśród kobiet. Udział kobiet w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie mieszkańców wynosił w 2012 r. 11,4%, mężczyzn zaś 4,8%.

Wskaźniki obciążenia demograficznego ukazują, ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego występował w roku 2008 i wynosił 62,2 osoby w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, natomiast najniższy miał miejsce w roku 2012 z wynikiem 58,9 osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym.

2.2. Poziom wykształcenia

Dane dotyczące poziomu wykształcenia ludności najlepiej obrazują spisy powszechne. W Polsce spisy powszechne były przeprowadzone w 2002 r. i 2011 r. W spisie powszechnym z 2011 r. wszystkim osobom w wieku 13 lat i więcej ustalono najwyższy poziom wykształcenia, niezależnie czy był on uzyskany w szkole dziennej, wieczorowej, czy w systemie zaocznym. Podstawą zaliczenia osoby do danego poziomu wykształcenia było posiadane świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne na terenie powiatu mławskiego zaobserwowano stały wzrost poziomu wykształcenia ludności.

Według wyników spisu powszechnego z 2011 r. liczba osób z wyższym wykształceniem w powiecie mławskim wyniosła 7 206, tj. o 55,5% więcej niż w roku 2002 r., a ich udział w ogólnej liczbie ludności w wieku 13 lat i więcej wyniósł 11,2% i w porównaniu z 2002 r. zwiększył się o 6,9%.

Odsetek osób z wykształceniem średnim i policealnym kształtował się w NSP 2011 na poziomie – 30,2% i zmniejszył się o 14% w stosunku do NSP 2002.

Absolwenci szkół średnich (ogólnokształcących i zawodowych) stanowili 28,2% ludności w wieku 13 lat i więcej, a ich liczebność w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu zwiększyła się o 3 481, tj. o 19,1%. W okresie międzyspisyowym zmniejszył się udział osób, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową. W 2011 r. udział osób o tym poziomie wykształcenia wyniósł 24,4% i wzrósł się o 9,1 punktu procentowego w stosunku do wyników uzyskanych w spisie przeprowadzonym w 2002 r.

W 2011 r. 18 860 posiadało wykształcenie podstawowe ukończone i gimnazjalne, co stanowiło 29,2% wśród ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej. Wyniku NSP 2002 nie uwzględniały danych o osobach, które uczęszczały w 2002 r. do szkół gimnazjalnych – reforma szkolnictwa z 1999 r. wprowadziła sześciolletnią szkołę podstawową i trzyletnie gimnazja. Pierwsi absolwenci gimnazjów kończyli szkołę w czerwcu 2002 r., podczas gdy moment krytyczny spisu (dzień referencyjny) obrazował sytuację w dniu 20 maja 2002 r. W związku z tym w wynikach NSP 2002 zaliczeni zostali do niższego poziomu wykształcenia, tzn. do podstawowego.

W porównaniu z 2002 r. zmniejszyła się o 3,4% liczba osób deklarujących wykształcenie podstawowe nieukończone i brak wykształcenia szkolnego.

Tabela 15 Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia

Lp.	Poziom wykształcenia	2002	2011
1.	wyższe	3 210	7 206
2.	średnie i policealne	1 421	19 499
3.	średnie zawodowe	14 737	11 675
4.	średnie ogólnokształcące	3257	6 543
5.	zasadnicze zawodowe	11 480	15 728
6.	gimnazjalne	15 765	3 974
7.	podstawowe ukończone	21 045	14 886
8.	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	4 466	1 660
	ogółem	64 515	75 381

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002, Narodowy Spis Powszechny 2011.

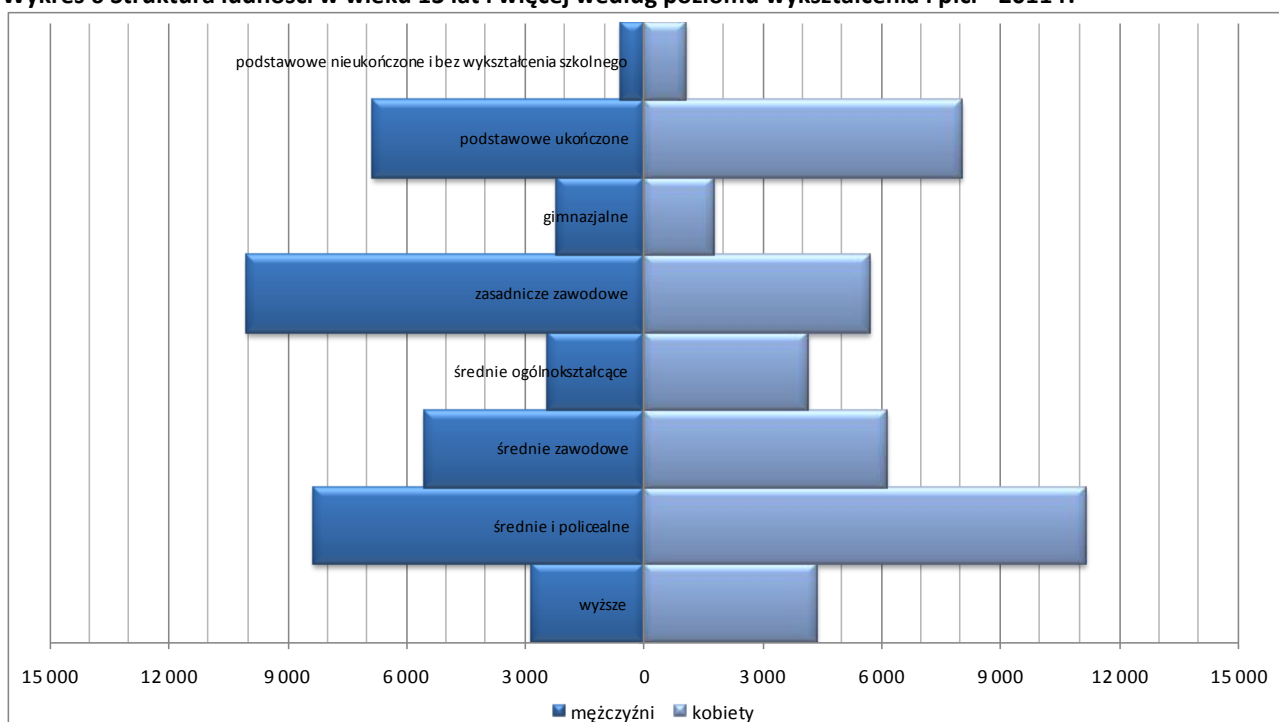
Struktura ludności według poziomu wykształcenia różni się w zależności od płci. W 2011 r. kobiety częściej niż mężczyźni legitymowały się wykształceniem wyższym. Wśród ogółu mężczyzn – 8,9% uzyskało wyższy poziom wykształcenia, w porównaniu z 2002 r. odnotowano wzrost o 6,7%. W przypadku kobiet wzrost ten był jeszcze większy. W 2011 r. 13,4% kobiet posiadało dyplom ukończenia szkoły wyższej, tj. wzrost o 7,3 punktu procentowego w stosunku do 2002 r.

W NSP 2011 odnotowano wyższy odsetek kobiet, które posiadały wykształcenie średnie i policealne niż mężczyźni (34,0% wobec 26,3%).

Zarówno wyniki NSP 2002, jak i NSP 2011 pokazały, że mężczyźni częściej niż kobiety mieli ukończoną zasadniczą szkołę zawodową. Jednak według NSP 2011 mężczyźni rzadziej niż 9 lat temu kończyli omawiany typ szkoły – spadek o 44,1%.

W 2011 r. odsetek kobiet i mężczyzn, którzy ukończyli szkołę podstawową i gimnazjalną wyniósł odpowiednio 29,8% i 28,6%, podczas gdy w 2002 r. udział ten wyniósł 35,5% i 33,9%.

Wykres 6 Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej według poziomem wykształcenia i płci - 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura ludności wiejskiej według poziomu wykształcenia różni się od zaobserwowanej w miastach. W NSP 2011 dominującym poziomem wykształcenia ludności wiejskiej było wykształcenie gimnazjalne i podstawowe ukończone – 35,6%. W miastach dominowało wykształcenie średnie i policealne – 39,7%. W 2011 r. mieszkańcy miast legitymujący się wykształceniem wyższym stanowili 16,9%, natomiast na wsi odsetek ich wyniósł 7,1%.

W 2011 r. zdecydowanie więcej mieszkańców wsi niż miast posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (28,9% wobec 18,0%).

Analizując poziom wykształcenia według grup wieku ludności zauważa się, że w roku 2011 najwyższy udział osób legitymujących się wykształceniem wyższym stanowiły osoby pomiędzy 25 a 29 rokiem życia, tj. 28,1% ogółu ludności z wyższym wykształceniem. Wśród osób posiadających wykształcenie średnie przeważały osoby w wieku 20-24 lata, stanowiąc 17,8% ogółu osób ze średnim wykształceniem. Z kolei wykształcenie zasadnicze zawodowe najczęściej posiadały osoby w grupie 50-54 lata i ich odsetek wyniósł 14,7% w stosunku do ogólnej liczby osób o tym poziomie wykształcenia. Rozpatrując kolejny poziom wykształcenia w powiązaniu z wiekiem zaobserwowano, że osoby które ukończyły szkołę na poziomie gimnazjalnym to głównie młodzi ludzie w wieku 15-19 lat, którzy stanowili 86,5% wszystkich osób z wykształceniem gimnazjalnym. Osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym to również osoby młode w wieku 13-14 lat (w większości kontynuujący naukę), które stanowiły 10,8% ogółu ludności z wykształceniem podstawowym ukończonym. Wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego dotyczy także osób młodych w wieku 13–14 lat (16,7%), jak również osób w wieku 75 lat i więcej (65%).

2.3. Rynek pracy

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie mławskim w końcu grudnia 2012 r. wyniosła 4 623 osoby (w tym 2 297 kobiet) i była wyższa od odnotowanej w końcu poprzedniego roku o 657 osób (tj. 17%) oraz o 1 310 osób (tj. o 39,6%) w porównaniu z analogicznym okresem roku 2008.

Tabela 16 Bezrobotni w powiecie mławskim

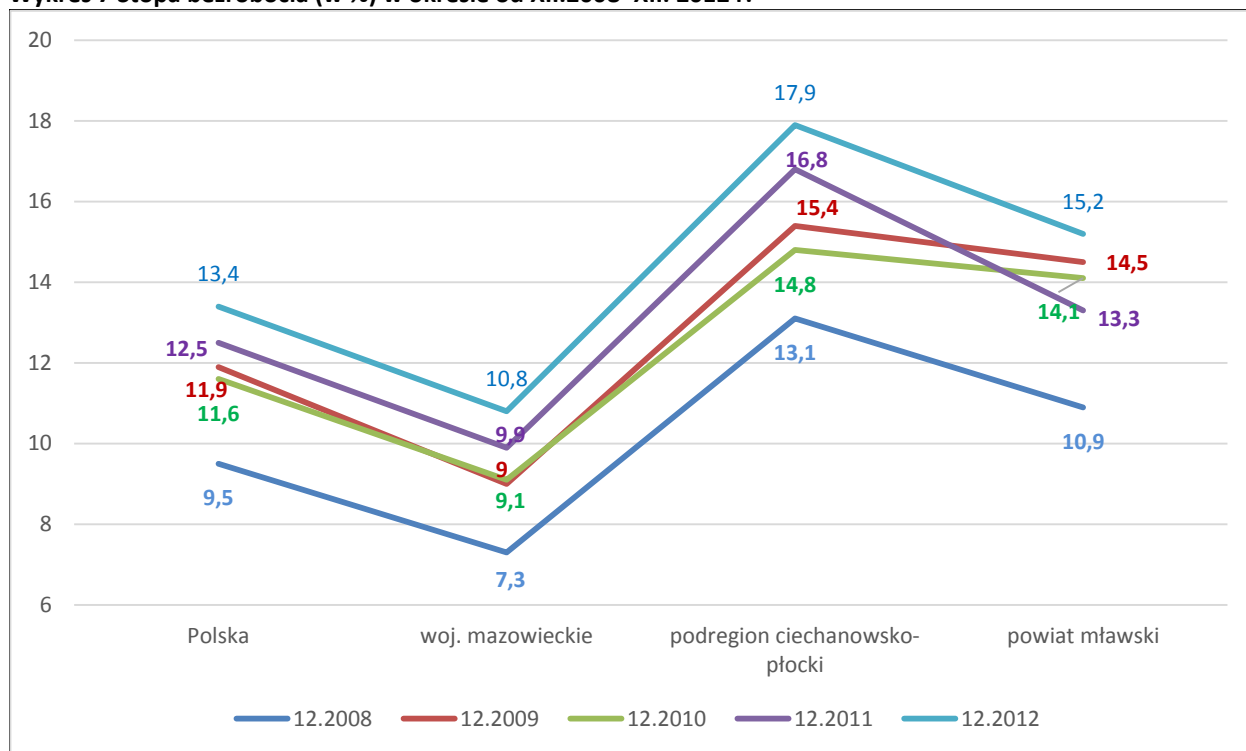
Lp.	Stan na	Bezrobotni ogółem	W tym	
			kobiety	mężczyźni
1.	31.12.2008 r.	3 313	1 749	1 564
2.	31.12.2009 r.	4 470	2 216	2 254
3.	31.12.2010 r.	4 213	2 063	2 150
4.	31.12.2011 r.	3 966	1 995	1 971
5.	31.12.2012 r.	4 623	2 297	2 326

Źródło: Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie.

W porównaniu z rokiem 2011 wzrost liczby bezrobotnych odnotowano zarówno wśród populacji mężczyzn i kobiet odpowiednio o: 355 (tj. o 18%) oraz 302 (tj. o 15,1%). Natomiast w stosunku do grudnia 2008 r. zwiększyła się zbiorowość bezrobotnych mężczyzn i kobiet odpowiednio o 762 osób (tj. o 43,6%) oraz 548 (tj. o 31,3%).

Stopa bezrobocia w końcu grudnia 2012 r. w powiecie mławskim wyniosła 15,2% i była o 1,9% wyższa niż w roku 2011.

Wykres 7 Stopa bezrobocia (w %) w okresie od XII.2008–XII. 2012 r.

Źródło: Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie.

W 2012 r. w powiecie mławskim zarejestrowano 6 339 osób, tj. o 473 osoby więcej niż w analogicznym okresie 2011 r.

Tabela 17 Napływ i odpływ z bezrobocia na terenie powiatu mławskiego

Lp.	Stan na	Napływ do bezrobocia	Odpływ z bezrobocia	w tym z powodu	
				podjęcia pracy	niepotwierdzenia gotowości do pracy
1.	31.12.2008 r.	6 454	6 820	3 339	1 685
2.	31.12.2009 r.	7 415	6 261	2 950	1 509
3.	31.12.2010 r.	7 434	7 691	3 051	2 436
4.	31.12.2011 r.	5 866	6 113	3 059	2 099
5.	31.12.2012 r.	6 339	5 682	2 731	1 615

Źródło: Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie.

W 2012 r. z ewidencji bezrobotnych wyrejestrowano 5 682 osoby wobec 6 113 w roku poprzednim. Przeważającą liczbę osób wykreślono z powodu podjęcia pracy - jest to główna przyczyna wyrejestrowania się 2 731 osób, tj. 48,1% ogółu wyrejestrowanych w 2012 r. (przed rokiem odpowiednio 3 059 i 50%). Spośród pozostałych osób wykreślonych z ewidencji w 2012 r. - 1 615 osób nie potwierdziło gotowości do podjęcia pracy, co stanowiło 28,4% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych (przed rokiem odpowiednio 2 099 osób i 34,3%). Z pozostałych przyczyn odpływu z bezrobocia można wymienić: rozpoczęcie szkolenia lub stażu u pracodawcy, dobrowolną rezygnację ze statusu bezrobotnego czy nabycie praw emerytalnych lub rentowych.

Do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą m.in. długotrwale bezrobotni, których udział w zarejestrowanych ogółem wyniósł na dzień 31.12.2012 r. - 48% (2 183 osób). Osoby poniżej 25 roku życia stanowiły 21,4% bezrobotnych ogółem (991 osób), a powyżej 50 roku życia - 23% (1 065

osób). Kwalifikacji zawodowych nie posiadało 24,2% zarejestrowanych bezrobotnych (1 120 osób), 6,0% samotnie wychowywało dzieci w wieku do 18 roku życia (277 osób), 4,1% - stanowiły osoby niepełnosprawne (189 osób).

W grudniu 2012 r. prawa do zasiłku nie posiadały 3 853 osoby, tj. 84% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych wobec 3 316 osób, tj. 83,6% w roku 2011.

Bezrobocie nadal dotyka przede wszystkim ludzi młodych. W końcu roku 2012 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata – 1 297 osób, a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 28,1%. Osoby w wieku do 24 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych stanowiły 21,4%. Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 35-44 lata wyniósł 19,3%, 45-54 lat – 19,0%, a powyżej 55 lat – 12,2%.

Tabela 18 Bezrobotni według wieku i poziomu wykształcenia – stan na 31.12.2012 r.

Lp.	Bezrobotni ogółem według wieku		Bezrobotni ogółem według poziomu wykształcenia	
	1.	18 -24 lata	991	wyższe
2.	25 – 34 lata	1 297	policealne i średnie zawodowe	1 019
3.	35 – 44 lata	891	średnie ogólnokształcące	579
4.	45 – 54 lata	879	zasadnicze zawodowe	1 366
5.	55 -59 lat	431	gimnazjalne i poniżej	1 212
6.	60 – 64 lata	134		

Źródło: Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie.

Większość bezrobotnych to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy bezrobotnych to osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe (odpowiednio 29,5% i 26,2% w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych według stanu na dzień 31.12.2012 r.). Obie te populacje łącznie stanowiły 55,7% ogólnej liczby bezrobotnych. Świadectwem ukończenia szkół policealnych i średnich zawodowych legitymowało się 22,0% ogółu bezrobotnych, średnich ogólnokształcących – 12,5%, a dyplomem ukończenia szkół wyższych – 9,7%.

Tabela 19 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w powiecie mławskim – stan na 31.12.2012 r.

Lp.	Czas pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych ogółem
1.	do 1 m-ca	449
2.	1–3 m-ce	851
3.	3-6 m-cy	827
4.	6-12 m-cy	911
5.	12-24 m-ce	829
6.	powyżej 24 m-cy	756

Źródło: Opracowano na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie.

Liczba osób długotrwale poszukujących pracy (powyżej 12 miesięcy) wyniosła według stanu na koniec grudnia 2012 r. 1 585 osób , co stanowiło 34,3% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Osoby pozostające bez pracy stosunkowo krótko, tj. do 1 miesiąca stanowiły 9,7%, od 1 do 3 miesięcy – 18,4%, od 3 do 6 miesięcy – 17,9%, zaś od 6 do 12 miesięcy – 19,7% ogółu bezrobotnych.

2.4. Uczestnictwo w kulturze¹

Poziom czytelnictwa w powiecie mławskim w bibliotekach publicznych w latach 2010 – 2012 uległ stopniowemu zmniejszeniu. Liczba zarejestrowanych użytkowników aktywnie wypożyczających w 2012 r. wyniosła 8 263 i uległa zmniejszeniu w stosunku do roku 2010 o 2,2%. Najwięcej czytelników skorzystało z bibliotek powiatu w 2010 roku (8 453 osoby).

W porównaniu do roku 2010 biblioteki odnotowały spadek liczby wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz o 0,6%. W 2012 r. liczba wypożyczeń na zewnątrz wynosiła 116 956, gdzie w roku 2010 – 117 641.

Najwyższy wskaźnik wypożyczeń księgozbioru z bibliotek w przeliczeniu na 1 000 ludności odnotowano w roku 2011, gdzie kształtował się na poziomie 14,3.

Tabela 20 Biblioteki – wskaźniki

Wskaźnik	Jedn.	2010	2011	2012
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	4164	4150	4378
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wolumin	3721,2	3596,7	3512,5
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	113	112	111
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wolumin	13,9	14,3	14,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W 2011r. miasto Mława zrealizowało projekt pn.: „Wypożyczam z domu czyli e-usługi w bibliotece”. Jego realizacja umożliwiła przeglądanie katalogów zasobów Biblioteki Miejskiej im. Bolesława Prusa w Mławie, jak również zamawianie i rezerwowanie książek za pośrednictwem Internetu. Ponadto w ramach „Czytelni Internetowej” w bibliotece i jej filiach utworzone zostały punkty bezpłatnego dostępu do Internetu. Dzięki temu można nie tylko korzystać z elektronicznego katalogu, ale również wyszukiwać w sieci potrzebne informacje.

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice są instytucjami prowadzącymi wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Mają charakter środowiskowy – zlokalizowane praktycznie w każdej gminie, integrują poszczególne przedsięwzięcia kulturalne, a przygotowując zróżnicowane oferty skierowane do ludzi w każdym wieku, kreują postawy aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym danej społeczności. Ponadto instytucje te zapewniają, zwłaszcza dzieciom i młodzieży, atrakcyjne formy wypełnienia wolnego czasu.

W 2012 r. w powiecie funkcjonowało 5 domów i ośrodków kultury, należących do sektora publicznego. W tym okresie zorganizowały 217 imprez, w których wzięło udział 37 436 uczestników. Najczęściej organizowane były prelekcje, spotkania, wykłady (21,2%), imprezy turystyczne i sportowo – rekreacyjne (18,4%) i występy artystów i zespołów zawodowych (13,8%). Do najliczniejszych (pod względem liczby osób uczestniczących na 1 imprezę) występy zespołów amatorskich (7 030), występy zespołów artystów i zespołów zawodowych (7 015).

W 2012 r. w ośrodkach kultury funkcjonowało 11 zespołów artystycznych, które zrzeszały 262 członków. Najliczniejsze były zespoły muzyczne - instrumentalne (105), folklorystyczne - ludowe, pieśni i tańca, kapele (73) oraz wokalne i chóry (46).

¹ Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Według stanu na 31.12.2012 r. w powiecie mławskim działalność prowadziły 2 muzea, które odwiedziło 9 199 osób, tj. o 27,2% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Poza działalnością wystawienniczą muzea prowadzą także działalność oświatową. W 2012 r. zorganizowały 121 imprez. Najwięcej zorganizowano odczytów, prelekcji i spotkań (58) oraz lekcji muzealnych (52).

Kino Kosmos w Mławie, cieszące się największą popularnością spośród opisywanych podmiotów działających w obszarze kultury zgromadziło w 2012 r. 9 857 widzów (o 13,2% więcej niż przed rokiem). Kino dysponowało 268 miejscami na widowni i wyświetliło w analizowanym okresie 345 seansów, w tym 27,2% stanowiły filmy produkcji polskiej. W porównaniu z poprzednim rokiem, ogólna liczba seansów zmniejszyła się o 1,7%, podczas gdy liczba seansów filmów polskich spadła o 30,9%.

3. SFERA GOSPODARCZA

3.1. Główni pracodawcy

Duże znaczenie zarówno dla kierunków, jak i tempa rozwoju gospodarczego powiatu mławskiego mają działające w nim podmioty gospodarcze, w szczególności podmioty zatrudniające wielu pracowników.

W powiecie zarejestrowanych jest blisko 5 000 podmiotów gospodarczych. Na terenie powiatu obok podmiotów polskich działają firmy z kapitałem zagranicznym.

Gospodarka powiatu mławskiego w większości ma charakter rolniczy, co jest odzwierciedleniem warunków przyrodniczych i tradycji tego regionu. W sferze produkcyjnej dominuje branża elektroniczna, obuwnicza, budowlana oraz przetwórstwo spożywcze i produkcja opakowań, zaś w strefie produkcji rolniczo - hodowlanej przeważa hodowla drobiu. Mława posiada silne tradycje rzemieślnicze.

Motorem wielu zdarzeń gospodarczych w powiecie i jego najbliższych okolicach są obszary inwestycyjne „Podstrefy Mława” Warmińsko - Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, na terenach której funkcjonuje wiele podmiotów gospodarczych, m.in. LG Electronics Mława Sp. z o.o., Dong Yang Electronics Sp. z o.o., Ssang Geum Mława Sp. z o.o., Fine Altech Sp. z o.o., które zatrudniają kilka tysięcy pracowników. Powierzchnia strefy na terenie Mławy wynosi 58,77 ha.

Tabela 21 Wykaz głównych pracodawców w powiecie mławskim

Lp.	Nazwa firmy	Siedziba	Przedmiot działalności
1.	DONG-YANG Sp. z o.o.	Mława	tworzywa sztuczne, plastiki, polimery
2.	FINE ALTECH Sp. z o.o.	Mława	artykuły elektryczne
3.	LG Electronics w Mławie Sp. z o. o.	Mława	elektronika użytkowa, telefonia komórkowa, artykuły gospodarstwa domowego
4.	KORMEX OIL Sp. z o.o.	Mława	pośrednik w sprzedaży paliw płynnych
5.	WIPASZ S.A. Wadąg 9, 10-373 Olsztyn Zakład Drobiarski w Mławie	Mława	zakład drobiarski
6.	Produkcja Obuwia Eksbut w Mławie	Mława	produkcja obuwia
7.	Mobilis Group	Mława	firma transportowa
8.	Ssang Geum Sp. z o.o.	Mława	działalność produkcyjną w zakresie: odlewania ciśnieniowego detali ze stopów aluminium; formowania opakowań i kształtek ze spienionego polistyrenu (styropianu) i polipropylenu, montażu podzespołów mechanicznych i elektromechanicznych
9.	XL Energy Marketing Sp. z o. o	Mława	produkcja, dystrybucja i eksport napoju
10.	FAST-FOL Gadamscy Sp. J.	Mława	produkcja i sprzedaż worków foliowych na śmieci, odpady
11.	Curtis Development Sp. z o.o.	Krzywność, gm. Szydłowo	produkcja obudowy do telewizorów i sprzętu gospodarstwa domowego
12.	Fabryka Kabli „Technokabel”	Szreńsk	producent kabli
13.	Przedsiębiorstwo Robót Drogowo Inżynierskich w Mławie	Mława	prace drogowe, kolejowe
14.	„Zakłady Mięsne POLONUS Sp. z o.o.” Spółka Komandytowo - Akcyjna	Uniszki - Cegielnia	zakład mięsny
15.	TELECOLOR Sp. z o.o.	Mława	producent sprzętu RTV

Źródło: Opracowanie własne.

W gospodarce powiatu dominują podmioty handlowe i usługowe nastawione w głównej mierze na obsługę lokalnego rynku, największe zakłady lokują się w branży elektronicznej, przetwórstwie rolno – spożywczym oraz handlowym. Wymienione branże charakteryzują się największym zatrudnieniem na lokalnym rynku pracy.

W sektorze elektronicznym pracuje około 5 000 osób. Największe zakłady tj. branży to: LG Electronics Sp. z o.o., Dong Yang Sp. z o.o., Fine Altech Sp. z o.o., Ssang Geum Sp. z o.o. i Curtis Development.

W firmach przetwórczych, bazujących na lokalnej produkcji rolnej, głównie przetwórstwa mięsa drobiowego i produkcji wędlin pracuje około 1000 pracowników. Do wiodących zakładów tego sektora należą: „Zakłady Mięsne POLONUS Sp. z o.o.” Spółka Komandytowo – Akcyjna Uniszki Cegielnia, Wipasz S.A. Zakład Drobiarski w Mławie, Zakład Przetwórczo-Rolno Spożywczy Drobiu w Uniszki Cegielni, Zakład Przetwórstwa Rolnego Sp. z o.o. w Dunaju, Zakład Mięsny J. Czaplicki w Mławie, Zakład Mięsny w Strzegowie Sp. J., Zakład Mięsno Garmażeryjny W.W.M Powązka w Mławie.

Na terenie powiatu mławskiego działa kilkanaście marketów. Do sklepów wielkopowierzchniowych należą: Carrefour Poland Sp. z o.o. (2), Polo Market, Kaufland Sp. z o.o., Desmin Sp. z o.o. (Intermarche), Stokrotka, Biedronka (3), Usługi Handlowe A. Tański, Tesco, Lidl.

3.2. Struktura podstawowych branż gospodarki

Rolnictwo

Wszystkie gminy powiatu (oprócz miasta Mława) są gminami typowo rolniczymi. W wielu z nich zatrudnienie w rolnictwie zawodowo czynnych mieszkańców przekracza 80%.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (PSR 2010) liczba gospodarstw rolnych w czerwcu 2010 roku wynosiła 6 146 (o łącznej powierzchni 79 866 ha) i stanowiła 2,2% ogólnej liczby gospodarstw w województwie mazowieckim.

Tabela 22 Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych w 2010 r.

Lp.	Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw	Powierzchnia użytkowych rolnych [ha]
1.	do 1 ha łącznie	651	228
2.	powyżej 1 ha łącznie, w tym:	5 495	79 638
3.	1-2	445	663
4.	2-3	395	974
5.	3-5	593	2 357
6.	5-10	1 264	9 342
7.	10-15	1 035	12 799
8.	15-20	649	11 247
9.	20-50	973	27 988
10.	50 i więcej	141	14 267
11.	Ogółem	6 146	79 866

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010.

Analiza struktury gospodarstw rolnych na terenie powiatu wskazuje na ich duże rozdrobnienie, co związane jest ze znacznym, wynoszącym 23,3% udziałem gospodarstw małych, o powierzchni 1-5 ha. Na terenie powiatu występuje 1 264 średnich gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, co stanowi 20,6% ogółu gospodarstw. Grupę gospodarstw 10-15 ha reprezentuje 1 035 gospodarstw, co

stanowi 16,8% ich ogólnej liczby. W strukturze gospodarstw rolnych na terenie powiatu najmniej jest gospodarstw o powierzchni przekraczającej 50 ha (2,3%).

Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadających na 1 gospodarstwo w 2010 r. wyniosła 13 ha.

Na terenie powiatu przeważają gleby IVb i V klasy bonitacyjnej, dlatego też w produkcji rolniczej dominuje uprawa zbóż (84,2% zasiewów), roślin pastewnych (9,2%) oraz kukurydzy.

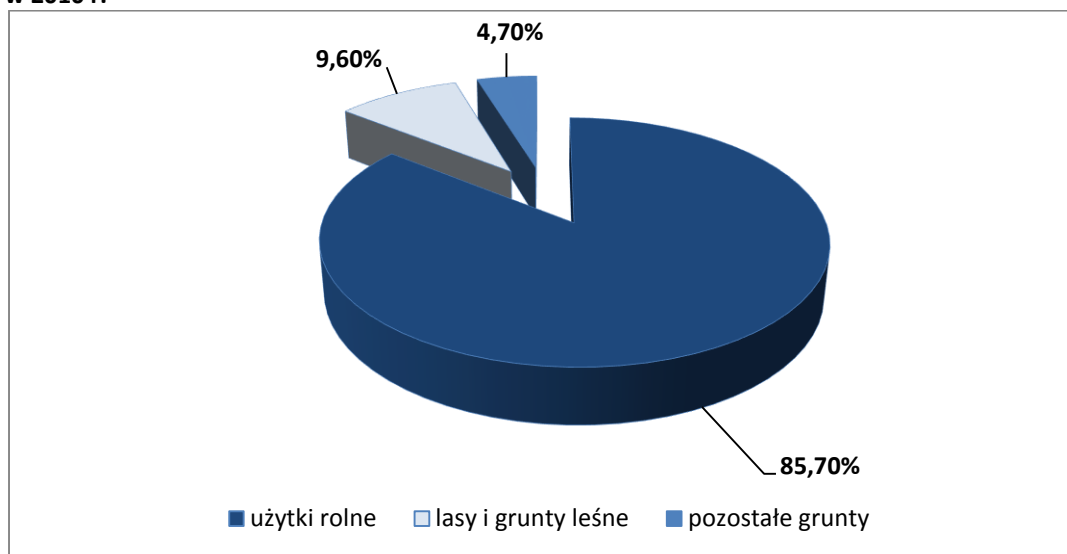
Duże arealy użytków rolnych zajmują użytki zielone, stąd też dużą rolę odgrywa hodowla bydła mlecznego, trzody chlewnej i drobiu kurzego. W ostatnich latach obserwuje się bardzo dynamiczny rozwój chowu drobiu.

Według danych uzyskanych w spisie 47,8 % osób kierujących gospodarstwem rolnym posiadało wykształcenie rolnicze lub kurs rolniczy. Ukończeniem kursu rolniczego (jako najwyższym poziomie wykształcenia rolniczego) legitymowało się 17,2% osób kierujących.

Większość osób kierujących (73,8%) posiadała ponad dziesięcioletnie doświadczenie w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, w tym 39,7% stanowiły osoby prowadzące gospodarstwo ponad 20 lat.

W 2010 r. ogólna powierzchnia gruntów w użytkowaniu gospodarstw rolnych wyniosła 93 151 ha.

Wykres 8 Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych według kierunków wykorzystania w 2010 r.

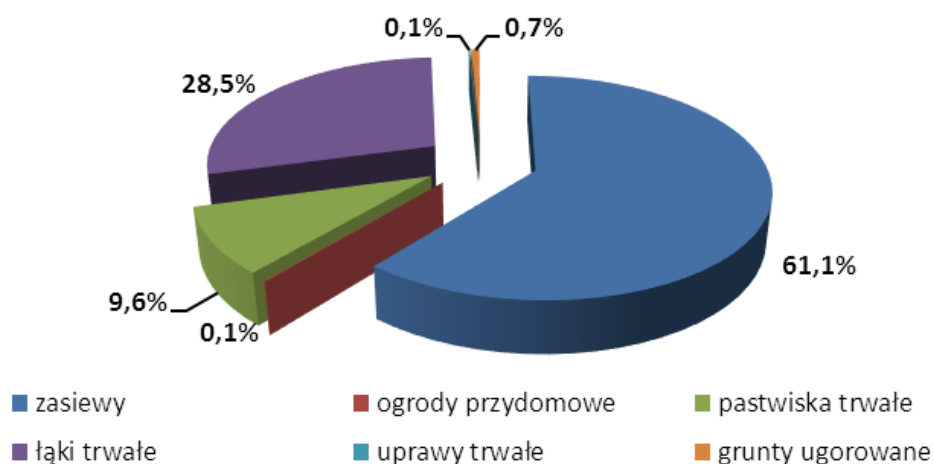

Źródło: Opracowanie własne na podstawie PSR 2010.

W 2010 r. powierzchnia użytków rolnych w dobrej kulturze² wyniosła 78154 ha i stanowiła 98,2% ogólnej powierzchni użytków rolnych.

²Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (użytki rolne utrzymywane zgodnie z normami, spełniające wymogi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych norm z dnia 12 marca 2007 r. z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2010 r., nr 39, poz. 211), na którą składają się: łąki trwałe, pastwiska trwałe, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację), zasiewy, grunty ugorowane.

Wykres 9 Struktura powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze według poszczególnych grup użytków rolnych w 2010r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie PSR 2010.

W gospodarstwach rolnych powierzchnia zasiewów wyniosła 47 738 ha i stanowiła 61,1% ogółu powierzchni użytków rolnych oraz 60% ogółu powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą. Powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych wyniosła 22 272 ha i stanowiła 28,5% powierzchni użytków rolnych ogółem oraz 28% użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą. Pastwiska trwałe o łącznej powierzchni 7 503 ha stanowiły 9,6% użytków rolnych i 9,4% użytków rolnych znajdujących się w gospodarstwach z działalnością rolniczą.

Przemysł i usługi

W tabeli *Podmioty gospodarcze według sekcji PKD - stan na 31.12.2012 r.* zamieszczono dane z zakresu liczby podmiotów gospodarczych w powiecie mławskim według sekcji PKD. Na podstawie tego zestawienia stwierdza się, że w roku 2012 najczęściej podmiotów gospodarczych działało w sekcji związanej z handlem i naprawami. Zarejestrowano w niej około 29% wszystkich podmiotów gospodarczych, zlokalizowanych na terenie powiatu. Relatywnie dużo jednostek na terenie powiatu zajmowało się budownictwem. W roku 2012 stanowiły one 12,5% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. Znaczna liczba przedsiębiorstw zajmowała się również przetwórstwem przemysłowym i rolnictwem (odpowiednio 8,7% i 8,4% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych). Najmniej zarejestrowanych jednostek gospodarczych zajmowało się zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz.

Tabela 23 Podmioty gospodarcze według sekcji PKD – stan na 31.12.2012 rok

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki gospodarcze
1.	Ogółem	4 857
2.	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	409
3.	Rybactwo	3
4.	Przetwórstwo przemysłowe	422
5.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3
6.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	32
7.	Budownictwo	609

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostki gospodarcze
8.	Handel i naprawy	1413
9.	Transport i gospodarka magazynowa	306
10.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	110
11.	Informacja i komunikacja	69
12.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	132
13.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	140
14.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	266
15.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	123
16.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	92
17.	Edukacja	197
18.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	161
19.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	74
20.	Pozostała działalność usługowa. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	293

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

Turystyka

Na terenie powiatu mławskiego w dniu 31 lipca 2012 r.³ były 4 obiekty zbiorowego zakwaterowania, które sporządziły sprawozdania na potrzeby Głównego Urzędu Statystycznego. Miejsca całoroczne oferowały 3 spośród nich. Do dyspozycji turystów przygotowano 77 pokoi w obiektach hotelowych, z których wszystkie były wyposażone we własne łazienki i WC.

W końcu lipca 2012 r. w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na przyjęcie turystów przygotowanych było 160 miejsc noclegowych. W ogólnej liczbie miejsc – 148, tj. 92,5% stanowiły miejsca całoroczne.

W 2012 r. z obiektów zbiorowego zakwaterowania skorzystało 4 913 osób, tj. o 2,1% mniej niż przed rokiem. Turystom, którzy w 2010 r. odwiedzili powiat mławski udzielono 11 043 noclegów, tj. o 8,3% mniej niż w roku 2011.

W powiecie mławskim w 2012 r. wśród osób korzystających z usług noclegowej bazy turystycznej było 485 cudzoziemców (o 140 więcej niż w roku 2011). Stanowili oni 9,9% ogółu turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Na bazę obiektów zbiorowego zakwaterowania w powiecie składają się:

- Hotel „Mława” w Mławie,
- Hotel „Pasymowski” w Uniszkach Cegielni (gm. Wieczfnia Kościelna),
- Hotel „Sunset” w Strzegowie.

Ponadto w powiecie bazę noclegową tworzą następujące obiekty:

- Pokoje gościnne „Ambrozja” w Mławie,
- Noclegi „U Tomka” w Mławie,
- Hotel „Bazyliszek” ul. Warszawska 40 a w Mławie,
- Restauracja „Na Mazowszu” w m. Wiśniewo
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Pokoje u Milana” w m. Modła (gm. Wiśniewo)

³ Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych.

- Gospodarstwo Agroturystyczne ARKA w Rydzynie Szlacheckim (gm. Strzegowo),
- Gospodarstwo Agroturystyczne GRABINA w Nowinach Gizińskich(gm. Strzegowo),
- Pokoje Gościnne U STEFAŃSKICH w Józefowie (gm. Strzegowo),
- Gospodarstwo Agroturystyczne Bieżany (gm. Radzanów),
- Karczma Biesiadna w m. Dalnia (gm. Strzegowo),
- Gospodarstwo Agroturystyczne Ewelina Tadrzak w Grzybowo Kapuśnik (gm. Wieczfnia Kościelna).

3.3. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w poszczególnych sektorach

Na terenie powiatu mławskiego w rejestrze REGON w 2012 roku figurowało 4 857 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 4 652 w sektorze prywatnym (co stanowi 95,8% ogółu przedsiębiorstw) i 205 w sektorze publicznym (4,2%). W strukturze form organizacyjno – prawnych istniejących podmiotów gospodarczych dominowała działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne, stanowiąc 78,2% ogółu podmiotów. Na terenie powiatu działalność prowadziło 31 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

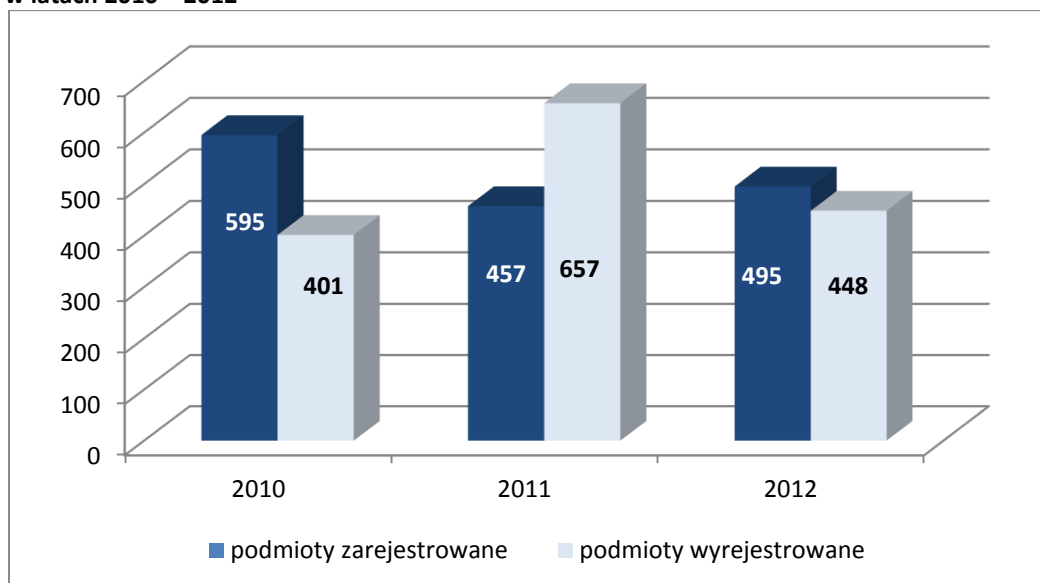
Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie podmiotów gospodarczych na terenie powiatu.

Tabela 24 Podmioty gospodarcze na terenie powiatu mławskiego

Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	2012 r.	zmiana (wzrost/spadek) od 2010 r.
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	4989	4786	4857	- 132
sektor publiczny	198	196	205	+7
sektor prywatny, w tym:	4791	4590	4652	-139
osoby fizyczne	4010	3790	3796	-214
spółki handlowe	198	206	228	+30
spółki z kapitałem zagranicznym	27	28	31	+4
spółdzielnie	29	28	28	-1
fundacje	2	2	2	0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	153	157	161	+8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

Liczba nowo zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych świadczy o tym, że klimat powiatu mławskiego sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości.

Wykres 10 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych i wyrejestrowanych w powiecie mławskim w latach 2010 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

Spośród ogółu podmiotów gospodarczych najczęściej jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób. Od roku 2010 procentowy udział mikroprzedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych kształtuje się na średnim poziomie 95%. O wiele mniejszą grupę stanowią jednostki zatrudniające od 10 do 49 osób - 191 podmiotów (ok. 4%). Podmioty, zatrudniające od 50 do 249 osób stanowią niespełna 1% ogółu jednostek gospodarczych na terenie powiatu. Najwięcej podmiotów gospodarczych skupia miasto Mława. Na jego terenie funkcjonują 4 zakłady zatrudniające powyżej 250 osób, w LG Electronics Sp. o.o. pracuje ponad 2 500 osób.

Tabela 25 Podmioty według klas wielkości

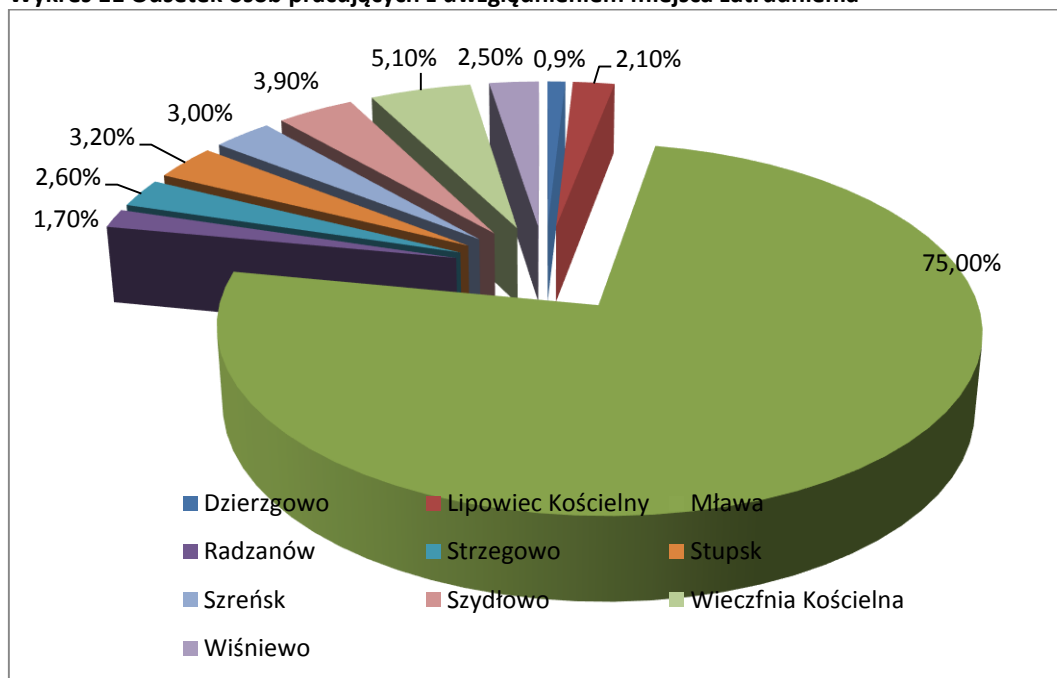
Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	2012 r.
0-9	4717	4516	4614
10 – 49	223	224	191
50 – 249	42	40	46
250 – 999	5	5	5
1 000 i więcej	2	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

W 2012 roku liczba pracujących w powiecie mławskim wyniosła 14 882 osób i w skali roku wzrosła o 147 osób. Wzrosła zarówno liczba pracujących kobiet (o 0,8%), jak i mężczyzn (o 1,2%).

Najwięcej osób pracujących odnotowano w Mławie, aż 75% ogółu zatrudnionych w powiecie. Najniższe przeciętne zatrudnienie cechuje gminę Dzierzgowo, gdzie pracuje 251 osób, co stanowi 1,7% ogółu zatrudnionych.

Wykres 11 Odsetek osób pracujących z uwzględnieniem miejsca zatrudnienia

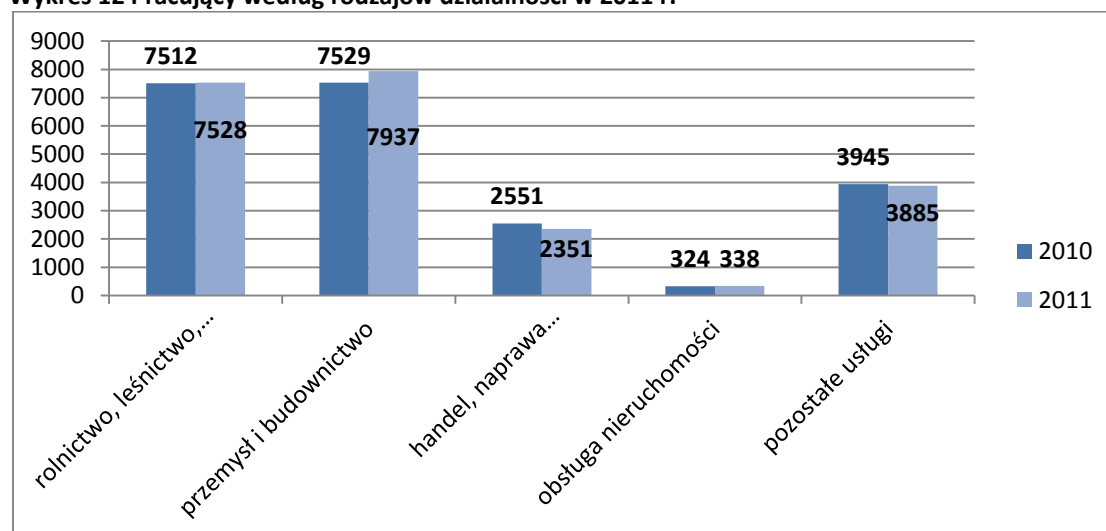

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

Liczba pracujących⁴ według rodzajów działalności w 2011 r.⁵ wyniosła w powiecie 22 039 osób i była wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego o 178 osób, tj. 0,81%. Nastąpił także wzrost zatrudnienia wśród kobiet o 0,9% i mężczyzn o 2,6%.

Zwiększenie zatrudnienia odnotowano m.in. w przemyśle i budownictwie o 5,4%, w obsłudze rynku nieruchomości o 4,3% oraz rolnictwie i leśnictwie o 0,21%. Natomiast zmniejszenie nastąpiło m.in. w handlu i naprawie samochodów o 7,8%.

Wykres 12 Pracujący według rodzajów działalności w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS: według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

⁵ Na dzień przeprowadzania analizy dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia w podziale na rodzaj działalności według stanu na 31.12.2012 r. nie były dostępne.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1. Układ komunikacyjny i drogowy

Sieć drogowa na terenie powiatu mławskiego administrowana jest przez dwa zarządy: Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich z siedzibą w Warszawie oraz Powiatowy Zarząd Dróg w Mławie.

Przez powiat przebiegają bowiem:

- droga krajowa,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Uwarunkowania komunikacyjne powiatu mławskiego wyróżniają się rozbudowanym systemem drogowym. Układ dróg umożliwia dogodne połączenie wewnętrzne i zewnętrzne. Do układu nadrzędnego łączącego obszar gminy z systemem drogowym kraju należy zaliczyć drogę krajową nr 7. W układzie podstawowym obsługującym gminy powiatu mławskiego, znajdują się drogi powiatowe. Z kolei układ uzupełniający tworzą drogi gminne pełniące funkcje dojazdowe do jednostek osadniczych i poszczególnych nieruchomości. Struktura przestrzenna dróg w powiecie mławskim jest rozwinięta w stopniu zadowalającym.

Droga krajowa

Główną oś komunikacyjną powiatu mławskiego stanowi droga krajowa nr 7 relacji Napierki – Mława – Wiśniewo – Strzegowo – granica powiatu. Droga ta pełni rolę korytarza transportowego o charakterze międzyregionalnym, łącząc południe Polski z jej północą, co jednocześnie wpływa na rozwój gospodarczy powiatu. Długość odcinka drogi krajowej nr 7 na obszarze powiatu wynosi 45,60 km.

Rysunek 5 Droga krajowa nr 7 i drogi wojewódzkie na terenie powiatu mławskiego

Źródło: <http://drogi.mzdw.pl/>

Drogi wojewódzkie

Układ dróg wojewódzkich na terenie powiatu mławskiego tworzą:

- droga wojewódzka nr 544: granica województwa – Mława – Przasnysz - Ostrołęka; łączna długość odcinka na obszarze powiatu – 19,990 km (Miasto Mława, gm. Szydłowo),
- droga wojewódzka nr 563: granica województwa - Żuromin - Mława; łączna długość odcinka na obszarze powiatu – 16,911 km (Miasto Mława, gm. Lipowiec Kościelny),
- droga wojewódzka nr 616: Rembielin – Ciechanów; łączna długość odcinka na obszarze powiatu – 5,171 km (gm. Dzierzgowo),
- droga wojewódzka nr 615: Mława - Ciechanów; łączna długość odcinka na obszarze powiatu – 17,064 km (gm. Szydłowo, gm. Stupsk).

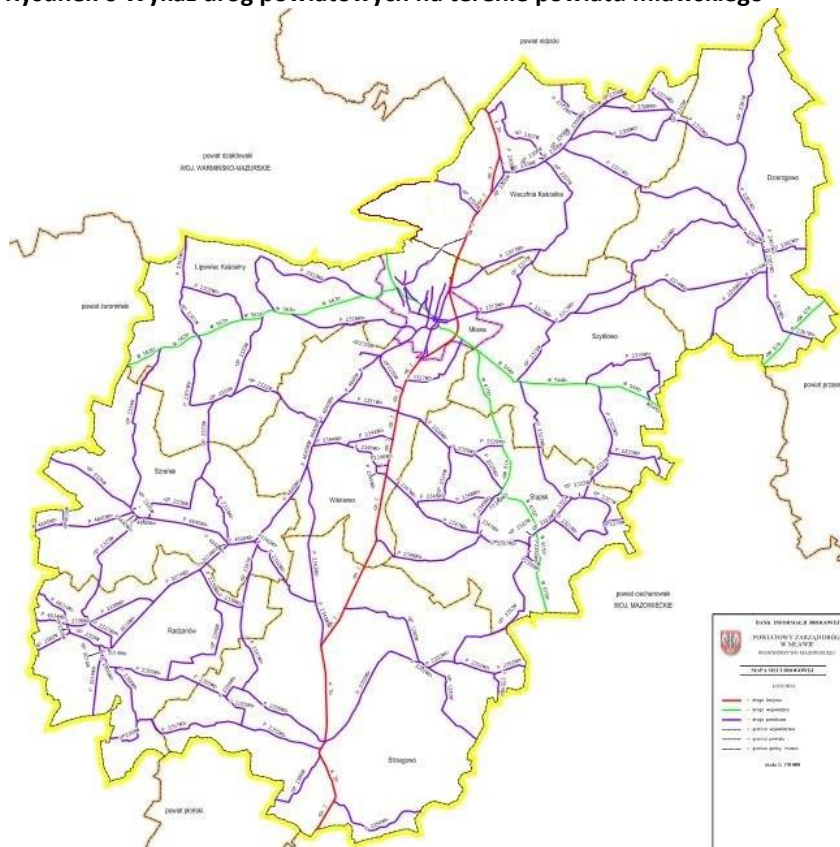
Drogi wojewódzkie administrowane są przez Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich z siedzibą w Warszawie. Bezpośrednią ochroną i kontrolowaniem zajmuje się Rejon Dróg Wojewódzkich utworzony na bazie dotychczasowego obwodu drogowego Nr 2 w Ciechanowie. Zakres działania obejmuje wszystkie czynności związane z zarządzaniem, natomiast wykonawstwo robót zlecane jest firmom wyłonionym w stosownym postępowaniu.

Drogi powiatowe

Drogi powiatowe stanowią ważny łącznik pomiędzy poszczególnymi gminami, ale również mają istotne znaczenie przy obsłudze terenów zlokalizowanych w granicach powiatu.

Powiatowy Zarząd Dróg w Mławie jako Jednostka Organizacyjna Powiatu w swoim administrowaniu posiada 64 drogi powiatowe o łącznej długości 493,190 km poza granicami administracyjnymi miasta, oraz 13 ulic będących w ciągu dróg powiatowych w granicach administracyjnych miasta o łącznej długości 14,220 km. Drogi te, ze względu na parametry techniczne jak i funkcje jakie spełniają, występują w trzech kategoriach dróg publicznych. **G**- drogi główne, **Z**- drogi zbiorcze, **L**- drogi lokalne.

Rysunek 6 Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu mławskiego

Źródło: <http://www.bip.pzdmlawa.pl>

Szczegółowy wykaz dróg powiatowych w i poza granicami administracyjnymi z podaniem: nr drogi, przebiegu, długości, klasy drogi, rodzaju nawierzchni znajduje się w załączniku nr 1.

Drogi gminne

Drogi gminne, zakładowe i wewnętrzne zarządzane są przez samorządy gminne, do których obowiązków należą wszystkie czynności związane z funkcjonowaniem dróg, czyli planowanie, budowa dróg i mostów, modernizacja, ochrona i utrzymanie analogicznie jak w przypadku dróg powiatowych.

Koncepcja Programowa Drogi Ekspresowej S-7

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Olsztynie przystąpiła do opracowania Koncepcji Programowej drogi ekspresowej S-7 na odcinku Napierki – Mława i Mława – Strzegowo. Projekt drogi S-7 obejmuje gminy: Wieczfnia Kościelna, Szydłowo, Mława, Wiśniewo, Stupsk, Strzegowo.

Projekt zakłada, że droga S-7 będzie prowadzona w kierunku północ – południe, w odległości od 0÷1,6 km na wschód od istniejącej DK7. Na początkowym odcinku w km 0+000÷4+200 jezdnia lewa S-7 pokrywać się będzie z istniejącą DK7, dalej droga ekspresowa przebiegać ma po nowym terenie.

Projekt obejmuje m.in. budowę następujących węzłów: „Mława – Północ”, „Mława-Południe”, „Pełtowo I”, „Pełtowo II”, „Żurominek”, „Strzegowo-Północ”, „Strzegowo-Południe”, „Kosiny I”, „Kosiny II”.

W dniu 29.10.2013 r. Rada Powiatu Mławskiego wystosowała apel do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad o konieczności zaprojektowania i wybudowania następujących elementów drogi:

1. węzła „Modła” po zachodniej stronie linii kolejowej Warszawa – Gdańsk w bezpośrednim jej sąsiedztwie,
2. łącznicy między projektowanym węzłem „Modła” i istniejącym wiaduktem w m. Modła (po zachodniej stronie linii kolejowej),
3. przebudowy istniejącego wiaduktu w m. Modła w celu umożliwienia połączenia w/w łącznicy z Zachodnią Obwodnicą Mławy (w ciągu planowanej drogi wojewódzkiej nr 544).

Z przedłożonej koncepcji programowej wynika, że węzeł Modła („Mława – Południe”) może nie zostać wybudowany w I etapie przebudowy drogi Nr 7 (planowanej na lata 2015 – 2018), a jest rozważany jedynie jako rozwiązanie docelowe projektowanego układu drogowego. Koncepcja nie przywodzi budowy łącznicy między węzłem „Modła” i wiaduktem w m. Modła w ramach rozbudowy drogi krajowej Nr 7 oraz przebudowy istniejącego wiaduktu w m. Modła na drodze Nr 7. Wykonanie węzła „Modła” i łącznicy oraz przebudowa wiaduktu poprawiłaby bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz zwiększyłaby płynność ruchu pojazdów jadących w stronę Warszawy. Węzeł „Modła” przejąłby wszystkie pojazdy zjeżdżające na drogę ekspresową S7 z dróg powiatowych z części zachodniej. W przypadku wyłączenia tych zjazdów na drogę ekspresową S7 i w związku z niewybudowaniem węzła „Modła” w I etapie przez GDDKiA spowoduje wzrost natężenia ruchu pojazdów przez ścisłe centrum miasta Mława, które nie jest przystosowane do przyjęcia tak dużej liczby pojazdów na jeden węzeł „Warszawska”.

Konieczność wybudowania węzła „Modła” wynika również z faktu, iż Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie wraz z Miastem Mława planuje w najbliższym czasie budowę Obwodnicy Zachodniej Mławy, która przejmie ruch drogowy z drogą wojewódzką Nr 544 i 563 wyprowadzając go z miasta i kierując w stronę drogi ekspresowej S7.

Infrastruktura kolejowa

Przez powiat przebiega główny, zelektryfikowany dwutorowy szlak kolejowy Warszawa - Gdańsk, będący częścią magistrali europejskiej E-65 Gdańsk - Wiedeń. Obsługa odbywa się poprzez dwa dworce w Mławie zlokalizowane w północno – zachodniej i południowo-zachodniej części miasta.

Obsługa towarowym transportem kolejowym odbywa się na wspólnym dworcu w Mławie z komunikacją pasażerską. Urządzenia do przeładunku zlokalizowane są wzdłuż ulicy Brukowej. Podstawowy asortyment towarów do przeładunku stanowią: benzyna, olej napędowy i opały, węgiel, nawozy i bloki granitowe.

Komunikacja autobusowa

Komunikacja autobusowa wykonywana jest przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Mławie S.A. Grupa Mobilis obejmuje głównie teren trzech powiatów: działdowskiego, mławskiego i żuromińskiego. Autobusami Spółki można dojechać dodatkowo do niektórych miejscowości powiatów ościennych: ciechanowskiego, nidzickiego, płońskiego, sierpeckiego, przasnyskiego.

Całorocznie wykonywane są połączenia m.in. do Warszawy, Bydgoszczy, Łodzi, Torunia, Gdańska, Olsztyna, Zakopanego oraz w okresie roku akademickiego do Białegostoku. Z Warszawy dodatkowo realizowane są połączenia do Wrocławia, Kołobrzegu, Krynicy Zdroju, Karpacza, Szczytna.

W okresie sezonu letniego Spółka uruchamia dodatkowe połączenia m.in. do Giżycka, Mikołajek, Rucianego-Nidy, Krynicy Morskiej, Władysławowa, Helu, Karwi, Jastrzębiej Góry, Dębek, Łeby, Darłówka, Ustki, Miedzyszczów i wielu innych miejscowości wypoczynkowych.

Aktualne połączenia komunikacji autobusowej nie są wystarczające. Niezbędne jest zorganizowanie komunikacji miejskiej w Mławie.

4.2. Infrastruktura ochrony środowiska

Gospodarka wodno - ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie jednostki osadnicze na terenie powiatu mławskiego wyposażone są w wodociągi. Długość czynnej sieci wodociągowej w powiecie aktualnie wynosi 1 119,8 km, a z samej sieci korzystało 65 241 odbiorców.

Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 13 390. Gospodarstwom domowym w roku 2012 dostarczono 2 975,5 dam³ wody, przy czym zużycie wody na jednego mieszkańca wyniosło 39,9 m³.

Najdłuższą siecią wodociągową charakteryzują się gminy: Strzegowo (187 km), Stupsk (133,4 km), Szydłowo (127,6 km).

Stopień zwodociągowania gmin jest zróżnicowany od 94,9% w gminie Wiśniewo, 91,5% w gminie Stupsk, 91,3% w mieście Mława do 77,5% w gminie Strzegowo.

Osoby, które nie mają dostępu do sieci wodociągowej korzystają ze studni przydomowych. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że stale zwiększające się zarówno potrzeby mieszkańców, jak i potrzeby wynikające z powstających i planowanych inwestycji, wymuszają konieczność ciągłej rozbudowy sieci.

Tabela 26 Sieć wodociągowa w powiecie mławskim – stan na 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie	Mława	Gmina Dzierzgowo	Gmina Lipowiec Kościelny	Gmina Radzanów	Gmina Strzegowo	Gmina Stupsk	Gmina Szreńsk	Gmina Szydłowo	Gmina Wieczfnia Kościelna	Gmina Wiśniewo	Powiat mławski
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	97,9	118,7	70,3	98,3	187,0	133,4	77,0	127,6	111,1	98,5	1 119,8
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	3525	874	1150	901	1512	1208	905	1 085	899	1 331	13 390
woda dostarczona gosp. domowym [dam ³]	1277,1	161,3	148,6	297,6	173,7	214,1	173,3	156,8	168,9	204,1	2 975,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	28306	2 650	4 378	3 028	5 827	4 621	3 618	3 897	3 788	5 128	65 241
zużycie wody na 1 mieszkańca [m ³]	41,3	48,1	29,9	83,2	22	42,4	38,8	33,3	39,8	38	39,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Zaopatrzeniem w wodę mieszkańców poszczególnych gmin zajmują się:

- Zakład Usług Wodnych dla Potrzeb Rolnictwa w Mławie - gmina Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo,
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Radzanowie - gmina Radzanów,
- Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczalni Ścieków „WOD-KAN” Sp. z o.o. w Mławie - miasto Mława,
- Zakład Komunalny w Strzegowie – gmina Strzegowo.

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców powiatu odbywa się wyłącznie w oparciu o ujęcia wód podziemnych. Systemy wodociągowe w poszczególnych gminach powiatu oparte są o lokalne ujęcia wody i stacje uzdatniania wody. Na terenie poszczególnych gmin znajduje się od 2 do 4 ujęć wody oraz towarzyszące im stacje uzdatniania wody. Mława posiada 2 miejskie podziemne ujęcia wody oraz 2 stacje uzdatniania wody.

Tabela 27 Ujęcia wodociągowe na terenie powiatu mławskiego

Gmina	Ujęcia wodociągowe [szt.]	Stacje uzdatniania wody [szt.]/lokalizacja	
m. Mława	2	2	ul. Padlewskiego, ul. Instalatorów
Dzierzgowo	4	4	Brzozowo Nowe, Dzierzgowo, Dobrogosty, Zawady
Lipowiec Kościelny	3	3	Lipowiec Kościelny, Rumoka, Kęczewo
Radzanów	3	3	Radzanów, Radzanówek, Bońkowo Podleśne
Strzegowo	4	4	Strzegowo, Unierzyż, Pokrytki, Kowalewko
Stupsk	4	4	Stupsk, Strzałkowo, Jeże, Źdroje
Szreńsk	4	2	Szreńsk, Proszkowo
Szydłowo	4	4	Garlino, Krzywonoś, Piegłowo Wieś, Trzcianka Wieś
Wieczfnia Kościelna	2	2	Grzebsk, Uniszki Zawadzkie
Wiśniewo	4	5	Bogurzynek, Kowalewo, Podkrajewo, Wiśniewo, Żurominek

Źródło: Dane uzyskane od poszczególnych gmin.

Kanalizacja sanitarna

Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie mławskim wynosiła w 2012 roku 117,9 km. Do sieci kanalizacyjnej przyłączone jest 3 389 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, łącznie odprowadzono 1 398 dam^3 ścieków.

Większość osób mających dostęp do sieci kanalizacyjnej to mieszkańcy Mławy, korzystali z niej 25 572 osoby.

Stan infrastruktury kanalizacyjnej w powiecie poprawił się w ciągu ostatnich kilku lat, jednak nadal jej stan nie jest wystarczająco zadowalający i wymaga rozbudowy. Skanalizowane nie zostały jeszcze gminy: Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Radzanów, Stupsk, Szydłowo.

Tabela 28 Sieć kanalizacyjna w powiecie mławskim – stan na 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie	Mława	Gmina Strzegowo	Gmina Szreńsk	Gmina Wieczfnia Kościelna	Gmina Wiśniewo	Powiat mławski
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	57,6	113,9	5,3	0,7	0,4	117,9
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2 490	667	203	15	14	3 389

Wyszczególnienie	Mława	Gmina Strzegowo	Gmina Szreńsk	Gmina Wieczfnia Kościelna	Gmina Wiśniewo	Powiat mławski
ścieki odprowadzone [dam ³]	1 243	118	26	6	5	1 398
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	25 572	3 586	874	58	123	30 213

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Na terenie powiatu zlokalizowanych było 10 oczyszczalni ścieków, które odprowadzały ścieki głównie do dopływów Mławki, a także Orzyca, bądź bezpośrednio do Wkry. Wśród nich jest 1 obiekt z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W zakresie odbioru i oczyszczania ścieków na terenie powiatu funkcjonuje 10 oczyszczalni ścieków, w tym jedna (w Mławie) z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Bezpośrednimi odbiornikami ścieków na terenie powiatu są rzeki: Sewerynka, Dunajczyk, Wkra, Seracz, Mławka, Giedniówka i Tamka.

Tabela 29 Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu mławskiego

Typ oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Gmina/ Miejscowość	Odbiornik	Projektowana maksymalna przepustowość [m ³ /d]	Ilość ścieków w 2011 roku [dam ³ /rok]	Rodzaj oczyszczanych ścieków	
						komunalne	przemysłowe
zakładowa	Biologiczna	Dzierzgowo/ Dzierzgowo	<ul style="list-style-type: none"> • Ożumiech • Tamka • Orzyc 	7,50	1,16	x	
miejaska	biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	Mława/ Mława	<ul style="list-style-type: none"> • Seracz • Mławka • Wkra 	9 840,00	1 878,00	x	
gminna	Biologiczna	Strzegowo/ Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> • Wkra 	930,00	113,00	x	
zakładowa	Biologiczna	Stupsk/ Dąbek	<ul style="list-style-type: none"> • rów mel. R- B13 • Dunajczyk • Łydynia 	40,00	12,00	x	
zakładowa	Biologiczna	Stupsk/ Dunaj	<ul style="list-style-type: none"> • Dunajczyk • Łydynia • Wkra 	258,50	27,18		x
gminna	Biologiczna	Szreńsk/ Miączyn Duży	<ul style="list-style-type: none"> • rów meliorac. RL13 • Mławka • Wkra 	175,00	7,00	x	
gminna	Biologiczna	Szreńsk/ Szreńsk	<ul style="list-style-type: none"> • rów mel. R-G • Mławka • Wkra 	256,00	27,75	x	
inna: szkolna	Biologiczna	Szydłowo/ Szydłowo	<ul style="list-style-type: none"> • Giedniówka • Łydynia • Wkra 	16,00	0,50	x	
gminna	Biologiczna	Wieczfnia Kościelna/ Grzebsk	<ul style="list-style-type: none"> • rów mel. R-B • Orzyc • Wkra 	190,00	2,00	x	
inna: osiedlowa	Biologiczna	Wiśniewo/ Kosiny Stare	<ul style="list-style-type: none"> • rów melioracyjny R-W • Sewerynka • Mławka 	46,80	4,00	x	

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

Tabela 30 Zestawienie wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu mławskiego

Lp.	Gmina	Ilość
1	Mława	27
2	Dzierzgowo	164
3	Lipowiec Kościelny	14
4	Radzanów	brak danych
5	Strzegowo	100
6	Stupsk	brak danych
7	Szreńsk	brak danych
8	Szydłowo	brak danych
9	Wieczfnia Kościelna	14
10	Wiśniewo	224

Źródło: Starostwo Powiatowe w Mławie.

Gospodarka odpadami

Źródłem wytwarzania odpadów komunalnych na terenie powiatu mławskiego są gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury i użyteczności publicznej, takie jak: sklepy, szkoły, urzędy, hotele, restauracje, zakłady usługowe i rzemieślnicze, biura itp. Ponadto, do odpadów komunalnych zaliczane są także odpady wielkogabarytowe oraz odpady pochodzące z: cmentarzy, targowisk, koszy ulicznych, pielęgnacji zieleni miejskiej, ręcznego i mechanicznego oczyszczania miasta (letniego i zimowego).

W 2012 roku odebrano i zebrano z terenu powiatu 14 525,29 t odpadów komunalnych, w tym 9 278,17 t z miasta Mława, co stanowiło 63,86 % wszystkich odpadów komunalnych odebranych z terenu powiatu.

Tabela 31 Odpady wytworzone i nagromadzone w powiecie mławskim

Wyszczególnienie	J.m.	2012 r.
<i>Odpady wytworzone w ciągu roku (z wyłączeniem odpadów komunalnych)</i>		
Ogółem	tys. t	35,3
poddane odzyskowi	tys. t	35,3
odpady wytworzone na 1 km ²	t	29,9
udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	100,0
<i>Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku</i>		
Ogółem	t	14 525,29
z gospodarstw domowych	t	11 741,93
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	12 705
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	157,5
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie powiatu mławskiego czynne są 2 składowiska odpadów w Konotopie i Uniszkach – Cegielni:

- *Składowisko odpadów w Konotopie* rozpoczęło przyjmowanie odpadów w 2000 r. Z urządzeń technicznych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania instalacji składowisko wyposażone jest w: wagę, brodzik dezynfekcyjny i spychacz. Powierzchnia składowiska wynosi 1,65 ha, stan wypełnienia 13 610 m³. Planowane jest zamknięcie składowiska w roku 2017.
- *Składowisko odpadów w Uniszkach - Cegielni* rozpoczęło eksploatację w 1967 r. Składowisko składa się z czterech kwater: – „starej” kwatera, która została zamknięta w 2006 r., kwater nr 1 i 2 eksploatowanych w latach 2006 - 2008 oraz kwatera nr 3 eksploatowanej w 2009 r. Łącznie 3 nowe kwatery mają pojemność (po zagęszczeniu odpadów) ok. 3 647 839 m³. Składowisko posiada decyzję zatwierdzającą instrukcję eksploatacji składowiska oraz pozwolenie zintegrowane. Wyposażone jest w niezbędne urządzenia tj. spychacz, kompaktory, wagę, brodzik, system odprowadzania odcieków, 57 studni odgazowujących wraz z pochodnią wysokotemperaturową i agregatami prądotwórczymi. Od 2007 r. na terenie składowiska funkcjonuje sortownia odpadów komunalnych wyposażona w linię technologiczną o wydajności 250 000 Mg/rok. Pozostałości z sortowni deponowane są na składowisku,
- *Składowisko odpadów na terenie Miączyna Małego (gmina Szeńsk)* – wpisane do Wojewódzkiego Programu Gospodarki Odpadami jako składowisko odpadów niebezpiecznych, którego właścicielem jest Zakład Usług Komunalnych USKOM Sp. z o.o.

USKOM Sp. z o.o. w powiecie mławskim obsługuje następujące gminy: Mława, Wiśniewo, Szeńsk, Lipowiec Kościelny, Dzierzgowo, Wieczfnia Kościelna oraz Stupsk. Gminę Radzanów obsługuje Sita Płock, natomiast Strzegowo – PUK Ciechanów.

Odpady wielkogabarytowe, elektro śmieci i opony odbierane są z gmin raz lub dwa razy w roku przez Zakład Usług Komunalnych USKOM Sp. z o.o.

Dodatkowo w gminach Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo, Mława są utworzone Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), w pozostałych gminach punkty te są w trakcie realizacji.

Wojewódzki Program Gospodarki Odpadami dla regionu ciechanowskiego wskazał instalację w Kosinach Bartosowych (gmina Wiśniewo) jako Regionalną Instalację Przerobu Odpadów Komunalnych, do której to winny trafić z całego regionu zmieszane odpady komunalne, odpady po procesowe i odpady zielone. Instalacja w Kosinach jest kompletną Regionalną Instalacją Przerobu Odpadów Komunalnych.

Zakład Usług Komunalnych USKOM Sp. z o. o. dzieli się w obrębie Mławy na dwa działy:

- Zakład Odzysku i Biostabilizacji Odpadów Komunalnych w Kosinach Bartosowych;
- Sortownia Odpadów Komunalnych w Uniszkach Cegielnia, łącząc w jednolitą całość składowisko odpadów komunalnych oraz mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów komunalnych.

Zadaniem Zakładu Usług Komunalnych USKOM Sp. z o.o. jest ponadto przyjęcie odpadów komunalnych, sortowanie, ewentualne belowanie w kostki lub składowanie na składowisku odpadów, a także rozdrobnienie odpadów, suszenie w biologicznych reaktorach oraz poddanie obróbce mechanicznej, mającej na celu frakcjonowanie odpadów w celu uzyskania paliwa alternatywnego (RDF).

Głównym celem biosuszenia jest uzyskanie w jak najkrótszym czasie wysokojakościowego stałego paliwa zastępczego przy udziale procesów biologicznych.

Zaopatrzenie w ciepło

Tereny wiejskie powiatu nie posiadają zorganizowanego, centralnego systemu ciepłego, co wynika przede wszystkim z ekstensywnej zabudowy o charakterze jednorodziennym lub zagrodowym. Budynki ogrzewane są przez indywidualne źródła ciepła (piece domowe) jak i przez lokalne małe kotłownie. W 2011 roku zinventaryzowano 37 takich obiektów. Kotłownie znajdują się przeważnie w obiektach użyteczności publicznej lub zakładach produkcyjnych.

Głównym nośnikiem energii dla zabudowy zagrodowej i indywidualnej jest węgiel i drewno. Niewielka część gospodarstw ogrzewana jest gazem i paliwem płynnym (olej opałowy). Ponadto w ostatnim okresie obserwowane jest rosnące zainteresowanie energią ciepłą pochodzącą z paneli słonecznych, co powoduje ograniczenie zużycia energii ze źródeł konwencjonalnych.

Jedynie na terenie miasta Mława znajduje się centralny system, zaopatrujący w ciepło budynki wielorodzinne.

Z centralnej sieci ciepłej korzysta około 6 600 mieszkańców osiedli mieszkaniowych przy ul. Sienkiewicza, ul. Płockiej, Osiedle Księżąt Mazowieckich i centrum miasta.

System ciepły eksploatowany jest przez Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Mławie. Głównym źródłem ciepła w PEC Sp. z o.o. jest Centralna Ciepłownia, zlokalizowana niedaleko centrum miasta, przy ul. Powstańców Styczniowych 3. Jest to kotłownia wodna wyposażona w cztery kotły WLM o mocy łącznej 13,2 MW, opalane miałem węglowym. Ciepłownia została częściowo zmodernizowana w latach 2009-2010. Osiedla położone dalej od centrum Mławy są zaopatrywane w ciepło sieciowe również z zasobów PEC, ale za pomocą systemów ciepłowniczych lokalnych kotłowni gazowo-olejowych (przy ul. Szpitalnej, ul. Narutowicza, ul. Broniewskiego - gaz, olej opałowy, przy ul. Grzebskiego, Napoleońskiej, Placu 1 Maja, ul. Warszawskiej - gaz). Ogólna moc zainstalowana wszystkich kotłowni PEC-u wynosi 18,224 MW.

Sieć ciepłownicza wyprowadzona z kotłowni jest siecią układu promieniowego i poprowadzona została w systemie dwuprzewodowym. Nośnik ciepła - woda wysokoparametrowa dostarczana jest do węzłów ciepłych pośrednich, gdzie następuje transformacja ciepła na niskie parametry dla celów centralnego ogrzewania budynków i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Ilość przyłączy do węzłów ciepłych indywidualnych i grupowych wynosi 51 sztuk.

Łączna kubatura budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i handlowych przyłączonych do sieci ciepłowniczej wynosi 711 062 m³. PEC ogrzewa również szereg obiektów użyteczności publicznej jak np. Szkoła Podstawowa nr 7, Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia, Miejski Dom Kultury, Gimnazjum nr 1, sklepy sieciowe.

Długość centralnej sieci ciepłej przesyłowej (sieć centralnej ciepłowni i sieci niskoparametrowe) wynosi 5 906,5 m, w tym należąca do PEC - 4 732,5 m. Wiek sieci wynosi średnio 30-40 lat, a jego stan oceniany jest jako dostateczny.

Zaopatrzenie w gaz

Przez obszar powiatu mławskiego przebiega przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia – dwa gazociągi DN 200 i DN 400 6,4 Mpa, relacji Płońsk – Olsztyn. Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna od tego gazociągu odgałęzia się sieć gazowa wysokiego ciśnienia DN 100 w kierunku Lidzbarka Welskiego i Działdowa.

Na terenie powiatu mławskiego za zaopatrzenie w gaz jest odpowiedzialna Mazowiecka Spółka Gazownictwa (na terenie gminy Wieczfnia Kościelna gaz dostarcza firma BLUE LINE ENGINEERING S.A.). Długość czynnej sieci gazowej wynosi 237,394 km. System składa się z:

- sieci rozdzielczych o długości 159,727 km,
- sieci przesyłowych o długości 77,667 km.

Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych wynosiła (według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.) 4 403 szt. Długość czynnej sieci gazowej w powiecie wynosiła 238,2 km. Odbiorcami gazu z sieci było 9 905 gospodarstw domowych.

Na terenie gminy Radzanów funkcjonuje spółka Koenergia, która dostarcza gaz wyłącznie odbiorcom w miejscowości Radzanów. Całkowita długość sieci wynosi 5154 m.

Sieć gazowa nie jest doprowadzona do gminy Dzierzgowo i Szreńsk.

Tabela 32 Sieć gazowa w powiecie mławskim – stan na 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie	Mława	Gmina Lipowicz Kościelny	Gmina Radzanów	Gmina Strzegowo	Gmina Stupsk	Gmina Szydłowo	Gmina Wieczfnia Kościelna	Gmina Wiśniewo	Powiat mławski
długość czynnej sieci gazowej [m]	94 916	1 911	5 154	12 107	54 160	27 552	41 932	470	238 202
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	3 903	24	13	brak danych	161	213	89	brak danych	4 403
odbiorcy gazu [gosp. dom.]	9 437	50	6	brak danych	189	135	88	brak danych	9 905
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp. dom.]	3 981	40	3	brak danych	125	81	69	brak danych	4 299
zużycie gazu w tys. m ³	6 380,6	43,2	11,3	brak danych	191,1	120,5	108,0	brak danych	6 854,7
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkania w tys. m ³	5 090,1	40,1	10,9	brak danych	156,6	93,3	100,0	brak danych	5 491,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Energia wiatrowa

Z uwagi na występowanie na terenie powiatu mławskiego obszarów o korzystnej sile wiatru, rośnie zainteresowanie inwestowaniem w siłownie wiatrowe. Obecnie funkcjonują cztery siłownie zlokalizowane na terenie gmin: Szydłowo, Stupsk i Strzegowo.

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

5.1. Oświata i wychowanie

Na terenie powiatu mławskiego istnieje bardzo dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa, oferująca edukację na wysokim poziomie.

Na terenie powiatu funkcjonują jednostki oświatowe szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego. Na system oświaty składa się 35 placówek szkolnych, 17 szkół gimnazjalnych i 36 szkół ponadgimnazjalnych, będących jednostkami organizacyjnymi poszczególnych gmin, wchodzących w skład powiatu, jak i placówki oświatowe prowadzone przez samorząd powiatu mławskiego.

W przypadku placówek prowadzonych przez poszczególne samorzady gminne wyróżnić można przedszkola, szkoły podstawowe oraz szkoły gimnazjalne, które to placówki są licznie reprezentowane na terenie gmin powiatu mławskiego.

Samorząd powiatu mławskiego prowadzi natomiast:

- szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży i dorosłych,
- szkoły dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wychowanie przedszkolne prowadzone jest w przedszkolach i punktach przedszkolnych samorządowych oraz placówkach niepublicznych.

Wychowanie przedszkolne

Wychowanie przedszkolne to pierwszy etap kształcenia w systemie oświaty. Obejmuje on dzieci w wielu 3-6 lat i realizowany jest w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz od roku szkolnego 2008/2009 również w punktach przedszkolnych.

Przedszkola przeznaczone są dla dzieci w wieku 3 - 6 lat, punkty przedszkolne – dla dzieci w wieku 3 - 5 lat, a oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych – głównie dla dzieci sześciolatków.

W roku szkolnym 2012/2013 na terenie powiatu funkcjonowały 42 (analogicznie jak w roku poprzednim) formalnie zarejestrowane placówki wychowania przedszkolnego: 10 przedszkoli, 28 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz 4 punkty przedszkolne.

W roku szkolnym 2012/2013 w ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym objęto 2 407 dzieci, tj. o 5 więcej niż w roku poprzednim. W grupie wiekowej 3-6 lat wychowaniu przedszkolnemu podlegało 60,4% dzieci (wobec 61,0% rok wcześniej), w miastach - 82,0% (wzrost o 1,7 pkt. proc.), a na wsi 45,1% (spadek o 2,7 pkt. proc.).

W placówkach wychowania przedszkolnego dzieci niepełnosprawne stanowiły jedynie 0,6% wszystkich przedszkolaków.

Tabela 33 Wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych w powiecie mławskim

Lp.	Gmina	Nazwa placówki
1.	Mława	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miejskie Przedszkole Samorządowe Nr 1 im. Marii Konopnickiej ▪ Miejskie Przedszkole Samorządowe Nr 2 ▪ Miejskie Przedszkole Samorządowe Nr 3 im. Jana Brzechwy ▪ Oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej Nr 6 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kornela Makuszyńskiego ▪ Miejskie Przedszkole Samorządowe Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. Ewy Szelburg-Zarembiny

Lp.	Gmina	Nazwa placówki
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Publiczne Przedszkole „Dzieciątka Jezus” Parafii Świętej Rodziny ▪ Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Dworek” ▪ Niepubliczne Przedszkole „Mały Żaczek” Akademickiego Centrum Kształcenia przy PWSZ w Ciechanowie
2.	Radzanów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przedszkole Publiczne w Radzanowie
3.	Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samorządowe Przedszkole w Strzegowie
4.	Stupsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Morawach ▪ Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Wyszynach Kościelnych
5.	Szreńsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przedszkole Samorządowe w Szreńsku
6.	Wiśniewo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oddział Przedszkolny w Wiśniewie ▪ Oddział Przedszkolny w Bogurzynie ▪ Oddział Przedszkolny w Głużku ▪ Oddział Przedszkolny w Starych Kosinach

Źródło: Dane uzyskane od poszczególnych gmin.

Szkoły podstawowe

W roku szkolnym 2012/2013 na terenie powiatu mławskiego działało 35 szkół podstawowych. W związku z obserwowanym od kilkunastu lat niżem demograficznym systematycznie maleje liczba uczniów szkół podstawowych. W roku szkolnym 2012/2013 uczyło się w nich 4 544 uczniów – o 3,8% mniej w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym.

Tabela 34 Wykaz szkół podstawowych w powiecie mławskim

Lp.	Gmina	Nazwa placówki
1.	Dzierzgowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkoła Podstawowa w Dzierzgowie ▪ Szkoła Podstawowa w Rzęgnowie
2.	Lipowiec Kościelny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkoła Podstawowa im. bł. bp. L. Wetmańskiego w Lipowcu Kościelnym ▪ Szkoła Podstawowa w Turzy Małej ▪ Szkoła Podstawowa w Zawadach ▪ Szkoła Podstawowa w Łomi
3.	m. Mława	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Hugona Kołłątaja ▪ Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Haliny Rudnickiej ▪ Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Zuzanny Morawskiej ▪ Szkoła Podstawowa Nr 6 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kornela Makuszyńskiego ▪ Katolicka Szkoła Podstawowa im. ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego SI
4.	Radzanów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół Szkół – Szkoła Podstawowa im. Marii Czechowskiej w Radzanowie ▪ Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Wróblewie
5.	Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkoła Podstawowa w Strzegowie ▪ Szkoła Podstawowa w Dąbrowie ▪ Szkoła Podstawowa w Niedzborzu
6.	Stupsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkoła Podstawowa w Morawach ▪ Szkoła Podstawowa w Wyszynach Kościelnych ▪ Szkoła Podstawowa w Stupsku ▪ Szkoła Podstawowa w Stupsku Szkoła Filialna w Dunaju ▪ Szkoła Podstawowa w Stupsku Szkoła Filialna w Dąbku
7.	Szreńsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkoła Podstawowa w Proszkowie ▪ Szkoła Podstawowa w Miączynie Małym ▪ Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kuligowskiego w Zespole Placówek Oświatowych w Szreńsku
8.	Szydłowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szkoła Podstawowa w Szydłowie im. 49 Pułku Piechoty ▪ Szkoła Podstawowa w Nosarzewie Borowym im. Wojciecha Piechowskiego

Lp.	Gmina	Nazwa placówki
		<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa w Dębsku
9.	Wieczfnia Kościelna	<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wieczfni Kościelnej Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego Szkoła Filialna w Grzebsku Szkoła Podstawowa w Windykach Szkoła Podstawowa w Uniszkach Zawadzkich
10.	Wiśniewo	<ul style="list-style-type: none"> Szkoła Podstawowa w Wiśniewie Szkoła Podstawowa w Bogurzynie Szkoła Podstawowa w Głuźku Szkoła Podstawowa w Starych Kosinach

Źródło: Dane uzyskane od poszczególnych gmin.

Gimnazja

W roku szkolnym 2012/2013 działało 17 gimnazjów, do których uczęszczało 2 776 uczniów (o 2,3% mniej w porównaniu z rokiem szkolnym 2011/2012).

Tabela 35 Wykaz szkół gimnazjalnych w powiecie mławskim

Lp.	Gmina	Nazwa placówki
1.	Dzierzgowo	<ul style="list-style-type: none"> Publiczne Gimnazjum w Dzierzgowie
2.	Lipowiec Kościelny	<ul style="list-style-type: none"> Gimnazjum im. Jana Pawła II w Lipowcu Kościelnym
3.	m. Mława	<ul style="list-style-type: none"> Gimnazjum Nr 1 im. Mikołaja Kopernika Gimnazjum Nr 2 im. dra Józefa Ostaszewskiego Gimnazjum Katolickie im. ks. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego SI Społeczne Gimnazjum „Wyspianum” Gimnazjum Akademickiego Centrum Kształcenia przy PWSZ Gimnazjum Przystosabiające do Pracy Gimnazjum dla Dorosłych „Dźwigol”
4.	Radzanów	<ul style="list-style-type: none"> Zespół Szkół – Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Radzanowie
5.	Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> Gimnazjum w Strzegowie Gimnazjum w Niedzborzu
6.	Stupsk	<ul style="list-style-type: none"> Gimnazjum im. JP II w Stupsku
7.	Szreńsk	<ul style="list-style-type: none"> Gimnazjum w Zespole Placówek Oświatowych w Szreńsku
8.	Szydłowo	<ul style="list-style-type: none"> Gimnazjum Publiczne im. 79 Pułku Piechoty Strzelców Słonimskich w Szydłowie
9.	Wieczfnia Kościelna	<ul style="list-style-type: none"> Gimnazjum im Papieża Jana Pawła II w Wieczfni Kościelnej
10.	Wiśniewo	<ul style="list-style-type: none"> Zespół Szkół w Wiśniewie – Gimnazjum Publiczne

Źródło: Dane uzyskane od poszczególnych gmin.

Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 80% gimnazjów dla dzieci i młodzieży, zaś pozostałe placówki były prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia. Kształciło się w nich odpowiednio: 93,6% i 6,4% uczniów.

Szkoły ponadgimnazjalne

W roku szkolnym 2012/2013 na terenie powiatu mławskiego funkcjonowało 36 szkół ponadgimnazjalnych.

Tabela 36 Wykaz szkół ponadgimnazjalnych o charakterze edukacyjnym w Powiecie Mławskim

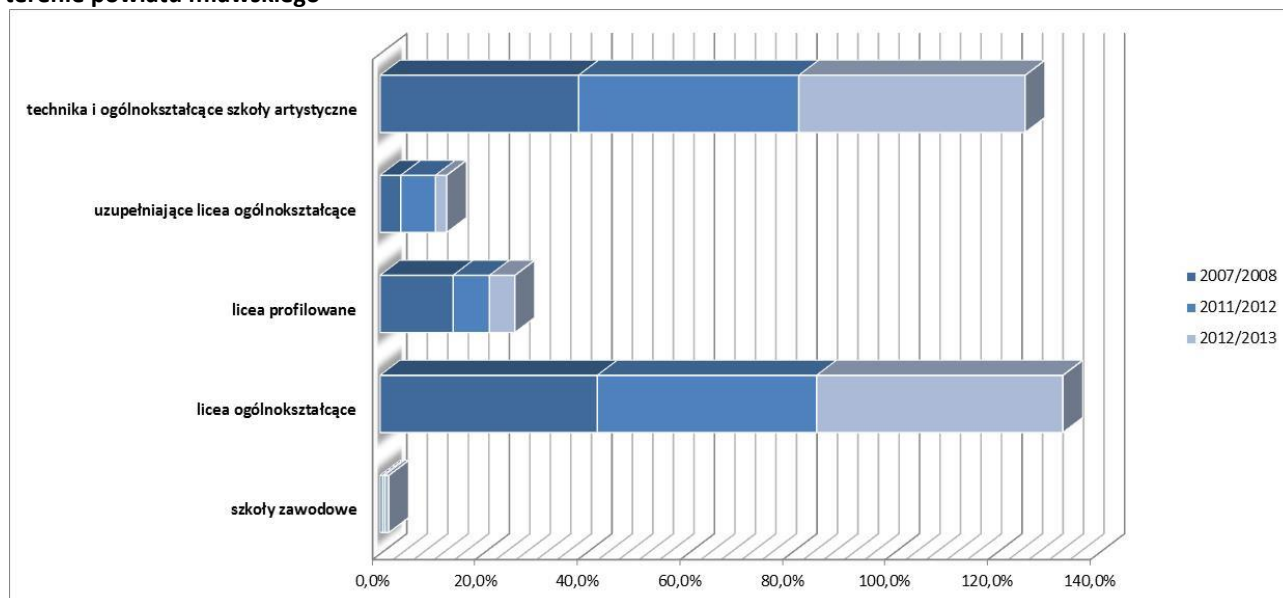
Lp.	Gmina	Nazwa placówki
1.	m. Mława	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1 w Zespole Szkół nr 1 w Mławie ▪ Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2 w Zespole Szkół nr 2 w Mławie ▪ Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3 w Zespole Szkół nr 3 w Mławie ▪ Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zespole Szkół nr 2 w Mławie ▪ Technikum nr 1 w Zespole Szkół nr 1 w Mławie ▪ Technikum nr 2 w Zespole Szkół nr 2 w Mławie ▪ Technikum nr 3 w Zespole Szkół nr 3 w Mławie ▪ Technikum nr 4 w Zespole Szkół nr 4 w Mławie ▪ I Liceum Ogólnokształcące im. St. Wyspiańskiego w Mławie ▪ II Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół nr 4 w Mławie ▪ III Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół nr 3 w Mławie ▪ Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zespole Szkół nr 2 w Mławie ▪ I Liceum Profilowane w Zespole Szkół nr 1 w Mławie ▪ IV Liceum Profilowane w Zespole Szkół nr 4 w Mławie ▪ Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące "Żak" Dla Dorosłych w Mławie ▪ Liceum Ogólnokształcące "Żak" Dla Dorosłych w Mławie ▪ Policealna Szkoła Rolnicza "Żak" w Mławie ▪ Policealna Szkoła Logistyki "Żak" w Mławie ▪ Policealna Szkoła Kosmetyczna "Żak" w Mławie ▪ Policealna Szkoła Informatyki "Żak" w Mławie ▪ Policealna Szkoła Prawno-Administracyjna "Żak" w Mławie ▪ Policealna Szkoła Fryzjerska "Żak" w Mławie ▪ Policealna Szkoła Bezpieczeństwa i Higieny Pracy "Żak" w Mławie ▪ Policealna Szkoła Opiekun w Domu Pomocy Społecznej 'Żak' ▪ Zasadnicza Szkoła Zawodowa PPUD Dźwigpol ▪ Policealne Studium Zawodowe Dla Dorosłych ▪ Zaoczne Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych ▪ Zaoczne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych ▪ Policealna Szkoła Rolnicza dla Dorosłych TWP ▪ Niepubliczne Zaoczne Technikum Zawodowe dla Dorosłych ▪ Katolickie Liceum Ogólnokształcące ▪ Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych Akademickiego Centrum Kształcenia przy PWSZ ▪ Medyczna Szkoła Policealna Akademickiego Centrum Kształcenia przy PWSZ ▪ Policealna Szkoła Zawodowa Akademickiego Centrum Kształcenia przy PWSZ
2.	Radzanów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zespół Szkół - Liceum Ogólnokształcące
3.	Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liceum Ogólnokształcące im. ppłk. "Torfa" Antoniego Załęskiego

Źródło: Dane identyfikacyjne szkół i placówek według danych SIO z 14.10. 2013r.

Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół ponadgimnazjalnych rozkładała się proporcjonalnie do liczby szkół. Na uwagę zasługuje fakt, że większość uczniów pobierała naukę w szkole dającej możliwości uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w szkołach wyższych. Największą popularnością wśród absolwentów gimnazjów od wielu lat cieszą się licea

ogólnokształcące, do których uczęszczało więcej niż 4 na 10 uczniów pierwszych klas szkół ponadgimnazjalnych.

Wykres 13 Uczniowie klas pierwszych w ponadgimnazjalnych szkołach ogólnokształcących i zawodowych na terenie powiatu mławskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych.

W ostatnich latach zainteresowanie szkołami umożliwiającymi naukę zawodu utrzymuje się na podobnym poziomie. Prawdopodobnie zjawisko to wiąże się z utrzymującym się popytem na pracowników posiadających kwalifikacje w konkretnym zawodzie, zarówno na krajowym rynku pracy, jak też na poszerzającym się rynku pracy w Unii Europejskiej.

W roku szkolnym 2012/2013 do klas pierwszych techników przyjęto mniej o 19 osób, a także w pierwszych klasach zasadniczych szkół zawodowych kształciło się mniej o 10 uczniów niż rok wcześniej, to ogólne proporcje liczby osób kształcących się w szkołach zawodowych w stosunku do uczniów szkół ogólnokształcących zmieniły się minimalnie w przeciągu dwóch lat.

Obserwuje się natomiast niższe zainteresowanie nauką w liceach profilowanych, które dają wykształcenie ogólne i jedynie orientację w zawodzie, ale bez żadnych uprawnień do jego wykonywania. W roku szkolnym 2012/2013 do szkół tego typu przyjęto mniej o 38,3% mniej uczniów niż przed rokiem. W pierwszych klasach liceów profilowanych uczyło się 148 osób, podczas gdy jeszcze w roku szkolnym 2007/2008 było ich 300.

Szkolnictwo wyższe – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie i Mławie

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie i w Mławie od momentu swojego powstania w 2001 roku prowadzi kształcenie studentów w swoim ośrodku zamiejscowym w Mławie, początkowo na kierunku filologia polska. W 2008 roku rozpoczęto kształcenie na kierunku elektronika i telekomunikacja, a w 2011 – na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Wydział Humanistyczno-Techniczny w 2013 r. prowadził rekrutację na dwa kierunki kształcenia: Elektronika i Telekomunikacja, Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna. Wybór kierunków kształcenia na Wydziale Humanistyczno-Technicznym został podyktowany obecnymi i przewidywanymi potrzebami regionalnego rynku pracy i odpowiada wymogom strategii rozwoju cywilizacyjnego, opartej na

wysokich technologiach i wymianie informacji. Ponadto kształcenie na tych kierunkach podyktowane jest także istniejącym dużym lokalnym przemysłem elektronicznym, wzrostem zapotrzebowania na wykształconych inżynierów elektroników i specjalistów od komunikacji społecznej, reklamy, Public Relations, wydawnictw elektronicznych, swobodnie posługującymi się nowoczesnymi środkami komunikowania.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie i Mławie ściśle współpracuje z LG Electronics Mława w zakresie organizacji praktyk studenckich, wykonywaniu prac dyplomowych o tematyce zgłoszonej przez LG oraz wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych.

Placówki oświatowo - wychowawcze, dla których organem prowadzącym jest Powiat Mławski:

• Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Mławie

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy jest jedyną placówką na terenie powiatu mławskiego, obejmującą kształceniem dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną oraz niepełnosprawnościami sprzężonymi.

W strukturach placówki funkcjonują:

- Przedszkole,
- Zespoły rewalidacyjno - wychowawcze,
- Szkoła Podstawowa i Gimnazjum,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Szkoła Przystosabiająca do Pracy.

W roku szkolnym 2012/2013 z edukacji edukacyjnej Ośrodka korzystało 197 osób, w tym 45 dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju:

- Przedszkole - 9 osób,
- Zespoły rewalidacyjno - wychowawcze - 14 osób,
- Szkoła Podstawowa - 49 osób,
- Gimnazjum - 36 osób,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa - 21 osób,
- Szkoła Przystosabiająca do Pracy - 23 osoby.

• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mławie

Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Mławie udziela dzieciom (od urodzenia) i młodzieży (do 19 roku życia, a niepełnosprawnym do 24 r. życia) pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udziela rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno – pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Teren działania poradni obejmuje powiat mławski. Poradnia udziela pomocy dzieciom i młodzieży, uczęszczającym do przedszkoli, szkół i placówek znajdujących się na terenie działania poradni oraz ich rodzicom i nauczycielom. W przypadku dzieci (młodzieży) nie uczęszczających do szkoły (przedszkola)

i ich rodziców Poradnia udziela pomocy ze względu na miejsce zamieszkania na terenie powiatu mławskiego.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Mławie jest placówką właściwą do orzekania o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci niewidomych i słabo widzących, niesłyszących i słabo słyszących oraz dzieci z autyzmem z terenu powiatu mławskiego.

▪ **Placówki Doskonalące**

Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Mławie istnieje od 2001 roku, jako publiczna samorządowa placówka edukacyjna, powołana przez Powiat Mławski. Organem prowadzącym Ośrodek jest Powiat Mławski, nadzór pedagogiczny sprawuje nad nim Mazowiecki Kurator Oświaty.

Placówka działa zgodnie z Rozporządzeniem MEN w sprawie placówek doskonalenia.

Działania Ośrodka są przyjmowane po analizie kierunków polityki oświatowej wytyczonych przez Ministra Edukacji Narodowej oraz priorytetów określonych przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

Do zadań Ośrodka należy m.in.:

- opracowanie priorytetów doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego,
- przygotowywanie i realizacja programów doskonalenia nauczycieli i doradztwa metodycznego,
- organizowanie różnych form współpracy i wymiany doświadczeń w tym: konferencji, seminariów i innych form dla nauczycieli,
- opracowywanie, upowszechnianie i gromadzenie informacji pedagogicznych,
- sprawowanie efektywnej opieki metodyczno-merytorycznej i dydaktycznej nad nauczycielami,
- organizowanie różnorodnych form doskonalenia dokształcania wspomagających rozwój zawodowy nauczyciela,
- inspirowanie nauczycieli do podejmowania działań innowacyjnych.

Wiele form organizowanych jest dodatkowo w Ośrodku z inicjatywy władz oświatowych, w związku z zamówieniami dyrektorów szkół i placówek.

5.2. Sport i rekreacja

Powiat mławski jest powiatem, w którym kładzie się duży nacisk na propagowanie czynnych form wypoczynku. Tej idei podporządkowane są wszelkie przedsięwzięcia i inwestycje powstające na obszarze powiatu.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mławie jest gospodarzem terenów rekreacyjnych nad Zalewem Ruda na rzece Mławka, gdzie znajduje się strzeżone kąpielisko oraz wypożyczalnia sprzętu pływającego i dwa boiska do plażowej piłki siatkowej.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji organizując imprezy sportowo-rekreacyjne współpracuje ze szkołami, Miejskim Klubem Sportowym, Powiatowym Szkolnym Związkiem Sportowym i Uczniowskim Klubem Judo „Siódemka”. Tradycyjnymi imprezami o wymiarze ponad lokalnym organizowanymi przez MOSiR w naszym mieście są: Bieg - Maraton Pływacki, Ogólnopolski Turniej Judo Dzieci i Olimpiada Osób Niepełnosprawnych. Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych.

Ponadto zadania z zakresu promocji sportu i kultury fizycznej wykonywane są poprzez aktywność jednostek oświatowych oraz działalność przyszkolnych klubów sportowych w gminach, wchodzących w skład powiatu mławskiego. Często jedynymi obiektami sportowymi na terenie poszczególnych

gmin są ogólnodostępne obiekty przyszkolne.

Tabela 37 Obiekty sportowe na terenie powiatu mławskiego

Gmina	Obiekty sportowe	Charakterystyka obiektu
m. Mława	Obiekty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Mławie:	
	Kryta pływalnia w Mławie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kryta pływalnia z widownią; ▪ basen sportowy 25m x 12,5m, głębokości od 1,35m do 1,80m, 6 torów pływackich; ▪ basen rekreacyjny – sztuczna rzeka, bicze wodne, gejzery – głębokość od 0,85m do 1,10m; ▪ brodzik dla dzieci – głębokość od 0,85m do 1,10m – nauka pływania; ▪ zjeżdżalnia – długości 53m; ▪ wanna z hydromasażem powietrzno – wodnym; ▪ sauny fińskie, ▪ sala ćwiczeń.
	Stadion miejski	<ul style="list-style-type: none"> ▪ trzy boiska do piłki nożnej, ▪ stadion na 1550 miejsc siedzących z krytą trybuną do rozgrywania meczów piłki nożnej i zawodów lekkoatletycznych (bieżnia 100m i 400 m, skocznie do skoków w dal i wzwyż, rzutnia do pchnięcia kulą), pięć szatni z zapleczem, ▪ parkingi na 100 miejsc.
	Boisko „Orlik” na terenie MOSiR i na terenie Szkoły Podstawowej nr 6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boisko do piłki nożnej, ▪ boisko wielofunkcyjne, ▪ zaplecze sanitarno-szatniowe.
	Mławska Hala Sportowa	Budynek hali o wymiarach zewnętrznych 61 m x 52 m i wysokości 11 m usytuowany jest w kompleksie boisk sportowych i bieżni lekkoatletycznej o sztucznych nawierzchniach. Płyta boiska wewnątrz obiektu ma wymiary 60m x 24m, z którego wydzielono powierzchnię 48m x 24m na pełnowymiarowe boisko do piłki ręcznej. Na płycie można rozgrywać mecze piłki koszykowej, siatkowej i tenisa. Ponadto w obiekcie znajduje się siłownia, sala gier do tenisa stołowego, sala korekcyjna.
	Sala gimnastyczna przy ZS Nr 1 i ZS Nr 2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sala gimnastyczna z widownią na 284 miejsc i zapleczem socjalnym
	Sala gimnastyczna przy I LO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sala gimnastyczna z widownią i zapleczem socjalnym
	Boisko wielofunkcyjne przy I LO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boisko wielofunkcyjne z bieżnią i skocznią w dal
	Sala gimnastyczna przy ZPO nr 1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sala gimnastyczna o powierzchni użytkowej 540m²
	Sala gimnastyczna przy ZPO nr 2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sala gimnastyczna o powierzchni użytkowej 684m² z widownią (balkon – miejsca stojące)
	Sala gimnastyczna przy ZPO nr 3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sala gimnastyczna o powierzchni użytkowej 540m²
	Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej nr 6	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sala gimnastyczna o powierzchni użytkowej 704m² z widownią (galeria – miejsca stojące)
	Boisko wielofunkcyjne przy ZPO nr 1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 boiska do piłki ręcznej ▪ boisko do koszykówki ▪ boisko do tenisa ziemnego
	Boisko wielofunkcyjne przy ZPO nr 2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boisko do piłki nożnej i ręcznej ▪ boisko do siatkówki i koszykówki ▪ bieżnia ▪ skocznia w dal
Boisko wielofunkcyjne przy ZPO nr 3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boisko do piłki ręcznej ▪ 2 boiska do koszykówki ▪ boisko do siatkówki 	
Dzierzgowo	Hala sportowa	Hala sportowa o powierzchni użytkowej 1 650m ² .

	w Dzierzgowie	Hala wyposażona jest w arenę sportową o wymiarach 36,0 x 19,0 m wysokości 7,20 m, widownię na 150 miejsc siedzących i 50 stojących, dwie przebieralnie na 48 osób z dwoma zespołami sanitarnymi i salą rekreacyjną na 10 osób
	Boisko do piłki nożnej w Dzierzgowie	Pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej nawierzchni trawiastej
Lipowiec Kościelny	Obiekty sportowe w Gimnazjum w Lipowcu Kościelnym	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2 boiska do siatkówki o powierzchni 324 m² ▪ boisko o powierzchni 200 m² ▪ 2 boiska o powierzchni 840 m² ▪ boisko o powierzchni 720 m² ▪ 2 korty tenisowe o powierzchni 521 m² ▪ boisko do piłki nożnej o powierzchni 1508 m² ▪ bieżnie proste o powierzchni 367 m² ▪ skocznie o powierzchni 38 m²
	Obiekty sportowe w Szkole Podstawowej w Zawadach	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią tartanową o powierzchni 1104 m²
	Obiekty sportowe w Szkole Podstawowej w Łomi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boisko wielofunkcyjne o powierzchni 768 m² ▪ sala gimnastyczna o powierzchni 45 m²
	Sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej w Lipowcu Kościelnym	sala gimnastyczna o powierzchni 210 m ²
	Obiekty sportowe przy Szkole Podstawowej w Turzy Małej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sala gimnastyczna o pow. 228 m², ▪ boisko sportowe wielofunkcyjne o pow. 1089 m², ▪ bieżnia prosta o pow. 377,5 m².
Radzanów	Hala sportowa w Radzanowie	Hala sportowa w Radzanowie wraz z zapleczem socjalnym
	Boisko do piłki nożnej w Radzanowie	Pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej
	Boisko do piłki nożnej przy Zespole Szkół w Radzanowie	Pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej
	Boisko przy Zespole Szkół w Radzanowie	Wielofunkcyjne boisko o nawierzchni tartanowej
	Boisko do piłki nożnej w Luszewie	Pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej
	Zespół boisk we Wróblewie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boisko do piłki plażowej nożnej i siatkówki ▪ wielofunkcyjne trawiaste boisko do piłki ręcznej, siatkówki i koszykówki
Strzegowo	Stadion w Strzegowie	<p>Na terenie stadionu znajdują się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej, ▪ bieżnia tartanowa, ▪ boisko "Orlik 2012" wraz z dodatkowym wielofunkcyjnym boiskiem tartanowym, ▪ boisko wielofunkcyjne o "sztucznej trawie" do: piłki nożnej, koszykówki, siatkówki, tenisa, ▪ budynek klubowy GKS, ▪ dwie trybuny z krzesłkami plastikowymi.
	Sale sportowe przy szkołach	Strzegowo, Niedzbórz, Dąbrowa
	Siłownia zewnętrzna na powietrzu	Strzegowo przy Stadionie
	Hala sportowa w Strzegowie	Hala wybudowana została przy strzegowskim Zespole Szkół, obejmującym szkołę podstawową, gimnazjum i liceum ogólnokształcące, do którego uczęszcza ponad 650 uczniów. Na hali pobudowano widownię na ok. 90 miejsc. Użytkownicy mają do dyspozycji zaplecze szatniowo-sanitarne: natryski, suszarki i WC. Cały obiekt jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.
	Boiska wielofunkcyjne	17 boisk wielofunkcyjnych o nawierzchni poliuretanowej w miejscowościach: Unierzysz – 1 boisko Strzegowo – 3 boiska Breginie – 1 boisko

		<p>Czarnocin -1 boisko Łętki - 1 boisko Niedzbórz - 1 boisko Unikowo - 1 boisko Sułkowo Borowe - 1 boisko Drogiszka - 1 boisko Pokrytki -1 boisko Mdzewo - 1 boisko Mdzewko - 1 boisko Dąbrowa - 1 boisko Kowalewko - 1 boisko Rydzyn Szlachecki - 1 boisko</p>
	Dwa sztuczne lodowiska w ramach „Białego Orlika”	Niedzbórz, Strzegowo
	Trzy boiska sportowe „Moje boisko – Orlik 2012”	Niedzbórz, Dąbrowa, Strzegowo
Stupsk	Hala sportowa przy Szkole Podstawowej w Morawach	Hala sportowa o powierzchni użytkowej 1143,41 m ² , w tym sala gimnastyczna o wymiarach 35m x70 m
	Sala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Stupsku	Sala gimnastyczna o powierzchni 230 m ² i wymiarach 20 m x 11,5m
	Boisko wielofunkcyjne przy Zespole Szkół w miejscowości Stupsk	Boisko wielofunkcyjne o wymiarach 22m x 44m o nawierzchni poliuretanowej
	Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w miejscowości Morawy	Boisko wielofunkcyjne o wymiarach 22m x 44m o nawierzchni poliuretanowej
	Boisko sportowe – stadion przy Szkole Podstawowej w miejscowości Morawy	Boisko sportowe – stadion o wymiarach 94m x 54 m
	Boisko sportowe w miejscowości Strzałkowo	Boisko sportowe o wymiarach 94m x 54 m oraz boisko do piłki plażowej
	Boisko sportowe w miejscowości Zdroje	Boisko sportowe o wymiarach 94m x 54 m
Szreńsk	Boiska sportowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ boisko ogólnoużytkowe o nawierzchni trawiastej 60x100 w Szreńsku ▪ boiska do piłki siatkowej o nawierzchni piaskowej w Miączyńcu Dużym, Mostowie i w Złotowie 9x18 ▪ małe boisko o nawierzchni trawiastej do piłki nożnej w Mostowie
Szydłowo	Hala w Szydłowie	Hala z zapleczem socjalnym
	Boisko sportowe w Szydłowie	boisko wielofunkcyjne z boiskiem do piłki nożnej, boiskiem do siatkówki, koszykówki i piłki ręcznej
	Tereny rekreacyjno - sportowe	Tereny rekreacyjno – sportowe w Nosarzewo - Borowe
Wieczfnia Kościelna	Boiska sportowe w Wieczfnia Kościelnej i Uniszczach Zawadzkich	Przyszkolne Centrum Sportowe w Wieczfnia Kościelnej obejmujące: boiska do siatkówki plażowej, kort tenisowy, 6-torowa bieżnia o nawierzchni poliuretanowej, skocznia wżwyz z rozbiegiem, betonowe koło do pchnięcia kulą, boiska do piłki nożnej o nawierzchni z trawy naturalnej wraz z wyposażeniem. Są także skate park, boiska do streetballu. Minicentrum sportowo-rekreacyjne w Uniszczach Zawadzkich.
Wiśniewo	boiska przy szkołach w m. Wiśniewo, Bogurzyn, Stare Kosiny i Głuźek	Boiska wielofunkcyjne o wymiarach 22x42 m o nawierzchni poliuretanowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez poszczególne gminy.

Na terenie powiatu znajdują się liczne obiekty rekreacyjne, w tym na terenie Mławy: Park miejski, 4 place zabaw dla dzieci przy Szkołach podstawowych.

„**Szlak Walk Wrześniowych 1939**”, o długości 40 km, przebiegający głównie po linii obronnej. Jest to szlak pieszy biegnący przez miejscowości Mława, Nowa Wieś, Sławogóra Stara, Windyki, Uniszki - Mauzoleum, Krajewo, Zimnocha, Zalew Ruda, Krępa, Turza Mała, Słomka, Łomia, Mława.

„**Szlak 550-lecia Mławy**” to szlak pieszy o długości 4 km, wytyczony głównie ulicami Mławy.

Szlak turystyczny pieszy lub rowerowy I o długości 10 km (Mława - Krajewo).

Szlak turystyczny pieszy lub rowerowy II o długości 8 km (Mława - Kalkówka).

Szlak rowerowy o długości 45 km (Mława - Uniszki).

Szlak rowerowy o długości 35 km na trasie: Mława - Kalkówka - Łomia - Słomka - Lewiczyn - Ruda Zalew - Mławka - Zimnocha - Krajewo - Mauzoleum żołnierzy Września - szkółka w Krajewie - Mława.

Szlaki wodne - spływy kajakowe w Strzegowie i Radzanowie rzeką Wkrą.

Ścieżka geologiczno-turystyczna „NA WZNIESIENIA MŁAWSKIE” (gm. Strzegowo) - trasa długości ok. 22,7 km, o tematyce związanej z działalnością lądolodu na tym obszarze ok. 140 tys. lat temu. Ukazuje widoczne w ukształtowaniu powierzchni formy pozostawione przez lądolód oraz towarzyszące im znaleziska, np. największy na Mazowszu gład narzutowy w rejonie Drogiszki. Na trasie podziwiać można także panoramę okolicy z moren Ciechanowskich czy obiekty sakralne i historyczne.

Ścieżka geologiczno-turystyczna „PĘTLA WOKÓŁ WKRY” (gm. Strzegowo) o łącznej długości ok. 22,4 km biegnąca wokół rzeki Wkry od Strzegowa w kierunku Radzanowa. Tematycznie związana jest przede wszystkim z zagadnieniami hydrologicznymi, zarówno rzecznyymi jak i jeziornymi, ale również lodowcowymi.

Zbiorniki wodne

Zalew Ruda - położony jest na terenie dwóch gmin: Iłowo i Lipowiec Kościelny. Zalew usytuowany jest w obrębie Zieluńsko - Rzęgnowskiego Obszaru Krajobrazu Chronionego. Powstał w 1976 r. w wyniku spiętrzenia wód górnego biegu Mławki, na 30,2 km rzeki. Jego budowa rozpoczęła się w 1971 r. Teren na którym zlokalizowano budowę zbiornika, jest niecką otoczoną wzniesieniami porośniętymi lasem. Zalew Ruda został wybudowany jako zbiornik retencyjny, przeznaczony do magazynowania wody rzeki Mławki dla potrzeb nawadniania użytków rolnych w dolinie rzeki poniżej zbiornika. Nigdy jednak nie spełniał tej roli. Zbiornik ten o powierzchni 38 ha, położony w dolinie Mławki między lasami - szybko stał się miejscem letniego wypoczynku i rajem dla wędkarzy. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mławie urządził w nim strzeżone kąpielisko z drewnianymi pomostami, a na brzegu - plażę, plac zabaw dla dzieci, wypożyczalnię sprzętu wodnego.

Torfowe jezioro przy ul. Krajewo w Mławie - zbiornik wodny położony w środku lasu. Obecność torfu sprawia, że kąpiel nabiera właściwości leczniczych.

5.3. Kultura

Na terenie powiatu mławskiego działalność z zakresu kultury prowadzą:

- Miejski Dom Kultury w Mławie, posiadający kino z 268 miejscami na widowni,
- Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej, posiadające ponad 16 000 zabytków i drugie tyle zbiorów specjalnych,
- Ośrodki Kultury: Gminny Ośrodek Kultury w Szreńsku, Gminny Ośrodek Kultury w Radzanowie, Gminny Ośrodek Kultury w Strzegowie, Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Lipowcu Kościelnym,
- Centrum Kulturowo-Historyczne „Kantor Młyński” w Strzegowie - stałe ekspozycje: Ślady Kultury Żydowskiej, Ślady Kultury Romskiej, ekspozycja starego sprzętu rolniczego oraz sprzętu

strażackiego, ekspozycja "Czas Mamuta" przybliżająca świat epoki lodowcowej: rekonstrukcje mamuta wielkiego, namiot łowców mamutów, czaszkę prażubra czy kości ssaków plejstoceny, lapidarium z głazami narzutowymi,

- Galerie sztuki: „Galeria 13” w Mławie, „Galeria Z” w Mławie,
- „Muzealia” w Strzegowie - stała ekspozycja gminnych muzealiów, izba pamięci Jana Stępkowskiego – artysty rzeźbiarza, izba pamięci Stanisławy Rasztemborskiej - malarki ludowej, izdebka pamięci Maranny Razik - malarki ludowej i artystki cyrkowej.

Funkcje kulturotwórcze powiatu wypełniają również biblioteki, zlokalizowane w poszczególnych gminach:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Mławie,
- Biblioteka Pedagogiczna w Mławie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Szeńsku,
- Biblioteka Gminna w Lipowcu Kościelnym,
- Biblioteka Gminna w Dzierzgowie,
- Biblioteka Gminna w Radzanowie,
- Biblioteka Gminna w Strzegowie,
- Biblioteka Gminna w Szydłowie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wieczni Kościelnej
- Biblioteka Gminna w Wiśniewie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Stupsku,
- Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Stupsku - w Konopkach,
- Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Stupsku - w Dąbku.

Miejski Dom Kultury w Mławie jest pomysłodawcą i organizatorem wielu wydarzeń kulturalnych o zasięgu ogólnopolskim (m.in. Ogólnopolski Festiwal Rockowy) i o zasięgu regionalnym: Powiatowy Konkurs Piosenki Religijnej, Konfrontacje Taneczne „Dancemania”. Mławska Hala Sportowa wspólnie z Klubem Sportowym Mławskie Centrum Tańca Ogólnopolskiego organizuje Turniej Tańca Towarzyskiego - Grand Prix Polski.

Na estradzie Amfiteatru w Parku Miejskim koncertują zespoły regionalne, folklorystyczne, chóry, orkiestry dęte, zespoły dziecięce i młodzieżowe oraz odbywają się wieczory poezji w okresie letnim.

Pod egidą Ochotniczych Straży Pożarnych funkcjonują 4 orkiestry dęte: w Szeńsku, Stupsku, Strzegowie oraz Unierzyżu (gm. Strzegowo). Na terenie powiatu mławskiego funkcjonuje także Mławska Orkiestra Dęta przy Miejskim Domu Kultury w Mławie oraz Młodzieżowa Orkiestra Dęta Dzierzgowo, działająca przy Stowarzyszeniu Wspierania Inicjatyw Społecznych „ARKA”, Ochotniczej Straży Pożarnej w Dzierzgowie oraz Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Dzierzgowie.

Na terenie następujących gmin powiatu mławskiego działają zespoły folklorystyczne i kościelne:

- w Mławie działa Ludowy Zespół Artystyczny „Mławiacy”,
- w Lipowcu Kościelnym działa Zespół Tańca Ludowego „Lipowiaczy”,
- w gminie Stupsk funkcjonuje zespół ludowy „Dąbkowiaczy”,
- na terenie gminy Szydłowo działa Schola „Harfa”,
- na terenie gminy Wiśniewo czynnie działa Klub Seniora „Alebabki”.

Ponadto na terenie gmin powiatu organizowanych jest wiele imprez o charakterze historycznym i kulturalno - rozrywkowym. Dla gminy Radzanów charakterystyczna jest rekonstrukcja historyczna potyczki kawaleryjskiej pod Ratowem z okresu wojny polsko - bolszewickiej z 1920 r. Rekonstrukcja odbywa się w ramach pikniku religijno - historyczno - wojskowego i traktowana jest jako „żywa lekcja historii”.

Corocznie od 6 lat organizowane jest przedsięwzięcie historyczno – kulturalne „Rekonstrukcja Bitwy pod Mławą” w Mławie oraz na rzeczywistym polu walki w Uniszkach Zawadzkich. Celem uroczystości jest upamiętnienie rocznicy września 1939 roku w postaci dwudniowej inscenizacji nawiązującej do wydarzeń historycznych i przypomnienia walk jakie stoczyła 20 Dywizja Piechoty z przeważającymi siłami nieprzyjaciela w dniach 1 – 4 września 1939 roku w ramach bitwy granicznej na przedpolu Mławy.

Dożynki (święto plonów) organizowane są przez gminę Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Radzanów, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo, Strzegowo. Część gmin organizuje tzw. dni swojej gminy, np. Dni Mławy, Dni Radzanowa, Dni Szreńska, Dni Strzegowa. Ponadto działają Koła Gospodyń Wiejskich, aktywizujące lokalną społeczność i organizujące życie kulturalne mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminnych.

W Mławie i gminie Strzegowo aktywnie działa Uniwersytet Trzeciego Wieku. Cyklicznie organizowane są uroczystości patriotyczne, plenery malarskie, pikniki rodzinne, odpusty i objazdy pól.

W roku 2013 powiat mławski uzyskał tytuł „Stolicy Kultury Mazowsza”. W ramach projektu zorganizowano szereg imprez kulturalnych, ich wykaz znajduje się w załączniku nr 2.

5.4. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna

Kadra medyczna

Jednym z zasadniczych elementów dobrze funkcjonującego systemu opieki zdrowotnej są jego pracownicy. Istotna jest zarówno liczba osób uprawnionych do wykonywania zawodu, jak i liczba osób faktycznie pracujących w ochronie zdrowia, a także ich kwalifikacje.

Przedstawiane dane odnoszą się do stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku⁶.

W 2011 roku w placówkach ochrony zdrowia na terenie powiatu mławskiego pracowało 173 lekarzy, 48 lekarzy dentyistów, 332 pielęgniarki, 44 położne, 20 farmaceutów. W przypadku wszystkich z wymienionych zawodów medycznych dało się zauważyć niewielki wzrost liczby pracujących w ochronie zdrowia, przy czym największy odnotowano w grupie pielęgniarek - o 210 osób więcej niż w roku ubiegłym.

Stacjonarna opieka medyczna

Opieka zdrowotna o charakterze stacjonarnym na terenie powiatu świadczona jest w szpitalu w Mławie oraz zakładach opieki zdrowotnej, rozmieszczonych w poszczególnych gminach.

Leczenie w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Mławie odbywa się w następujących działach:

⁶ Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych.

I. Dział Świadczeń Szpitalnych obejmuje następujące jednostki i komórki organizacyjne:

1. **Szpital ogólny** – Mława, ul. dr A. Dobrskiej 1:
 - 1) Oddziały szpitalne – Mława, ul. dr A. Dobrskiej 1:
 - a) Oddział internistyczno – kardiologiczny z odcinkiem udarowym
 - b) Oddział anestezjologii i intensywnej terapii
 - c) Oddział pediatriczny
 - d) Oddział neonatologiczny
 - e) Oddział ginekologiczno – położniczy (z salą porodową)
 - f) Oddział pediatrii jednego dnia
 - g) Oddział ginekologii jednego dnia
 - h) Oddział chirurgiczny ogólny
 - i) Oddział chirurgii jednego dnia
 - j) Oddział rehabilitacyjny
 - k) Pododdział rehabilitacji neurologicznej
 - l) Oddział chirurgii urazowo – ortopedycznej
 - m) Szpitalny Oddział Ratunkowy

II. Dział Świadczeń Ambulatoryjnych obejmuje następujące jednostki i komórki organizacyjne:

1. **Przychodnia rejonowa** – Mława, ul. Sądowa 7
 - 1) Poradnia lekarza POZ
 - 2) Gabinet pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
 - 3) Gabinet położnej środowiskowej - rodzinnej
 - 4) Poradnia chorób wewnętrznych
 - 5) Poradnia diabetologiczna
 - 6) Poradnia okulistyka
 - 7) Gabinety diagnostyczno – zabiegowe
2. **Przychodnia dziecięca rejonowa** – Mława, ul. 18 – go Stycznia 4:
 - 1) Poradnia lekarza POZ dla dzieci
 - 2) Gabinet pielęgniarki środowiskowej - rodzinnej
 - 3) Gabinet położnej środowiskowej - rodzinnej
 - 4) Poradnia pediatriczna (konsultacje)
 - 5) Gabinet diagnostyczno - zabiegowy
 - 6) Punkt szczepień
3. **Pogotowie i pomoc doraźna** – Mława, ul. dr A. Dobrskiej 1:
 - 1) Ratownictwo medyczne:
 - a) zespół wyjazdowy reanimacyjny „R” – specjalistyczny – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mławie ul. Padlewskiego 15
 - b) zespół wyjazdowy wypadkowy „W” – podstawowy – Podstacja w Strzegowie ul. Ciechanowska 20
 - c) zespół wyjazdowy wypadkowy „W” – podstawowy – Mława, ul. dr A. Dobrskiej 1
 - d) Dyspozytornia medyczna – Mława, ul. Padlewskiego 15
4. **Poradnia POZ** – Mława, ul. dr A. Dobrskiej 1:
 - 1) Nocna, świąteczna ambulatoryjna opieka lekarska i pielęgniarska
 - 2) Nocna, świąteczna wyjazdowa opieka lekarska i pielęgniarska
 - 3) Zespół transportu sanitarnego

- 4) Poradnie specjalistyczne – Mława, ul. dr A Dobrskiej 1:
 - a) Poradnia kardiologiczna
 - b) Poradnia dermatologiczna
 - c) Poradnia neurologiczna
 - d) Poradnia leczenia bólu
 - e) Poradnia reumatologiczna
 - f) Pracownia fizjoterapii
 - g) Poradnia ginekologiczno – położnicza
 - h) Poradnia ginekologiczna konsultacje
 - i) Poradnia chirurgii ogólnej
 - j) Poradnia chirurgii urazowej
 - k) Poradnia chirurgii ogólnej (konsultacje)
 - l) Poradnia ortopedyczna
 - m) Poradnia okulistyczna
 - n) Poradnia otolaryngologiczna
 - o) Poradnia zdrowia psychicznego
 - p) Poradnia leczenia nerwic
 - q) Poradnia chirurgii onkologicznej
 - r) Poradnia rehabilitacyjna
 - s) Poradnia urologiczna
 - t) Poradnia rehabilitacji dziennej
- 5) Gabinety diagnostyczno – zabiegowe – Mława, ul. dr A. Dobrskiej 1
- 6) Pracownie diagnostyczne – Mława, ul. dr A. Dobrskiej 1:
 - a) Pracownia RTG
 - b) Pracownia USG
 - c) Pracownia endoskopii
 - d) Pracownia serologii
 - e) Laboratorium centralne (pracownia diagnostyki podstawowej)
 - f) Laboratorium bakteriologii
 - g) Pracownia diagnostyki laboratoryjnej (EJA)
 - h) Pracownia cytologiczna
 - i) Pracownia tomografii komputerowej

5. Gabinety medycyny szkolnej

- 1) Gabinet medycyny szkolnej – Mława, ul. Z. Morawskiej 29 – Zespół Szkół Nr 1
- 2) Gabinet medycyny szkolnej – Mława, ul. Z. Morawskiej 29B – Zespół Szkół Nr 2
- 3) Gabinet medycyny szkolnej – Mława, ul. Piłsudzkiego 33 – Zespół Szkół Nr 3
- 4) Gabinet medycyny szkolnej – Mława, ul. Warszawska 44A – Zespół Szkół Nr 4
- 5) Gabinet medycyny szkolnej – Mława, ul. Wyspiańskiego 1 – I Liceum Ogólnokształcące

III. Dział Świadczeń Opieki Długoterminowej obejmuje następujące jednostki i komórki organizacyjne:

1. **Opieka hospicyjna** – Mława, ul. dr A Dobrskiej 1:
 - 1) Hospicjum stacjonarne
 - 2) Hospicjum domowe

Szpital w Mławie dysponuje 212 łózkami i dwoma inkubatorami.

Na stan zdrowia mieszkańców powiatu mławskiego w największym stopniu wpływają choroby cywilizacyjno - społeczne, wynikające ze stylu życia oraz jakości środowiska. Wyzwaniem dla służby zdrowia w powiecie jest proces starzenia się ludności, a co się z tym wiąże zapotrzebowanie na leczenie geriatryczne, domy opieki społecznej, a także rozwój chorób psychicznych związanych ze stresem (m.in. leczenie psychiatryczne).

W Mławie od 8 lat funkcjonuje stacja dializ: Fresenius Nephrocare Polska Sp. z o.o. Centrum Dializ Fresenius Ośrodek Dializ nr 65 w Mławie.

Zakres funkcjonowania stacji dializ:

- 1) poradnia nefrologiczna
- 2) opieka przeddializacyjna
- 3) hemodializoterapia
- 4) dializoterapia otrzewnowa
- 5) przygotowanie i zgłoszenie do przeszczepu nerki i trzustki
- 6) wytwarzanie dostępów do dializ:
 - otrzewnowe cewniki Tenckhoffa
 - naczyniowe cewniki czasowe
 - naczyniowe cewniki permanentne
 - przetoki tętniczo-żyłne

W w/w Centrum działa poradnia nefrologiczna, w której pacjenci przyjmowani są 3 razy w tygodniu. Całkowita liczba pacjentów przyjętych w poradni wynosi około 1000 osób.

Hemodializy i dializy otrzewnowe są wykonywane 6 dni w tygodniu. Liczba pacjentów aktualnie przewlekłe dializowanych wynosi około 80 osób. Maksymalna możliwa liczba chorych, których można leczyć dializami wynosi 114 osób.

Całkowita liczba pacjentów leczonych w minionym okresie wynosi około 1400 osób (pacjenci leczeni teraz i w przeszłości).

Tabela 38 Wykaz placówek opieki zdrowotnej na terenie powiatu mławskiego

Lp.	Gmina	Nazwa zakładu	Rodzaj świadczeń
1.	Mława	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Maria Rząca w Mławie	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Pulmonologiczna – Poradnia Lekarza Rodzinnego – Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc
		Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Grupowa Praktyka Lekarska” w Mławie	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Lekarza Rodzinnego
		Przychodnia Rodzinna „PANACEUM” w Mławie	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnie Stomatologiczna – Poradnia Stomatologiczna Dla Dzieci – Fizykoterapia Ambulatoryjna – Poradnia Rehabilitacyjna – Poradnia Lekarza Rodzinnego

Lp.	Gmina	Nazwa zakładu	Rodzaj świadczeń
		Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PANAKEJA” w Mławie	– Poradnia Lekarza Rodzinnego
		NZOZ Przychodnia Stomatologiczna ANIDENT	– Poradnia Stomatologiczna
		Prywatna Praktyka Stomatologiczna	– Poradnia Stomatologiczna
		Przychodnia Stomatologiczna „AS-DENT” NZOZ	– Poradnia Stomatologiczna
		NSZOZ Poradnia Rodzinna „MEDYK” w Mławie	– Poradnia Ginekologiczno-Położnicza – Poradnia Lekarza Rodzinnego
		Przychodnia Lekarzy Specjalistów „OMEGA” w Mławie	– Poradnia Stomatologiczna – Poradnia Logopedyczna – Poradnia Ginekologiczno-Położnicza
		Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stacja Opieki- Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego „CARITAS” w Mławie	– Pielęgniarska Opieka Długoterminowa
		Gabinet Dentystyczny	– Poradnia Stomatologiczna
		NZOZ Przychodnia Stomatologiczna „DENTAL PARK”	– Poradnia Stomatologiczna
		Specjalistyczne Centrum Medyczne „Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej” w Mławie	– Poradnia Endokrynologiczna – Poradnia Neurologiczna – Poradnia Ginekologiczno – Położnicza – Poradnia Lekarza Rodzinnego
		Przychodnia Rejonowa przy SP ZOZ w Mławie	– Poradnia lekarza POZ – Gabinet pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej – Gabinet położnej środowiskowej – rodzinnej – Poradnia chorób wewnętrznych – Poradnia diabetologiczna – Poradnia okulistyczna
		Rejonowa Przychodnia Dziecięca przy SP ZOZ w Mławie	– Poradnia lekarza POZ – Gabinet pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej – Gabinet położnej środowiskowej – rodzinnej – Poradnia pediatria
		Ambulatorium Polikliniki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Mławie	– specjalista medycyny rodzinnej – pediatra

Lp.	Gmina	Nazwa zakładu	Rodzaj świadczeń
2.	Dzierzgowo	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dzierzgo-Med” w Dzierzgowie	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Ogólna – Poradnia Stomatologiczna - Świadczenia stomatologiczne udzielane w trybie ostrego dyżuru – dyżur 12-godzinny
3.	Lipowiec Kościelny	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej BONUS s. c. w Lipowcu Kościelnym	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Neurologiczna – Poradnia Lekarza Rodzinnego
		Gabinet Stomatologiczny	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Stomatologiczna
4.	Radzanów	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SANITAS” w Radzanowie Indywidualna Praktyka Lekarska	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Lekarza Rodzinnego – Poradnia Stomatologiczna
5.	Strzegowo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Praktyka Lekarza Rodzinnego „EMMANUEL” w Strzegowie, ▪ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „EL-MED” w Strzegowie, ▪ Centrum Medyczne „GAJDA-MED” w Niedzborzu, ▪ Specjalistyczne Centrum Medyczne Andrzej Wójciak w Kowalewku ▪ Ośrodek Rehabilitacji „MIKA-MED” Mirosława Burdalska, ▪ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mławie – Pogotowie w Strzegowie, ▪ Gabinet Lekarza stomatologa Kosin Bogdan ▪ Prywatny Gabinet Stomatologiczny – Poniedziałek Jarosław ▪ DELTA” Gabinet Stomatologiczny Indywidualna Praktyka Stomatologiczna 	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnie Lekarza Rodzinnego – Poradnie Stomatologiczne
6.	Stupsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALFA” w Konopkach ▪ Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny dla Chorych na SM w Dąbku 	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Ogólna – Poradnia Stomatologiczna – Świadczenia rehabilitacyjne
7.	Sześćsk	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sześć-Med” w Sześćsku	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Lekarza Rodzinnego
8.	Szydłowo	Specjalistyczne Centrum Medyczne „Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej” w Nosarzewie Borowym	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Lekarza Rodzinnego
9.	Wieczfnia Kościelna	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dzierzgo-Med”	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Lekarza Rodzinnego
10.	Wiśniewo	Grupowa Praktyka Lekarza Rodzinnego „ESKULAP” w Wiśniewie	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Stomatologiczna – Poradnia Lekarza Rodzinnego
		Indywidualna Praktyka Lekarska	<ul style="list-style-type: none"> – Poradnia Stomatologiczna

Źródło: www.powiatmlawski.pl.

Apteki

Działalność placówek ochrony zdrowia wspomagają apteki i punkty apteczne zaopatrujące ludność w leki i środki medyczne. Specyficznymi jednostkami sprzedaży leków gotowych są punkty apteczne, które, zgodnie z zamiarem ustawodawcy, działały niemal w całości na terenach wiejskich i uzupełniają infrastrukturę aptek.

Na terenie powiatu mławskiego funkcjonuje 12 aptek ogólnodostępnych i 10 punktów aptecznych. Z roku na rok wzrasta na terenie powiatu liczba aptek ogólnodostępnych, a w konsekwencji spada liczba ludności na 1 aptekę. W 2011 r. na jedną aptekę ogólnodostępną przypadało przeciętnie 4 961 osób, gdzie w roku 2010 - 5 336 osób⁷.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna na terenie powiatu mławskiego realizowana jest przez następujące jednostki:

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie**

Do zadań PCPR należy m.in.:

- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,
- organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej,
- prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej,
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców w szczególności poprzez prowadzenie i organizowanie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym dla dzieci młodzieży,
- prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych,
- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mającą trudności w integracji ze środowiskiem.

O 1 stycznia 2012 roku PCPR w Mławie jest wyznaczone organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów na pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

⁷ Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki,
- pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Przy PCPR funkcjonuje Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności. W odróżnieniu od organów rentowych, które koncentrują się głównie na stwierdzeniu zdolności lub niezdolności osób do wykonywania pracy, powiatowe zespoły w wydawanych orzeczeniach określają oprócz tego również stosowne wskazania. Stanowią one podstawę do korzystania przez osoby niepełnosprawne z następujących form pomocy lub uprawnień:

- możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby (zakład pracy chronionej, stanowisko odpowiednio przystosowane, zakład aktywności zawodowej),
- szkolenie w celu przekwalifikowania,
- uczestnictwo w terapii zajęciowej (osoby upośledzone umysłowo),
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, rehabilitacyjnych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej i organizacje pozarządowe,
- uprawnienie do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń,
- spełnienie przez osobę niepełnosprawną przesłanek do uzyskania karty parkingowej (dysfunkcja narządów ruchu),
- konieczność zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie w 2012 r. objął pomocą 889 rodzin, w których przebywało 3 411 osób. Pomocą zostało objętych 4,6% ogółu mieszkańców powiatu.

▪ *Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi*

W strukturach PCPR usytuowany jest Środowiskowy Dom Samopomocy. Dom jest ponadlokalną jednostką dziennego pobytu, przeznaczoną dla 41 dorosłych osób: niepełnosprawnych intelektualnie (upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim, znacznym, umiarkowanym i lekkim). Od 01.01.2012r. do 31.12.2012r. Środowiskowy Dom Samopomocy w Mławie obejmował opieką terapeutyczno - medyczno - rehabilitacyjną 45 osób z upośledzeniem umysłowym w tym: 16 kobiet i 29 mężczyzn w różnym wieku.

Celem Placówki jest:

- stwarzanie warunków umożliwiających większy dostęp do szeroko pojmowanych świadczeń rehabilitacji społecznej, socjo i psychoterapii, opieki
- pielęgniarstwa i oddziaływań usprawniających,
- tworzenie warunków dla zaspakajania potrzeb rekreacyjno – kulturalnych,
- samorealizacji, wzbudzania i podtrzymywania samodzielności,
- kształtowanie i rozwijanie zasad współżycia w środowisku przez wychowanie i edukację, uczestniczenie w zajęciach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz utrzymywanie kontaktów z rodzinami uczestników Domu,
- kształtowanie w środowisku lokalnym pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną poprzez współpracę i współdziałanie z samorządem lokalnym, instytucjami i organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, Kościołem Katolickim oraz osobami fizycznymi i prawnymi,
- przeciwdziałanie instytucjonalizacji poprzez utrzymanie osoby niepełnosprawnej intelektualnie w jej naturalnym środowisku.

▪ **Dom Dziecka w Kowalewie**

Jest placówką opiekuńczo-wychowawczą socjalizacyjną. Dom Dziecka ma zapewniać dzieciom i młodzieży pozbawionej częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie, jak również wspierać działania rodziców w wychowaniu i sprawowaniu opieki. Statut Domu Dziecka w Kowalewie od dnia 1 stycznia 2011r. przewiduje 44 miejsca dla wychowanków.

W 2012r. do placówki przyjęto 9 dzieci, skreślono z listy 6, w tym 3 z powodu usamodzielnienia, 1 wróciło do domu rodzinnego, 2 dzieci odeszło do adopcji.

▪ **Zespół Ośrodków Wsparcia w Mławie**

W skład Zespołu wchodzi:

- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- mieszkanie chronione.

Zespół jest placówką pomocową świadczącą specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia oraz świadczy pomoc na rzecz osób i rodzin znajdujących się w kryzysie. Zespół zapewnia pobyt w mieszkaniu chronionym wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo - wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze kontynuującym naukę.

W 2012 r. placówka udzielała poradnictwa prawnego, socjalnego, psychologicznego, konsultacji wychowawczych oraz prowadziła zajęcia socjoterapeutyczne dla młodzieży. W 2012 r. w Zespole Ośrodków Wsparcia udzielono 1 724 porady specjalistyczne, z których skorzystało 510 osób. W analizowanym roku w hostelu Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia łącznie przebywały 32 osoby, w tym 24 dzieci, w Ośrodku Interwencji Kryzysowej przebywało 6 osób, w tym 4 dzieci.

Zespół Ośrodków wsparcia w Mławie prowadzi mieszkanie chronione dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze, rodziny zastępcze i młodzieżowe ośrodki

wychowawcze a kontynuujących naukę. Mieszkanie przeznaczone jest dla 8 dziewcząt. W 2012 r. mieszkanie zamieszkiwały łącznie 4 dziewczęta, wychowanki Domu Dziecka w Kowalewie.

▪ **Dom Pomocy Społecznej w Bogurzynie**

Dom Pomocy Społecznej „Fundacja Odzyskać Radość” w Bogurzynie przeznaczony jest dla 50 osób przewlekle psychicznie chorych. Do Domu Pomocy Społecznej na podstawie decyzji kierowani i umieszczani są ludzie z terenu całej Polski.

▪ **Środowiskowy Dom Samopomocy w Strzegowie.**

Powołany do życia w 1996 roku. Placówka przeznaczona jest dla 25 osób z zaburzeniami psychicznymi z gminy Strzegowo i jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Posiada własny mikrobus dostosowany do przewozu osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, o różnym stopniu upośledzenia. Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką o charakterze dziennego pobytu i prowadzi działalność w zakresie:

- 1) Terapii zajęciowej prowadzonej w formie zespołowej i indywidualnej, z możliwością wyboru przez uczestnika rodzajów z pośród wielu oferowanych zajęć,
- 2) Świadczeń zdrowotnych obejmujących: opiekę pielęgniarską, rehabilitacyjną, psychoterapię indywidualną i grupową oraz w razie potrzeby opiekę lekarską,
- 3) Treningów umiejętności społecznych dotyczących nauki i podtrzymywania zdolności w zakresie czynności dnia codziennego,
- 4) Organizacji zajęć o charakterze kulturalnym, sportowym i turystycznym,
- 5) Świadczeń socjalnych, w tym żywienia i pomocy rzeczowej.

▪ **Ośrodki Pomocy Społecznej**

Na terenie powiatu mławskiego działają następujące jednostki organizacyjne pomocy społecznej:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mławie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Lipowiec Kościelny,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzanowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Strzegowo,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Stupsk,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Szreńsk,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Szydłowo,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Wieczfnia Kościelna,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Wiśniewo.

6. ZARZĄDZANIE

6.1. Możliwości budżetowe powiatu

Polityka finansowa powiatu mławskiego

Finanse powiatu są integralną częścią publicznego systemu finansowego, obejmującego procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz z ich rozdysponowaniem. Gospodarka finansowa powiatu mławskiego oparta jest na corocznie opracowywanym i uchwalanym przez Radę Powiatu Mławskiego budżecie zawierającym zestawienie prognozowanych dochodów, planowanych wydatków oraz przychodów i rozchodów. Przygotowanie i opracowanie budżetu odbywa się zgodnie z określonymi przepisami – przede wszystkim uchwałami Rady Powiatu w sprawie uchwalenia uchwały budżetowej powiatu. Podstawowym aktem prawnym określającym zasady opracowania budżetu, jego uchwalanie oraz wykonywanie jest ustawa o finansach publicznych⁸.

Tabela 39 Kształtowanie się wyników finansowych samorządu w latach 2010 – 2012 oraz plan na 2013 [w zł]

Rok	2010	11/10 (%)	2011	12/11 (%)	2012	13/12 (%)	2013
Dochody ogółem (zł)	62 989 366,99	109,6%	69 038 567,68	89,2%	61 583 542,88	107,3%	66 069 535,61
Wydatki ogółem	66 577 020,59	109,3%	72 780 112,49	82,3%	59 889 447,46	116,0%	69 446 476,24
Wynik finansowy	-3 587 653,60		-3 741 544,81		1 694 095,42		-3 376 940,63

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów za lata 2010-2012 oraz planu budżetu na rok 2013 wg. stanu na dzień 30.09.2013 r.

Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio *nadwyżkę*⁹ budżetu (gdy różnica jest wartością dodatnią) lub *deficyt budżetu* (gdy różnica jest wartością ujemną). Z kolei wynik różnicy między dochodami bieżącymi budżetu i wydatkami bieżącymi jest tzw. wynikiem operacyjnym. Wynik ten może przyjąć wartość dodatnią lub ujemną. W przypadku gdy wynik ten ma wartość dodatnią, wówczas mówimy o *nadwyżce operacyjnej*.

Pożądana nadwyżka operacyjna, jest bardzo ważnym aspektem wieloletniego planowania finansowego, bowiem jest to istotny element średniej przy obliczaniu indywidualnego dla powiatu i dopuszczalnego od 2014 r. progu zadłużenia, czyli determinuje potrzeby pożyczkowe powiatu.

Wykonanie budżetu powiatu mławskiego za lata 2010 – 2013

W 2010 r. nastąpiło wykonanie dochodów budżetowych w wysokości 62.989.366,99 zł, a wykonanie wydatków w wysokości 66.577.020,59 zł. Deficyt budżetu wyniósł 3.587.653,60 zł. Środki budżetowe

⁸ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zm.).

⁹ Art. 217 ust. 1 nowej ufp.

/środki wolne/ stanowiące różnicę pomiędzy faktycznymi dochodami i wydatkami oraz przychodami i rozchodami wyniosły 3.733.810,61 zł.

W 2011 r. nastąpiło wykonanie dochodów budżetowych w wysokości 69.038.567,68 zł, a wykonanie wydatków w wysokości 72.780.112,49 zł. Deficyt budżetu wyniósł 3.741.544,81 zł. Środki budżetowe /środki wolne/ stanowiące różnicę pomiędzy faktycznymi dochodami i wydatkami oraz przychodami i rozchodami wyniosły 3.665.654,68 zł.

W 2012 r. wykonanie dochodów budżetowych nastąpiło w wysokości 61.583.542,88 zł, a wykonanie wydatków w wysokości 59.889.447,46 zł. Nadwyżka budżetu wyniosła 1.694.095,42 zł. Środki budżetowe /środki wolne/ stanowiące różnicę pomiędzy faktycznymi dochodami i wydatkami oraz przychodami i rozchodami wyniosły 4.259.139,06 zł.

W 2013 r. wg stanu na dzień 30.09. planowane dochody budżetu powiatu stanowią kwotę w wysokości 66 069 535,61 zł, a wydatki budżetu powiatu w wysokości 69 446 476,24 zł. W wyniku w/w założeń budżet powiatu stanowi deficyt budżetu i wynosi 3 376 940,63zł.

Według projektu budżetu powiatu na rok 2014 dochody budżetu stanowią kwotę 62.299.726,00 zł, natomiast wydatki budżetu zaplanowano w wysokości 67.025.323,00 zł. Różnica między dochodami, a wydatkami budżetu stanowi deficyt budżetu w kwocie 4.725.597,00 zł. Deficyt zostanie pokryty przychodami pochodzącymi z kredytu w kwocie 4.300.000,00 zł i wolnymi środkami w kwocie 425.597,00 zł.

Struktura dochodów powiatu mławskiego za lata 2010 – 2012

Powiat w celu realizacji zadań gromadzi dochody. Według zapisów ustawy z 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r., Nr 80, poz. 526) na dochody tych jednostek składają się trzy podstawowe elementy: dochody własne, subwencja ogólna, dotacje z budżetu państwa, udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być także: środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wykonanie dochodów budżetowych w roku 2010:

Budżet po stronie dochodów zrealizowany został w 94,3%.

W strukturze według rodzaju dochodów realizacja przedstawiała się następująco:

- 1) Dotacje celowe z budżetu państwa zrealizowano w 99,3%, w tym na zadania z zakresu administracji rządowej - zrealizowano w 98,7%,
- 2) Dochody własne powiatu realizowane przez jednostki organizacyjne zrealizowano w 116,0%,
- 3) Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych zrealizowano w 97,9 %,
- 4) Udział w podatku dochodowym od osób prawnych zrealizowano w 85,0%,
- 5) Subwencje powiatu zrealizowano w 100,0%,
- 6) Dotacje celowe /pomoc finansowa/ realizowane na podstawie porozumień z gminami i powiatami zrealizowano w 100,0%,

- 7) Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych zrealizowano w 97,2%,
- 8) Środki z tytułu dotacji celowych w ramach programów unijnych zrealizowano w 43,0%,
- 9) Inne środki zrealizowano w 100,0%.

Wykonanie dochodów budżetowych w roku 2011:

Budżet po stronie dochodów zrealizowany został w 100,0%, w tym dochody bieżące zrealizowano na poziomie 100,4%, dochody majątkowe na poziomie 100,0%.

W strukturze według rodzaju dochodów realizacja przedstawiała się następująco:

- 1) Dotacje celowe z budżetu państwa zrealizowano w 99,2%, w tym na zadania z zakresu administracji rządowej - zrealizowano w 99,1%,
- 2) Dochody własne powiatu realizowane przez jednostki organizacyjne zrealizowano w 102,6%,
- 3) Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych zrealizowano w 101,7%,
- 4) Udział w podatku dochodowym od osób prawnych zrealizowano w 154,1%,
- 5) Subwencje powiatu zrealizowano w 100,0%,
- 6) Dotacje celowe /pomoc finansowa/ realizowane na podstawie porozumień z gminami i powiatami zrealizowano w 100,0%,
- 7) Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych zrealizowano w 100,0%,
- 8) Środki z tytułu dotacji celowych w ramach programów unijnych zrealizowano w 99,3%,
- 9) Inne środki zrealizowano w 100,0%.

Wykonanie dochodów budżetowych w roku 2012:

Budżet po stronie dochodów zrealizowany został w 99,4%, w tym dochody bieżące zrealizowano na poziomie 99,4%, dochody majątkowe na poziomie 100,0%.

W strukturze według rodzaju dochodów realizacja przedstawiała się następująco:

- 1) Dotacje celowe z budżetu państwa zrealizowano w 97,8%, w tym na zadania z zakresu administracji rządowej - zrealizowano w 99,2%,
- 2) Dochody własne powiatu realizowane przez jednostki organizacyjne zrealizowano w 99,7%,
- 3) Udział w podatku dochodowym od osób fizycznych zrealizowano w 97,2%,
- 4) Udział w podatku dochodowym od osób prawnych zrealizowano w 128,0%,
- 5) Subwencje powiatu zrealizowano w 100,0%,
- 6) Dotacje celowe /pomoc finansowa/ realizowane na podstawie porozumień z gminami i powiatami zrealizowano w 100,0%,
- 7) Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych zrealizowano w 100,0%,
- 8) Środki z tytułu dotacji celowych w ramach programów unijnych zrealizowano w 98,7%,
- 9) Inne środki zrealizowano w 100,5%.

Struktura wydatków powiatu mławskiego za lata 2010 – 2012

Realizacja wydatków budżetowych za 2010r.:

Budżet po stronie wydatków zrealizowany został w 90,5%, w tym z tytułu wydatków bieżących - 96,8%, wydatków majątkowych – 76,4%.

Realizacja wydatków budżetowych za 2011r.:

Budżet po stronie wydatków ogółem zrealizowany został w 97,7%, w tym z tytułu wydatków bieżących realizacja zamknęła się na poziomie 96,8%, wydatków majątkowych na poziomie 100,0%.

Realizacja wydatków budżetowych za 2012r.:

Budżet po stronie wydatków ogółem zrealizowany został w 95,6%, w tym z tytułu wydatków bieżących realizacja zamknęła się na poziomie 95,5%, wydatków majątkowych na poziomie 96,9%.

6.2. Kapitał społeczny**Organizacje pozarządowe**

Bardzo ważną rolę w tworzeniu kapitału społecznego odgrywają organizacje społeczne typu stowarzyszenia, fundacje, ochotnicze straże pożarne oraz organizacje pożytku publicznego. Powiat mławski charakteryzuje się dynamicznym wzrostem liczby stowarzyszeń, organizacji społecznych i fundacji. Należy podkreślić, że wzrost ten dotyczy nie tylko Mławy, ale także gmin wiejskich, wchodzących w skład powiatu. Stwarza to korzystne warunki dla rozwoju kapitału społecznego na obszarze powiatu mławskiego.

Tabela 40 Wykaz stowarzyszeń z terenu powiatu mławskiego

Gmina	Miejscowość	Stowarzyszenie
Dzierzgowo	Dzierzgowo	Gminny Związek Rolników Kótek i Organizacji Rolniczych w Dzierzgowie
	Dzierzgowo	Gminny Klub Sportowy "Tamka"
	Dobrogosty	Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrogostach
	Dzierzgowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Dzierzgowie
	Rzęgnowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Rzęgnowie
	Kitki	Ochotnicza Straż Pożarna w Kitkach
	Dzierzgowo	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych Gminy Dzierzgowo "Arka"
Lipowiec Kościelny	Kęczewo	Ochotnicza Straż Pożarna w Kęczewie
	Lipowiec Kościelny	Ochotnicza Straż Pożarna w Lipowcu Kościelnym
	Rumoka	Ochotnicza Straż Pożarna w Rumoce
	Turza Wielka	Ochotnicza Straż Pożarna w Turzy Wielkiej
	Turza Mała	Ochotnicza Straż Pożarna w Turzy Małej
	Niegocin	Ochotnicza Straż Pożarna w Niegocinie
	Krępa	Ochotnicza Straż Pożarna w Krępie
	Lipowiec Kościelny	Gminny Klub Sportowy "Lipowiec"
	Lipowiec Kościelny	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich "Lipowianki"
Mława	Mława	Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Mławie
		Polskie Towarzystwo Dysleksji, Oddział nr 33 w Mławie
		Ochotnicza Straż Pożarna w Mławie
		Towarzystwo Sportowe Relaks w Mławie
		Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Opieki Kardiologicznej w Powiecie Mławskim
		Stowarzyszenie - Centrum Wspierania Biznesu
		Katolickie Stowarzyszenie Wspierania Dzieł Miłosierdzia i Ewangelizacji "Serce za Serce"

Gmina	Miejscowość	Stowarzyszenie
		Związek Twórców Ziemi Zawkrzeńskiej
		Stowarzyszenie Promocji Zdrowego Stylu Życia i Profilaktyki Uzależnień Exodus
		Stowarzyszenie Rozwoju Wiedzy i Umiejętności
		Fundacja im. Korzybskich
		Stowarzyszenie Absolwentów i Wychowanków Liceum I Gimnazjum Im. Stanisława Wyspiańskiego w Mławie – „Wyspianum”
		Hospicjum Królowej Apostołów
		Komitet Pomocy Rodzinie
		Klub Sportowy „Mławskie Centrum Tańca”
		Klub Pływacki „Płetwal Mława”
		Klub Sportowy „Zawkrze Mława”
		Mazowieckie Stowarzyszenie Taekwondo
		Mazowieckie Stowarzyszenie „Aikido”
		Miejski Klub Sportowy „Mławianka”
		Mławskie Forum Aktywnych Kobiet
		Mławskie Porozumienie Samorządowe
		Mławskie Stow. Kobiet Po Mastektomii I Innych Chorób Onkologicznych „Amazonki”
		Niezależne Stowarzyszenie Obywatelskie "Mała Ojczyzna"
		Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Mławskiej
		Okręg Polskiego Związku Hodowców Gołębi Poczтовых Ciechanów
		Polskie Towarzystwo Numizmatyczne Oddział w Mławie
		Stowarzyszenie „Wspólnota Mariacka”
		Stowarzyszenie Rozwoju Przedsiębiorczości i Partnerstwa Lokalnego Euro-Inicjatywa
		Stowarzyszenie Wspierania Społeczności Lokalnej „Bądźmy Razem” Przy Miejskim Ośrodku
		Stowarzyszenie "Otwartych Serc"
		Stowarzyszenie Absolwentów Państwowego Liceum Pedagogicznego
		Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Lepsze Jutro”
		Stowarzyszenie Katolicko-Społeczne Ziemi Mławskiej
		Stowarzyszenie Kombatantów Armii Krajowej im. Józefa Piłsudskiego
		Stowarzyszenie Samorządowe „Nasze Miasto”
		Stowarzyszenie Sportowo-Rekreacyjne „Tempo” Mława
		Stowarzyszenie „Nasza Piątka”
		Stowarzyszenie Szachowe „Roszada”
		Stowarzyszenie „Pontyfikat Papieża Jana Pawła II”
		Terenowe Koło Sybiraków
		Towarzystwo Miłośników Twórczości Tekli Bądarzewskiej
		Towarzystwo Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski „Wypoczynek”
		Uczniowski Klub Judo „Siódemka” w Mławie
		Uczniowski Klub Sportowy „Batory-Dwójka” Przy ZS Nr 2
		Uczniowski Klub Sportowy Gimnazjum 2 Mława
		Uczniowski Klub Sportowy Transmik Mława
		Uczniowski Klub Sportowy „Czwórka”
		Uczniowski Klub Sportowy „Promyk”

		Uczniowski Klub Sportowy "Sprinter"
		Wspólnota Ziemi Mławskiej
		Zawkrzeńska Inicjatywa Samorządowa
		Klub Strzelectwa Sportowego "Kaliber" w Mławie
Radzanów	Zgliczyn Glinki	Ochotnicza Straż Pożarna w Zgliczynie Glinkach
	Gradzanowo Włociański	Ochotnicza Straż Pożarna w Gradzanowie Włociańskim
	Radzanów	Ochotnicza Straż Pożarna w Radzanowie
	Wróblewo	Ochotnicza Straż Pożarna we Wróblewie
	Józefowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Józefowie
	Luszewo	Ochotnicza Straż Pożarna w Luszewie
	Radzanów	Uczniowski Klub Sportowy "Wkra" Radzanów
	Radzanów	Towarzystwo Rozwoju Gminy Radzanów
	Bońkowo Kościelne	Ochotnicza Straż Pożarna w Bońkowie Kościelnym
	Zgliczyn-Glinki	Ochotnicza Straż Pożarna w Zgliczynie-Glinkach
	Zgliczyn Witowy	Ochotnicza Straż Pożarna w Zgliczynie Witowym
Strzegowo	Strzegowo	Towarzystwo Rozwoju Gminy Strzegowo
	Strzegowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Strzegowie
	Unierzyż	Ochotnicza Straż Pożarna w Unierzyżu
	Mdzewo	Ochotnicza Straż Pożarna w Mdzewie
	Kowalewko	Ochotnicza Straż Pożarna w Kowalewku
	Wola Kanigowska	Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Kanigowskiej
	Syberia	Ochotnicza straż pożarna w Syberii
	Drogiszka	Ochotnicza Straż Pożarna w Drogiszce
	Mdzewko	Ochotnicza Straż Pożarna w Mdzewku
	Czarnocin	Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnocinie
	Niedzbórz	Ochotnicza Straż Pożarna w Niedzborzu
	Dąbrowa	Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowie
	Sułkowo Borowe	Ochotnicza Straż Pożarna w Sułkowie Borowym
	Strzegowo	Strzegowskie Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych "Nasz Dom"
	Strzegowo	Gminny Klub Sportowy w Strzegowie
	Strzegowo	Uczniowski Klub Sportowy "Kuźnia"
	Dąbrowa	Uczniowski Klub Sportowy "Smyk" w Dąbrowie
Strzegowo	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Zasobów Ludzkich oraz Poszerzania Wiedzy "Scientia Nobilitat"	
Stupsk	Konopki	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Konopki ▪ Ochotnicza Straż Pożarna w Konopkach
	Rosochy	Ochotnicza Straż Pożarna w Rosochach
	Wyszyny Kościelne	Ochotnicza Straż Pożarna w Wyszynach Kościelnych
	Wyszyny Kościelne	Uczniowski Klub Sportowy "Znicz" w Wyszynach Kościelnych
	Stupsk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stowarzyszenie Ekorozwoju Wsi Stupsk "Czysta Woda" ▪ Ochotnicza Straż Pożarna w Stupsku
	Dąbek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich "Dąbkowiaci" w Dąbku ▪ Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbku ▪ Stowarzyszenie Zwycię Czysta Gmina Wspólnym Dobrem w Dąbku
Szreńsk	Rochnia	Ochotnicza Straż Pożarna w Rochni
	Proszkowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Proszkowie
	Szreńsk	Ochotnicza Straż Pożarna w Szreńsku
	Nowe Garkowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Garkowie
	Ługi	Ochotnicza Straż Pożarna w Ługach

	Sześć	Parafialno-Skolny Klub Sportowy w Sześć
	Sześć	Uczniowski Klub Sportowy "Żak"
	Miaczyn Duży	Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich „Miączynianki"
	Sześć	Stowarzyszenie Klub Seniora "Kwiat Jesieni"
Szydłowo	Szydłowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Szydłowie
	Szydłowo	Gminny Klub Sportowy "Korona"
	Garlino	Ochotnicza Straż Pożarna w Garlinie
	Pięgłowo Wieś	Ochotnicza Straż Pożarna w Pięgłowie
	Pięgłowo Wieś	Stowarzyszenie Mały Dworek
	Szydłowo	Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Szydłowskiej
	Szydłowo	Szydłowski Klub Kick-Boxingu
Wiśńiewo	Kowalewo	Ochotnicza Straż Pożarna w Kowalewie
	Żurominek	Ochotnicza Straż Pożarna w Żurominku
	Kosiny Bartosowe	Ochotnicza Straż Pożarna w Kosinach Bartosowych
	Podkrajewo	Ochotnicza Straż Pożarna w Podkrajewie
	Wiśńiewo	Ochotnicza Straż Pożarna w Wiśńiewie
	Bogurzynek	Ochotnicza Straż Pożarna w Bogurzynku
	Głużek	Ochotnicza Straż Pożarna w Głużku
	Wiśńiewo	Stowarzyszenie Na Rzecz Mieszkańców Gminy Wiśńiewo
	Bogurzyn	Fundacja Odzyskać Radość
	Podkrajewo	Stowarzyszenie Obszarów Wiejskich "Podkrajewiaci"
	Bojanowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Bojanowie
	Modła	Mazowieckie Stowarzyszenie Romów w Mławie
Wieczfnia Kościelna	Wieczfnia Kościelna	Ochotnicza Straż Pożarna w Wieczfni Kościelnej
	Chmielewo Wielkie	Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielewie Wielkim
	Windyki	Ochotnicza Straż Pożarna w Windykach
	Grzybowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Grzybowie
	Uniszki Zawadzkie	Ochotnicza Straż Pożarna w Uniszkach Zawadzkich
	Grzebsk	Ochotnicza Straż Pożarna w Grzebsku
	Wieczfnia Kościelna	Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Gminy Wieczfnia Kościelna "Nasza Gmina"
	Wieczfnia Kościelna	Gminny Ludowy Klub Sportowy "Wieczfnianka" Wieczfnia Kościelna

Źródło: Krajowy Rejestr Sądowy (stan na 06.11.2013r.) oraz informacje przekazane przez poszczególne gminy.

Tabela 41 Wykaz jednostek pożytku publicznego współpracujących z Powiatem Mławskim

Lp.	Nazwa organizacji	Województwo	Powiat	Gmina	Miejscowość
1.	CHORAĞIEW MAZOWIECKA ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO	mazowieckie	m. Płock	M. Płock	Płock
2.	HOSPICIUM KRÓLOWEJ APOSTOŁÓW W MŁAWIE	mazowieckie	mławski	Mława	Mława
3.	KLUB SPORTOWY "ZAWKRZE MŁAWA"	mazowieckie	mławski	Mława	Mława
4.	POLSKI CZERWONY KRZYŻ	mazowieckie	M. St. Warszawa	M. St. Warszawa	Warszawa

5.	POLSKI ZWIĄZEK GŁUCHYCH ODDZIAŁ MAZOWIECKI	mazowieckie	warszawski	Warszawa-Centrum	Warszawa
6.	POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH OKRĘG MAZOWIECKI	mazowieckie	M. St. Warszawa	M. St. Warszawa	Warszawa
7.	POLSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM	mazowieckie	M. St. Warszawa	M. St. Warszawa	Warszawa
8.	TOWARZYSTWO ROZWOJU GMINY STRZEGOWO	mazowieckie	mławski	Strzegowo	Strzegowo
9.	TOWARZYSTWO SPORTOWE RELAKS W MŁAWIE	mazowieckie	mławski	Mława	Mława

Źródło: www.bip.powiatmlawski.pl

7. Analiza SWOT – Uwarunkowania rozwoju powiatu

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron powiatów oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed powiatem. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony powiatu i które należy wykorzystane sprzyjać będą jego rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony powiatu i które niewyeliminowane utrudniać będą jemu rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi powiatu;
- „zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla jego rozwoju (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na rozwój powiatu).

Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się powiat, pozwala sformułować koncepcje zrównoważonego rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą wszystkich obszarów życia społeczno - gospodarczego powiatu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach powiatu i stojących przed nim szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach powiatu.

Tabela 42 Analiza SWOT

	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dogodne położenie komunikacyjne – trasa E7, linia kolejowa E65, ▪ położenie powiatu na przecięciu dwóch szlaków komunikacyjnych TENT – kolejowego i drogowego, ▪ bliskość aglomeracji warszawskiej, ▪ korzystne warunki środowiska naturalnego, ▪ atrakcyjność krajobrazowa i przyrodnicza, ▪ duże zasoby wykształconej i wykwalifikowanej siły roboczej, zwłaszcza w branży przemysłu elektronicznego, obuwniczego, odzieżowego, budownictwa przemysłowego i mieszkaniowego oraz przetwórstwa mięsnego i mleczarskiego, ▪ dobrze rozwinięta sieć infrastrukturalna (drogi, oczyszczalnie ścieków, wysoki stopień zgazyfikowania, wodociągów i telefonizacji), ▪ dotychczasowe udane doświadczenie inwestycyjne, w tym firm zagranicznych (np. LG Electronics), ▪ duża inicjatywa i prorozwojowe podejście władz samorządowych, ▪ czystość ekologiczna umożliwiającą rozwój agroturystyki i produkcję zdrowej żywności, ▪ duży potencjał surowcowy rolnictwa umożliwiający rozwój przemysłu spożywczego, mięsnego, mleczarskiego, przetwórstwa rolnego itp., ▪ wolne tereny pod zabudowę stałą i letniskową oraz lokalizacja pod duże inwestycje turystyczne, ▪ działalność dużego inwestora LG i firm z nią kooperujących, ▪ występowanie wód powierzchniowych umożliwiających zagospodarowanie szlaków wodnych, ▪ zrównoważona sieć szkół średnich, ▪ dobrze rozwinięta sieć szkół ponadgimnazjalnych, ▪ działalność organizacji pozarządowych, ▪ potencjał tradycji i kultury regionalnej dla kreowania produktów turystycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykorzystanie środków zewnętrznych na realizację poszczególnych potrzeb powiatu, ▪ wykorzystanie walorów przyrodniczych powiatu do ożywienia ruchu turystycznego w powiecie w szczególności tzw. turystyki weekendowej, ▪ wykorzystanie istniejącej infrastruktury edukacyjnej do ulokowania nowych kierunków kształcenia bardziej przystosowanych do potrzeb obecnego rynku pracy, ▪ budowa drogi S7, ▪ zagospodarowanie turystyczne rzeki Mławki i Wkry, ▪ uprzemysłowienie rolnictwa, ▪ możliwość rozwoju agroturystyki na terenie powiatu, ▪ dobrze rozwijające się gospodarstwo rolne, ▪ rozwinięcie sieci bazy agroturystycznej w Dorzeczu rzeki Wkry, ▪ odnawialne źródła energii, w tym: energetyka wiatrowa, ▪ rozwój instytucji wspierających przedsiębiorczość, ▪ rozwój przemysłu przetwórczego rolno – spożywczego, ▪ odpowiednie zagospodarowanie terenu przyległego do nowej trasy S7, ▪ integracja lokalnej społeczności, ▪ zwiększona dostępność do środków zewnętrznych, służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych, ▪ zahamowanie spadku liczby mieszkańców, ▪ aktywność organizacji pozarządowych, ▪ dodatni przyrost naturalny, ▪ rozwój oferty edukacyjnej szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym, ▪ dobre regulacje prawne na poziomie Państwa pozwalające na prowadzenie skutecznej polityki społecznej w samorządach, ▪ stworzenie warunków do rozwoju rynku pracy, ▪ zwiększenie obszarów infrastruktury technicznej dostępnych terenów pod inwestycje,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zlokalizowanie wszystkich służb ratowniczych na terenie powiatu, ▪ klimat sprzyjający pozyskiwaniu energii z siły wiatru, ▪ dobrze rozbudowana baza sportowa, ▪ dość dobrze funkcjonujące rolnictwo, ▪ rozbudowany i nowoczesny szpital powiatowy, ▪ Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie i Mławie, ▪ dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych, ▪ mobilna sieć jednostek OSP włączonych do KSR-G, ▪ dobrze wyposażona i wyszkolona jednostka ratowniczo – gaśnicza, ▪ znacząca liczba osób w wieku produkcyjnych z wyższym wykształceniem, ▪ rozwinięta infrastruktura socjalna (PCPR, Dom Dziecka, Środowiskowy Dom Pomocy, ZOW, OPS-y), ▪ dobra współpraca pomiędzy instytucjami pomocy społecznej działających na terenie powiatu, ▪ skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację projektów, ▪ wspólne działanie władz na rzecz rozwoju miasta i powiatu, ▪ wysoka kultura produkcyjna na wsi, ▪ lotnisko Modlin 100 km od Mławy, ▪ bliskość terenów rekreacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępność środków UE sprzyjających rozwojowi infrastruktury technicznej, ▪ rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej, ▪ rozwój przedsiębiorczości opartej na nowoczesnych, nieuciążliwych ekologicznie technologiach, ▪ wzrost popytu na usługi turystyczne i wypoczynek, ▪ poprawa stanu technicznego istniejącej infrastruktury, ▪ znaczna poprawa nawierzchni dróg, ▪ konieczność wdrożenia norm europejskich w zakresie ochrony stanu środowiska przyrodniczego i rozwoju systemów infrastrukturalnych, ▪ intensyfikacja współpracy międzynarodowej, ▪ napływ kapitału zewnętrznego.
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
NEGATYWNE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wysokie bezrobocie, ▪ brak dogodnych połączeń komunikacyjnych z większymi ośrodkami miejskimi w szczególności z aglomeracją warszawską, ▪ słaba baza turystyczna, ▪ mała ilość ścieżek rowerowych oraz ciągów rowerowo – pieszych, ▪ brak ośrodków naukowych, ▪ brak organizacji działających na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, ▪ odpływ młodych wykształconych ludzi za granicę lub do większych ośrodków miejskich, ▪ starzejące się społeczeństwo na terenie powiatu, ▪ ubożenie społeczeństwa w wyniku słabego rynku pracy, ▪ brak zagospodarowania cieków wodnych, ▪ brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeniesienie zakładów produkcyjnych przez koncern LG Electronics z terenu powiatu mławskiego, ▪ zwiększenie się liczby osób w wieku produkcyjnym emigrujących z terenu powiatu, ▪ zwiększenie natężenia ruchu w Mławie w związku z budową drogi S7 i planowanie tylko jednego węzła (zjazdu) dla Mławy, ▪ zagrożenie powodziowe związane z wylewaniem największych rzek powiatu, ▪ niskie nakłady w służbę zdrowia, ▪ rozwój krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego, ▪ niskie dotacje na realizację zadań rządowych, ▪ niestabilny rynek pracy, ▪ upadek autorytetów moralnych i społecznych, ▪ brak środków na przebudowę i modernizację dróg powiatowych,

<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, ▪ niedostateczne środki finansowe w funkcjonowaniu pomocy społecznej oraz brak środków na zatrudnienie nowych specjalistów, ▪ brak instytucji obejmujących opieką całą rodzinę (dzieci, rodzice, dziadkowie), ▪ ograniczony dostęp do usług lekarza psychiatry oraz usług psychiatrycznych, ▪ bardzo słaba pomoc specjalistyczna dla dzieci autystycznych, ▪ wzrost osób znajdujących się w sytuacji kryzysu psychicznego, ▪ słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, ▪ słabo wyposażone tereny rekreacyjne, ▪ rozbieżne interesy poszczególnych grup społecznych dotyczące budowy obwodnicy Mławy, ▪ niedostateczne środki finansowe na rozwój przedsiębiorczości, oświaty, kultury, infrastruktury (podziemnej i naziemnej), ▪ brak planu przestrzennego zagospodarowania powiatu i miasta, ▪ słabo zagospodarowane zaplecze sportowe i rekreacyjne (niewykorzystanie możliwości), ▪ ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, ▪ mała aktywność społeczna, ▪ brak rozwiązań długofalowych w zakresie gospodarki ściekowej, ▪ zły stan linii energetycznych, ▪ nierozwiązany problem opieki nad ludźmi starszymi, ▪ brak głębszej współpracy samorządów gminnych z powiatem, ▪ niedostateczna koordynacja działań pomiędzy jednostkami pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, sądu, policji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ degradacja środowiska naturalnego, ▪ zbytnia kogeneracja ferm drobiowych na terenie powiatu, ▪ starzenie się społeczeństwa i wyludnianie powiatu, ▪ postępujący kryzys rodziny, ▪ wzrost problemów społecznych wynikający z pogorszenia się sytuacji gospodarczej, ▪ wzrost bezrobocia długotrwałego i zjawisko jego dziedziczenia oraz wzrost obszarów wykluczenia społecznego, ▪ wzrost przemocy w rodzinie, ▪ istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej, ▪ wzrost obszarów objętych zjawiskiem rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny, uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa, ▪ niepełne wykorzystanie Funduszy Strukturalnych przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych, ▪ znaczący wzrost natężenia ruchu kołowego, ▪ zaprzestanie inwestycji związanej z budową S-7 ▪ niekontrolowany rozwój infrastruktury związanej z farmami wiatrowymi, ▪ zagrożenie niskiej absorpcji środków z UE na infrastrukturę w nowym okresie Programowania, z uwagi na dominującą rolę aglomeracji warszawskiej. ▪ kryzys finansów publicznych w Polsce, ▪ pogłębienie problemów gospodarki światowej, ▪ wzrost bezrobocia w skali makro, ▪ spadek konsumpcji, ▪ zmniejszenie zakresu i wielkości pomocy publicznej.
--	---

8. MISJA I WIZJA

WIZJA

Wizja jest wyobrażeniem lub prościej obrazem stworzonym w wyobraźni w określonej rzeczywistości. Im owa rzeczywistość jest realniej opisana, wizja może być bardziej prawdopodobna do spełnienia w przyszłości.

Wizja jest intencją, zamiarem lub inaczej pomysłem na przyszłość. Od jej sformułowania i późniejszej konsekwentnej realizacji zależy czy się ziści.

Wizja bywa marzeniem, które może być spełnione pod warunkiem jej wizualizacji w realnym świecie, popartej nieodpartą chęcią jej spełnienia.

Wizja może dotyczyć pojedynczego człowieka, grupy lub społeczności.

Wizja formułowana w tej Strategii dotyczy wspólnoty samorządowej Powiatu Mławskiego i powinna być przysłowiowym wyobrażeniem wspólnych celów dla wszystkich mieszkańców, którzy będą dążyć wspólnie do czasu jej spełnienia i gdy owa wizja zamieni się w realny efekt, będzie on sukcesem i udziałem całej wspólnoty mławskiej.

FORMUŁA WIZJI

Ziemia Mławska, której częścią jest Powiat Mławski to centrum życia kulturalnego, społecznego i gospodarczego, przyjazny mieszkańcom i inwestorom. To obszar przychylny mieszkającym tu ludziom i przybyszom, sprzyjający aktywizacji zawodowej oraz rozwojowi przedsiębiorczości, kultury i usług rekreacyjno-turystycznych. To Mała Ojczyzna wywołująca wśród mieszkańców poczucie lokalnego patriotyzmu, którego wyrazem jest duma z bycia mieszkańcem Ziemi Mławskiej.

To wreszcie, powiat z rozwijającą się infrastrukturą techniczną i społeczną, bezpieczny i ekologiczny, to obszar rozwoju gospodarczego, na terenie którego stosowane są zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia.

MISJA

Misja jest działaniem, którego celem jest wizja, jest swoistym zadaniem do spełnienia.

Misję spełniamy poprzez wyznaczone sobie kroki postępowania zwane celami. Do celów prowadzą kierunki składające się z zadań, które trzeba wykonać aby misja się powiodła, a wizja stała się realnym celem.

Realizatorem **misji** są prawdziwi ludzie żyjący i pracujący na terenie objętym ich działaniem, w tym przypadku na terenie Powiatu Mławskiego. To przedstawiciele władz Powiatu: Starosta i jego urzędnicy, to pracownicy placówek i instytucji powiatowych, członkowie organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, młodzież i dzieci- mieszkańcy Powiatu Mławskiego.

Misja, której formuła jest poniżej wyraźnie określa charakter Powiatu Mławskiego i wskazuje jego atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, cele i kierunki, które powinny być rozwijane. Wszystkie te cechy wzajemnie się uzupełniają.

FORMUŁA MISJI

Podstawową misją zawartą w tej strategii jest działanie w celu osiągnięcia wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju Powiatu Mławskiego we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, kulturalnego i społecznego, podnoszący konkurencyjność powiatu w województwie mazowieckim, zapewniający atrakcyjne warunki życia i wypoczynku mieszkańcom i przybyszom, otwarty na współpracę z innymi samorządami, rozwijający współpracę zagraniczną.

To działanie aby był to obszar zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, oparty na potencjale gospodarczym, sprzyjający aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwojowi przedsiębiorczości i usług turystycznych, aby powiat był zamieszkały przez wykształcone społeczeństwo, aby był to region nie tylko z rozwiniętym przemysłem i szkolnictwem, ale również z nieocenionymi zasobami przyrody, z infrastrukturą turystyczną i powiększający stale zrewitalizowane obszary powiatu mławskiego.

W dalszej części Strategii przedstawione są obszary, cele i kierunki działania dla każdego z obszarów życia społeczno-gospodarczego. Obszary te są spójne ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze”.

W Strategii zawarto sześć obszarów: Przemysł i Produkcja, Gospodarka, Przestrzeń i Transport, Społeczeństwo, Środowisko i Energetyka, Turystyka.

Dla każdego kierunku priorytetowego wskazano powiązania z obszarami i celami priorytetowymi zapisanymi w Strategii Wojewódzkiej.

9. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU POWIATU MŁAWSKIEGO na lata 2014-2020

Tabela 43 Przemysł i Produkcja- cele i kierunki działania

PRZEMYSŁ I PRODUKCJA	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030:	
Cel strategiczny: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym.	
CELE SZCZEGÓLWE	Kierunki działania / opis
1.1. Tworzenie przyjaznych warunków rozwoju dla rodzimego przemysłu.	<p>1.1.1 Opracowanie corocznego powiatowego katalogu ofert inwestycyjnych tzn. terenów obiektów i projektów dla inwestorów oraz promocja tych ofert w mediach, targach, przedstawicielstwach handlowych za granicą, imprezach, spotkaniach i misjach gospodarczych.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Opracowanie w ramach urzędu listy propozycji dla inwestorów dotyczących atrakcyjnych terenów, obiektów i warunków do inwestowania na terenie powiatu. Działanie to składa się również z odpowiednim nagłośnieniem opracowanych propozycji w mediach, organizowanych targach w kraju i zagranicą, a także spotkaniach biznesowych i innych spotkaniach promocyjnych. Kierunek ten jest związany również ze zwiększeniem innowacyjności przedsiębiorstw na terenie powiatu.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 1.3.</u> Zwiększenie współpracy pomiędzy środowiskami biznesu i nauki oraz samorządem w procesie rozwoju innowacji.</p>
	<p>1.1.2. Sukcesywne wspieranie tworzenia mławskich grup producenckich.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Wspieranie tworzenia grup producenckich przez udzielanie im różnorodnych opracowań i informacji dot. pomocy strukturalnej z UE, funkcjonowania tych grup w kraju i udzielanie pomocy w kontaktach zagranicznych między tymi grupami oraz koordynacja przepływu informacji handlowej w celu zacieśnienia współpracy pomiędzy różnymi grupami producentów.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 1.3.</u> Zwiększenie współpracy pomiędzy środowiskami biznesu i nauki oraz samorządem w procesie rozwoju innowacji.</p>
	<p>1.1.3. Wspieranie i rozwój specjalistycznej produkcji na terenie powiatu.</p> <p><i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Wspieranie grup specjalistycznych grup producenckich, które powstaną na terenie powiatu mławskiego. Swoista specjalizacja pozwoli na kompleksowe i optymalne rozwiązywanie wielu problemów, jak: ochrona środowiska, kompleksowa pomoc doradcza, wspieranie specjalistycznych grup producenckich, organizowanie marketingu itp.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 5.1.</u> Rozwój specjalizacji regionalnych przemysłu rolno-spożywczego.</p>

	<p>1.1.4. Scalanie gruntów. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Scalenie gruntów części wsi Stare Garkowo i wsi Nowe Garkowo, gm. Szreńsk – obszar scalenia wynosi 548 ha, części wsi Dębsk, gm. Szydłowo – obszar scalenia 880 ha oraz wsi Bolewo, gm. Stupsk – obszar scalenia – 880 ha oraz wsi Marysinek, Rudowo, gm. Strzegowo i Budy Matusy, gm. Radzanów jako zagospodarowanie poscaleniowe - 413 ha. Celem scalenia gruntów jest tworzenie korzystniejszych warunków gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych, lasów i gruntów leśnych, racjonalne ukształtowanie rozłogów gruntów, dostosowanie granic nieruchomości do systemu melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu. Czas realizacji do 2020 roku. Źródłem finansowania będą środki UE w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i budżet Państwa.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 11.5.</u> Wspieranie inwestycji w infrastrukturę ułatwiającą prowadzenie działalności gospodarczej.</p> <p>1.1.5. Prowadzenie współpracy z mediami regionu w celu promocji Powiatu Mławskiego. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Promocja powiatu mławskiego mająca na celu propagowanie walorów regionu w celu pobudzenia gospodarczego w różnych dziedzinach i działach gospodarki. Celem jest tworzenie pozytywnego obrazu powiatu. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 9.1.</u> Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej ośrodków regionalnych i subregionalnych.</p>
<p>1.2. Działanie w kierunku powstania i rozwoju nowych gałęzi przemysłu.</p>	<p>1.2.1. Stworzenie przyjaznych warunków dla powstania nowych innowacyjnych podmiotów gospodarczych. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Stworzenie przyjaznych warunków do tworzenia nowych gałęzi przemysłu, które mogą rozwinąć się na terenie powiatu. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 3.1.</u> Wsparcie dla firm produkcyjnych inwestujących w nowe miejsca pracy, w tym tworzących i rozwijających jednostki B+R.</p>

Tabela 44 Gospodarka - cele i kierunki działania

GOSPODARKA	
<p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030:</p>	
<p>Cel strategiczny: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.</p>	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>2.1. Kontynuowanie i dalsze tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju specjalnych stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu mławskiego.</p>	<p>2.1.1. Wspieranie działań na rzecz rozwoju gospodarczego poprzez udział i/lub organizację targów, wystaw i konferencji promujących walory gospodarcze Powiatu. Opis kierunku: Założeniem kierunku jest: Działanie na rzecz wszechstronnej promocji walorów gospodarczych powiatu, poprzez organizowanie wszelkiego rodzaju imprez promocyjnych dla podmiotów gospodarczych, potencjalnych inwestorów na terenie powiatu mławskiego. Działanie to może prowadzić Urząd lub wyspecjalizowana jednostka. Mogą to być również działania</p>

powstałej na terenie powiatu samorządowej Agencji wspierającej rozwój regionalny. Udziałowcami Agencji mogą być lokalne samorządy i samorząd województwa. Organizacja taka może być w przyszłości stymulatorem działań gospodarczych oraz właścicielem Inkubatora Technologicznego wspierającego działania firm szczególnie MŚP. W ramach tego kierunku i powstałej Agencji można stworzyć zespół ds. pozyskiwania kluczowych inwestorów dla powiatu w oparciu o istniejący potencjał gospodarczy.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 1.2. Podnoszenie innowacyjności przedsiębiorstw, szczególnie MŚP.

2.1.2. Wspieranie procesów inwestycyjnych i modernizacyjnych lokalnych firm poprzez działania promocyjne oraz lobbingsowe.

Opis kierunku: Założeniem kierunku jest: Wspieranie miejscowych przedsiębiorstw w zakresie ich promocji już na etapie inwestycyjnym lub na etapie modernizacji firmy.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 1.3. Zwiększenie współpracy pomiędzy środowiskami biznesu i nauki oraz samorządem w procesie rozwoju innowacji.

2.1.3. Współpraca z Mazowieckim Funduszem Poręczeń Kredytowych w Warszawie Sp. z o.o. w dziedzinie poręczeń dla przedsiębiorców z powiatu mławskiego.

Opis kierunku: Celem tego kierunku jest: Umożliwienie przedsiębiorcom- głównie MSP korzystania z korzystnych form pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz jej kontynuowanie w celu pobudzenia przedsiębiorczości.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 10.1. Modernizacja struktury gospodarki lokalnej poprzez rozwój instrumentów finansowych pobudzających przedsiębiorczość.

2.1.4. Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki np. przemysł materiałów budowlanych, przetwórstwo rolno-spożywcze, turystyka, elektronika.

Opis kierunku: Przesłaniem tego kierunku jest: Utworzenie na terenie powiatu mławskiego strefy aktywności gospodarczej o charakterze wirtualnym opartym o system kooperacji i powiązań gospodarczych, która winna stać się podstawą rozwoju klastrów przemysłowych z preferencyjnymi warunkami do inwestowania i strukturą umożliwiającą absorpcję środków UE po roku 2013–klastry głównym kierunkiem dotacji UE w latach 2014-2020.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 11.1. Tworzenie sieci współpracy i klastrów wiejskich rozwijających specjalizacje branżowe.

2.1.5. Organizowanie na terenie powiatu ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i zasad partnerstwa publiczno-prywatnego.

Opis kierunku: Założeniem kierunku jest: Tworzenie projektów z zakresu wspierania sprawnie funkcjonujących organizacji działających na rzecz MSP w pozyskiwaniu dotacji i organizacji montażu finansowych opartych o ppp. Ich działalność winna być częściowo finansowana przez lokalne samorządy i samorząd powiatowy, a także funduszy zewnętrznych pozyskiwanych na tego rodzaju działania. Do współpracy można zaprosić organizacje pozarządowe oraz samorządowe jednostki Rozwoju Regionalnego.

	<p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 18.2.</u> Kształcenie ustawiczne i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.</p> <p>2.1.6. Wspieranie inicjatyw związanych z powstawaniem międzygminnych związków celowych (związków komunalnych). Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Współpraca pomiędzy gminami w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć. Taka współpraca pozwala sięgać po środki unijne i racjonalizuje wydatki. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 6.3.</u> Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej.</p>
<p>2.2. Stworzenie warunków ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu mławskiego.</p>	<p>2.2.1. Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Zmniejszenie bezrobocia na terenie powiatu poprzez organizowanie kursów przekwalifikowania zawodowego prowadzonych przez PUP, które pozwolą beneficjentom urzędu pracy na zdobycie nowego (kolejnego) zawodu oraz na dostosowanie posiadanych kwalifikacji do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 18.5.</u> Dostosowywanie systemów kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy.</p> <p>2.2.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Opis kierunku: Ideą tego kierunku jest: Zmniejszenie bezrobocia na terenie powiatu mławskiego poprzez realizację usług i instrumentów rynku pracy finansowanych ze środków krajowych oraz ze środków EFS. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Zmniejszenie bezrobocia na terenie powiatu mławskiego poprzez realizację usług i instrumentów rynku pracy finansowanych ze środków krajowych oraz ze środków EFS. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 18.5.</u> Dostosowywanie systemów kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy.</p>
<p>2.3. Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług.</p>	<p>2.3.1. Poprawa dostępności teleinformatycznej w powiecie mławskim. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez utworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu oraz informatyzacja jednostek organizacyjnych powiatu mławskiego. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 12.1.</u> Poprawa dostępności teleinformatycznej.</p>

Tabela 45 Przestrzeń i Transport - cele i kierunki działania

PRZESTRZEŃ I TRANSPORT	
<p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030: Cel strategiczny: Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego.</p>	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>3.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu jako czynnik rozprzestrzeniania procesów rozwojowych.</p>	<p>3.1.1. Dostosowanie standardów technicznych dróg do ich funkcji oraz podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Przebudowa i naprawa dróg powiatowych. Pełen wykaz proponowanych dróg znajduje się w wykazie zadań do realizacji przez powiat mławski. Przebudowa dróg wpłynie na polepszenie spójności komunikacyjnej, służącej zwiększeniu konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej</p>

	<p>oraz poprawi bezpieczeństwo komunikacyjne powiatu mławskiego, subregionu ciechanowskiego, a także systemu drogowego na Mazowszu. W projektowanych ciągach dróg będą chodniki i ścieżki rowerowe.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 13.2.</u> Dostosowanie parametrów, standardów technicznych i przebiegu dróg do ich funkcji oraz <u>Działanie 14.1.</u> Poprawa dostępności komunikacyjnej zapóźnionych podregionów do ośrodków regionalnych i subregionalnych oraz <u>Działanie 14.2.</u> Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich do ośrodków lokalnych oraz <u>Działanie 15.2.</u> Zwiększenie udziału ruchu pieszego i rowerowego w ogóle podróży oraz <u>Działanie 15.3.</u> Podniesienie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym poprzez strefowe uspokojenie ruchu na obszarach zabudowanych</p>
<p>3.2. Podjęcie działania w kierunku równomiernego i zrównoważonego rozwoju powiatu, z uwzględnieniem rozwoju poszczególnych miejscowości, szczególnie tych położonych najdalej od stolicy powiatu Mławy.</p>	<p>3.2.1. Utworzenie optymalnego systemu komunikacji wewnętrznej dostosowanej do potrzeb mieszkańców i opartej na komunikacji drogowej i kolejowej.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Stworzenie spójnego systemu komunikacji, ułatwiającej szybki dostęp do wszystkich miejscowości powiatu. Stąd istnieje konieczność porozumienia się gmin wchodzących w skład powiatu, co do stworzenia sprawnego spójnego i wspólnego systemu komunikacji wewnętrznej.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 14.2.</u> Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich do ośrodków lokalnych.</p>
<p>3.3. Podjąć współpracę międzygminną przez gminy zlokalizowane na terenie powiatu oraz miasta Mława w celu wypracowania wspólnego modelu rozwoju i promocji na obszarze Mławskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF).</p>	<p>3.3.1. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do utworzenia Mławskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) oraz współpraca z Jednostkami Samorządu Terytorialnego subregionu ciechanowskiego w realizacji Regionalnego Instrumentu Terytorialnego (RIT).</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Włączenie się w działania zmierzające do utworzenia MOF i korzystania ze środków UE przeznaczonych dla obszarów funkcjonalnych.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 16.1</u> Tworzenie spójnej, harmonijnej oraz uporządkowanej przestrzennie i urbanistycznie sieci osadniczej.</p>

Tabela 46 Społeczeństwo - cele i kierunki działania

SPOŁECZEŃSTWO	
<p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030: Cel strategiczny: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.</p>	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>4.1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.</p>	<p>4.1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i łagodzenie skutków bezrobocia.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Podniesienie skuteczności działania pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, szczególnie w zakresie realizacji ofert pracy na stanowiskach specjalistycznych, pozyskiwanie środków w ramach projektów i programów na aktywizację bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji, w tym osób niepełnosprawnych, podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy, wspieranie przedsiębiorczości poprzez tworzenie dodatkowych miejsc pracy, organizowanie programów dla osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia po ukończeniu nauki, opracowywanie i realizacja programów dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku</p>

	<p>życia. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 22.1.</u> Przeciwdziałanie bezrobociu i łagodzenie skutków bezrobocia.</p> <p>4.1.2. Wspomaganie zadań mających na celu włączenie społeczne. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Zwiększenie skuteczności pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej dotkniętej biedą, kryzysem, przemocą w rodzinie itp. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 22.2.</u> Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej.</p>
<p>4.2. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.</p>	<p>4.2.1. Pobudzanie aktywności fizycznej mieszkańców powiatu mławskiego. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Umożliwienie młodzieży oraz mieszkańcom nabierania nawyków zdrowego trybu życia. Kierunek ten realizowany będzie poprzez: budowę wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Zespole Szkół nr 1 i Zespole Szkół nr 2 w Mławie oraz budowę wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Zespole Szkół nr 4 w Mławie, budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 4 w Mławie. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 24.2.</u> Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców.</p> <p>4.2.2. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej i publicznej, w tym o zasięgu regionalnym. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Między innymi przebudowa Bursy Szkolnej w Mławie, w tym przypadku pozwoli to na umieszczenie w jednym, przystosowanym do tego celu budynku kilku jednostek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Mławie tj. Bursy Szkolnej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej; Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli celem dostosowania działalności psychologiczno-pedagogicznej do obowiązującego prawa od 2015 roku, co pozwoli obniżyć koszty utrzymania obiektu. W przypadku powiatu mławskiego współpraca szkół z w/w jednostkami będzie przebiegała sprawniej szczególnie w zakresie pomocy i współpracy psychologicznej i pedagogicznej. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 24.1.</u> Budowa i rozwój infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym.</p> <p>4.2.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego powiatu mławskiego. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Rozwój Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na terenie powiatu mławskiego poprzez wyposażenie w samochody ratowniczo-gaśnicze oraz sukcesywną wymianę wyeksploatowanego taboru samochodowego w jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych funkcjonujących w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, rozszerzenie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w powiecie o kolejne jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, w porozumieniu z Komendą Główną i Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie oraz wyposażenie w inny nowoczesny sprzęt zwiększający skuteczność systemu Ratowniczo-Gaśniczego Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie oraz opracowanie i realizacja programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego p.n. „BEZPIECZNY POWIAT MŁAWSKI” w tym: 1. Opracowanie i wdrożenie „Programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie powiatu mławskiego”.</p>

2. Powołanie Zespołu Programowego (ewaluacyjnego), którego zadaniem byłaby: bieżąca analiza stanu bezpieczeństwa na drogach powiatu mławskiego, określanie kierunków polityki bezpieczeństwa ruchu drogowego w powiecie oraz pozyskiwanie środków pozabudżetowych na cel poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym (w skład zespołu powinni wejść przedstawiciele samorządu lokalnego (powiatu i gmin), policji, straży miejskiej, gminnej, straży pożarnej i zakładów opieki zdrowotnej).

3. Zapewnienie pomocy psychologicznej ofiarom i świadkom katastrof (pożar, wypadek komunikacyjny, zdarzenie losowe itp.) oraz członkom ich rodzin.

4. Promowanie i efektywne wykorzystanie możliwości technicznych w kontekście zapobiegania przestępczości i patologiom społecznym a w szczególności monitoringu wizyjnego miejsc publicznych, skorelowanego z odpowiednią organizacją Policji.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 24.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

4.2.4. Rozbudowa istniejących i tworzenie nowych placówek pielęgnacyjno-opiekuńczych i opieki długoterminowej oraz placówek usług socjalnych stacjonarnych i dziennych dla osób zależnych, w tym osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi o zasięgu regionalnym.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Rozszerzenie działań usług specjalistycznych: pielęgnacyjno-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych. Pozyskiwanie środków w ramach projektów i programów na rehabilitację i terapię osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi. Organizowanie punktów opieki psychoterapeutycznej dla osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu mławskiego.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 24.1. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym oraz Działanie 24.3. Profilaktyka i ochrona zdrowia.

4.2.5. Modernizacja istniejącej poradni psychologiczno-pedagogicznej na terenie powiatu mławskiego.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Rozszerzenie usług psychologicznych, logopedycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z dysfunkcjami rozwojowymi w ppp. Utworzenie specjalistycznej poradni dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi oraz niepełnosprawnych. Pozyskiwanie środków na rehabilitację i terapię osób niepełnosprawnych, starszych. Podnoszenie i wspieranie samodzielności w zakresie jakości życia osób wymagających specjalistycznej pomocy rehabilitacyjno-terapeutycznej w formie np. dziennego ośrodka rehabilitacyjno-terapeutycznego. Na terenie powiatu mławskiego osoby niepełnosprawne, w tym dzieci i młodzież oraz osoby starsze w bardzo małym stopniu objęte są specjalistyczną pomocą terapeutyczną. Nieliczna grupa tych osób korzysta z usług poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz szkół, które nie mogą zapewnić takiej pomocy.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 24.3. Profilaktyka i ochrona zdrowia.

4.2.6. Modernizacja i rozbudowa istniejących budynków użyteczności publicznej.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Przystosowanie budynków do wymogów oraz ich rozbudowa w celu pełniejszego i lepszego świadczenia usług mieszkańcom powiatu.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 24.1. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym.

4.2.7. Likwidowanie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Systematyczne i ciągłe przestrzeganie zasady, że każdy obiekt, który jest budowany, remontowany, modernizowany powinien spełniać wymogi dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 22.2. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej.

4.2.8. Wspieranie utworzenia Centrum Organizacji Pozarządowych w powiecie.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Stworzenie zachęt i warunków powstania stowarzyszenia, którego działania nakierowane byłyby na stymulowanie wzrostu świadomości obywatelskiej, poprzez kreowanie i pobudzanie działalności organizacji pozarządowych.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 18.4 Budowa społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie tożsamości regionalnej.

4.2.9. Wspieranie utworzenia Dziennego Domu Pobytu dla osób chorych psychicznie.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Stworzenie dziennego domu środowiskowego dla ludzi dorosłych w tym starszych dotkniętych schorzeniami psychicznymi, demencja starczą itp. Dom taki działałby w systemie służby zdrowia lub opieki społecznej. W dobie starzejącego się społeczeństwa i zwiększającej się średniej życia takie placówki w najbliższej przyszłości będą niezbędne.

Powiązanie ze SRWM: Działanie 24.3 Profilaktyka i ochrona zdrowia.

4.2.10. Modernizacja i doposażenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Mławie.

Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest:

1. Zakup tomografu komputerowego do celów wczesnego diagnozowania chorób nowotworowych.
2. Dostosowanie obiektu Rejonowej Przychodni przy ul. Sądowej w Mławie wraz z budową windy osobowej dla osób niepełnosprawnych do wymogów określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012 r. (Dz. U. Z 2012 r. poz. 739).
3. Budowa kanalizacji deszczowej na terenie nieruchomości SP ZOZ przy ul. dr A. Dobrskiej 1 pozwalającej na rozdzielenie ścieków sanitarnych od wód deszczowych.
4. Budowa trwałego ogrodzenia po stronie południowej i wschodniej nieruchomości SP ZOZ przy ul. dr A. Dobrskiej 1 oraz uporządkowanie i zagospodarowanie jej części ogrodowej (alejki, zieleń niska oraz miejsca parkingowe).

Powiązanie ze SRWM: Działanie 24.1. Budowa i rozwój

	infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym.
4.3. Dostosowanie profili kształcenia do potrzeb terytorialnych zgodnie z wymogami nowoczesnej gospodarki – głównie rozwój szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia technicznego w szkołach wyższych.	<p>4.3.1. Dostosowywanie systemów kształcenia do potrzeb rynku pracy powiatu mławskiego.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Wymiana minimum trzech pracowni komputerowych, doprowadzenie internetu do sal lekcyjnych, wyposażenie klasopracowni w stanowisko komputerowe dla nauczyciela z dostępem do internetu, instalacja radiowęzła w obiektach szkolnych, zakup tablic interaktywnych do klasopracowni. Zadania zawarte w tym kierunku zmierzają do sprostania przez placówki oświatowe powiatu mławskiego do wymogów współczesnego kształcenia poprzez systematyczne wykorzystywanie w procesie dydaktycznym (zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne) dostępu do internetu oraz nowoczesnych pomocy naukowych i wyposażenia technicznego szkół.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 18.5.</u> Dostosowywanie systemów kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy.</p>
4.4. Podjąć zadania w celu aktywizacji rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej.	<p>4.4.1. Wspieranie grup nieaktywnych zawodowo na terenie powiatu mławskiego.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Utworzenie Poradni Rodzinnej. Istniejące na terenie powiatu placówki oferują pomoc wybranym kategoriom osób (dzieci w wieku szkolnym, osoby doświadczające przemocy itp.). Poradnia Rodzinna obejmowałaby kompleksowym wsparciem całą rodzinę. Poradnia skupiałaby specjalistów z różnych dziedzin (psycholog, pedagog, terapeuta rodzinny, prawnik). Poradnia obejmowałaby pomocą całą rodzinę tj. dzieci, rodziców, osoby starsze, osoby niepełnosprawne.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 19.1.</u> Aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób wychowujących dzieci, niepełnosprawnych oraz absolwentów i osób w wieku 50+.</p>
4.5. Podjąć działania w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej.	<p>4.5.1. Rozszerzenie oferty szkół w zakresie nauki języków obcych. Możliwość nauki kilku języków z wykorzystaniem interaktywnych metod nauczania oraz pogłębienie znajomości języków poprzez nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzynarodowych dzieci i nauczycieli.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Stworzenie systemu wspierania dzieci i młodzieży w równym dostępie do oferty edukacyjnej, czyli wyrównywanie szans edukacyjnych.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 18.5.</u> Dostosowywanie systemów kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy.</p>
4.6. Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży.	<p>4.6.1. Wspieranie rozwoju publicznego i specjalnego szkolnictwa ponadgimnazjalnego.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Działanie, aby system oświaty i proponowane formy kształcenia winny być dostosowywane w powiatowych placówkach ponadgimnazjalnych do aktualnych potrzeb rynku pracy, wskaźników demograficznych i pojawiających się trendów na poszczególne kierunki nauki u samych beneficjentów oferty edukacyjnej. Formy prawne podmiotów kształcenia winny otworzyć się także na wszelkie rozwiązania społecznych, publiczno-społecznych, publiczno-prywatnych i innych placówek kształcenia ponadgimnazjalnego. Sprzyjać to będzie misji powiatu przewidującej zamieszkiwanie powiatu przez wykształcone społeczeństwo. Stąd konieczność stosowania nowych form nauczania i stworzenie warunków do dostępu do nowych technologii w procesie kształcenia.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 18.5.</u> Dostosowywanie systemów kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy.</p>

<p>4.7. Podjęcie działań w celu upowszechniania kultury i twórczości.</p>	<p>4.7.1. Nawiązywanie kontaktów międzynarodowych współpracy kulturalnej z innymi krajami europejskimi oraz na szczeblu lokalnym. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Nawiązywanie współpracy z innymi krajami europejskimi oraz na szczeblu lokalnym z innymi jst w celu wspólnego organizowania innowacyjnych przedsięwzięć dostępnych dla mławskiej społeczności, szczególnie dotyczących dziedzictwa kulturowego oraz łączących elementy edukacji, historii, kultury i sztuki. <i>Powiązanie ze SRWM:</i> <u>Działanie 33.2.</u> Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej regionu.</p>
--	--

Tabela 47 Środowisko i Energetyka - cele i kierunki działania

ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030:	
Cel strategiczny: Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>5.1. Działania na rzecz zachowania wysokich walorów środowiska.</p>	<p>5.1.1. Wspieranie ochrony wód powierzchniowych w dorzeczu rzek Wkry, Mławki i Orzyca poprzez likwidację niekontrolowanych zrzutów ścieków. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Ciągłe monitorowanie w celu wykrywania źródeł zrzutów i przeciwdziałanie tego typu praktykom. Działanie to niewątpliwie wpłynie na poprawę stanu środowiska rzek: Wkry, Mławki i Orzyca. <i>Powiązanie ze SRWM:</i> <u>Działanie 27.2.</u> Prowadzenie monitoringu zanieczyszczeń środowiska.</p>
<p>5.2. Poprawa stanu ochrony środowiska na terenie powiatu mławskiego.</p>	<p>5.2.1. Wspieranie działań w kierunku likwidacji i ograniczenia niskiej emisji. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Działanie poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców wykorzystujących odnawialne źródła energii. Działanie takie jest możliwe tylko w przypadku zainteresowania mieszkańców. <i>Powiązanie ze SRWM:</i> <u>Działanie 25.1.</u> Rozwój i proekologiczna modernizacja instalacji do produkcji energii elektrycznej i ciepłej w regionie, w tym zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.</p> <p>5.2.2. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Działanie w kierunku produkcji energii odnawialnej na terenie powiatu w oparciu o istniejące wolne tereny inwestycyjne. Tereny te powinny być przygotowane pod elektrownie wiatrowe, elektrownie na biomasę, biogaz, elektrownie solarne, a także elektrownie węglowe, ale oparte o nowoczesne technologie. Warunkiem wyznaczenia takich terenów jest konsensus społeczny, którego wynikiem będzie poszanowanie dotychczasowych turystycznych funkcji powiatu i zachowanie dotychczasowego komfortu życia mieszkańców. Efektem tego konsensusu powinny być miejscowe plany zagospodarowania.</p>

	<p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 25.1.</u> Rozwój i proekologiczna modernizacja instalacji do produkcji energii elektrycznej i ciepłej w regionie, w tym zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.</p> <p>5.2.3. Wspieranie działań w kierunku instalowania ogniw fotowoltaicznych. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Działanie na rzecz tworzenia indywidualnych, przydomowych i przemysłowych elektrowni fotowoltaicznych. Ponadto promocja, jak i sięganie po środki zewnętrzne przeznaczone na ten cel. Kierunek ten dotyczy również zasilania oświetlenia ulicznego ze źródeł energii słonecznej. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 25.1.</u> Rozwój i proekologiczna modernizacja instalacji do produkcji energii elektrycznej i ciepłej w regionie, w tym zwiększenie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.</p> <p>5.2.4. Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Działanie w kierunku zmiany planów zagospodarowania przestrzennego i planów miejscowych na poziomie gmin na rzecz nowych funkcji gospodarczych oraz prowadzenia zalesień. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 27.1.</u> Przeciwdziałanie fragmentaryzacji przestrzeni przyrodniczej i zwiększenie lesistości regionu.</p>
<p>5.3. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.</p>	<p>5.3.1. Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród młodzieży szkolnej poprzez wdrażanie programów edukacji ekologicznej na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 27.6.</u> Szerzenie świadomości ekologicznej.</p>

Tabela 48 Turystyka - cele i kierunki działania

TURYSTYKA	
<p>Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030:</p>	
<p>Cel strategiczny: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.</p>	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>6.1. Tworzenie warunków do wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.</p>	<p>6.1.1. Lobbing w zakresie budowy zbiornika wodnego na rzece Wkrze na terenie gminy Strzegowo o funkcji retencyjnej, ekologicznej, rekreacyjnej i przeciwpowodziowej oraz budowy małych zbiorników retencyjnych na rzece Wkrze w Radzanowie i na rzece Mławce w Szeńsku. Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Wybudowanie w ramach funduszy przeznaczonych na przeciwdziałania powodziom zbiornika wodnego na rzece Wkrze na terenie gminy Strzegowo o funkcji retencyjnej, ekologicznej, rekreacyjnej i przeciwpowodziowej. Projekt utworzenia zbiornika retencyjnego przewidywałby, po jego realizacji turystyczne zagospodarowanie i wykorzystanie terenów przyległych do rzeki Wkry. Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 32.1.</u> Poprawa atrakcyjności</p>

	<p>turystycznej regionu w oparciu o walory przyrodnicze (w szczególności w obszarach pasm turystycznych).</p> <p>6.1.2. Lobbing w zakresie budowy zbiornika retencyjno - rekreacyjnego na rzece Mławce w rejonie ul. Piekietko i ul. Zimnocha w Mławie.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Wybudowanie zbiornika retencyjno - rekreacyjnego na rzece Mławce w rejonie ul. Piekietko i ul. Zimnocha w Mławie o funkcji retencyjnej, ekologicznej, rekreacyjnej i przeciwpowodziowej. Projekt utworzenia zbiornika retencyjnego przewidywałby, po jego realizacji turystyczne zagospodarowanie i wykorzystanie terenów przyległych do rzeki Mławki.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 32.1.</u> Poprawa atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o walory przyrodnicze (w szczególności w obszarach pasm turystycznych).</p> <p>6.1.3. Turystyczne zagospodarowanie rzeki Mławki i Wkry.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Zrealizowanie projektu ukierunkowanego na wykorzystanie walorów przyrodniczych terenów przybrzeżnych rzek Mławki i Wkry, w tym: budowa stanic kajakowych, rozwoju agroturystyki, wędkarstwa.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 32.1.</u> Poprawa atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o walory przyrodnicze (w szczególności w obszarach pasm turystycznych).</p>
<p>6.2. Tworzenie warunków do wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego w połączeniu z potencjałem dziedzictwa kulturowego w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.</p>	<p>6.2.1. Odtwarzanie i tworzenie nowych ścieżek rowerowych, spacerowych szlaków turystycznych na bazie atrakcyjnych miejsc krajobrazowych i historycznych okolicy oraz regionu/regionów.</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Tworzenie szlaków turystycznych wykorzystujących walory przyrodnicze, kulturowe i dziedzictwa narodowego do wzrostu atrakcyjności regionu oraz współpraca z innymi powiatami pod hasłem „Turystyka nie zna granic”.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 32.2.</u> Wspieranie rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzenia nowych produktów turystycznych.</p> <p>6.2.2. Rekonstrukcja "Bitwy pod Mławą".</p> <p>Opis kierunku: Założeniem tego kierunku jest: Promowanie Bitwy pod Mławą, jako wydarzenia promujące powiat poprzez organizację widowiska historyczno-kulturalnego, które odbywa się w Mławie oraz na rzeczywistym polu walki w Uniszkach Zawadzkich. Wydarzenie to związane jest z rocznicą wybuchu II wojny światowej i upamiętnieniem heroicznej walki żołnierzy Armii Modlin w obronie granic Rzeczypospolitej. Inscenizację corocznie ogląda kilkadziesiąt tysięcy widzów. Aktorami tego niezwykłego spektaklu są: miłośnicy historii, rekonstruktorzy, itd. Wspólne działania mieszkańców Mławy i powiatu, firm i instytucji w jej organizację i przeprowadzenie, stawia mławską rekonstrukcję na pozycji jednego z największych w Europie widowisk z czasów II wojny światowej, jedyne w Polsce odtworzonego na bazie istniejących fortyfikacji z 1939 roku. Rekonstrukcja bitwy przypomina walki jakie stoczyła na przedpolu Mławy 20 Dywizja Piechoty z przeważającymi siłami nieprzyjaciela w dniach 1 – 4 września 1939 roku.</p> <p>Powiązanie ze SRWM: <u>Działanie 32.2.</u> Wspieranie rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzenia nowych produktów turystycznych.</p>

	<p>6.2.3. Wyeksponowanie polskich fortyfikacji z okresu II wojny światowej pod nazwą „Pozycja Mławska”. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Udostępnienie do ruchu turystycznego - systemu schronów bojowych linii obronnych z 1939 roku, składającej się z zachowanych w różnym stanie 55 obiektów żelbetonowych, w większości położonych na terenie powiatu mławskiego (oraz powiatu przasnyskiego). <i>Powiązanie ze SRWM:</i> <u>Działanie 32.2.</u> Wspieranie rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzenia nowych produktów turystycznych.</p> <p>6.2.4. Podjęcie działań dot. poprawy infrastruktury rekreacyjnej na terenie Zieluńsko-Rzęgnowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Krośnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Udostępnienie do ruchu turystycznego oraz odnowa i promowanie infrastruktury rekreacyjnej na terenie kompleksu leśnego znajdującego się w granicach Zieluńsko-Rzęgnowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Krośnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. <i>Powiązanie ze SRWM:</i> <u>Działanie 32.2.</u> Wspieranie rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzenia nowych produktów turystycznych.</p>
<p>6.3. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury turystycznej.</p>	<p>6.3.1. Stworzenie warunków dla inwestycji w bazę turystyczną klasy SPA. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Powstanie na terenie powiatu szeregu obiektów hotelowo-turystycznych klasy SPA w sektorze usług turystycznych nie publicznych. Pozwoli to na zwiększenie atrakcyjności i poszerzy ofertę turystyczną powiatu. <i>Powiązanie ze SRWM:</i> <u>Działanie 35.1.</u> Wspieranie inicjatyw gospodarczych w sektorze kreatywnym.</p> <p>6.3.2. Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych. <i>Opis kierunku:</i> Założeniem tego kierunku jest: Głównie prowadzenie wśród ludności wiejskiej popularyzacji tej formy działalności oraz stwarzanie warunków do zakładania takich gospodarstw. <i>Powiązanie ze SRWM:</i> <u>Działanie 32.2.</u> Wspieranie rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzenia nowych produktów turystycznych.</p>

10. WYKAZ ZADAŃ INWESTYCYJNYCH DO REALIZACJI W LATACH 2014-2020

OBSZAR – Przemysł i Produkcja

CELE ROZWOJOWE – 1.1 Tworzenie przyjaznych warunków rozwoju dla rodzimego przemysłu.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
1.1.1 Opracowanie corocznego powiatowego katalogu ofert inwestycyjnych tzn. terenów obiektów i projektów dla inwestorów oraz promocja tych ofert w mediach, targach, przedstawicielstwach handlowych za granicą, imprezach, spotkaniach i misjach gospodarczych.	1. Wspieranie działań na rzecz rozwoju gospodarczego poprzez udział i/lub organizację targów, wystaw i konferencji promujących walory gospodarcze powiatu.
1.1.2. Sukcesywne wspieranie tworzenia mławskich grup producenckich.	1. Wspieranie działań na rzecz tworzenia grup producenckich.
1.1.3. Wspieranie i rozwój specjalistycznej produkcji na terenie powiatu.	1. Kompleksowa pomoc doradcza dla specjalistycznych grup producenckich.
1.1.4. Scalanie gruntów	1. Scalanie gruntów części wsi Stare Garkowo i wsi Nowe Garkowo,

	<p>gm. Szeńsk, obszar scalenia – 548 ha.</p> <p>2. Scalenie gruntów części wsi Dębsk, gm. Szydłowo, obszar scalenia – 880 ha.</p> <p>3. Scalenie gruntów wsi Bolewo, gm. Stupsk, obszar scalenia – 880 ha.</p> <p>4. Scalenie gruntów wsi Marysinek, Rudowo, gm. Strzegowo i Budy Matusy, gm. Radzanów jako zagospodarowanie poscaleniowe - 413 ha.</p>
1.1.5. Prowadzenie współpracy z mediami regionu w celu promocji powiatu mławskiego.	1. Organizacja działań promujących powiat mławski w celu pobudzenia gospodarczego w różnych dziedzinach i działach gospodarki.

OBSZAR – Gospodarka

CELE ROZWOJOWE – 2.1. Kontynuowanie i dalsze tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju specjalnych stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu mławskiego.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
2.1.1. Wspieranie działań na rzecz rozwoju gospodarczego poprzez udział i/lub organizację targów, wystaw i konferencji promujących walory gospodarcze Powiatu.	<p>1. Organizacja imprez promocyjnych dla podmiotów gospodarczych, potencjalnych inwestorów na terenie powiatu mławskiego.</p> <p>2. Powołanie na terenie powiatu samorządowej Agencji wspierającej rozwój regionalny.</p>
2.1.2. Wspieranie procesów inwestycyjnych i modernizacyjnych lokalnych firm poprzez działania promocyjne oraz lobbingowe.	1. Wspieranie procesów inwestycyjnych i modernizacyjnych lokalnych firm poprzez działania promocyjne oraz lobbingowe wśród władz i instytucji centralnych.
2.1.3. Współpraca z Mazowieckim Funduszem Poręczeń Kredytowych w Warszawie Sp. z o.o. w dziedzinie poręczeń dla przedsiębiorców z powiatu mławskiego.	1. Współpraca z Mazowieckim Funduszem Poręczeń Kredytowych w Warszawie Sp. z o.o. w dziedzinie poręczeń dla przedsiębiorców z Powiatu Mławskiego.
2.1.4. Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki np. przemysł materiałów budowlanych, przetwórstwo rolno-spożywcze, turystyka, elektronika.	1. Utworzenie na terenie powiatu mławskiego strefy aktywności gospodarczej.
2.1.5. Organizowanie na terenie powiatu ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy UE i zasad partnerstwa publiczno-prywatnego.	1. Tworzenie projektów z zakresu wspierania sprawnie funkcjonujących organizacji działających na rzecz MSP w pozyskiwaniu dotacji i organizacji montażu finansowych opartych o ppp.
2.1.6. Wspieranie inicjatyw związanych z powstawaniem międzygminnych związków celowych (związków komunalnych).	1. Współpraca powiatu z samorządami gminnymi w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć.

OBSZAR – Gospodarka

CELE ROZWOJOWE – 2.2. Stworzenie warunków ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu mławskiego.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
2.2.1. Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego.	1. Organizacja kursów przekwalifikowania zawodowego prowadzonych przez PUP.
2.2.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.	1. Pozyskiwanie środków krajowych oraz środków z EFS na rzecz zmniejszenia bezrobocia na terenie powiatu mławskiego.

OBSZAR – Gospodarka

CELE ROZWOJOWE – 2.3. Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
2.3.1. Poprawa dostępności teleinformatycznej w powiecie mławskim.	1. Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez utworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu oraz informatyzacja jednostek organizacyjnych powiatu mławskiego.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Udoskonalanie w Starostwie Powiatowym elektronicznego Urzędu E-Administracja poprzez wdrażanie nowych technologii teleinformatycznych. 3. Modernizacja i odnowa sprzętu komputerowego dla Starostwa Powiatowego.
--	--

OBSZAR – Przestrzeń i transport

CELE ROZWOJOWE – 3.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu jako czynnik rozprzestrzeniania procesów rozwojowych.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
3.1.1. Dostosowanie standardów technicznych dróg do ich funkcji oraz podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego.	Przebudowa drogi Nr 4640W Biezuń – Szeńsk – Mława - 30,698 km: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie ronda w m. Liberadz, 2. budowa chodników, odwodnienia i zatok autobusowych w m. Wiśniewo, Podkrajewo, Doziny, Liberadz, Szeńsk, 3. wykonanie odnowy naw. bitumicznej przez ułożenie warstwy ścieralnej typ SMA, 4. wykonanie remontu mostu w m. Wojnówka, Doziny.
	Przebudowa drogi Nr 2355W Radzanów – Strzegowo - ul Kościelna - 15,171 km: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenia warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników i zatok autobusowych w m. Rydzyn Szlachecki, Staroguby, Józefowo.
	Przebudowa drogi Nr 2359W Radzanów – Drzazga - 2,446 km + most: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. remont mostu w m. Drzazga z wymianą balustrad na barierę poręczę.
	Przebudowa drogi Nr 4631W Wilewo – Zgliczyn – Glinki – Drzazga - 2,631 km: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatoki autobusowej w m. Zgliczyn Glinki.
	Przebudowa drogi Nr 2343W Bogurzyn-Mdzewo- 10,658 km + most na rzece Sewerynce: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodnika i zatoki autobusowej w m. Kowalewo, Kowalewko, Dąbrowa; 3. poprawa odwodnienia.
	Przebudowa drogi Nr 2347W droga nr 7 –Dąbek – Konopki - 9,766 km: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia, wzmocnienia podbudowy i ułożenia warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Dąbek, Strzałkowo, Morawy, Konopki, 3. remont mostu w m. Konopki.
	Przebudowa drogi Nr 2349W Żurominek – Strzałkowo – Stupsk - 9,899 km: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienie, zatok autobusowych w m. Żurominek, Dunaj.
	Przebudowa drogi Nr 2307W Mława – Grzybowo – Wiecznia Kościelna – Peplówek - 18,671 km: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Windyki, Grzybowo, Pogorzal, Kulany, Peplowo, 3. remont mostu w m. Kulany, Chmielewko.
	Przebudowa drogi Nr 2333W Turza Wielka – Liberadz - 15,359 km: <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Proszkowo, Zawady, Rumoka, Turza Wielka, 3. remont mostu w m. Grądek.

	<p>Przebudowa drogi Nr 2301W Zawady – Lipowiec Kośc. – Kęczewo - 11,724 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Niegocin, Lipowiec Kośc., Kęczewo.
	<p>Przebudowa drogi Nr 2352W Strzegowo – Niedzbórz – Pniewo – Czeruchy - 14,932 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Strzegowo, Niedzbórz, Sułkowo Polne, Unikowo, Pokrytki.
	<p>Przebudowa drogi powiatowej Nr 2353W Konopki-Sułkowo Borowe - Sułkowo Polne -9,336 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, 3. budowa kanalizacji deszczowej.
	<p>Przebudowa drogi Nr 1240W Ciechanów – Modła – Niedzbórz – Drogiszka – Dalnia - 12,160 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Drogiszka, Czarnocinek.
	<p>Przebudowa drogi Nr 2326W Wiśniewo – Wola Szydłowska - 7,318 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatoki autobusowej w m. Wyszyny Kościelne.
	<p>Przebudowa drogi Nr 2361W Brzozowo Maje – Dzierzgowo – Rzęgnowo – Grójec – Klewki - 19,126 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Rzęgnowo, Szumsk, Dzierzgowo, Brzozowo Nowe, Brzozowo Maje.
	<p>Przebudowa drogi Nr 2316W Nosarzewo – Garlino – Kluszewo - 7,690 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodnika i zatoki autobusowej w m. Garlino, 3. poprawa odwodnienia.
	<p>Przebudowa drogi Nr 2356W Staroguby - Strzegowo -2,00 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, 2. budowa chodników, 3. budowa kanalizacji deszczowej.
	<p>Przebudowa drogi powiatowej Nr 2375W ul. Nowa, ul. Napoleońska – ul. Instalatorów - 0,850 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przebudowa nawierzchni, 2. budowa i przebudowa chodników, 3. budowa odwodnienia, 4. budowa chodników i ścieżek rowerowych, 5. przebudowa oświetlenia.
	<p>Przebudowa drogi powiatowej Nr 2369W ul. Graniczna, ul. Kościuszki- ul. Kościelna -1,432 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przebudowa nawierzchni, 2. budowa i przebudowa chodników, 3. budowa odwodnienia, 4. budowa chodników i ścieżek rowerowych, 5. przebudowa oświetlenia.
	<p>Przebudowa drogi powiatowej Nr 2380W ul. Szpitalna, ul. dr woj. 544 –0, 952 km:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przebudowa nawierzchni, 2. budowa i przebudowa chodników, 3. budowa odwodnienia, 4. budowa chodników i ścieżek rowerowych, 5. przebudowa oświetlenia.

OBSZAR – Przestrzeń i transport

CELE ROZWOJOWE – 3.2. Podjęcie działania w kierunku równomiernego i zrównoważonego rozwoju powiatu, z uwzględnieniem rozwoju poszczególnych miejscowości, szczególnie tych położonych najdalej od stolicy powiatu Mławy.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
3.2.1. Utworzenie optymalnego systemu komunikacji wewnętrznej dostosowanej do potrzeb mieszkańców i opartego na komunikacji drogowej i kolejowej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie spójnego systemu komunikacji, ułatwiającej szybki dostęp do wszystkich miejscowości powiatu. 2. Wspieranie działania Miasta Mława mające na celu poprawę dostępności powiatu polegające w szczególności na: <ul style="list-style-type: none"> – budowie tzw. "Zachodniej Obwodnicy Mławy", która pozwoli na zmniejszenie natężenia ruchu na drogach przebiegających przez Miasto Mława; – budowie dworca zintegrowanego, który ułatwi podróż osobom korzystającym z publicznego transportu kolejowego i drogowego; – organizacji komunikacji miejskiej na terenie Miasta Mława, która umożliwi wygodne i szybkie poruszanie się po terenie całego miasta.

OBSZAR – Przestrzeń i transport

CELE ROZWOJOWE – 3.3. Podjąć współpracę międzygminną przez gminy zlokalizowane na terenie powiatu oraz miasta Mława w celu wypracowania wspólnego modelu rozwoju i promocji na obszarze Mławskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF).

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
3.3.1. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do utworzenia Mławskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) oraz współpraca z Jednostkami Samorządu Terytorialnego subregionu ciechanowskiego w realizacji Regionalnego Instrumentu Terytorialnego (RIT).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie obszaru funkcjonalnego w Powiecie Mławskim, który obejmować będzie: Miasto Mława, Gminę Dzierzgowo, Gminę Lipowiec Kościelny, Gminę Radzanów, Gminę Strzegowo, Gminę Stupsk, Gminę Szreńsk, Gminę Szydłowo, Gminę Wiecznia Kościelna, Gminę Wiśniewo. 2. Współpraca powiatu mławskiego z miastem Mława, miastem Ciechanów, powiatem ciechanowskim, powiatem płońskim, powiatem pułuskim, powiatem żuromińskim w realizacji Regionalnego Instrumentu Terytorialnego (RIT).

OBSZAR – Społeczeństwo

CELE ROZWOJOWE – 4.1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
4.1.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie skuteczności działania pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, szczególnie w zakresie realizacji ofert pracy na stanowiskach specjalistycznych. 2. Pozyskiwanie środków w ramach projektów i programów na aktywizację bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji. 3. Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 4. Wspieranie przedsiębiorczości poprzez tworzenie dodatkowych miejsc pracy. 5. Organizowanie programów dla osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia po ukończeniu nauki. 6. Opracowywanie i realizacja programów dla osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia.
4.1.2. Wspomaganie zadań mających na celu włączenie społeczne.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wymiana sprzętu komputerowego w Zespole Ośrodków Wsparcia w Mławie. 2. Wymiana krzeseł biurowych w ZOW. 3. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla osób znajdujących się w kryzysie w tym doznających przemocy w rodzinie poprzez utworzenie poradni rodzinnej na terenie Zespołu Ośrodków Wsparcia w Mławie oraz rozszerzenie usług

	<p>Placówki o konsultacje psychiatryczne, psychoterapię i mediacje.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Utworzenie pracowni komputerowej na terenie hostelu Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. 5. Dopuszczenie Placówki w narzędzia diagnostyczne, test MMPI2 wersja elektroniczna, zabawki edukacyjne i stymulujące rozwój dziecka w wieku 0-6. 6. W celu promowania zachowań nieagresywnych i społecznie pożądanych wśród dzieci i młodzieży, zorganizowanie i prowadzenie zajęć profilaktycznych. 7. Opracowywanie i realizacja programów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, mającym na celu wzmocnienie kompetencji społecznych uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w celu zapobiegania bezradności życiowej oraz przestępczości wśród nieletnich. 8. Zwiększenie dostępności osobom chorym psychicznie do pomocy specjalistycznej. 9. Podwyższenie kwalifikacji zawodowych pracowników instytucji działających w obszarze pomocy społecznej. 10. Prowadzenie szeroko pojętej promocji, edukacji dotyczącej kryzysu, zdrowia psychicznego i przemocy (dystrybucja ulotek, plakatów, eventy, konferencje itp.). 11. Utworzenie i prowadzenie grup rozwoju osobistego. <p>Zwiększenie skuteczności pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej (kryzys, przemoc w rodzinie) poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechnianie informacji poprzez dystrybucję ulotek, plakatów i informatorów (utworzenie i wydrukowanie informatorów) nt. zjawiska przemocy domowej oraz różnego rodzaju kryzysów. Pozwoli to na dotarcie do większego grona odbiorców w środowisku lokalnym i przekazanie niezbędnej wiedzy o problemach powodujących kryzys i narażających na wykluczenie społeczne. 2. Zakup i wywieszenie baneru informującego o realizowanym projekcie, co pozwoli na dotarcie do większej ilości odbiorców. 3. Zorganizowanie eventu promującego projekt. 4. Rozpowszechnienie informacji na temat miejsc, w których osoby dotknięte kryzysem i przemocą mogą uzyskać pomoc. 5. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla osób doznających przemocy w rodzinie poprzez indywidualne konsultacje psychologiczne, poradnictwo prawne, indywidualne konsultacje z lekarzem psychiatrą, co pozwoli na objęcie pomocą większej liczby klientów zgłaszających się do Ośrodka. 6. W celu promowania zachowań nieagresywnych i społecznie pożądanych wśród dzieci i młodzieży, zorganizowanie i prowadzenie zajęć profilaktycznych w szkołach „Pokojuowość kontra przemoc”. 7. Rozwój oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na osoby doznające przemocy domowej oraz świadków przemocy domowej. 8. Utworzenie i prowadzenie grup rozwoju osobistego. 9. Grupa rozwoju osobistego skierowana będzie do Pań - osób doznających przemocy domowej oraz znajdujących się w kryzysie. Jej celem będzie praca nad budowaniem poczucia pewności siebie, akceptacją własnej osoby, adekwatnym wyrażaniem własnych emocji oraz kształtowaniem i wzmacnianiem umiejętności interpersonalnych. Zajęcia będą pomagały w nabywaniu zaufania do siebie, wiary we własne możliwości i odkrywaniu radości płynącej ze świadomych wyborów, a także odkrywaniu własnych zasobów. W ramach spotkań poruszane będą tematy: rola własnej emocjonalności, co mi pokazują moje lęki, jak sobie radzić z trudnymi emocjami, złość jako nauczyciel, jak sobie radzić z destrukcyjnymi przekonaniami na swój temat,
--	---

	<p>bliskie relacje, prawo w praktyce, wzmocnić spokój wewnętrzny - relaksacja, lekcja stylu - akceptuję swoje ciało - wiem co ubrać oraz zajęcia z decoupage. W ramach grupy także zajęcia z instruktorem samoobrony w celu nauki podstawowych skutecznych technik samoobrony.</p> <p>10. Budowa placu zabaw przed budynkiem Zespołu Ośrodków Wsparcia w Mławie. Placówka prowadzi dla ofiar przemocy oraz osób w kryzysie. Stworzenie miejsca zabaw dla dzieci przebywających w placówce zwiększy komfort pobytu, pozwoli na zorganizowanie dzieciom czasu wolnego. W ramach prowadzonej Szkoły dla Rodziców plac zabaw byłby wykorzystywany do nauki konstruktywnego spędzania czasu wolnego z dziećmi i budowania poprawnych relacji rodzic - dziecko.</p> <p>11. Budowa parkingu dla klientów Zespołu Ośrodków Wsparcia. Placówka jest położona przy ulicy, gdzie obowiązuje zakaz zatrzymywania się. Klienci korzystający z pomocy ZOW mają utrudniony dostęp do placówki.</p>
--	---

OBSZAR – Społeczeństwo

CELE ROZWOJOWE – 4.2. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
4.2.1. Pobudzenie aktywności fizycznej mieszkańców powiatu mławskiego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Zespole Szkół nr 1 i Zespole Szkół nr 2 w Mławie. 2. Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Zespole Szkół nr 4 w Mławie. 3. Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 4 w Mławie.
4.2.2. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej i publicznej, w tym o zasięgu regionalnym.	<p>Diagnozowanie, opracowanie i prowadzenie kursów doskonalących dla nauczycieli w zakresie metodyki przedmiotów zawodowych i ogólnokształcących przez Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Mławie poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie konferencji, kursów doskonalących, warsztatów dla nauczycieli i kadry kierowniczej. 2. Prowadzenie doradztwa w miejscu pracy nauczycieli: rad szkoleniowych, gminnych konferencji metodycznych. 3. Praca z uczniem zdolnym: udział w konkursach, w projektach edukacyjnych, organizacja warsztatów przedmiotowo-metodycznych dla uczniów i ich opiekunów. 4. Aplikowanie o środki zewnętrzne na szkolenia dla nauczycieli: granty Mazowieckiego Kuratora Oświaty, udział w projektach unijnych. <p>Rozszerzanie usług edukacyjnych Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Mławie w celu uzyskania dodatkowych kwalifikacji poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i realizacja programu kształcenia nauczycieli na studiach podyplomowych przy współpracy uczelni wyższej. <p>Kształcenie umiejętności w zakresie ICT (innowacyjnych technik komunikacyjnych i informacyjnych) poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia. 2. Wykorzystanie platformy Moodle. 3. Opracowanie i realizacja kursów doskonalących dla nauczycieli na platformie edukacyjnej. <p>Modernizacja bazy Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Mławie i wyposażenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja korytarza na I piętrze. 2. Zakup pomocy dydaktycznych. 3. Stworzenie bazy pomocy naukowych w oparciu o środki zewnętrzne. <p>Promocja Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Mławie poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wydawanie publikacji. 2. Wnioskowanie o uzyskanie akredytacji.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa Bursy Szkolnej w Mławie. 2. Budowa pochylni wraz z przebudową schodów zapewniającą osobom niepełnosprawnym dostęp do budynku Bursy Szkolnej w Mławie.
4.2.3. Poprawa bezpieczeństwa publicznego powiatu mławskiego.	<p>Opracowanie i realizacja programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego p.n. „BEZPIECZNY POWIAT MŁAWSKI”, tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wdrożenie „Programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie powiatu mławskiego”. 2. Powołanie Zespołu Programowego (ewaluacyjnego), którego zadaniem byłaby: bieżąca analiza stanu bezpieczeństwa na drogach powiatu mławskiego, określanie kierunków polityki bezpieczeństwa ruchu drogowego w powiecie oraz pozyskiwanie środków pozabudżetowych na cel poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym (w skład zespołu powinni wejść przedstawiciele samorządu lokalnego (powiatu i gmin), policji, straży miejskie/ gminnej, straży pożarnej i zakładów opieki zdrowotnej). 3. Zapewnienie pomocy psychologicznej ofiarom i świadkom katastrof(pożar, wypadek komunikacyjny, zdarzenie losowe itp.), oraz członkom ich rodzin. 4. Promowanie i efektywne wykorzystanie możliwości technicznych w kontekście zapobiegania przestępczości i patologiom społecznym a w szczególności monitoringu wizyjnego miejsc publicznych, skorelowanego z odpowiednią organizacją Policji. <ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja kotłowni i instalacji centralnego ogrzewania oraz montaż instalacji ciepłej wody użytkowej w budynku strażnicy Komendy Powiatowej PSP w Mławie. 2. Zakup średniego samochodu ratownictwa technicznego z funkcją ograniczania skażeń chemiczno-ekologicznych. 3. Zakup samochodu operacyjnego z napędem terenowym. 4. Zakup samochodu operacyjnego. 5. Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego na podwoziu z napędem 4 x 2. 6. Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego na podwoziu z napędem min 4 x 4. 7. Zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego.
4.2.4. Rozbudowa istniejących i tworzenie nowych placówek pielęgnacyjno-opiekuńczych i opieki długoterminowej oraz placówek usług socjalnych stacjonarnych i dziennych dla osób zależnych, w tym osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi o zasięgu regionalnym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka poprzez zmianę sposobu użytkowania poddasza nieużytkowego na cele dydaktyczne, rewalidacyjne i rehabilitacyjne. 2. Rozszerzenie działań usług specjalistycznych – pielęgnacyjno-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych. 3. Pozyskiwanie środków w ramach projektów i programów na rehabilitację i terapię osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi. 4. Organizowanie punktów opieki psychoterapeutycznej dla osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi.
4.2.5. Modernizacja istniejącej poradni psychologiczno-pedagogicznej na terenie powiatu mławskiego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozszerzenie usług psychologicznych, logopedycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z dysfunkcjami rozwojowymi w PPP. 2. Utworzenie specjalistycznej poradni dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi oraz niepełnosprawnych. 3. Pozyskiwanie środków na rehabilitację i terapię osób niepełnosprawnych. 4. Podnoszenie i wspieranie samodzielności w zakresie jakości życia osób wymagających specjalistycznej pomocy rehabilitacyjno-terapeutycznej w formie np. dziennego ośrodka rehabilitacyjno-terapeutycznego.
4.2.6. Modernizacja i rozbudowa istniejących budynków użyteczności publicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie prac modernizacyjnych w budynkach użyteczności publicznej.
4.2.7. Likwidowanie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie projektów w zakresie likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych.

4.2.8. Wspieranie utworzenia Centrum Organizacji Pozarządowych w powiecie.	1. Stworzenie zachęt i warunków utworzenia Centrum Organizacji Pozarządowych w powiecie.
4.2.9. Wspieranie utworzenia Dziennego Domu Pobytu dla osób chorych psychicznie.	1. Stworzenie dziennego domu środowiskowego dla ludzi dorosłych, w tym starszych dotkniętych schorzeniami psychicznymi.
4.2.10. Modernizacja i doposażenie Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Mławie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakup tomografu komputerowego do celów wczesnego diagnozowania chorób nowotworowych. 2. Dostosowanie obiektu Rejonowej Przychodni przy ul. Sądowej w Mławie wraz z budową windy osobowej dla osób niepełnosprawnych do wymogów określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012 r. (Dz. U. Z 2012 r. poz. 739). 3. Budowa kanalizacji deszczowej na terenie nieruchomości SP ZOZ przy ul. dr A. Dobrskiej 1 pozwalającej na rozdzielanie ścieków sanitarnych od wód deszczowych. 4. Budowa trwałego ogrodzenia po stronie południowej i wschodniej nieruchomości SP ZOZ przy ul. dr A. Dobrskiej 1 oraz uporządkowanie i zagospodarowanie jej części ogrodowej (alejki, zieleń niska oraz miejsca parkingowe).

OBSZAR – Społeczeństwo

CELE ROZWOJOWE – 4.3. Dostosowanie profilów kształcenia do potrzeb terytorialnych zgodnie z wymogami nowoczesnej gospodarki – głównie rozwój szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia technicznego w szkołach wyższych.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
4.3.1. Dostosowywanie systemów kształcenia do potrzeb rynku pracy powiatu mławskiego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzanie następujących prac przy Zespole Szkół nr 1: modernizacja kotłowni c.o., wymiana pracowni komputerowych, remont szatni, remont biblioteki wraz z pracownią multimedialną. 2. Przeprowadzanie następujących prac przy Zespole Szkół nr 2: wymiana trzech pracowni komputerowych, doprowadzenie Internetu do sal lekcyjnych, wyposażenie klasopracowni w stanowisko komputerowe dla nauczyciela z dostępem do Internetu.
	<p>Poprawa estetyki i funkcjonalności I Liceum Ogólnokształcącego w Mławie oraz uatrakcyjnienie zajęć wychowania fizycznego poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. budowę ścianki wspinaczkowej, budowę terenów rekreacyjnych wokół istniejących terenowych obiektów sportowych z uwzględnieniem terenów zielonych i pól mini golfowych oraz wykonanie wewnętrznego parkingu i wewnętrznej drogi dojazdowej od ul. Sienkiewicza o nawierzchni umożliwiającej przeprowadzenie gier Boule (Petanque); 2. wykonanie jednolitego, zewnętrznego ogrodzenia budynku szkoły i budynków przy ul. Wyspiańskiego; 3. zakup tablic interaktywnych i wizualizera; 4. wymiana sprzętu i oprogramowania w pracowni komputerowej; 5. remont dachu nowej części szkoły (oczyszczenie i malowanie pokrycia dachowego), wymiana orywnowania, remont komina; 6. docieplenie stropodachu starej części szkoły (ułożenie warstwy wełny mineralnej i dwóch warstw o grubości 25 cm); 7. remont łazienek w nowej części szkoły - parter (wymiana armatury sanitarnej, montaż kabin WC, ułożenie glazury i terakoty).
	<p>Przeprowadzanie następujących prac przy Zespole Szkół nr 3:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. unowocześnianie bazy szkoły- sprzęt multimedialny , pomoce dydaktyczne, wyposażenie stanowisk przygotowujących uczniów do zdawania kwalifikacji zawodowych. 2. remont pracowni językowych, modernizacja budynku szkolnego ZS Nr 3 w Mławie, remont pomieszczeń lekcyjnych, adaptacja dwóch pomieszczeń lekcyjnych na salę konferencyjno-dydaktyczną , adaptacja wolnych pomieszczeń w budynku szkolnym na cele kulturalno- sportowe. 3. utworzenie nowoczesnego Archiwum z elektroniczną formą archiwizacji. 4. zmodernizowanie zewnętrznego monitoringu obiektu szkolnego.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. modernizacja centralnego ogrzewania. 6. wymiana oświetlenia. 7. remont szatni dla uczniów.
	<p>Przeprowadzanie następujących prac przy Zespole Szkół nr 4:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. remont traktów pieszych wokół szkoły, 2. remont instalacji elektrycznej w budynku szkolnym, 3. wymiana instalacji centralnego ogrzewania, 4. kompleksowy remont łazienek szkolnych, 5. zakupienie sprzętu komputerowego i wyposażenie 2 pracowni komputerowych, 6. zakup tablic interaktywnych i pomocy dydaktycznych do pracowni lekcyjnych.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. instalacja radiowęzła w obiektach szkolnych 2. zakup tablic interaktywnych do klasopracowni
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nawiązanie współpracy ze środowiskiem lokalnych przedsiębiorców, w celu lepszego przygotowania młodzieży do potrzeb rynku pracy.

OBSZAR – Społeczeństwo

CELE ROZWOJOWE – 4.4. Podjąć zadania w celu aktywizacji rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
4.4.1. Wspieranie grup nieaktywnych zawodowo na terenie powiatu mławskiego.	1. Utworzenie Poradni Rodzinnej.

OBSZAR – Społeczeństwo

CELE ROZWOJOWE – 4.5. Podjąć działania w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
4.5.1. Rozszerzenie oferty szkół w zakresie nauki języków obcych. Możliwość nauki kilku języków z wykorzystaniem interaktywnych metod nauczania oraz pogłębienie znajomości języków poprzez nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzynarodowych dzieci i nauczycieli.	1. Pozyskanie środków finansowych ze źródeł krajowych oraz z funduszy UE na rozszerzenie oferty szkół w zakresie nauki języków obcych.

OBSZAR – Społeczeństwo

CELE ROZWOJOWE – 4.6. Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
4.6.1. Wspieranie rozwoju publicznego i specjalnego szkolnictwa ponadgimnazjalnego.	1. Stworzenie warunków dostępu do nowych technologii w procesie kształcenia ponadgimnazjalnego.

OBSZAR – Społeczeństwo

CELE ROZWOJOWE – 4.7. Podjęcie działań w celu upowszechniania kultury i twórczości.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
4.7.1. Nawiązywanie kontaktów międzynarodowych współpracy kulturalnej z innymi krajami europejskimi oraz na szczeblu lokalnym.	1. Nawiązywanie kontaktów międzynarodowych i współpracy kulturalnej z krajami Unii Europejskiej oraz na szczeblu lokalnym z innymi jst w celu wspólnego organizowania innowacyjnych przedsięwzięć dostępnych dla szerokiej publiczności, szczególnie dotyczących dziedzictwa kulturowego i łączących elementy edukacji, kultury i sztuki.

OBSZAR – Środowisko i Energetyka**CELE ROZWOJOWE – 5.1. Działania na rzecz zachowania wysokich walorów środowiska.**

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
5.1.1. Wspieranie ochrony wód powierzchniowych w dorzeczu rzek Wkry, Mławki i Orzyca poprzez likwidację niekontrolowanych zrzutów ścieków.	1. Monitoring dorzecza rzek Wkry, Mławki i Orzyca.

OBSZAR – Środowisko i Energetyka**CELE ROZWOJOWE – 5.2. Poprawa stanu ochrony środowiska na terenie powiatu mławskiego.**

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
5.2.1. Wspieranie działań w kierunku likwidacji i ograniczenia niskiej emisji.	1. Rozbudowa sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych.
5.2.2. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej.	1. Opracowanie mapy wolnych terenów inwestycyjnych powiatu dla rozwoju produkcji energii odnawialnej.
5.2.3. Wspieranie działań w kierunku instalowania ogniw fotowoltaicznych.	1. Opracowanie systemu informacji publicznej na rzecz tworzenia indywidualnych, przydomowych i przemysłowych elektrowni fotowoltaicznych.
5.2.4. Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo.	1. Aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego oraz współpraca z samorządami gminnymi w zakresie tworzenia planów miejscowych na poziomie gmin na rzecz nowych funkcji gospodarczych oraz prowadzenia zalesień.

OBSZAR – Środowisko i Energetyka**CELE ROZWOJOWE – 5.3. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.**

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
5.3.1. Tworzenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.	1. Wdrażanie programów edukacji ekologicznej na poziomie szkół ponadgimnazjalnych.

OBSZAR – Turystyka**CELE ROZWOJOWE – 6.1. Tworzenie warunków do wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.**

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
6.1.1. Lobbying w zakresie budowy zbiornika wodnego na rzece Wkrze na terenie gminy Strzegowo o funkcji retencyjnej, ekologicznej, rekreacyjnej i przeciwpowodziowej oraz budowy małych zbiorników retencyjnych na rzece Wkrze w Szeńsku i Radzanowie.	1. Lobbying w zakresie budowy zbiornika wodnego na rzece Wkrze na terenie gminy Strzegowo. 2. Lobbying w zakresie budowy małych zbiorników retencyjnych na rzece Wkrze w Radzanowie i na rzece Mławce w Szeńsku.
6.1.2. Lobbying w zakresie budowy zbiornika retencyjno - rekreacyjnego na rzece Mławce w rejonie ul. Piekiełko i ul. Zimnocha w Mławie	1. Lobbying w zakresie budowy zbiornika retencyjno - rekreacyjnego na rzece Mławce w rejonie ul. Piekiełko i ul. Zimnocha w Mławie.
6.1.3. Turystyczne zagospodarowanie rzeki Mławki i Wkry.	1. Zagospodarowanie, modernizacja i rozbudowa elementów publicznej infrastruktury turystycznej m. in. w dorzeczu rzeki Mławki i Wkry.

OBSZAR – Turystyka**CELE ROZWOJOWE – 6.2. Tworzenie warunków do wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego w połączeniu z potencjałem dziedzictwa kulturowego w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.**

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
6.2.1. Odtwarzanie i tworzenie nowych ścieżek rowerowych, spacerowych szlaków turystycznych	1. Wytyczenie zintegrowanych obszarów turystycznych i rozbudowa ścieżek rowerowych.

na bazie atrakcyjnych miejsc krajobrazowych i historycznych okolicy oraz regionu/regionów.	
6.2.2. Rekonstrukcja "Bitwy pod Mławą".	1. Promowanie "Bitwy pod Mławą", jako wydarzenia promujące powiat mławski.
6.2.3. Wyeksponowanie polskich fortyfikacji z okresu II wojny światowej pod nazwą „Pozycja Mławska”.	1. Udostępnienie do ruchu turystycznego - systemu schronów bojowych linii obronnych z 1939 roku.
6.2.4. Podjęcie działań dot. poprawy infrastruktury rekreacyjnej na terenie Zieluńsko-Rzęgnowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Krośnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.	1. Udostępnienie do ruchu turystycznego oraz odnowa i promowanie infrastruktury rekreacyjnej na terenie kompleksu leśnego znajdującego się w granicach Zieluńsko-Rzęgnowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Krośnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

OBSZAR – Turystyka

CELE ROZWOJOWE – 6.3. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury turystycznej.

DZIAŁANIA	ZADANIA DO WYKONANIA
6.3.1. Stworzenie warunków dla inwestycji w bazę turystyczną klasy SPA.	1. Przygotowanie oferty zachęt dla potencjalnych inwestorów w zakresie rozbudowy bazy turystycznej na terenie powiatu mławskiego.
6.3.2. Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych.	1. Popularyzacja wśród mieszkańców powiatu tworzenie i rozwoju gospodarstw agroturystycznych.

11. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA

Ocena strategicznych dokumentów zawierających programy rozwoju winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy Strategią Powiatu, a strategiami sektorowymi oraz Wieloletnim Planem Inwestycyjnym. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju powiatu w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów operacyjnych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy cel operacyjny wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem Strategii na poziomie celów operacyjnych, jak i za wdrażanie Strategii odpowiedzialnym będzie Zarząd Powiatu Mławskiego.

Wizja i misja powiatu mławskiego zawarta w Strategii sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia ich realizacji nie jest możliwa. Można jednak ocenić stopień realizacji celów operacyjnych. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z realizowanymi i planowanymi do realizacji przedsięwzięciami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki.

W charakterystyce każdego z celów operacyjnych zawarto propozycje wskaźników. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania Strategii na poziomie celów operacyjnych zawiera poniższa tabela. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2014 umożliwi dokonanie w latach 2017 i 2020 ocen realizacji Strategii pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności i okresowej (w 2017 i 2020 r.) kontroli realizacji Strategii. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego.

Tabela 49 Proponowane wskaźniki monitoringu

OBSZAR - PRZEMYSŁ I PRODUKCJA		
NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	CZĘSTOTLIWOŚĆ
1.1. Tworzenie przyjaznych warunków rozwoju dla rodzimego przemysłu		
Liczba zorganizowanych działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów strategicznych terenami inwestycyjnymi na terenie powiatu.	szt.	rok
Liczba nowoutworzonych grup producenckich na terenie powiatu.	szt.	rok
Powierzchnia scalonych gruntów.	Ha	rok
Liczba projektów promocji pozytywnego wizerunku powiatu w oparciu o media lokalne, krajowe i aktywne strony internetowe.	szt.	rok
1.2. Działanie w kierunku powstania i rozwoju nowych gałęzi przemysłu		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.	szt.	rok
Liczba nowych inwestycji na obszarze powiatu.	szt.	rok

OBSZAR – GOSPODARKA		
NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	CZĘSTOTLIWOŚĆ
2.1. Kontynuowanie i dalsze tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju specjalnych stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu mławskiego		
Liczba zorganizowanych imprez promocyjnych dla podmiotów gospodarczych, potencjalnych inwestorów na terenie powiatu.	szt.	rok
Liczba udzielonych poręczeń przez Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych w Warszawie Sp. z o.o. dla przedsiębiorców z powiatu mławskiego.	szt.	rok
Powierzchnia utworzonej strefy aktywności gospodarczej na terenie powiatu.	Ha	rok
Liczba powstałych przedsiębiorstw na terenie strefy aktywności gospodarczej.	szt.	rok
Liczba utworzonych międzygminnych związków celowych	szt.	rok
2.2. Stworzenie warunków ograniczenia bezrobocia i wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu mławskiego		
Liczba przeprowadzonych kursów przekwalifikowania zawodowego.	szt.	rok
Liczba osób uczestniczących w kursach przekwalifikowania zawodowego.	osoba	rok
2.3. Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług		
Liczba utworzonych Publicznych Punktów Dostępu do Internetu.	szt.	rok
Liczba z informatyzowanych jednostek organizacyjnych powiatu.	szt.	rok

OBSZAR - PRZESTRZEŃ I TRANSPORT		
NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	CZĘSTOTLIWOŚĆ
3.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu jako czynnik rozprzestrzeniania procesów rozwojowych		
Długość przebudowanych/ wyremontowanych dróg powiatowych.	km	rok
Długość wybudowanych i zmodernizowanych ciągów pieszych, rowerowych i pieszo-rowerowych na terenie powiatu.	km	rok
3.2. Podjęcie działania w kierunku równomiernego i zrównoważonego rozwoju powiatu, z uwzględnieniem rozwoju poszczególnych miejscowości, szczególnie tych położonych najdalej od stolicy powiatu Mławy		
Liczba inicjatyw i projektów stworzonych na terenie powiatu, których celem była przebudowa i rozbudowa infrastruktury publicznej związanej z obsługą komunikacji autobusowej i kolejowej.	szt.	rok
Długość wybudowanej obwodnicy miasta Mławy.	km	rok
Liczba powstałych połączeń komunikacji miejskiej na terenie Miasta Mława.	szt.	rok
3.3. Aktywne włączanie się gmin w działania zmierzające do utworzenia Mławskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) oraz współpraca z Jednostkami Samorządu Terytorialnego subregionu ciechanowskiego w realizacji Regionalnego Instrumentu Terytorialnego (RIT)		
Liczba projektów zrealizowanych na terenie Mławskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF).	szt.	rok
Liczba projektów zrealizowanych w ramach Regionalnego Instrumentu Terytorialnego (RIT).	szt.	rok

OBSZAR – SPOŁECZEŃSTWO		
NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	CZĘSTOTLIWOŚĆ
4.1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna		
Liczba zrealizowanych projektów i programów dotyczących aktywizacji bezrobotnych z terenu powiatu mławskiego.	szt.	rok
Liczba beneficjentów pomocy społecznej.	osoba	rok
Liczba bezrobotnych na terenie powiatu.	osoba	rok
4.2. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego		
Liczba wybudowanych obiektów sportowych na terenie powiatu.	szt.	rok
Liczba wybudowanej/ zmodernizowanej infrastruktury edukacyjnej.	szt.	rok
Liczba zmodernizowanych jednostek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Mławie.	szt.	rok
Liczba zakupionego sprzętu zwiększającego skuteczność systemu Ratowniczo-Gaśniczego Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie.	szt.	rok
Liczba zrealizowanych projektów i programów pielęgnacyjno-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.	szt.	rok
Liczba utworzonych punktów opieki psychoterapeutycznej dla osób niepełnosprawnych i z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu mławskiego.	szt.	rok
Liczba utworzonych dziennych oddziałów terapeutycznych dla osób wymagających opieki psychiatrycznej i psychoterapeutycznej.	szt.	rok
Liczba utworzonych specjalistycznych poradni dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi oraz niepełnosprawnych.	szt.	rok
Liczba zmodernizowanych / rozbudowanych budynków użyteczności publicznej na terenie powiatu mławskiego.	szt.	rok

Liczba utworzonych Dziennych Domów Pobytu dla osób chorych psychicznie.	szt.	rok
Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych w celu modernizacji i doposażenia Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Mławie.	szt.	rok
4.3. Dostosowanie profili kształcenia do potrzeb terytorialnych zgodnie z wymogami nowoczesnej gospodarki – głównie rozwój szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia technicznego w szkołach wyższych		
Liczba szkół na terenie powiatu wyposażonych w nowoczesne pomoce naukowe.	szt.	rok
Liczba podjętych inicjatyw ze środowiskiem lokalnych przedsiębiorców, w celu lepszego przygotowania młodzieży do potrzeb rynku pracy.	szt.	rok
4.4. Podjęć zadania w celu aktywizacji rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej		
Liczba utworzonych Poradni Rodzinnych na terenie powiatu.	szt.	rok
4.5. Podjęć działania w kierunku zmiany świadomości społecznej w zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej		
Liczba szkół na terenie powiatu z ponadprogramową ofertą nauki języków obcych.	szt.	rok
4.6. Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży		
Liczba podjętych działań/ projektów na terenie powiatu, których celem było dostosowywane w powiatowych placówkach ponadgimnazjalnych do aktualnych potrzeb rynku pracy, wskaźników demograficznych i pojawiających się trendów na poszczególne kierunki nauki u samych beneficjentów oferty edukacyjnej.	szt.	rok
4.7. Podjęć działań w celu upowszechnianie kultury i twórczości		
Liczba utworzonych projektów współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego.	szt.	rok
Liczba utworzonych projektów współpracy na szczeblu lokalnym z innymi jst w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego.	szt.	rok

OBSZAR - ŚRODOWISKO I ENERGETYKA

NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	CZĘSTOTLIWOŚĆ
5.1. Działania na rzecz zachowania wysokich walorów środowiska		
Liczba nowopowstałych punktów monitoringu wizyjnego na terenie powiatu.	szt.	rok
5.2. Poprawa stanu ochrony środowiska na terenie powiatu mławskiego		
Długość wybudowanej sieci gazowniczej.	Km	rok
Długość wybudowanych nowoczesnych sieci ciepłowniczych.	Km	rok
Liczba projektów skierowanych do społeczności lokalnej z zakresu odnawialnych źródeł energii prowadzonych przy wykorzystaniu lokalnych mediów.	szt.	rok
Liczba zrealizowanych inwestycji opartych o odnawialne źródła energii.	szt.	rok

5.3. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu		
Liczba przeprowadzonych godzin zajęć edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.	godz.	rok
Liczba dzieci i młodzieży objętych programem edukacji ekologicznej.	osoba	rok

OBSZAR – TURYSTYKA		
NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	CZĘSTOTLIWOŚĆ
6.1. Tworzenie warunków do wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu		
Liczba wybudowanych zbiorników wodnych na terenie powiatu.	szt.	rok
Liczba projektów inwestycyjnych zagospodarowania turystycznego zrealizowanych na terenach przybrzeżnych rzek Mławki i Wkry.	szt.	rok
6.2. Tworzenie warunków do wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego w połączeniu z potencjałem dziedzictwa kulturowego w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu		
Długość utworzonych/ zmodernizowanych szlaków turystycznych na terenie powiatu.	Km	rok
Liczba zorganizowanych widowisk historyczno-kulturalnych.	szt.	rok
6.3. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury turystycznej		
Liczba wybudowanych obiektów hotelowo-turystycznych klasy SPA w sektorze usług turystycznych niepublicznych na terenie powiatu.	szt.	rok
Liczba nowopowstałych gospodarstw agroturystycznych.	szt.	rok

Wdrażanie Strategii

Strategia rozwoju powiatu jest istotnym elementem jego rozwoju. Jednakże sam fakt posiadania dokumentu nie gwarantuje sukcesu. Aby Strategia przyniosła zaplanowane efekty, niezbędne jest sukcesywne jej wdrażanie, czuwanie nad jej realizacją i przede wszystkim kontrolowanie jej przebiegu.

Strategia Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2014 – 2020 przyjmowana jest uchwałą Rady Powiatu. Za zadanie wdrażania zapisów Strategii odpowiedzialny jest Zarząd Powiatu. Cele strategiczne i cele operacyjne wyszczególnione w Strategii realizować będą poszczególne Wydziały Starostwa Powiatowego, a także jednostki podległe Urzędowi, w których kompetencjach zawierają się konkretne działania.

System wdrożenia Strategii winien opierać się na wykorzystaniu metody zarządzania projektem. W tym celu należy wyznaczyć **Zespół Koordynujący ds. Strategii**, powołany Zarządzeniem Starosty, który będzie odpowiedzialny za wdrażanie celów strategicznych, jak również będzie monitorował stopień ich realizacji.

Cele operacyjne, wskazane w dokumencie, niejednokrotnie wymagają zaangażowania nie tylko samych władz samorządowych, ale również innych podmiotów działających na rzecz rozwoju powiatu mławskiego.

W skład osobowy Zespołu winny wchodzić Kierownicy (lub przez nich wyznaczone osoby) poszczególnych Wydziałów Starostwa. Ponadto bardzo ważnym elementem będzie współpraca

Zespołu z innymi jednostkami samorządu terytorialnego wchodzącymi w skład powiatu mławskiego. Wszyscy partnerzy realizujący wspólnie zadania z powiatem będą proszeni o ścisłą współpracę z Zespołem. W tym celu u każdej jednostki koordynującej zadania w strategii powinna zostać wyznaczona osoba do kontaktu z Zespołem. Utworzenie takiej struktury współpracy przyczyni się do koordynacji zadań w zakresie wspierania rozwoju powiatu mławskiego, efektywniejszego generowania pomysłów na wspólne projekty oraz realnego zarządzania Strategią Rozwoju Powiatu Mławskiego.

W chwili obecnej sektor publiczny, prywatny i pozarządowy posiadają płaszczyznę do wspólnego działania na szeroko rozumianym polu działań rozwoju powiatu. Pozwala to na sprawną organizację relacji społecznych i gospodarczych między trzema sektorami odpowiedzialnymi za wdrażanie Strategii.

Duże możliwości skutecznego wdrażania Strategii daje Ustawa o partnerstwie publiczno – prywatnym (PPP), która otwiera zupełnie nowe możliwości finansowania przedsięwzięć o charakterze publicznym. Wspólne przedsięwzięcia sektora publicznego i prywatnego dotyczyć mogą inwestycji infrastrukturalnych, ale również działań o charakterze społecznym i kulturalnym. Czynniki prywatny w PPP daje gwarancję podwyższenia stopnia efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia. Natomiast czynnik publiczny poza ewentualnym udziałem finansowym tworzy swoistego rodzaju parasol ochronny nad wspólnie realizowaną inwestycją. Zarówno partner publiczny, jak i prywatny musi dokonać analizy ryzyka i korzyści wynikających z partnerstwa. Zarówno jednej, jak i drugiej stronie musi się to opłacać. Brak równowagi w opłacalności realizowanego projektu po którejkolwiek ze stron może doprowadzić do niezrealizowania umowy PPP.

Jednym z elementów wdrażania celów strategicznych i celów operacyjnych jest aktualizacja strategii, dostosowująca jej zapisy do zmieniających się realiów życia społeczno - gospodarczego powiatu mławskiego. W praktyce aktualizacja winna sprowadzać się do:

- monitoringu realizacji założonych celów strategii – weryfikacji aktualności celów dokumentu,
- rejestracji nowych celów strategicznych i operacyjnych oraz ich hierarchizacji.

12. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Głównym źródłem współfinansowania inwestycji realizowanych przez powiat mławski w latach 2014-2020 będą środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Regionalny Program Operacyjny dla Mazowsza

Fundusze na mazowiecki regionalny program operacyjny stanowią około 60 proc. alokacji UE dla tego regionu i wynoszą 2 087,9 mln euro. Pozostałe 40 proc. środków z funduszy strukturalnych z puli dla Mazowsza, tj. 1,7 mld euro dostępne będą dla beneficjentów z tego regionu w programach krajowych.

Poziom dofinansowania unijnego w ramach w/w programu wynosić będzie dla Mazowsza do 80%.

Prace nad przygotowaniem projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020 (RPO WM 2014–2020) rozpoczęły się w połowie ubiegłego roku.

Specjalnie powołane w tym celu zespoły, składające się z ekspertów z różnych dziedzin gospodarczych, opracowali zapisy programu, które w pierwszym kwartale 2014 r. poddane zostały konsultacjom społecznym.

Założenia oraz projekt RPO WM 2014– 2020, przygotowano na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku oraz „Umowy Partnerstwa.

Poniższa tabela przedstawia proponowane obszary wsparcia dla Mazowsza.

Tabela 50 Proponowane przez samorząd województwa obszary wsparcia – z podziałem na osie priorytetowe

<p>I OŚ PRIORYTETOWA Innowacyjność i przedsiębiorczość</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie regionalnej infrastruktury badawczej ▪ wzrost wykorzystania innowacyjnej działalności badawczej i rozwojowej w przedsiębiorstwach ▪ tworzenie przyjaznych warunków dla gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów ▪ wspieranie międzynarodowych powiązań gospodarczych ▪ wzmocnienie dostępu do wysokiej jakości usług IOB
<p>II OŚ PRIORYTETOWA Wzrost e-potencjału Mazowsza</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój e-technologii w przedsiębiorstwach ▪ zwiększenie dostępności i jakości e-usług publicznych dla obywateli
<p>III OŚ PRIORYTETOWA Przejdźcie na gospodarkę niskoemisyjną</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie udziału niekonwencjonalnych, w tym odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii ▪ poprawa efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂ ▪ wspieranie strategii niskoemisyjnych, w tym zmniejszenie uciążliwości transportu w mieście
<p>IV OŚ PRIORYTETOWA Gospodarka przyjazna środowisku i społeczeństwu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapobieganie katastrofom naturalnym i minimalizowanie ich skutków ▪ zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych poprzez składowanie na terenie województwa mazowieckiego ▪ zmniejszenie dysproporcji w dostępie do usług komunalnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej ▪ ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego ▪ inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną ▪ rewitalizacja przestrzeni miejskiej i wiejskiej ukierunkowana na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych
<p>V OŚ PRIORYTETOWA Rozwój regionalnego systemu transportowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa spójności regionalnej sieci drogowej z siecią TEN-T oraz zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej
<p>VI OŚ PRIORYTETOWA Rozwój rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia na mazowieckim rynku pracy, w szczególności osób z grup defaworyzowanych ▪ zwiększenie roli MŚP w kreowaniu nowych miejsc pracy na regionalnym rynku pracy
<p>VII OŚ PRIORYTETOWA Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapobieganie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu oraz działania na rzecz zwiększenia szans na zatrudnienie przez aktywizowanie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ▪ poprawa dostępu do usług opieki zdrowotnej i usług społecznych, tworzących szansę włączenia społecznego i/lub zatrudnienia

	<ul style="list-style-type: none"> poprawa jakości i zwiększenie zakresu zadań realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej w obszarze integracji społecznej i zawodowej
VIII OŚ PRIORYTETOWA Edukacja dla rozwoju regionu	<ul style="list-style-type: none"> poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego poprawa jakości kształcenia zawodowego młodzieży oraz kształcenia i szkolenia osób dorosłych
IX OŚ PRIORYTETOWA Pomoc Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie wsparcia dla działań na rzecz instytucji wdrażających RPO WM 2014-2020 zapewnienie wsparcia dla działań na rzecz podnoszenia kompetencji beneficjentów zapewnienie prawidłowej i skutecznej komunikacji i informacji o Programie

Źródło: <http://rpo.mazovia.pl>.

Programy krajowe

W ramach funduszy polityki spójności będzie realizowanych 6 krajowych programów, w tym jeden ponadregionalny dla województw Polski Wschodniej.

Poniżej opisano główne założenia poszczególnych programów operacyjnych.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, 2014-2020

(Źródło: Projekt Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, 2014-2020)

W ramach w/w Programu sformułowano następujące osie priorytetowe:

Oś priorytetowa I: WSPARCIE PROWADZENIA PRAC B+R PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA ORAZ KONSORCJA NAUKOWO-PRZEMYSŁOWE

Oś priorytetowa II: WSPARCIE INNOWACJI W PRZEDSIĘBIORSTWACH

Oś priorytetowa III: WSPARCIE OTOCZENIA I POTENCJAŁU INNOWACYJNYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Oś priorytetowa IV: ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU NAUKOWO-BADAWCZEGO

Oś priorytetowa V: POMOC TECHNICZNA

Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020

(Źródło: Projekt Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020)

Realizacja Programu będzie się odbywała za pomocą poszczególnych osi priorytetowych:

Oś priorytetowa I. Powszechny dostęp do szybkiego internetu

Oś priorytetowa I. będzie realizować PI 2.1 *Poszerzenie dostępu do sieci szerokopasmowych, rozwój sieci o wysokiej przepustowości i wspieranie przyjęcia nowych technologii i sieci w gospodarce cyfrowej.*

Oś priorytetowa II. E-Administracja i otwarty rząd

Wszystkie cele szczegółowe osi priorytetowej II będą realizować PI 2.3 *Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia.*

Oś priorytetowa III. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa

W ramach osi wspierane będą projekty realizowane na terenie całego kraju, z uwzględnieniem specyficznych potrzeb społecznych w zakresie budowania i rozwoju kompetencji cyfrowych. Przekrojowy charakter ww. projektów nie uzasadnia dzielenia interwencji pomiędzy dwie kategorie regionów.

Oś III będzie realizować:

- PI 2.2. Rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu zagranicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK - cel szczegółowy 6: Pobudzenie potencjału uzdolnionych programistów dla zwiększenia zastosowania rozwiązań cyfrowych w gospodarce i administracji,
- PI 2.3. Wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia w zakresie wspierania e-integracji – cel szczegółowy 5: E-integracja i e-aktywizacja na rzecz zwiększenia aktywności oraz jakości korzystania z internetu.

Oś priorytetowa IV. Pomoc techniczna

Realizacja osi priorytetowej przyczyni się do osiągnięcia celu dotyczącego sprawnego wykorzystania środków w ramach POPC. Oś będzie realizowana na terytorium całego kraju. Nabór projektów odbywać się będzie w trybie pozakonkursowym i skierowany będzie do instytucji zarządzającej, pośredniczących i wdrażających na obszarze całego kraju. Udzielane wsparcie ma charakter bezzwrotny. Nie jest planowane wspieranie dużych projektów, ani udzielanie pomocy publicznej.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

(Źródło: Projekt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020)

Realizacja Programu będzie się odbywała za pomocą poszczególnych osi priorytetowych:

Oś priorytetowa I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki

Priorytety inwestycyjne Osi I:

- ✓ Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- ✓ Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach,
- ✓ Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym,
- ✓ Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia,
- ✓ Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,
- ✓ Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.

Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

Priorytety inwestycyjne Osi II:

- ✓ Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami,
- ✓ Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie,
- ✓ Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie,
- ✓ Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę,
- ✓ Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

Oś priorytetowa III: Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej

Priorytety inwestycyjne Osi III:

- ✓ Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,
- ✓ Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T,
- ✓ Rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej,
- ✓ Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego wysokiej jakości oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.

Oś priorytetowa IV: Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej

Priorytety inwestycyjne Osi IV:

- ✓ Wspieranie multimodalnego jednolitego europejskiego obszaru transportu poprzez inwestycje w TEN-T,
- ✓ Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.

Oś priorytetowa V: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

Priorytety inwestycyjne Osi V:

- ✓ Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Oś priorytetowa VI: Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego

Priorytety inwestycyjne Osi VI:

- ✓ Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Oś priorytetowa VII: Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

Priorytety inwestycyjne Osi VII:

- ✓ Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych.

Oś priorytetowa VIII: Pomoc techniczna

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

(Źródło: Projekt Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020)

W ramach w/w Programu sformułowano następujące osie priorytetowe:

Oś I Osoby młode na rynku pracy

Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju

Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa

Oś V Pomoc Techniczna

Jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład Powiatu Mławskiego

Realizacja niektórych zadań szczegółowo opisanych w rozdziale 9 *Strategiczne kierunki rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2014-2020* oraz w rozdziale 10 *Wykaz zadań inwestycyjnych do realizacji w latach 2014-2020* Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego wymaga zaangażowania środków własnych gmin wchodzących w skład powiatu. W budżetach lub w Wieloletnich Prognozach Finansowych poszczególnych gmin winien być wpisany wkład własny dla zadań zaplanowanych do realizacji wspólnie z powiatem mławskim.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020

(Źródło: Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020)

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 program będzie realizował trzy cele WPR, sześć priorytetów unijnych oraz trzy cele przekrojowe.

1 Cel WPR Wspieranie konkurencyjności rolnictwa

Priorytety Unijne:

- Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Zwiększanie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.

2 Cel WRP Zapewnienie zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi oraz działania w dziedzinie klimatu.

Priorytety Unijne:

- Wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, promowanie dobrostanu zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem.

3 Cel WRP Osiąganie zrównoważonego rozwoju terytorialnego wiejskich gospodarek i społeczności w tym tworzenie i utrzymywanie miejsc pracy.

Priorytety Unijne:

- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym.
- Wspieranie włączenia społecznego, ograniczania ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Cele przekrojowe: 1) innowacyjność, 2) środowisko, 3) łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej.

13. POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU – KSRR oraz SRWM

Informacje zawarte poniżej, przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających kierunki i cele rozwoju Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2014-2020 z dokumentami wyższego rzędu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Z punktu widzenia lokalnej polityki rozwoju kluczowe miejsce zajmuje dokument *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie*. Zgodnie z przedstawionym w nim, nowym paradygmatem rozwoju regionalnego, w proces planowania strategicznego należy włączyć następujące wytyczne:

- wykorzystywanie zasobów endogenicznych regionów (uniezależnianie się od transferów zewnętrznych),
- tworzenie polityk wieloletnich i zdecentralizowanych w przeciwieństwie do dotychczasowych dotacji jednorazowo przeznaczanych na działania krótkoterminowe,
- finansowanie inwestycji wyselekcjonowanych (jako tych działań, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i powodują jego dyfuzję),
- wieloszczeblowe zarządzanie polityką regionalną – zaangażowanie wielu partnerów przez władze regionalne,
- zróżnicowane podejście do różnych typów regionów – wykorzystywanie specjalizacji regionalnych i subregionalnych oraz reagowanie na specyficzne bariery rozwojowe.

Wytyczne te zostały sformułowane przede wszystkim w celu wzmocnienia procesu programowania polityki rozwoju na szczeblu wojewódzkim. Jednak myśl zawarta w powyższych uwagach może stanowić ważną wskazówkę podczas programowania polityki rozwoju na szczeblu powiatowym i gminnym. Ponadto zgodnie z rekomendacjami KSRR, w procesie zarządzania strategiami rozwoju postuluje się tworzenie i utrwalanie szerokich partnerstw między instytucjami publicznymi i społeczeństwa obywatelskiego tak, by zapewnić skuteczny i wielopoziomowy system zarządzania polityką rozwoju.

Celem strategicznym polityki regionalnej - będącym jednym z kluczowych elementów osiągnięcia celów rozwoju kraju - jest Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Cel strategiczny obejmuje trzy cele szczegółowe:

- 1) Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
- 2) Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
- 3) Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030

Najważniejszym dokumentem określającym zasady polityki rozwoju na szczeblu regionalnym jest Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 Innowacyjne Mazowsze.

Cele i projekty Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego są zgodne z celami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030.

Nadrzędnym (głównym) celem Strategii jest spójność terytorialna, rozumiana jako zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie, co w konsekwencji przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Za **priorytetowy cel strategiczny** przyjęto *Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym*.

Jego osiągnięcie wymaga realizacji działań w następujących kierunkach:

- Tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji,
- Rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców,
- Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych,
- Umiędzynarodowienie gospodarcze,
- Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym.

Ponadto oprócz celu priorytetowego w dokumencie przyjęto **trzy cele strategiczne**:

- I. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii,

- II. Poprawę dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego,
- III. Poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

Cel strategiczny *Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii* będzie realizowany poprzez działania w kierunkach:

- Wykorzystanie i wzmacnianie specjalizacji regionalnych;
- Wspieranie rozwoju nowych technologii, w szczególności biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych;
- Rozwój i uzupełnianie funkcji metropolitalnych – Warszawa jako ośrodek stołeczny;
- Wspieranie rozwoju miast regionalnych i subregionalnych;
- Restrukturyzacja miast tracących funkcje gospodarcze;
- Wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich;
- Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług.

Osiągnięcie drugiego z celów strategicznych *Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego* nastąpi poprzez realizację działań w kierunku:

- Zwiększenia dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu;
- Spójności wewnątrzregionalnej – koncentracji na najbardziej zapóźnionych podregionach;
- Rozwoju form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców;
- Zapobiegania nadmiernej suburbanizacji i kreowania ładu przestrzennego;
- Udrożnienia systemu tranzytowego.

Realizacja celu strategicznego *Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki* nastąpi poprzez wdrażanie działań w kierunku:

- Rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego;
- Aktywizacji rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej;
- Rozwoju priorytetowych dla regionu dziedzin nauki;
- Wzrostu wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej;
- Przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna;
- Wyrównania szans edukacyjnych;
- Podnoszenia standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Uzupełnieniem powyższych celów strategicznych są **dwa ramowe cele strategiczne**.

Pierwszy ramowy cel strategiczny: *Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska* będzie realizowany poprzez działania w następujących kierunkach:

- Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie;
- Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji;
- Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska;
- Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej;

- Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym;
- Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń;
- Produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

Drugi ramowy cel strategiczny: *Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia* będzie wymagać realizacji działań w kierunku:

- Wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu;
- Upowszechnienia kultury i twórczości;
- Kreowania miast jako centrów aktywności kulturalnej;
- Wspierania rozwoju przemysłu kreatywnego;
- Wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej.

14. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Na potrzeby Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2014 – 2020 opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem powiatu mławskiego. Celem ankiety było pozyskanie szczegółowych danych na temat obszaru powiatu. Przedmiotem sondażu była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców na temat oceny jakości życia i wyzwań rozwojowych powiatu. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w powiecie mławskim.

Przedmiotem sondażu była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców na temat oceny jakości życia i wyzwań rozwojowych powiatu mławskiego.

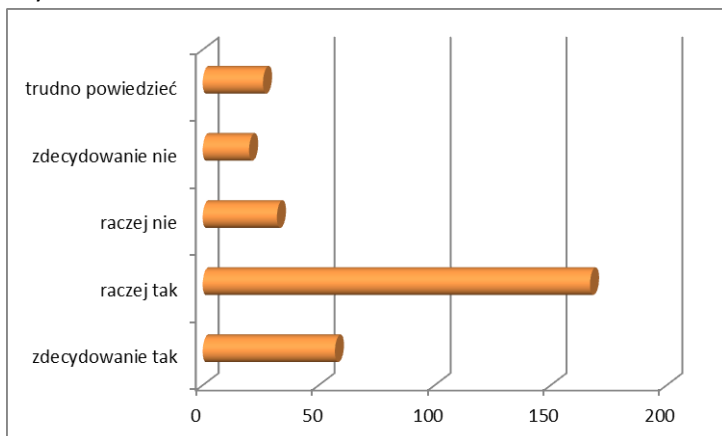
Ankieta składała się z 17 zagadnień, w tym również metryczki i miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu. W wypełnianiu kwestionariusza uczestniczyło 302 osoby, jednak rozkład liczby głosów był zróżnicowany, ponieważ nie wszyscy respondenci udzielali odpowiedzi na każde z postawionych pytań.

Pytania w ankiecie były tak sformułowane, aby dać odpowiedź, co stanowi problem dla mieszkańców i jak założyć długookresowy plan działania niezbędny dla realizacji zamierzeń rozwojowych powiatu.

Ankietyzacja mieszkańców powiatu mławskiego

Pytanie 1 Czy jest Pan/Pani zadowolony/a z tego, że mieszka w powiecie mławskim

Wykres 1

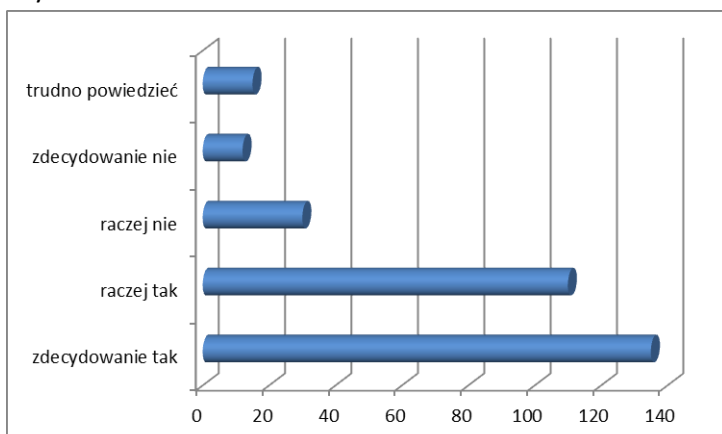
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

W pierwszym pytaniu respondentów zapytano, czy są zadowoleni z tego, że mieszkają w powiecie mławskim.

Odpowiedzi udzielone na to pytanie pokazują, iż większości mieszkańców jest raczej zadowolonych z faktu zamieszkania w powiecie, łącznie 55,30% udzielonych odpowiedzi. Najwięcej respondentów wskazywało, iż w powiecie mławskim mieszka się raczej dobrze - 167 wskazań, 57 respondentów wskazało, iż zdecydowanie dobrze mieszka się w powiecie mławskim (18,87%). 32 respondentów wskazało, iż raczej nie są zadowoleni z mieszkania w powiecie, tj. 10,60%. Bardzo mało respondentów wskazało, że zdecydowanie nie są zadowoleni z mieszkania w powiecie – 20 wskazań, tj. 6,62%.

Pytanie 2 Czy czuje się Pan/Pani związany/a z miejscem swojego zamieszkania?

Wykres 2

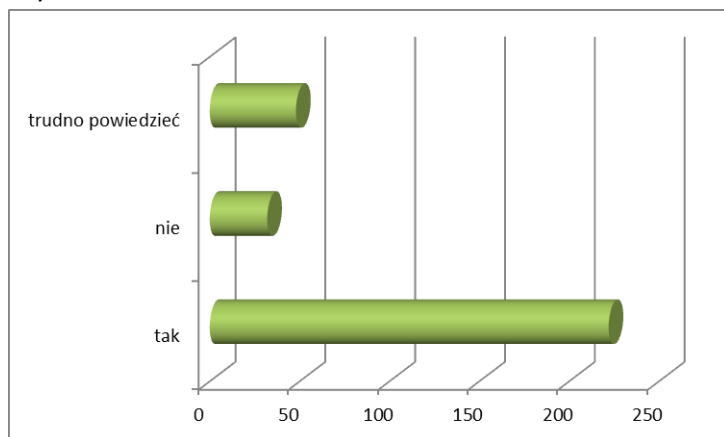
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Badani zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy czują się związani ze swoim miejscem zamieszkania. Twierdząco odpowiedziało (łącznie) 81,13% badanych mieszkańców powiatu mławskiego (44,70% „zdecydowanie tak”, 36,42% „raczej tak”). Potencjał ponad 81% mieszkańców,

czujących przywiązanie do miejsca zamieszkania, można wykorzystać przy rozwijaniu instytucji społeczności lokalnych – stowarzyszeń, klubów itp. Brak przywiązania do miejsca zamieszkania zadeklarowało 13,91% mieszkańców powiatu (3,97% „zdecydowanie nie”, 9,93% „raczej nie”).

Pytanie 3 Czy na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat dostrzega Pan/Pani zmiany w powiecie mławskim?

Wykres 3

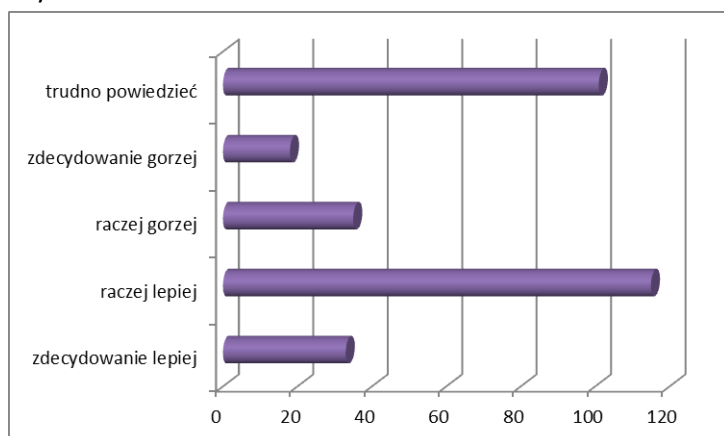

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Badani mieszkańcy powiatu mławskiego zostali poproszeni o wyrażenie opinii na temat zmian, które dostrzegają w swoim regionie. 73,51% respondentów potwierdziło, że dostrzega zmiany. Zachodzących zmian nie dostrzegło 10,60% ankietowanych.

Pytanie 4 Jak Pana/Pani zdaniem rozwija się powiat mławski na tle innych powiatów województwa mazowieckiego?

Wykres 4

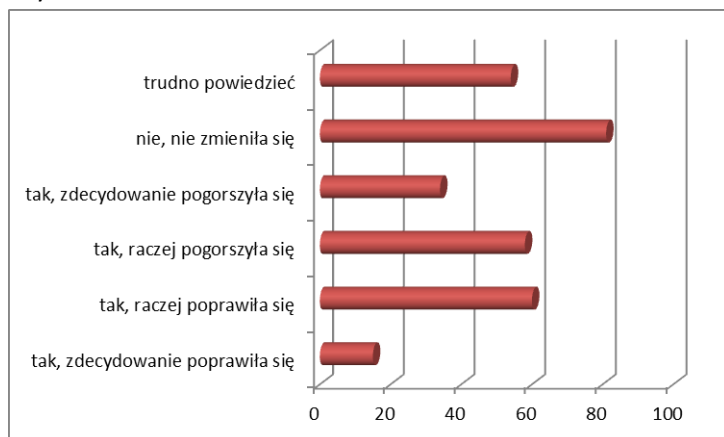
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

W kolejnym pytaniu badani zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, jak ich zdaniem rozwija się powiat mławski na tle innych powiatów województwa mazowieckiego. Większa liczba respondentów odpowiedziała, że „raczej lepiej” powiat mławski rozwija się na tle innych powiatów, tj. 38,08%

badanych. 33,44% respondentów miało pewne trudności z oceną rozwoju powiatu mławskiego względem innych powiatów. 11,59% badanych odpowiedziało „raczej gorzej”. Kolejne 10,93% orzekło, że „zdecydowanie lepiej”.

Pytanie 5 Czy na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat Pana/Pani sytuacja na rynku pracy zmieniła się?

Wykres 5

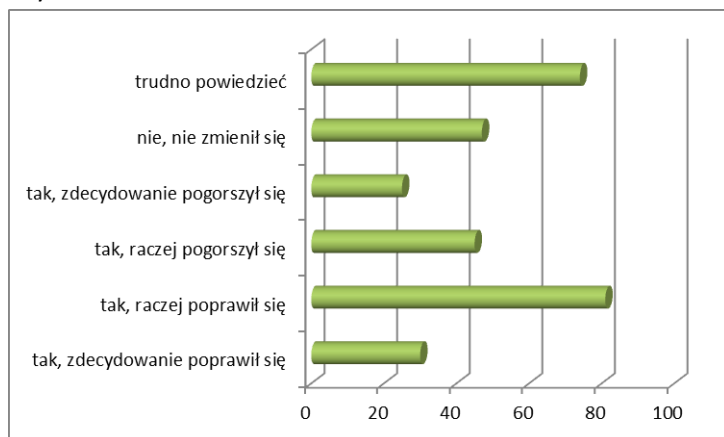

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Analiza odpowiedzi na pytanie o zmianę indywidualnej sytuacji na rynku pracy na przestrzeni ostatnich dziesięciu pozwala stwierdzić, iż rynek pracy w znacznym stopniu jest obecnie w stanie stagnacji. W przypadku 26,82% respondentów sytuacja na rynku pracy nie zmieniła się. W przypadku 11,26% sytuacja pogorszyła się. W przypadku 24,83% sytuacja zawodowa poprawiła się (19,87% raczej poprawiła się, 4,97% zdecydowanie poprawiła się). Dla 25% badanych mieszkańców powiatu mławskiego sytuacja ta pogorszyła się (19,21% raczej pogorszyła się, 11,26% zdecydowanie pogorszyła się). 17,88% badanych nie potrafiło ocenić tych zmian. Oznacza to, że korzyści z zachodzących w powiecie zmian na rynku pracy, czerpie jedynie ok. 25% badanej populacji.

Pytanie 6 Czy Pana/Pani zdaniem poziom nauczania w szkołach w miejscu zamieszkania zmienił się?

Wykres 6

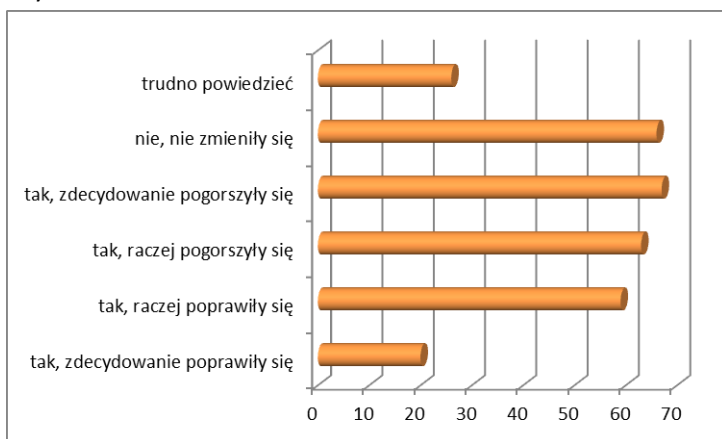

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Pytanie, o zmiany zachodzące w poziomie nauczania w szkołach powiatu wykazało, że najliczniejsza kategoria (24,50%) to osoby, którym trudno jest powiedzieć coś na ten temat. W ocenie 36,75% badanych, poziom nauczania w szkołach poprawił się, w tym 9,93% zdecydowanie i 26,82% raczej poprawił się. 14,90% badanych uważa, że poziom nauczania pogorszył się.

Pytanie 7 Czy Pana/Pani zdaniem warunki leczenia i opieki zdrowotnej w miejscu zamieszkania zmieniły się?

Wykres 7

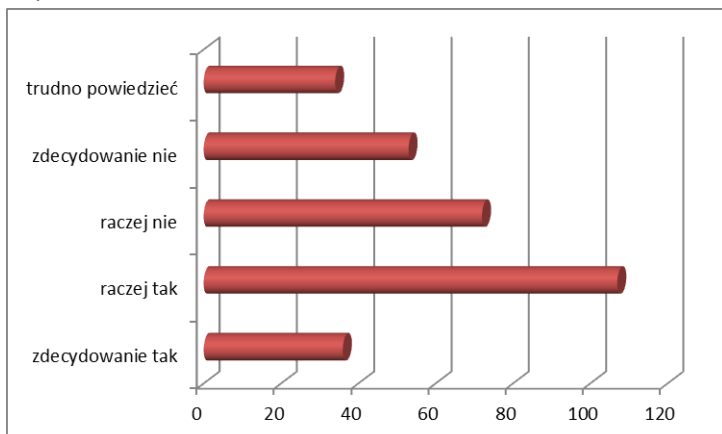

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

43,19% badanych uważa, że warunki leczenia i opieki zdrowotnej w powiecie pogorszyły się (22,26% zdecydowanie pogorszyły się, 20,93% raczej pogorszyły się). 26,25% respondentów uważa, że warunki leczenia poprawiły się (19,60% raczej poprawiły się, 6,64% zdecydowanie poprawiły się).

Pytanie 8 Czy wg Pana/Pani liczba znaczących wydarzeń kulturalnych, sportowych organizowanych w powiecie mławskim jest wystarczająca?

Wykres 8

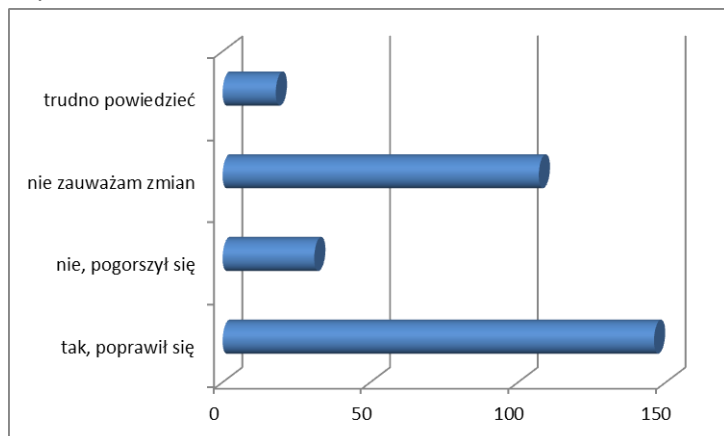

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Większość (47,35%) badanych mieszkańców powiatu mławskiego uważa, że liczba wydarzeń kulturalnych w powiecie jest wystarczająca. 41,39% respondentów uważa, że jest zbyt mało wydarzeń kulturalnych.

Pytanie 9 Czy w Pana/Pani okolicy poprawił się dostęp do Internetu?

Wykres 9

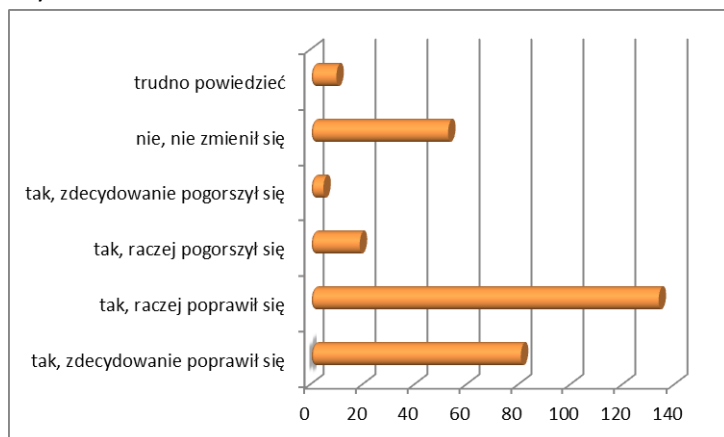

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Większość (48,34%) mieszkańców powiatu mławskiego uważa, że w ich okolicy poprawił się dostęp do Internetu. Pogorszenie warunków dostępu do Internetu dostrzegło 10,26% badanych. Kategoria 35,43% respondentów nie dostrzega zmian.

Pytanie 10 Czy wygląd najbliższej okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania zmienił się? (np. odnowienie elewacji budynków, nowa kostka brukowa, odnowienie placu zabaw)

Wykres 10

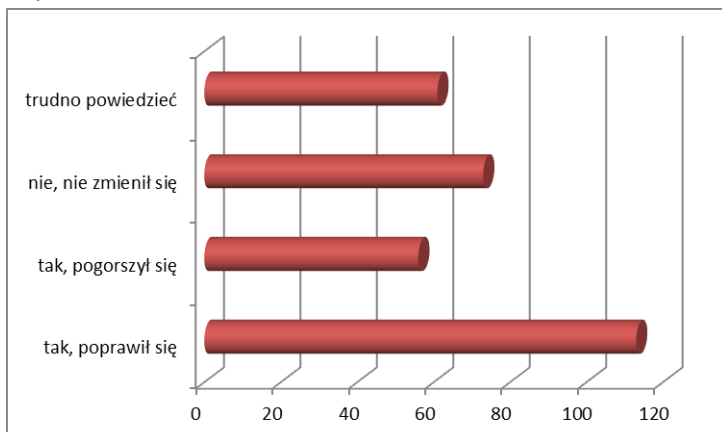

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Znaczna większość (71,19%) badanych, mieszkańców powiatu mławskiego dostrzegła poprawę wyglądu najbliższej okolicy. Tylko 7,95% uważa, że wygląd się pogorszył. Zmian nie dostrzegło 17,55% badanych.

Pytanie 11 Czy wg Pana/Pani stan dróg w powiecie mławskim zmienił się?

Wykres 11

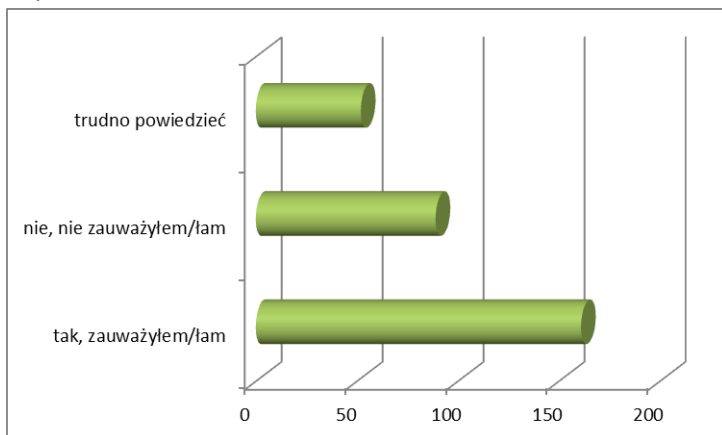

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Stan dróg poprawił się zdaniem 37,29% mieszkańców powiatu mławskiego. Zdaniem 18,48% ten stan pogorszył się, 24,09% badanych nie dostrzegło zmian.

Pytanie 12 Czy zauważył/a Pan/Pani działania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska? (pojemniki do segregacji odpadów, rozbudowa oczyszczalni, składowisk odpadów)

Wykres 12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

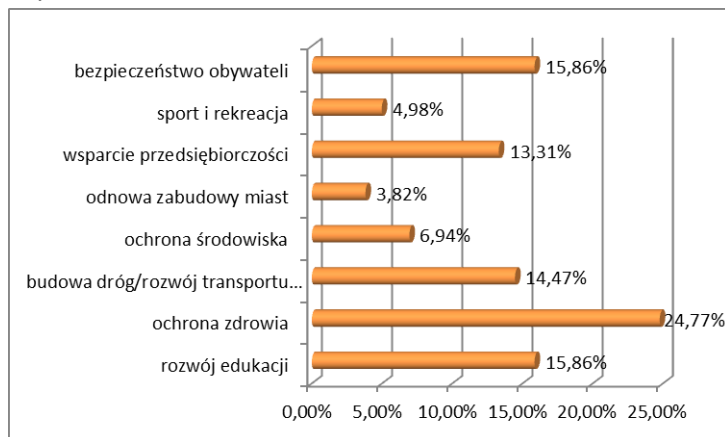
Powstawanie nowych pojemników do segregacji odpadów, rozbudowę oczyszczalni, składowisk odpadów dostrzegło 53,31% badanych mieszkańców powiatu mławskiego. Kategorie 29,47% (łącznie) badanych nie dostrzegła zmian w tej dziedzinie.

Pytanie 13 Na którą z wymienionych poniżej dziedzin Pana/Pani zdaniem powinny być kierowane w pierwszej kolejności pieniądze publiczne (proszę wskazać maks. 4)?

- a) rozwój edukacji
- b) ochrona zdrowia
- c) budowa dróg/rozwój transportu kolejowego

- d) ochrona środowiska
- e) odnowa zabudowy miast
- f) wsparcie przedsiębiorczości
- g) sport i rekreacja
- h) bezpieczeństwo obywateli

Wykres 13

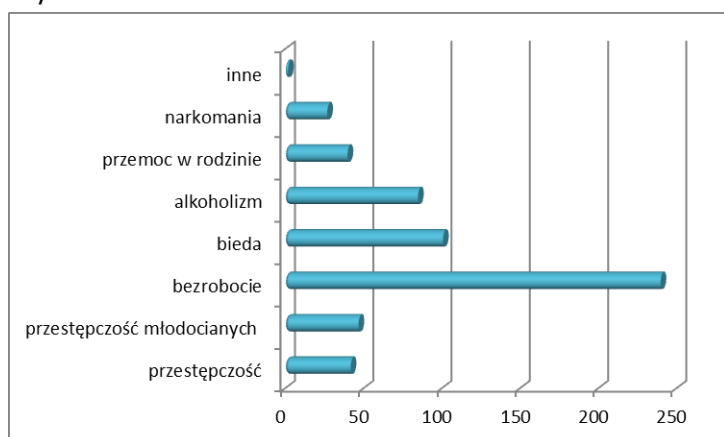

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Badani mieszkańcy powiatu mławskiego zostali poproszeni o zhierarchizowanie pilnych potrzeb inwestycyjnych w swojej okolicy. Zdaniem respondentów, pieniądze publiczne powinny być przeznaczane głównie na poprawę systemu ochrony zdrowia (24,77%). Rozwój dróg, transportu kolejowego powinno być priorytetem zdaniem 14,47% badanych. Na rozwój edukacji w pierwszej kolejności przeznaczyłoby pieniądze publiczne 15,86% respondentów. W dalszej kolejności istotna jest ochrona środowiska (6,94%) i bezpieczeństwo obywateli (15,86%).

Pytanie 14 Jakie problemy Pani/Pana zdaniem występują na terenie powiatu?

Wykres 14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Według mieszkańców powiatu mławskiego bezrobocie to główny problem powiatu (41,10%), drugim istotnym problemem hamującym rozwój społeczno – gospodarczy powiatu jest wg. ankietowanych bieda – 17,29% ankietowanych. W dalszej kolejności respondenci wskazali alkoholizm (14,55%),

przestępczość młodocianych (8,05%), przestępczość (7,19%), przemoc w rodzinie (6,85%), narkomania (4,62%).

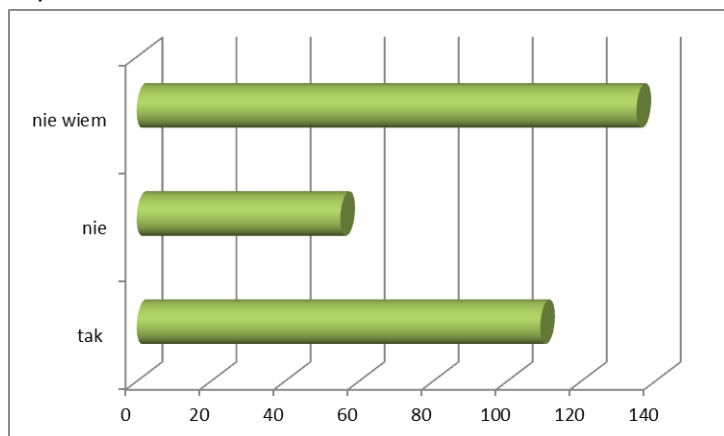
Pytanie 15 Proszę wskazać, Pani/Pana zdaniem, cztery najważniejsze problemy do rozwiązania na terenie powiatu mławskiego, aby podnieść poziom życia mieszkańców.

Badani mieszkańcy powiatu mławskiego zostali poproszeni o przedstawienie czterech głównych problemów, z którymi borykają się na co dzień. Zhierarchizowanie pilnych potrzeb inwestycyjnych w swojej okolicy. Zdaniem respondentów, do głównych problemów do rozwiązania na terenie powiatu mławskiego aby podnieść poziom życia mieszkańców należą:

- bezrobocie,
- bieda,
- narkomania,
- alkoholizm,
- wsparcie biednych rodzin,
- kanalizacja w gminach wiejskich,
- poprawa jakości ochrony zdrowia,
- poprawa dostępu do usług medycznych,
- budowa i remont dróg,
- zwiększenie integracji gmin wiejskich z miastem,
- zagospodarowanie terenów zielonych wokół miasta,
- przestępczość,
- narkomania,
- brak wsparcia dla przedsiębiorców,
- brak nowych miejsc pracy,
- brak perspektyw na rozwój,
- komunikacja kolejowa i PKS,
- poprawa dostępu do lekarzy specjalistów,
- brak dostępu do atrakcji dla młodych ludzi,
- brak zainteresowania ludźmi ubogimi,
- darmowy dostęp do internetu,
- rozwój zakładów produkcyjnych,
- brak wsparcia lokalnych przedsiębiorców,
- bariery administracyjne prowadzenia działalności.

Pytanie 16 Czy w Pana/Pani miejscu zamieszkania realizowane są inwestycje współfinansowane ze środków Unii Europejskiej?

Wykres 16

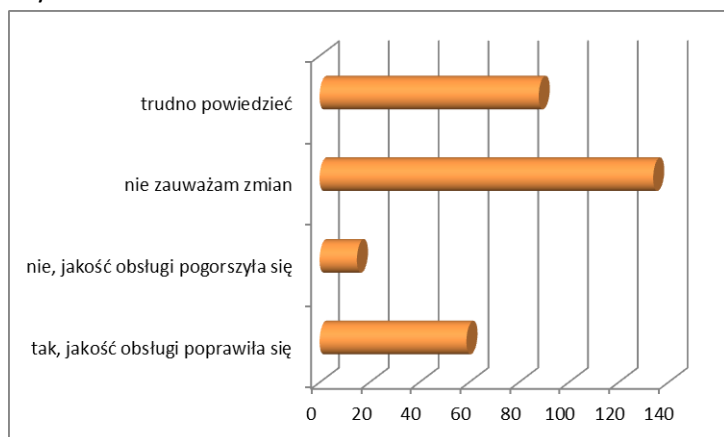

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

18,39% badanych mieszkańców powiatu mławskiego nie posiada wiedzy na temat inwestycji realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej na terenie powiatu mławskiego. 36,45% respondentów posiada wiedzę nt. inwestycji realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej na terenie powiatu mławskiego. 45,15% badanych nie było w stanie stwierdzić czy w ogóle zna jakież inwestycje realizowane przy udziale środków zewnętrznych.

Pytanie 17 Czy w kontaktach ze Starostwem Powiatowym zauważył/a Pan/Pani poprawę jakości i warunków obsługi?

Wykres 17

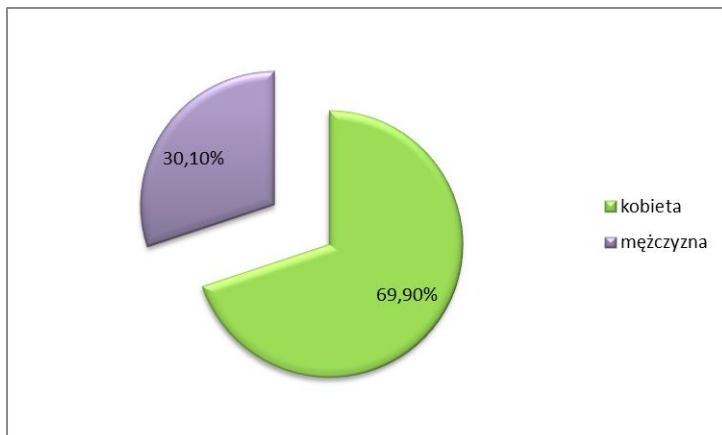

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Zdaniem 19,93% badanych mieszkańców powiatu mławskiego, jakość usług świadczonych przez Starostwo Powiatowe poprawiła się. W opinii 5,07% badanych, jakość usług pogorszyła się. Łącznej kategorii 45,27% osób nie udało się dostrzec zmian.

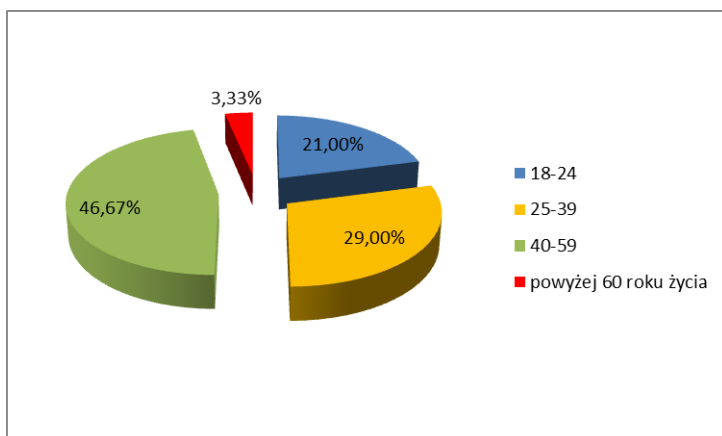
Struktura socjodemograficzna badanej populacji

W badaniu uczestniczyły 302 dorosłe osoby – mieszkańcy powiatu mławskiego. Dość sporą przewagę w tej grupie miały kobiety – stanowiły one 69,90% badanych:

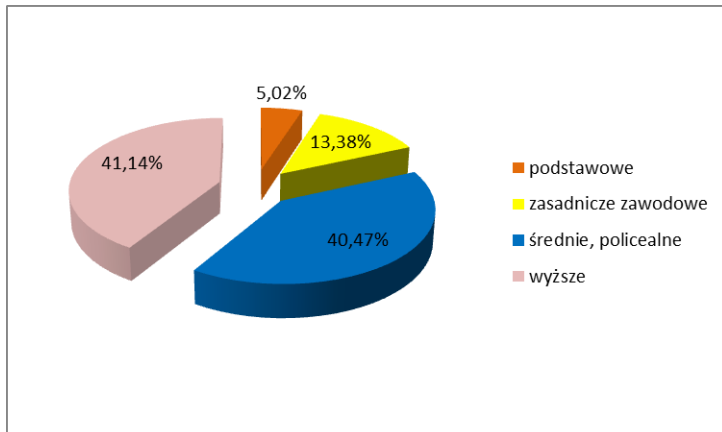
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Najliczniejszą grupę wiekową wśród osób ankietowanych stanowiły osoby w wieku 40-59 lat (35%). Osoby w wieku 18-24 lat stanowiły 14%.

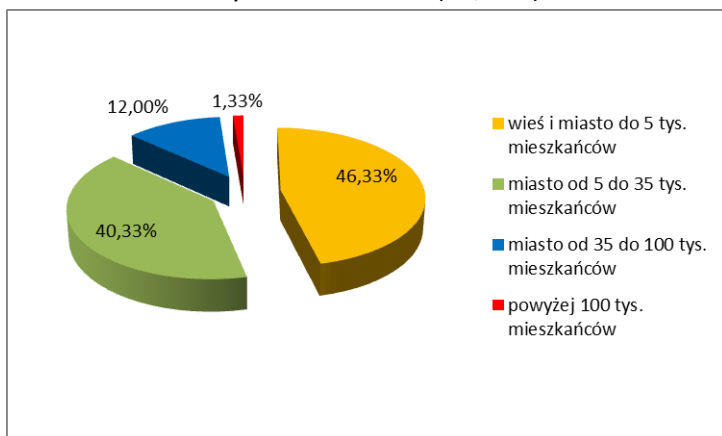
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ze względu na wykształcenie respondentów struktura próby rozłożyła się następująco:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

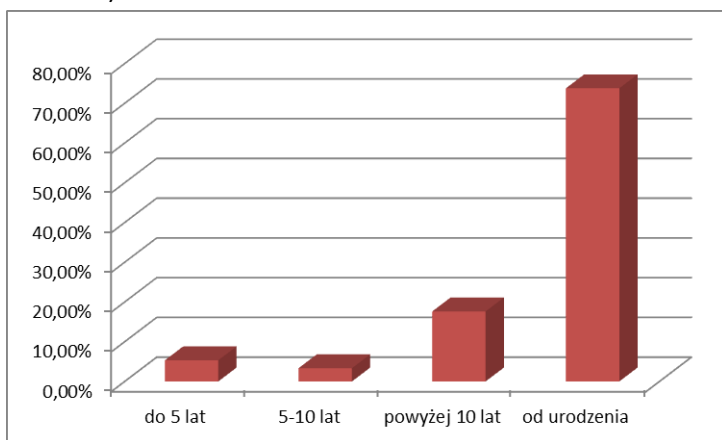
Spośród osób badanych najliczniej reprezentowaną grupę stanowiły osoby mieszkające na wsi i w miastach do 5 tys. mieszkańców (46,33%).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Najliczniejszą kategorię respondentów, ze względu na status zawodowy, stanowili pracujący na umowę o pracę - 65,45%, następnie uczniowie / studenci – 18,60%, emeryci/ renciści – 4,65%, osoby prowadzące gospodarstwa rolne – 3,99%, bezrobotni – 3,32%, przedsiębiorcy/właściciele firm – 2,66%, przedstawiciele wolnego zawodu – 1,33%.

Większość badanych (73,75%) urodziło się i mieszka w powiecie mławskim. 33% to osoby, które migrowały do tego powiatu (17,61% dziesięć lat temu, 3,32% mniej niż 10 lat temu, 5,32% mniej niż 5 lat temu).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Podsumowanie

Przeprowadzona na terenie powiatu ankieta miała pomóc w rozpoznaniu najważniejszych kwestii społeczno – gospodarczych obszaru powiatu mławskiego. Jej zadaniem było zebranie jak największej ilości opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, wskazania zdarzeń problematycznych, kwestii spornych jak również pokazania potencjału jaki niewątpliwie posiada powiat mławski.

Tego typu badania pozwalają poznać powiat widziany oczami jego mieszkańców, a także potencjalnych inwestorów. Ankieta pozwala samorządowi na usystematyzowanie oraz zhierarchizowanie przyszłych zamierzeń i decyzji na rzecz rozwoju powiatu.

Syntetyczne przedstawienie wyników badania ankietowego:

1. Zebrane dane wskazują na wysoki poziom zadowolenia mieszkańców powiatu mławskiego ze zmian jakie nastąpiły na przestrzeni ostatnich kilku lat.
2. Mieszkańcy powiatu wykazują wysoki poziom zadowolenia z zamieszkiwania na terenie powiatu mławskiego oraz równie wysoki poziom przywiązania do swojego miejsca zamieszkania.
3. Większość badanych dostrzega zmiany zachodzące w powiecie mławskim.
4. Mieszkańcom powiatu mławskiego trudno było określić stopień rozwoju powiatu na tle innych powiatów w województwie mazowieckim. Mieszkańcy, którzy uważają, iż powiat mławski rozwija się lepiej niż inne stanowili 49,01% ankietowanych.
5. Dla mieszkańców powiatu mławskiego sytuacja na rynku pracy nie zmieniła się w przeciągu ostatnich lat.
6. Mieszkańcom powiatu mławskiego trudno jest określić zmiany w poziomie nauczania. Według oceny większości ankietowanych poziom nauczania w szkołach poprawił się.
7. Prawie połowa badanych mieszkańców powiatu mławskiego uważa, iż warunki leczenia pogorszyły się.
8. Większość badanych mieszkańców powiatu mławskiego uważa, że liczba wydarzeń kulturalnych w regionie jest wystarczająca.
9. Zdaniem badanych mieszkańców powiatu mławskiego, jakość usług świadczonych przez Starostwo Powiatowe w Mławie poprawiła się.
10. Znaczna większość badanych, mieszkańców powiatu mławskiego dostrzegła poprawę wyglądu najbliższej okolicy.
11. Ponad połowa ankietowanych zauważyła działania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska realizowane na terenie powiatu.
12. Zdaniem respondentów, pieniądze publiczne powinny być przeznaczane głównie na poprawę systemu ochrony zdrowia.
13. Według mieszkańców powiatu mławskiego bezrobocie to główny problem powiatu, drugim istotnym problemem hamującym rozwój społeczno – gospodarczy powiatu jest według ankietowanych bieda, alkoholizm, przestępczość, przemoc w rodzinie, narkomania.

15. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Wykaz dróg powiatowych

Tabela 51 Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu mławskiego w i poza granicami administracyjnymi miasta

Lp.	Nr drogi	Przebieg	Długość (m)	Klasa drogi	Rodzaj nawierzchni
1.	1240W	Ciechanów-Modła-Czarnocinek-Niedzbórz-Drogiszka-Dalnia	12160	L	Masa bitumiczna
2.	2301W	Zawady-Lipowiec Kośc.-Kęczewo-granica woj.	11724	Z	Masa bitumiczna
3.	2302W	Kęczewo-Wola Kęczewska-droga nr 563	4584	L	Masa bitumiczna
4.	2303W	Turza Mała-Krępa-Cegielnia Lewicka	10735	L	Masa bitumiczna
5.	2304W	Uniszki Zawadzkie-Dźwierznia-do drogi (Iłowo-Białuty)	3512	Z	Masa bitumiczna
6.	2305W	Peplowo-Kuklin-Michalinowo	2340	G	Masa bitumiczna
7.	2306W	(Nowa Wieś)-granica woj.-Załęże -Kuklin	8703	G	Masa bitumiczna
8.	2307W	Mława-Grzybowo-Wieczfnia Kościelna-Peplówek	18671	L	Masa bitumiczna
9.	2308W	Załęże-Grzebsk	3926	L	Masa bitumiczna
10.	2309W	od drogi nr 1306 (Kuklin-Nowa Wieś)-Chmielewo-Grzebsk	6746	Z	Masa bitumiczna
11.	2310W	(Nowa Wieś)-granica woj.-Grzebsk-Nowe Brzozowo	6882	L	Masa bitumiczna
12.	2311W	Wieczfnia Kościelna-Długokąty-Dzierzgówek	12247	Z	Masa bitumiczna
13.	2312W	(Janowiec)-granica woj.-Turowo-Załęże	2640	L	Masa bitumiczna
14.	2313W	Mława-Dębsk-Dzierzgowo	18151	G	Masa bitumiczna
		Mława ul. Narutowicza dr. woj.544-ul. Nowowiejska	583	G	Masa bitumiczna
		ul. Nowowiejska ul. Narutowicza-gr. miasta	3751	G	Masa bitumiczna
15.	2314W	Dębsk-Kitki-Szumsk	11967	L	Żwirowa 0+040 – 2+045 Gruntowa 2+045 – 3+674 M. Bitumiczna 3+674 – 11+967
16.	2315W	Dębsk-Szydłowo	4344	L	Masa bitumiczna
17.	2316W	Nosarzewo Borowe-Krzywonoś-Garlino-Kluszewo	7670	L	Betonowa 0+000 – 2+206 M. bitumiczna 2+206 – 7+670
18.	2317W	Windyki-Sławogóra Stara-Nowa Wieś	4021	L	Masa bitumiczna
19.	2318W	Grudusk-Szpaki-Szumsk	4576	L	Gruntowa
20.	2319W	Przywilcz-Zakrzewo-Żmijewo Kuce	1156	L	Masa bitumiczna
21.	2320W	Pięgłowo-Łysakowo	3860	L	Masa bitumiczna

22.	2321W	Żmijewo-Ponki-Żmijewo-Kuce-Borzymy	7253	L	Masa bitumiczna
23.	2322W	Nosarzewo Borowe-Konopki	11734	Z	Masa bitumiczna
24.	2323W	Szydłowo-Borzymy Kościelne	8278	L	Masa bitumiczna
25.	2324W	Wyszyny Kościelne-Zdroje-do drogi (Dąbek-Stupsk)	3137	L	Masa bitumiczna
26.	2325W	od drogi (Wiśniewo-Wola Szydłowska)-Stupsk	2634	Z	Masa bitumiczna
27.	2326W	Wiśniewo-Wola Szydłowska	7272	Z	Masa bitumiczna
28.	2327W	od drogi nr 7-Otocznia-Mława	4731	L	Masa bitumiczna
29.	2328W	Turza Mała-Łomia-Mława	7624	L	Masa bitumiczna
		Mława ul. Podmiejska ul. Szreńska-gr. miasta	1000	L	Masa bitumiczna
30.	2329W	Wiśniewko-Korboniec	1280	L	Masa bitumiczna
31.	2330W	Modła-Wiśniewko	2601	L	Masa bitumiczna
32.	2331W	Wiśniewo-Podkrajewo	3498	Z	Masa bitumiczna
33.	2332W	od drogi (Szreńsk-Mława)-Głużek-Rumoka	6060	L	Masa bitumiczna
34.	2333W	Turza Wielka-Liberadz	15359	Z	Masa bitumiczna
35.	2334W	od drogi nr 563-Mostowo-Szreńsk	10049	L	Gruntowa 0+000 – 3+089 M. bitum. 3+089 – 10+049
36.	2335W	Szreńsk-Miłotki-Kliczewo	5799	Z	Masa bitumiczna
37.	2336W	Grądek-Wola Proszkowska-Szreńsk	5125	L	Masa bitumiczna
38.	2337W	Szreńsk-Ratowo-Radzanów	9927	G	Masa bitumiczna
39.	2338W	Drzazga-Luszewo	5427	L	Masa bitumiczna
40.	2339W	Wróblewo-Bońkowo Kościelne	3519	L	Masa bitumiczna
41.	2340W	Bońkowo Podleśne-Budy Matusy-BieżanyJózefowo	7629	L	Masa bitumiczna
42.	2341W	Miączyn Mały-Radzimowice	9032	L	Masa bitumiczna
43.	2342W	Miączyn Mały-Dąbrowa	5558	L	Masa bitumiczna
44.	2343W	Bogurzynek-Mdzewo	10658	Z	Masa bitumiczna
45.	2344W	Bogurzyn-Kosiny Kapiczne-droga nr 7	4815	L	Masa bitumiczna
46.	2345W	Kosiny Stare-droga nr 7	973	L	Masa bitumiczna
47.	2346W	Kosiny Bartosowe-droga nr 7	3069	L	Masa bitumiczna
48.	2347W	Droga nr7-Dąbek-Konopki	9766	Z	Masa bitumiczna
49.	2348W	Dąbek-Stupsk	4660	L	Masa bitumiczna

50.	2349W	Żurominek-Stupsk		9848	L	Masa bitumiczna
51.	2350W	Konopki-Konopki Piaski		1403	L	Masa bitumiczna
52.	2351W	Unikowo-Modła-Suleżyż		1191	L	M. bitum. 0+000 – 0+710 Gruntowa 0+710 – 1+095
53.	2352W	Strzegowo-Niedzbórz-Pniewo-Czeruchy		14932	Z	Masa bitumiczna
54.	2353W	Konopki-Sułkowo Borowe-Sułkowo Polne		9336	L	M. bitumiczna 0+000 – 3+712 Gruntowa 3+716 – 6+788 M. bitumiczna 6+788 – 9+336
55.	2354W	Unierzyż-Giżyn-Budy Giżyńskie		6284	L	Masa bitumiczna
56.	2355W	Radzanów-Strzegowo		15171	Z	Masa bitumiczna
57.	2356W	Staroguby-Strzegowo		7114	L	Masa bitumiczna
58.	2357W	Gradzanowo Włociańskie-Chądzyń-Breginie		6880	L	Masa bitumiczna
59.	2358W	Radzanów-Gradzanowo Kościelne		6320	L	Masa bitumiczna
60.	2359W	Radzanów-Drzazga		2446	Z	Masa bitumiczna
61.	2360W	Drzazga-Sięmiątkowo Rogalne		2108	L	Masa bitumiczna
62.	2361W	Brzozowo Maje-Dzierzgowo-Rzęgnowo-Grójec-Klewki		19126	L	Gruntowa 0+000 – 2+661 M. bitum.2+661 – 19+126
63.	2362W	Dzierzgowo-Międzyleś-Cichowo (droga nr 616)		2679	L	Masa bitumiczna
64.	2367W	Mława	ul. Nowowiejska ul. Browarna-ul. Narutowicza	2100	Z	Masa bitumiczna
65.	2369W	Mława	ul. Graniczna ul. Kościuszki-ul. Kościelna	1432	D	Masa bitumiczna
66.	2370W	Mława	ul. Kościuszki ul. Batalionów Chłopskich-Lelewela	1125	Z	Masa bitumiczna
67.	2374W	Mława	ul. Napoleońska dr woj. 544 – brama hurtowni	1785	Z	Masa bitumiczna
68.	2375W	Mława	ul. Nowa ul. Napoleońska – ul. Instalatorów	850	D	Masa bitumiczna
69.	2380W	Mława	ul. Szpitalna ul. dr woj. 544 – do zabudowy	952	Z	Masa bitumiczna
70.	2383W	Mława	ul. Powstańców Styczniowych ul. Sienkiewicza – ul. Płocka	358	L	Masa bitumiczna
71.	2386W	Strzegowo-Mączewo-Unieck		4140	L	Masa bitumiczna
72.	3015W	Raciąż-Radzanów-Liberadz		13921	G	Masa bitumiczna
73.	4630W	Olszewo-Dębsk-Nadratowo-Ługi		1004	L	Masa bitumiczna
74.	4631W	Wilewo-Zgliczyn-Glinki		2631	L	Masa bitumiczna
75.	4634W	Sławęcín-Drzazga		1825	Z	Masa bitumiczna
76.	4640W	Biezuń-Szreńsk-Mława		26749	G	Masa bitumiczna
		Mława	ul. Szreńska	1370	G	Masa bitumiczna
		Mława	ul. Sienkiewicza	1150	G	Masa bitumiczna

	Mława	ul. Lelewela	261	G	Masa bitumiczna
--	-------	--------------	-----	---	-----------------

Źródło: Starostwo Powiatowe w Mławie.

Załącznik 2 Imprezy kulturalne Powiatu Mławskiego w ramach projektu „Powiat Mławski Stolicą Kultury Mazowsza 2013”

Tabela 52 Kalendarz imprez kulturalnych Powiatu Mławskiego w ramach projektu „Powiat Mławski Stolicą Kultury Mazowsza 2013”

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Termin i miejsce	Organizator	Partnerzy
1.	Inauguracja projektu Powiat Mławski Stolicą Kultury Mazowsza 2013	15 kwietnia 2013 roku, Sala sportowa przy I Liceum Ogólnokształcącym w Mławie	Starostwo Powiatowe w Mławie	-
2.	XX-lecie istnienia Zespołu Tańca Ludowego "Lipowiaczy"	13 kwietnia 2013 roku; Sala Sportowa przy Gimnazjum w Lipowcu Kościelnym	Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Lipowcu Kościelnym	-
3.	Promocja projektu Powiat Mławski Stolicą Kultury Mazowsza 2013	kwiecień – grudzień 2013 r.	Starostwo Powiatowe w Mławie	-
4.	Koncert z cyklu Mazowsze w Koronie „Witold Lutosławski – Tradycje, Kompozycje, Improwizacje”	26 maja 2013 roku, Kościół Parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Szreńsku	Starostwo Powiatowe w Mławie	Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki, Parafia Św. Wojciecha w Szreńsku
5.	Przeegląd uczniów Klas Fortepianu Szkół Muzycznych I Stopnia, Przeegląd uczniów Klas Skrzypiec Szkół Muzycznych I Stopnia	28-29 maja 2013 roku, Sala Koncertowa Szkoły Muzycznej w Mławie	Państwowa Szkoła Muzyczna I i II Stopnia im. Andrzeja Krzanowskiego w Mławie	-
6.	Druga Noc w bibliotece pt. „Fredrowskie Klimaty” (220 rocznica urodzin A. Fredry)	Maj 2013 roku; Miejska Biblioteka Publiczna w Mławie	Miejska Biblioteka Publiczna w Mławie	-
7.	Dzień Dziecka VI Festiwal Form Artystycznych „Dzieci Dzieciom”	2 czerwca 2013 roku, teren Miasta Mława	Miejski Dom Kultury w Mławie	-
8.	XIII Konfrontacje Taneczne "Dancemania 2013"	9 czerwca 2013 roku, Estrada w Parku Miejskim w Mławie	Miejski Dom Kultury w Mławie	-
9.	"Rekonstrukcja bitwy polsko-bolszewickiej 1920"	15 - 16 czerwca 2013 roku; Ratowo – teren Sanktuarium w Ratowie	Urząd Gminy Radzanów	Stowarzyszenie Patria Polonia, Komitet Ratujmy Ratowo, Sanktuarium Św. Antoniego w Ratowie, Starostwo Powiatowe w Mławie
10.	Koncert poświęcony Tekli Bądarzewskiej Baranowskiej	16 czerwca 2013 roku, Estrada w Parku Miejskim w Mławie	Urząd Miasta Mława	Towarzystwo Miłośników Twórczości Tekli Bądarzewskiej
11.	Publikacja "Strzegowskich Zeszytów Historycznych"	czerwiec 2013 roku, Gminny Ośrodek Kultury w Strzegowie	Gminny Ośrodek Kultury w Strzegowie/Urząd Gminy Strzegowo	-

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Termin i miejsce	Organizator	Partnerzy
12.	Dzień Patrona Szkoły Wojciecha Piechowskiego	Czerwiec 2013 roku, Szkoła Podstawowa im. Wojciecha Piechowskiego w Nosarzewie Borowym	Urząd Gminy Szydłowo /Szkoła Podstawowa im. Wojciecha Piechowskiego w Nosarzewie Borowym	-
13.	II Ogólnopolski Konkurs Wokalny	19-21 czerwca 2013 roku, Sala koncertowa Szkoły Muzycznej w Mławie	Państwowa Szkoła Muzyczna I i II Stopnia im. Andrzeja Krzanowskiego w Mławie	-
14.	Wakacyjny cykl spotkań ze sztuką w przestrzeni miejskiej pn. "Sztuka w bramie" - 4 eventy	czerwiec – sierpień 2013 roku, teren miasta Mława	Miejski Dom Kultury w Mławie	-
15.	Cykl Festynów Rodzinnych w miejscowościach Gminy Wieczfnia Kościelna	czerwiec 2013 - Windyki; lipiec 2013 - Uniszki Zawadzkie; lipiec 2013 - Kuklin; sierpień 2013 - Grzebsk	Urząd Gminy Wieczfnia Kościelna	-
16.	Dni Strzegowa – Sobótka	22 czerwca 2013 roku – Centrum Kulturowo – Historyczne „Kantor Młyński” w Strzegowie	Gminny Ośrodek Kultury w Strzegowie / Urząd Gminy Strzegowo	-
17.	Noc Świętojańska – Piknik Rodzinny	23 czerwca 2013 r.; Park w Szreńsku	Gminny Ośrodek Kultury w Szreńsku	Klub Seniora „Kwiat Jesieni” w Szreńsku
18.	10-lecie nadania imienia 79 PP Strzelców Słonimskich Gimnazjum Publicznemu w Szydłowie	28 czerwca 2013 roku, Gimnazjum Publiczne w Szydłowie	Urząd Gminy Szydłowo /Gimnazjum Publiczne im. 79 PP Strzelców Słonimskich w Szydłowie	-
19.	Rodzinny Rajd Rowerowy	29 czerwca 2013 roku; trasa rajdu na terenie Gminy Szreńsk	Gminny Ośrodek Kultury w Szreńsku	Szkolno-Parafialny Klub Sportowy „Wojciech”
20.	Rajd Rowerowy „Rowerem po Gminie Wiśniewo”	Czerwiec 2013 rok; trasa rajdu na terenie Gminy Wiśniewo	Urząd Gminy Wiśniewo	-
21.	Dni Szreńska	27 i 28 lipiec 2013 rok; Szreńsk – Rynek i Park	Gminny Ośrodek Kultury w Szreńsku/ Urząd Gminy w Szreńsku	-
22.	Plener fotograficzny	Lipiec – sierpień 2013 roku; Mława	Związek Twórców Ziemi Zawkrzeńskiej	-
23.	Festyn Rodzinny w Gminie Stupsk	Sierpień 2013 roku; Stupsk teren przykościelny Parafii Rzymsko-Katolickiej Św. Wojciecha w Stupsku	Urząd Gminy Stupsk	Parafia Rzymsko – Katolicka Św. Wojciecha w Stupsku
24.	Śladami Wojciecha Piechowskiego „Plastyczne Wakacje w Bibliotece”	Sierpień 2013 roku; Gminna Bibliotek Publiczna w Szydłowie	Urząd Gminy Szydłowo	Gminna Biblioteka Publiczna w Szydłowie
25.	Plenerowa impreza w mławskim parku NOC POETÓW	Sierpień 2013 roku; Estrada w Parku Miejskim w Mławie	Związek Twórców Ziemi Zawkrzeńskiej	Urząd Miasta Mława/ Miejski Dom Kultury w Mławie/ Stowarzyszenie Otwartych Serc

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Termin i miejsce	Organizator	Partnerzy
26.	Dożynki Gminno -Parafialne Dzierzgowo 2013	25 sierpień 2013 roku; boisko i teren wokół Szkoły Podstawowej w Dzierzgowie	Urząd Gminy Dzierzgowo	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych ARKA, Rzymskokatolicka Parafia PW WNNMP w Dzierzgowie
27.	VI Rekonstrukcja Bitwy pod Mławą	30-31 sierpnia 2013 roku; Centrum Miasta Mława, pole Bitwy Uniszki Zawadzkie	Urząd Miasta Mława	Urząd Gminy Wieczfnia Kościelna, Wojskowa Komenda Uzupełnień w Ciechanowie, XX Bartoszycka Zmechanizowana Dywizja
28.	10-lecie zespołu wokalnno-instrumentalnego „Harfa” istniejącego przy Gimnazjum w Szydłowie i Parafii Rzymsko-Katolickiej w Szydłowie	Wrzesień 2013 roku; Gimnazjum Publiczne im. 79 PP Strzelców Słonimskich w Szydłowie	Urząd Gminy Szydłowo /Gimnazjum Publiczne im. 79 PP Strzelców Słonimskich w Szydłowie	-
29.	Dożynki Gminno-Parafialne w Gminie Wiśniewo	Wrzesień 2013 roku; Żurominek – teren przy świetlicy wiejskiej	Urząd Gminy Wiśniewo	-
30.	Z okazji 220 rocznicy urodzin A. Fredry Narodowe Czytanie „Zemsty” A. Fredry	Wrzesień 2013 roku; Miejska Biblioteka Publiczna w Mławie	Miejska Biblioteka Publiczna w Mławie	-
31.	Obchody 74 rocznicy wybuchu II wojny światowej i bitwy pod Mławą	30 sierpnia – 1 września 2013 roku; teren pod pomnikiem Piechura Uniszki Zawadzkie, teren Miasta Mława	Urząd Miasta Mława	-
32.	Dożynki Gminno –Parafialne w Wieczfni Kościelnej	Dożynki Gminno – Parafialne w Wieczfni Kościelnej	Urząd Miasta Wieczfnia Kościelna	-
33.	Spotkania z Mazowiecką Tradycją Ludową – Dożynki Diecezjalne	15 września 2013 roku; Centrum Kulturowo-Historyczne „Kantor Młyński” w Strzegowie/ Stadion Sportowy w Urzęd Gminy Strzegowo – Katolicka w Strzegowie	Urząd Gminy Strzegowo	Parafia Rzymsko–Katolicka w Strzegowie
34.	Uroczyste obchody światowego Dnia Postaci z Bajek „Bajkowa biblioteka na Ciebie Czeka”	Listopad 2013 roku – Miejska Biblioteka Publiczna w Mławie	Miejska Biblioteka Publiczna w Mławie	-
35.	Warsztaty Bożonarodzeniowe „Tradycyjne ozdoby choinkowe ze słomy, opłatka i bibuły”	Grudzień 2013 roku; Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie	Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej	-
36.	XII Ogólnopolski Festiwal Muzyki Młodzieżowej „Rockowania 2013”	Grudzień 2013 roku, Miejski Dom Kultury w Mławie	Miejski Dom Kultury w Mławie	-
37.	Podsumowanie projektu Powiat Mławski Stolicą Kultury Mazowsza 2013 roku	Grudzień 2013 roku/Sala Konferencyjna w Starostwie Powiatowym w Mławie	Starostwo Powiatowe w Mławie	-

Źródło: Starostwo Powiatowe w Mławie.

Spis tabel

Tabela 1 Sieć rzeczna na terenie powiatu mławskiego	6
Tabela 2 Kanały i rowy melioracyjne na terenie powiatu mławskiego	8
Tabela 3 Formy ochrony przyrody na terenie powiatu mławskiego	10
Tabela 4 Użytki ekologiczne na terenie powiatu mławskiego.....	14
Tabela 5 Parki podworskie w powiecie mławskim	15
Tabela 6 Powiat mławski na tle pozostałych powiatów w województwie w 2011 r.....	18
Tabela 7 Sieć osadnicza powiatu mławskiego - stan na 31.12.2012 r.....	21
Tabela 8 Wykaz złóż surowców mineralnych na terenie powiatu mławskiego	22
Tabela 9 Wykaz zabytkowych obiektów sakralnych i cmentarzy na terenie powiatu mławskiego	23
Tabela 10 Wykaz zabytków na terenie powiatu mławskiego	25
Tabela 11 Liczba ludności w powiecie mławskim	28
Tabela 12 Liczba kobiet i mężczyzn w powiecie mławskim.....	29
Tabela 13 Urodzenia żywe i zgony w powiecie mławskim	30
Tabela 14 Struktura ludności w powiecie mławskim	32
Tabela 15 Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia	34
Tabela 16 Bezrobotni w powiecie mławskim	35
Tabela 17 Napływ i odpływ z bezrobocia na terenie powiatu mławskiego	36
Tabela 18 Bezrobotni według wieku i poziomu wykształcenia – stan na 31.12.2012 r.	37
Tabela 19 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w powiecie mławskim – stan na 31.12.2012 r.	37
Tabela 20 Biblioteki – wskaźniki.....	38
Tabela 21 Wykaz głównych pracodawców w powiecie mławskim	40
Tabela 22 Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych w 2010 r.	41
Tabela 23 Podmioty gospodarcze według sekcji PKD – stan na 31.12.2012 rok.....	43
Tabela 24 Podmioty gospodarcze na terenie powiatu mławskiego.....	45
Tabela 25 Podmioty według klas wielkości	46
Tabela 26 Sieć wodociągowa w powiecie mławskim – stan na 31.12.2012 r.	52
Tabela 27 Ujęcia wodociągowe na terenie powiatu mławskiego	53
Tabela 28 Sieć kanalizacyjna w powiecie mławskim – stan na 31.12.2012 r.	53
Tabela 29 Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu mławskiego	54
Tabela 30 Zestawienie wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu mławskiego .	55
Tabela 31 Odpady wytworzone i nagromadzone w powiecie mławskim	55
Tabela 32 Sieć gazowa w powiecie mławskim – stan na 31.12.2012 r.	58
Tabela 33 Wykaz przedszkoli i placówek przedszkolnych w powiecie mławskim.....	59
Tabela 34 Wykaz szkół podstawowych w powiecie mławskim	60
Tabela 35 Wykaz szkół gimnazjalnych w powiecie mławskim	61
Tabela 36 Wykaz szkół ponadgimnazjalnych o charakterze edukacyjnym w Powiecie Mławskim	62
Tabela 37 Obiekty sportowe na terenie powiatu mławskiego.....	66
Tabela 38 Wykaz placówek opieki zdrowotnej na terenie powiatu mławskiego.....	74
Tabela 39 Kształtowanie się wyników finansowych samorządu w latach 2010 – 2012 oraz plan na 2013 [w zł].	81
Tabela 40 Wykaz stowarzyszeń z terenu powiatu mławskiego	84
Tabela 41 Wykaz jednostek pożytku publicznego współpracujących z Powiatem Mławskim	87
Tabela 42 Analiza SWOT.....	90
Tabela 43 Przemysł i Produkcja- cele i kierunki działania	95
Tabela 44 Gospodarka - cele i kierunki działania	96
Tabela 45 Przestrzeń i Transport - cele i kierunki działania	98
Tabela 46 Społeczeństwo - cele i kierunki działania	99
Tabela 47 Środowisko i Energetyka - cele i kierunki działania	104

Tabela 48 Turystyka - cele i kierunki działania	105
Tabela 49 Proponowane wskaźniki monitoringu	119
Tabela 50 Proponowane przez samorząd województwa obszary wsparcia – z podziałem na osie priorytetowe	124
Tabela 51 Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu mławskiego w i poza granicami administracyjnymi miasta	145
Tabela 52 Kalendarz imprez kulturalnych Powiatu Mławskiego w ramach projektu „Powiat Mławski Stolicą Kultury Mazowsza 2013”	148

Spis rysunków

Rysunek 1 Umiejscowienie powiatu mławskiego na tle województwa mazowieckiego	3
Rysunek 2 Gminy powiatu mławskiego	4
Rysunek 3 Obszar funkcjonalny Zielone Płuca Polski	14
Rysunek 4 Identyfikacja obszarów miejskich i wiejskich na terenie powiatu mławskiego	21
Rysunek 5 Droga krajowa nr 7 i drogi wojewódzkie na terenie powiatu mławskiego	48
Rysunek 6 Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu mławskiego	50

Spis wykresów

Wykres 1 Wybrane wskaźniki powiatowe w relacji do średniej województwa w 2011r.	17
Wykres 2 Udział gmin w powierzchni powiatu mławskiego	22
Wykres 3 Gęstość zaludnienia – stan na 31.12.2012 r.	29
Wykres 4 Przyrost naturalny w powiecie mławskim w latach 2008 - 2012	30
Wykres 5 Saldo migracji w powiecie mławskim w latach 2008 - 2012	31
Wykres 6 Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci - 2011 r.	34
Wykres 7 Stopa bezrobocia (w %) w okresie od XII.2008–XII. 2012 r.	36
Wykres 8 Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych według kierunków wykorzystania w 2010 r.	42
Wykres 9 Struktura powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze według poszczególnych grup użytków rolnych w 2010r.	43
Wykres 10 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych i wyrejestrowanych w powiecie mławskim w latach 2010 – 2012	46
Wykres 11 Odsetek osób pracujących z uwzględnieniem miejsca zatrudnienia	47
Wykres 12 Pracujący według rodzajów działalności w 2011 r.	47
Wykres 13 Uczniowie klas pierwszych w ponadgimnazjalnych szkołach ogólnokształcących i zawodowych na terenie powiatu mławskiego	63

Spis załączników

Załącznik 1 Wykaz dróg powiatowych	145
Załącznik 2 Imprezy kulturalne Powiatu Mławskiego w ramach projektu „Powiat Mławski Stolicą Kultury Mazowsza 2013”	148